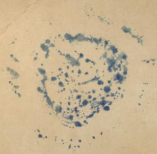

ไทยเบบ
ปีที่ ๓. เล่ม 1 - 12

พ.ศ. ๒๔๖๙ - เมษายน ๒๔๗๐

ถ่ายไมโครฟิล์มแล้ว

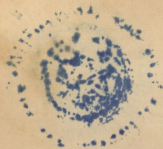
ส.ด. 22

ด้วยชกัณฑ์การ
จากหอสมุดแห่งชาติ
หอสมุดแห่งชาติ

જાણીય

જયંતિ સ્મારક

અરજીપત્રિકા ૧૯૭૯

ระเบียบการของหนังสือรายเดือน “ไทยเชชม”

กำหนดเวลาออกของ “ไทยเชชม”

หนังสือ “ไทยเชชม” จะออกในวันที่ ๑๕ ของเดือนทุก ๆ เดือนไป หากจะคลาไคล
เคลื่อนไปบ้างโดยอุปสรรคต่าง ๆ คณะกึ่งใจจะพยายามไม่ให้เกินกว่าในเดือนที่ออก
ทุก ๆ เดือนไป

ฉะนั้นผู้ใดที่ใ้โดยกรับยารหนังสือ “ไทยเชชม” ยังไม่ได้รับหนังสือ “ไทยเชชม”
ภายในกำหนดเวลาที่แจ้งไว้ข้างบนนี้แล้ว ขอใ้ไปรตเดือนไปยังสำนักงานด้วย

อัตราค่าบำรุง

๑ ปี (๑๒ เล่ม)	เป็นเงิน	๑๐ บาท
๒ ปี (๒๔ เล่ม)	เป็นเงิน	๑๖ บาท

การบอกรับ

ถ้าไม่สะดวกที่จะส่งคนไปขอรับที่ สำนักงาน “ไทยเชชม” เลขที่ ๑๒๒๑
ถนนเฟื่องนคร ไปรษณียบรรณการจะหมายแจ้งความประสงค์, นามและตำบลที่อยู่ให้ชัดแจ
ส่งไปยังบรรณการณสำนักงานที่ใดกล่าวไว้ข้างบนนี้แล้ว โดยทางไปรษณีย์

ส่วนเงินค่าบำรุงไปรษณีย์โดยทางธนาคารไปพร้อมกับจดหมายขอรับก็ด้วย ถ้า
ท่านอยู่ในกรุงเทพฯ จะใ้ไปรษณีย์ท่าน พร้อมด้วยนำหนังสือส่งท่านก็จะเป็นพระคุณ
ที่สุด

อัตราค่าลงแจ้งความ

ก. ในแผ่นกระดาษหลัก	พิมพ์ด้วยหมึกสี	เต็มหน้า	๖๐ บาท
ข. ในแผ่นกระดาษสีต่าง ๆ	สีออกอยู่ภายในเล่ม	เต็มหน้า	๕๐ บาท
		ครึ่งหน้า	๓๐ บาท

หลวงสรรพากร บรรณการ

โรงพิมพ์ ไทยเชชมเป็นเจ้าของและผู้พิมพ์

สำนักงาน เลขที่ ๑๒๒๑ ถนนเฟื่องนคร

(ปีที่ ๓ เล่ม ๑ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๙)

วาทะพระสุวรรณสามกับพญากบิลขัณฑ์ “น”	หน้า พิเศษ
โคลงอำนวยพร . . . . . “น.ม.ส.”	” ”
อดุลยา หิ อดุลโน นาโถ . . . . . “ครูเทพ”	” ”
โคลงวิสาข . . . . . “หมื่นศรี”	” ”
พร . . . . . คณะไทยเขมม	” ”
ตรีกาลานุสร . . . . . “พวงทอง”	” ๑
วิสาขบูชาไทยเขมม . . . . . ป. กิตติโสภณ	” ๕
ลุมพินี . . . . . เลขยานนท์	” ๕
พระนางภัทรา . . . . . “จำปาทอง”	” ๑๒
กุยธัมมะ . . . . . “พาดินวิลาส (นาคประทีป)”	” ๒๐
แก่นจุฬาพาฬ . . . . . “ทองปดอม”	” ๒๔
หนังสือตราวีสารณมัย . . . . . ฟ. เจริญวิทย์	” ๓๐
ทหารสาธุกิจวัตร . . . . . “อุบลวรรณ”	” ๓๖

ตำนานพระบาง	พระราชเดชภักดี	หน้า ๔๑
ทรัพย์แผ่นดิน	“สุกรหัสน์”	๔๓
มณฑลภูถลัก	ร.อ.ท. พลอย พรปรีชา	๕๐
มหายาน	“เสฐียรโกเศศ”	๕๖
จดหมายเกลือกถึง	“จันทร์เต็ม”	๖๐
วันวิสาข	“เจ้าจ๋ม”	๖๔
กุสะขาดก	“พรหมสุรินทร์”	๖๘
เบ็ดเตล็ดพงสาวดารจีน	“ดินสอ”	๗๖
หมายเหตุเบ็ดเตล็ด	สิวศรียานนท์	๘๓
นางวิสาขาคำฉันท์	“ศรีไชย”	๘๒
พุทธชาวดาร	พระพิณจิวรรณการ	๑๑๑
พระพุทธรูปในขัณฑ์	“เพชรเทียม”	๑๒๒
ธรรมีกถา-วิสาขบูชา	“อ. น. ก.”	๑๓๓
อบายมุขแปด	“วาศนา”	๑๓๕
ผู้คงแก่เรียน	“ศรีสุวรรณ”	๑๔๕
ครัวของไทยเขมม	“หลานแม่ครัวหัวป่าก์”	๑๔๖
วิชานำรู้	นายประเสริฐ บัญญารชุน	๑๕๓
สารเขมม	“ศรีพินทุกับเพชรเทียม”	๑๕๖
อันตราที่	“ภิกษุทองปลอม”	๑๖๐

บท:

พระสุวรรณสามโยชิต
ตรัสโต้ตอบกับพญากบิลพัชร์ พระเจ้ากรุงกสิ

สาม — อิชฌมฺหิ ฌตฺตเต สียํ ฌาโต ฌตฺตเตสฺ ฌตฺตเต
วต ฌม ฌ ฌตฺตเต
เสื่อที่ออกมาก็เพราะหมิง พังที่ออกมาก็เพราะง
ส่วนตัวที่ท่ามหาศาลผู้ว่าดราม่า เพราะเหตุดังๆ ๑

กบิล — มิโค วุปฺปิตฺโต ปาสิ ฌาโต วุสฺสํ ฌตฺต
ตํ ฌิสฺสํ วุพฺปิตฺติ สํม เตสฺ ฌาโต มฌาสิ ๑
แม่เจ้าสาม เพื่อช่วยกู้โลกมาถึงกับดวล
แต่พอเห็นเจ้าก็วิ่งหนีไปเสีย เพราะเหตุหมิงที่วิ่งไปก็ ๑

สาม — ยิตฺตํ สวมิ วตฺตํ ยิตฺตํ ปตฺตํ สมิ วิพฺปตฺตํ
ม มํ มิทา วตฺตํ สมิ
ทั้งนี้ก็ได้ถึงตัวแล้ว ตั้งแต่เจ้าจอมดมใหญ่มา
มุ่งเพื่อจับทั้งสี่ตัวที่ยังไม่ ๑
(จบฉากที่หนึ่ง)

กบิล — น ตชชาสฺ มิโค สํม ภิมฺมาทํ อสิทํ ฌาโต
โกชฺสีโรภาสิ ฌาโต วุสฺสํ เต ตํ วาสนํ ๑
แม่เจ้าสาม เพื่อเห็นเจ้าแล้วหนีไปทำไม
ทั้งพอมันต้องเข้าไปใกล้
จึงวิ่งที่ถูกต้องมือใคร่แล้วตามไปจนจับได้แล้ว
จึงปล่อยตัวไปให้ถูกใจ ๑

החורש מלחמה
1

מלחמה

לחמה מלחמה

ภาพสี

คณะไทยเขมรจำลองขึ้นโดยพระกรุณาธิคุณ

ใน

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วงศ์

โปรดเกล้าพระราชทานอนุญาต

โคลงอำนวยพร

๑ กุลิโศลกโกศกัณฑ์แปล โปรงประดับ ยักษ์เทอด
ทุกจีไศกโกศกัณฑ์จัด จากล้วน
เตชะพระไตรรัตน์ รุ่งโรจน์
สรวมสุขทุกท่าวัน ต้องแท้ไทยเกษม ๗

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ
ตนแหละเป็นที่พึ่งแก่ตน

- ชาว. เราจะบำเพ็ญตนให้เป็นประ โยชน์ แก่^๕ผู้^๕อื่น.
- คำ. ผิดนัก คนต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประ โยชน์แก่^๕ตน^๕สิ ตนจึงจะจำ^๕เว^๕ญ
- ชาว. คนเกิดมาต้องอาศัย^๕กัน^๕ นั่นคือการกระทำเพื่อประ โยชน์แก่^๕คน^๕อื่น^๕แล้ว ทารก
เกิดมาไม่ได้^๕อาศัย^๕ใคร^๕เลย^๕รอก^๕หรือ^๕ ?
- คำ. ก็^๕ยาก^๕เช^๕อ แต่^๕พุท^๕ท^๕พ^๕ณ^๕น์^๕ ท^๕ว่า “ตน^๕แหละ^๕เป็น^๕ที่^๕พ^๕ง^๕แก่^๕ตน^๕” ควร^๕จะ^๕ได้^๕รับ^๕ความ^๕
เช^๕อ^๕ถือ^๕มา^๕ก^๕กว่า^๕การ^๕ม^๕ง^๕ ?
- ชาว. ยิ่ง^๕กว่า^๕มา^๕ก^๕กว่า^๕เล^๕ย^๕ว^๕ก^๕ คือ^๕ควร^๕ได้^๕รับ^๕ความ^๕เช^๕อ^๕ถือ^๕มา^๕ก^๕ที่^๕ส^๕ก^๕ แต่^๕อย่า^๕เข้า^๕ใจ^๕
พุท^๕ท^๕พ^๕ณ^๕น์^๕ นั้น^๕ผ^๕ก^๕ ท่าน^๕ไม่^๕ได้^๕ห้าม^๕ไม่^๕ให้^๕ช่วย^๕คน^๕อื่น^๕ ท่าน^๕ส^๕อน^๕ว่า^๕ค^๕อง^๕ช่วย^๕ตัว^๕เอง^๕
เท่า^๕นั้น^๕ เพราะ^๕ถึง^๕ผู้^๕อื่น^๕จะ^๕ต^๕ง^๕ใจ^๕ช่วย^๕อย่าง^๕ไร^๕ ถ้า^๕เรา^๕ไม่^๕ช่วย^๕ตัว^๕เอง^๕ท^๕ว^๕ย^๕ ความ^๕
ช่วย^๕เหล^๕อ^๕ของ^๕คน^๕อื่น^๕ ก็^๕เป็น^๕หม^๕ัน^๕ เช่น^๕ผู้^๕ใหญ่^๕จะ^๕ช^๕บ^๕เล^๕ย^๕ง^๕ แต่^๕ตัว^๕ไม่^๕ทำ^๕ความ^๕ที่^๕
ท่าน^๕ก็^๕ช^๕บ^๕เล^๕ย^๕ง^๕ไม่^๕ขึ้น^๕ ก^๕ง^๕น^๕เป็น^๕ค^๕ัน^๕
- คำ. อ้อ! ถ้า^๕เช่น^๕นั้น^๕พุท^๕ท^๕ท^๕ฐ^๕า^๕ส^๕ิ^๕ต^๕์^๕น^๕ก็^๕ต^๕ร^๕ง^๕ก^๕ย^๕ภ^๕า^๕ส^๕ิ^๕ต^๕ของ^๕ชาว^๕ต^๕วัน^๕ท^๕ก^๕ว่า “พระ^๕เจ้า^๕ช่วย^๕แต่^๕ผู้^๕
ช^๕ง^๕ช่วย^๕ตัว^๕เอง.”

อุรุเวช

โคลงวิเศษ

๑ วันเพ็ญไพศายโศก องค์กร เพ็ญรา

ประสูติตรัสรู้ธรรม์ อีกทั้ง

พระเสด็จนิพพานวัน ถกขร่วม กันแด

ระภาคพระคุณแล้วตั้ง จิตต์น้อมปฐนัย

๒๕๒๕

25 S

สตฺตา มหาการุณิกो हितैस्सि
 ऋमो सुजिन्नेव सुखानिस्सि
 स्सि ज्वो वित्तमो सुखेत्त
 तैस्स तेने सुवत्ति हो
 थयेम्मकनस्सि समाधि
 निरुत्तरो अनुगमुपगानि

๓๓ สมเด็จพระศาสนา
แสวงหาประโยชน์ปวง

๑. กรรมใครประพฤติดี
ส่งผลเกิดนิราศมถ

๑ ด้วยเดชพระสัมพุท—
ขอสุขสวัสดิ์ตาม

๑. เต็มวลสมาชิก
ผู้สมัครใหม่

กรุณาสิทธิให้พญ์หลวง
อนุเคราะห์ประชาชน
สุขุมวิทผล
สุกปุณณเขตงาม
พระธรรมพระสงฆ์สาม
ลุประสิทธิเสริมทวี
คณ "ไทยเขมร" ศรี
อนุเคราะห์นันท.

คณะ

๗ ศรภาสาขสร

๑
โดย

“พวงทอง”

- ๕๕ บรรยายกาลศุภวารณวันปุระณมี
ไพศาจะมาศศรี สมัย
๑ เป็นศรีกาลขึ้นมารวมทาคิลไท
ชีบาสรลัย มพิ
๑ หนังสือพระชัยเสด็จอยู่พิพระศรีวิ
สมภพณะภูมิพน วนา
๑ อีกคายสองทสพลขทลวิมุติยา
สพแรงอนคตรา ภิธรรม
๑ สามเป็นกาลสนฤพานพิสัยกนิจะขันช
คงชาควิลาสุวรรณ วิมล
๑ เอิกอิ่งอศม์คณะพทสาสนิกชน
กักกัองกถาพล ประหาส
๑ ชุมมนกันอภิวันทน์พระศรีสุคตระนาถ
ค่านึงพระคุณาสาส สภา
๑ ทุกถิ่นถานณะพิหารมหาชนะคณา
ทำพทฐักถา ระการ

นพทวารพุทธคุณ

อติปิ โส ภควา อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู
อนุตฺตโร ปุริสทมฺบสารถิ สตฺวา เทวมนุสฺसानิ พุทฺโธ ภควาติ

“อติปิโส ภควา”

๑๕ คายนิจะแจ้งขจิตะธรรม์	อนุปันชัประพนชัสาร
ร่ำพรรณพระพุทฺธคุณะชาน	นวิภักโยคม
๑ สมเด็จพระอริยวงศะทรง	วรภาคพิสุทธัสสม
ทรงคุณอกุละนิยม	กลแยกแผนกนัย
๑ เสนอนามะตามขรพระแบบ	นพทวาระคุณไช
เลิศโลกและเลิศนิกรไท	ชนะเทพทศาชั

“อรหิ”

๑ สรรพเพชญ์เป็นปฐมะองค์	อรหันตะ โมฬี
บิณฑุรพระธรรมสถิตะจี	ระณะภพปฺราณมา
๑ ทสพลกมลกละวิมุต	ทิวีสทาสศา
ไกลกองกิเลศและทฺรอา	สละสูญกษัยพันธั
๑ หนึ่งไชวรีพระสากยะมนั	ชินะสัถัประหารสรวฬั
สังสาระจักระอนัน	ทะกษัยณะสันคาน
๑ ค้อปวงพิพิฑำถุณณา	อวิชาอุปาทาน
อีกสรวพระกรรมสุคคะผลาญ	ชยะสิทฺธิสาคร
๑ ควรวิชัยจักระภิวัน	ทนะแห่งประชากร
เทวินทรันรินทระอมร	อิสิพลและผองพรหม

๑ เป็นศาสตาคิลกะ โลก
ไทเปริยอุทัยยปคุณคม

๑ ควรช่วยอำนวยวณวาท
-ทรรธมะภาคะวิบูลย์

ยะวิโมกข์ทุรารมณ
คุระศิวสุคตคุณ
อนุสาสน์แสดงสุน-
ชนะเทพและชาคา

“สมมาสมพุทโธ”

๑ อิกอินพระองค์วรมุณิน
ตรัสรู้ชนุตระวิภา

๑ โดยเอกระอาคมะพีว
เป็นธรรมะสามิศระยล

ทระบันณะ โลกา
สนะ ธรรมะมรรคผล
ยะสัทธิราผล
อมฤตนิโรธธรรม

“วิชาจรรณสมบุโน”

๑ ทลผองพิชารยะพิสัย
อิกอัยฐะเวชวิทยะสรว
๑ และเบญจะทลจรรณะวิคค
เพื่อแจ้งวิชาชิตีปกรณ

ศิริวิเทรวิชัยพรรค
พะประเสริฐฐะสาธ
คุระมีคคักระโลจ
คิระมุกขะทั้งมวล

“สุคโต”

๑ สรรเพชญ์เสด็จณะวรมัค
แมนกณะ ไทเก้เฉพาะชวน

๑ ทุกทิศขเพียรภิกะสา
ทรงมุ่งลงนิกะชน

คะ ประจักษ์ฤทธยทวน
นระสู่สฤยัคผล
สนวาทะสาถล
มละ โทษะมละทิน

“โลกวิภู”

๑ พันภูมีสภาพพิภพะไตร
ทุกถิ่นสถานนกระสิน

๑ ปวงพฤกคิลองพคทะอิก
ทวงทรายตะหนักณะหฤทัย

ชกัแจ้งประจักษ์จินตน์
ชุนาสุราลัย
มนะอัทธยาศรัย
สรวเพชญ์ชุกาญญาณ

“อนุตตรโร ปุริสทมฺมสารถิ”

๑ เป็นสาระถิบุรุษะเพศ
ใช้พุทธขยายจะทรมาน

๑ โดยวันวิจิวิวิชะพัน
ลงโลถถระ โสทวณะทา

๑ ทรงเพ่งพิชัสุมะกอบ
สมยุคและบุคคละจะนำ

กัวิเศษฤโตยาน

นระทั้งทุรระยา

ชนะทัณชะธาณู

รุดะ โทษชฤททำ

เผณะชอยะจิตรกรรม

ผละได้ประการโค

“สตุลา เทวมฺมสุสาน”

๑ เป็นองค์ปฐมบรมครู
ชาครทิจาอาชิยไคย

นระอิกอมรใน

คณะพรพหมณและพรหมินทร

“พุทโธ”

๑ อิกองค์พระศรีสุคตะ โชน
พันโมหะมลฤทระถิล

นฤโทษะมลทิน

กลตั้นนิทราณมย์

๑ เขิกยานพระพุทฺธกมเล็ก
สัมฤทชิกิจวิวิชยคม

มนะเจทนาสม

จิระเนาณะ โลกา

“ภควา”

๑ สรรเพชญ์พิบูลย์บุรณะ โยค
แก้ทรวงพระเขาวชนมา

ศุภโศกะ นานา

บุประจวเจวิญวธิ

๑ ทรงแจ้งประจักมัตตนิมิตร์
ฤทธระราชะศิริโอ

ชกคิกกนังภย

ศุวิษเพชพิเนนกรรมณ

๑ ทรงเพียรบำเพ็ญสมณะธรรม
จึงบรรลุธรรมอมตะสม

มะณพรมย์ พิโรคม

มนะไค้จินดา

๑ เป็นองค์พระศรีสุคตะนาถ
ยังนารพระธรรมะนิติดา

และประกาศพระศาสนา

พรภาพณะภพไตร

๑ บังเณรณิกณานิกระราชวรั
สขระมะคามอนิสัย

๑ ลางเหล่าล่องค้อริยะขัรม
เป็นพุทธสาวกะปกุณ

๑ แม้ทรงประสาสน์อสุรยัก
แลโจระชนมนะฉกรรจ

๑ มวลหมู่ประศาภิรติพา
ท่างปองผจญวรมณี

๑ แค้ท้องปราชยะสยบ
ผลผองพระพุทชวรสา

๑ ขรรคานราชิยะบดินทร์
นอยน้อมประนตณะขทมล

๑ เหล่านี้และเป็นขวรโชค
นบเณรณะกรังยุมะวีย

๑ จมภาภพระพุทชคุณะปรา
โคยแยกคณียระก้านาน

นระชาติวินัย

สละบาป้าเพญญู

ชีณะสรวพะอากุล

ศิริวิษุภาคพรวรค

ยะทักขพ้านันต์

กัสมัทธีฎกัณมิ

หิระเหล่าลัชชี

และพระพุทชศาสนา

ศิระนยะปะทา

สณะขรมม์ขัณทว

นกรินทระไพญลย์

ขมีแหงระแวงใจ

ศุภโยคยบลไซ

กณะพทชนิพพาน

กฐะมาณะเพรงกาล

นหวารคุณคง

นิพนธ์

บุชา ไทย เขมร

วิชาขมาสดกในเดือนพฤษภาคม ที่นิยม
ว่าวันเพ็ญในเดือนนี้ ตรงวันประสูติ ตรีสุ
และปรีณิพพาน แห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้
พระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย ในโอกาสที่
พุทธมามกยวียที่ควรคำนึงถึงพระพุทธรูปเป็น
อารมณ์ บำรุงศรัทธาและความเลื่อมใสให้
เจริญยิ่งขึ้นโดยสมควรแก่กาล ๗

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้พระบรมศาสดา
ของเราทั้งหลายนั้น ทรงพระคุณเป็นอนัน
ประการพันที่พรรณนา ในที่นี้จะกล่าวเพียง
บางข้อพอเป็นนิตินะ ๗ พระบรมศาสดา
เจ้าพระองค์ทรงเป็นนาถะของโลก ทรงนำ
ความเป็นไทย และ ความเขมร มาประ
ทานแก่ประชาชาวโลก ก่อนกว่า ศาสดาทั้ง

หลายองค์ บัณฑิตผู้เลื่อมใส จึงสรรเสริญ
พระองค์ว่า พุทฺโธ ผู้ตื่น และ โพธิตา
ผู้ปลุก มีอรรดาขยายถึงจะกล่าวต่อไป ๗

ปกติของคนในครั้งนั้น ยังไม่เห็นกันว่า
ความขายขาย เช่นไปส่งกรรมจับเชลยมา
ไต่แล้ว ขยายเอาสิน และขายต่อไปอีก ตระสัถ
พวหนะ เป็นการโหดร้าย และยังไม่
กฎหมายห้าม ๗ สมเด็จพระบรมศาสดาได้
ทรงพิจารณาเห็นว่า ความกตคนลงเป็นทาส
ก็คือความตกเสียสภาพของคน เป็นการกต
ที่ปราศจากกรรม ทำฐานะของบุคคลผู้ตก
อยู่ให้ย่ำย้อยลงไป ทรงเห็นว่า เสรีภาพ
ความเป็นไทยแก่คน เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
เมื่อกล่าวโดยฐานที่เป็นผู้ มีชีวิตจิตใจครอง

ใช้คำว่า 'เขมร' อนุโลมตามข้อหนึ่งข้อ ๗

พ.ศ. ๒๔

วิชาชนะบุชาไทยเชนม

เสมอกัน แล้วภาพ ก็จำต้องมีความขึ้นของ
บุทคล เหตุนี้พระองค์ จึงได้ทรงห้ามไว้
โดยเป็นกิจ อัน อุตสาธก คือ กฎศีล ผู้เคร่งใน
ทาง พระศาสนาไม่ควรทำ ทรง ทิโยม ว่า
การทำเช่นนั้น เป็น มีฉาวฉินชว คำชายฉิก
ทำนองคลองธรรม โดยที่สุภณทาสสินได้
(คืออาเจอนคำตัวไท้) ก็ไม่ทรงอำนวยการตาม
ทรงห้ามฉิกษุ ไม่ให้มีตามเช่นนั้น เหตุนี้จึง
กล่าวได้ว่า พระบรมศาสดาทรงนำ ความ
เป็นไทย มา ประทาน แก่โลก ก่อน ศาสดา
ทั้งหลาย ด้วย พระปริชา ที่ เป็น ผู้คน มิได้หลง
งมงาย ๑

ในข้อที่ว่าเป็นผู้ปลุกนั้น พึงเห็นโดยนัย
ก็จะกล่าวต่อไป ๑ ปกติ ของ คนเราย่อม
รักสุขเกลียดทุกข์ แต่ทุกข์ย่อมมีอยู่รอบด้าน
ย่อมมีมาตามธรรมดาบ้าง บุทคลเล่าหามา
บ้าง ๑ เมื่อกล่าวเช่นนั้น น่าจะมีผู้ค้านว่า
ใครเลยจะเล่าทุกข์ ๑ ขอบริหารว่า ถ้า
รู้สึกว่าการทุกข์ ก็คงไม่มีใครเล่าหา ที่เล่าหามา
ก็เพราะไม่รู้หรือหวั่นใจไว้ ไม่อยู่ ๑ จิต
ที่ไม่รู้ หรือที่ห้ามไม่ให้เวลานั้นเองเป็นผู้เล่าหา ๑

เมื่อจิตมีทุกข์มาเกี่ยวข้อง ย่อมรู้สึกติดขัด
ติดขัดไม่ปลอดโปร่ง สมเด็จพระบรมศาสดา
ตรัสสอนให้ทำจิตให้ปลอดโปร่ง ที่เรียกว่า
จิตต์เชนม ทรงชี้เหตุที่เป็นเครื่องประกอบ
จิตต์ ทำให้ติด ขัด ไม่ ปลอดโปร่งไว้ ๔ สถาน
คือ ความเพียรพยายามปราณา รูป เสียง กลิ่น
รส และสัมผัส ที่ยั่วชวนใจ ไม่รู้จักพอ ที่
เรียกโดยศัพท์ว่า กามโยคะ ๑ ความมุ่ง
มาทในความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนลืม แก่
ลืมตาย ที่ เรียกโดย ศัพท์ ว่า ภวโยคะ ๑
ความเหินฉินนอกคอกนอกทาง ที่เรียกโดย
ศัพท์ว่า ทิฏฐิโยคะ ๑ ความมกษณาไม่รู้
เท่าคติ ของธรรมคาที่ เปลี่ยนแปลงวนเวียนอยู่
อย่างไร ทำใจให้เคลิบเคลิ้ม ที่เรียกโดย
ศัพท์ว่า อวิชชาโยคะ ๑ เหตุทั้ง ๔ อย่างนี้
ประกอบจิตต์ไว้ ไม่ให้เชนม ไม่ให้ปลอดโปร่ง
พาให้กำสรดโศก วิประ โยคาทร เกื้อกร้อน ๑
สมเด็จพระบรมศาสดาเจ้าตรัสสอนให้ทำจิตต์
ให้ปลอดจากเหตุเหล่านี้ เพื่อให้ จิตต์เชนม
ปลอดโปร่งไม่ฉวนวาย ๑ ด้วยเหตุจึงบรรยาย
มา จึงกล่าวได้ว่า พระองค์เป็นผู้นำ

ป. กิตติโสภณ

พฤษภ

ความเขม มาประทานแก่โลก ด้วยสา- เนติเขยอย่างเพื่ออนุวัตรตาม ไม่พึงเข
 มารดที่พระองค์เป็นผู้ปลุก คือทำให้โลก คนหลงมง่าย พึงเป็นผู้ใช้ความทริตรอง
 คนหายหลงมง่าย ๗ พึงรู้เท่าถึงการณ และพึงแนะนำผู้อื่นให้
 สาธุชนเมื่อมาคำนึงถึง พระคุณสมบัติ ได้ความรู้ความเข้าใจ เช่นนี้จักเป็นอันได้
 เพียงเท่าที่ขรรยายมา พึงบำรุงศรัทธาเลื่อม ความเป็นไทย และ ความเขม ทั้งทาง
 ใสให้เจริญยิ่งขึ้นตามควร และพึงถือเป็น โลกและทางธรรม ๗

ป. กิตติโสภณ

สยามพอลอ Cumbin

๔๐๖

เลบยานนท์

ลุมพินคืออะไร ? ไทยเราย่อมเข้าใจ
อย่างทั่วกันแล้ว, ข้าพเจ้าใครจะนำความ
เข้าใจ ของฝรั่ง มาเล่าสู่กันฟังบ้าง. ได้
พบโฆมาส วิลเลียม รัส เทวิกส์^๑ มีความรู้
ในพระพุทธศาสนา, และทำนิทานบาลี—
อังกฤษเล่มใหม่, เขียนไว้ใน The Ency-
clopaedia Britannica ว่า

ลุมพินเป็นนาม ของสวน หรือ ป่า ย่อม ๆ
แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ พระพุทธเจ้า ประสูติ,
ปรากฏชัด เช่น ครั้ง แรก ใน คาลา สุต ตนิยาค
นาลกสูตร^๒ ซึ่งเทศาภิบาล การจุติแห่ง
พระ โพธิสัตว์. ความว่า

“พระ โพธิสัตว์ ผู้เป็นแก้วอันประเสริฐเลิศ
นั้น ได้จุติในลุมพิน ชนยทอันเป็นแดน ของพวก

สักยะ ในมนุษย โลก เพื่อความเกิด
และความสุข.”

ในอัฐกถาชาดก^๓ กล่าวว่าพระพุทธ
มารดาเมื่อทรงครรภ์แก่, ได้เสด็จจากกรุง
กบิลพัสดุ์, ไปยังกรุง เทวทหะ อันเป็นที่อยู่
แห่งพระมารดา, เพื่อประสูติพระกุมารที่นั่น;
แต่เสด็จแวะประพาสป่าไม่วัง ชอลุมพินอัน
อยู่ในระหว่างกรุงทั้งสอง. พอพระนางเหนียว
ถึงไม่วัง, ก็ประสูติพระครรภ์ และ
ประสูติพระกุมารที่นั่น.

เรื่องครั้งอโศกราช รวมทั้งทีพิยาวาทาน,
ในสมัยศตวรรษที่หนึ่งหรือที่สองแห่งคริสต์ศก
กล่าวว่าอโศกราชได้เสด็จเยี่ยมสวนนี้, มี
อุปคุปตะ เป็นผู้นำ. ประวัตินี้ คงอยู่ใน รว

๑ ขุททกนิกาย หน้า ๓๗๐

๒ ปฐมภาค หน้า ๗๓

เลขยานนท์

พฤศภ

๒๔๗๖ ก่อนคริสตก. และเรื่องนั้น อธิบายว่า วรรณคดีไทยเขียนลงไว้ในถ้ำร้าง. ต่อมาในราวศัตวรรษที่ห้าหรือที่เจ็ดแห่งคริสตก. มีหลวงจีนสองท่าน คือพระฟาเหียนและพระถังซัมจั๋งได้เข้าไปในอินเดีย, และได้พบยานัน. พระถังซัมจั๋งแจ้งว่าได้พบเสาหลักชัย

เมื่อครั้งโคกราช, ขนบอกล้อมรอบมาหล่อ, แต่เสาแตกหักเสียแล้ว, คงเนื่องจากสายฟ้าฟาด. เสาหลักชัยนั้นได้มีผู้ไปพบอีกในเหตุหลายอย่าง.

ได้มีผู้พบเสาหลักชัยคล้ายกันนั้นมาหลายปี ในทางจากเมืองหนานกานของเนปาลทางไปประมาณสองสามไมล์, จนคริสตก ๓๗๗๕ ได้มีผู้ไปพบอีกเสาหนึ่งต้นคือ เชื่อกันว่าคงเป็นหลักของโคกราช, ทั้งเข้าใจกันว่า เป็นหลักเกี่ยวกันกับที่ พระถังซัมจั๋งได้พบ, ปรากฏว่า เจมลงไปในดิน ทั้งครึ่งเสา. ทางราชการแห่งเนปาลได้ขุดเอาขึ้นมา, เพื่อให้คอกเทอพอรีเร็นกัปราชญ์ทางวรรณคดีอินเดีย. ในที่สุดได้ความว่า

“พระเจ้าบพิตรได้เสด็จมายังสถานที่ใน

วรรณคดีไทยแห่งรัชกาล, และได้ทรงสักการบูชาสถานแห่งพระประสูตินี้, พระองค์ได้ทรงสลักหินสร้างเสาหลักชัย; และได้ทรงส่วยสาอากรในเขตคัลมพิน, ทั้งขุดอาหารสำหรับถวายหลวงปู่คัลมพินเพียงหนึ่งในแปดเท่านั้น.”

อักษรสลักนั้น อยู่ในดิน หลาย ศัตวรรษ. ตัวอักษรมีขนาดสูงประมาณหนึ่งนิ้วฟุต, ยังคงชัดเจนและเป็รอยลึก, ไม่มีใครสงสัยในอักษรนั้นเลย, แต่มีอยู่สองคำเป็นคำแปลกซึ่งยังไม่ยอมตกลงให้ความหมายอันแน่นอน. คำหนึ่งเป็นคำคุณศัพท์ คือวิคทิก ซึ่งคงหมายความว่า ‘ปราศจาก ชุร ชะ’, อีกคำหนึ่งซึ่งเราให้คำแปลว่า ‘หนึ่งในแปด.’ เพราะที่คำทั้งสองนี้ไม่แน่นอน โยชน์เท่าไรนัก สำหรับหลักฐานแห่งประวัติศาสตร์. รัชกาลแห่งวรรณคดีไทยใน รัชกาล อโคก คงเป็นปี ๒๔๗๖ ก่อนคริสตก. พระนามบิยภิสสันเป็นสมญาของอโคกราช; พระองค์พอพระทัยใช้เรียกพระองค์ใน ชนด ที่มีความหมายถึงพระองค์เอง. อักษรจารึกเหล่านี้เป็น

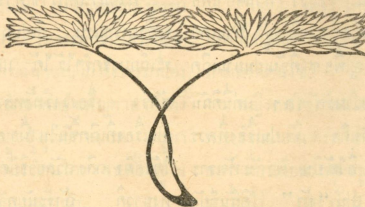
พ.ศ. ๒๔

อุณพิน

ที่นับถึแน่วแนในตำนานพุทธศาสนา, และ
เป็นที่แน่นอนว่าเสานันได้บัง ความนับถึ
ได้ปรากฏอย่าง แพรหลายตามแจ้งในหนังสือ.
แต่ยังมีข้อวิยต้อยอีกอย่าง คือพระประสูติกั
กล่าวนั้นจะจริงแน่นอนหรือไม่, เพราะต่าง
นักปราชญ์ ก็ต่างความคิดความเห็น.

บ้านตั้งอยู่ไปทางเหนือสักสามไมล์จากภค
วันประ เมืองสำคัญในแคว้นเดียวกัน ซึ่ง
อยู่ไกลไปทางใต้ของเนปาล, ณที่ ๆ แบ่ง
เขตระหว่าง เนปาล กับ พัลลิก แห่ง ราชอาณาจักร

จักร อังกฤช, เดียวนี้เรียกว่า รุมมินเทวิ
คือศาลเจ้าแม่รุมมิน, ซึ่งไม่ต้องสงสัยละว่า
จะไม่เนื่องมาจากนามเดิมคืออุณพิน. ณที่
นั้นมีแท่นเล็ก ๆ มีรอยสลักเป็นรูปพระประสูติ,
แต่พระพุทธรเจ้าได้ถูก ละเลือนไปจากความจำ.
ฉะนั้นรูปรอยสลักนั้นจึงมีผู้เคารพนับถึก็แต่รูป
พระพุทธรูมารดา ซึ่งกลับเป็นเทวทัชชา. ถิ่น
ฐานที่เดิมของเสาหลักชัยกัก็ได้พรรณาร่องมา
แล้วนั้น ยังคงค้นไม่พบอย่างแน่นอนจนทรา
เท่าทุกวันนี้.

พระนางภัทธา

โดย จำปาทอง

อ้อ! ก่อนที่ท่านสุภาพสตรีที่รักของกิดิน
ทั้งหลาย ก่อนที่กิดินจะมากระทำตนให้เป็น
ทวิภักดิ์กับท่านนั้น กิดินจะต้องบรรยายถึง
การที่กิดินได้ผจญภัยเพื่อ “พุทธศาสนา”
ให้ท่านฟังเสียก่อน อ้าว! ท่านอย่าเพ้อ
หัวเราะเยาะกิดินเจ้าคะ จริงอยู่ ท่านเคย
ไต่บัน แต่ว่าเขาผจญเพื่อชาติอันเป็นบ้านเกิด
เมืองมารดร เพื่อความรัก ฯลฯ แต่กิดิน
มาผจญเพื่อพุทธศาสนา จึงเป็นเรื่องที่ควร
ทำให้ท่านทั้งหลายที่ไต่บัน พวกนี้หัวเราะ
เยาะเย้ยหาว่ากิดินเป็น “บ้า” กิดินก็ยัง
ถือว่าท่านทั้งหลายยังมีใจฟังเรื่องอันพิสดารที่
นำหาวากเสียวของกิดินจนตลอด ถ้าท่านไต่
ฟังตลอดแล้วเมื่อไร นั่นแหละท่านจะต้องทำ

ดวงหน้า อันที่เคยขมเยาะ กิดินนั้น กลับเป็น
ดวงหน้า อันเหี้ยมโหดเต็มไปด้วยความโกรธ
แค้น ทั้งเจือระคนพร้อมไปด้วยความเวทนาต่อ
กิดินเป็นแน่ ถึงที่กิดินจะบรรยายต่อไป :-

จะเป็นลัทธิศาสนาเท่าใด วัน เดือน ปี
จะขึ้นหรือแรม ก็เป็นการเหลือนิสัยที่กิดิน
จะเก็บมาจดจำไว้ได้ แต่กิดินจำได้อย่างแน่
ชัดว่า เรื่องราวทั้งหลาย ที่บรรยายต่อไป
เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นใน เมื่อ ครั้ง พระเจ้ากัศราชา
ได้เสด็จ เสด็จ ถวักยาธิปัตย์ ราชย์ใน พระนคร
หงสาวดี ถ้าจะนับตามลำดับเจ้าแผ่นดิน
ครองเมืองหงสาวดีแล้ว ก็ต้องนับว่าพระเจ้า
กัศราชาเป็นเจ้าแผ่นดิน องค์ที่ ๓๗ คือ องค์
สุดท้าย แต่พระกัศราชา นั้น พระองค์มิได้

พ.ศ. ๒๔๗

พระนางกัทรพา

นับถือ พระพุทธศาสนาเหมือนกับ กษัตริย์ พระองค์ก่อน ๆ พระองค์กลับมาทรงเคารพนับถือ มีจิตปฏิวัติ ไปเลื่อมใสในลัทธิเทวฤๅ ส่วนพระรัตนไตร หรือเทพารักษ์แล้วพระองค์มิได้ทรงนับถือเลย ชำร่ายไปยังกว่านั้น พระองค์กลับรับสั่งให้ราชบริพารของพระองค์ไปเที่ยวเก็บเอาพระพุทธรูป อันเป็นที่เคารพนับถือของราษฎร พลเมือง ที่ใดประคองฐานไว้ตามพระอุโบสถแลอารามทั้งปวงไปทิ้งเสียในแม่น้ำ.

กิดินผู้มีนามว่า กัทรพา ในวาระนั้นฟังมีอาชวาทเพียงสยสย กิดินเกิดมาในตระกูลผู้มีอันจะกินตระกูลหนึ่ง ทั้งโตคงเคหะสถานอยู่ในเมืองหงษาวดีเหมือนกัน แต่สำหรับกิดินนั้น เป็นผู้ที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนายิ่งนัก ทั้งได้เคยไปฟังธรรมเทศนากับยติมาธการ ในธรรมสวนะสันนิบาตเป็นนิตย การที่กิดิน หมั่นไปฟังธรรมนี้เอง จึงทำให้กิดินรู้จักรักษาศีลยาเพญฺฑิตาน กับทั้งรู้จักมีความกตัญญู รู้คุณยติมาธการ ครูบาอาจารย์ ทั้งคุณพระรัตนไตร จนตั้งอยู่ในไตรสรณะคมหนักแน่นยิ่งนัก.

มาในเวลานั้นหนึ่ง เป็นวันที่กิดินได้จัดการงานทางบ้านเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว กิดินจึงได้ชักชวนพวกคนใช้ทั้งหลาย ซึ่งเป็นคน

เกี่ยวกับ ไปอาบนํ้ายังแม่น้ำ ในขณะที่ยกิดินกับพวกคนใช้ต่างได้แหวกว่ายน้ำเล่นอยู่นั้น พลเรือนกิดินได้ไปคลำถูกวัตถุสิ่งหนึ่ง ที่จมอยู่ในน้ำ ด้วยความกระหายที่กิดินอยากจะให้แน่ว่าวัตถุสิ่งนั้นคืออะไร กิดินจึงได้ร้องเรียกพวกคนใช้ที่กำลังว่ายน้ำเล่นอยู่มาช่วยกันยกวัตถุสิ่งนั้น ขึ้นบนตลิ่ง แหม ! ท่านเจ้าข้า, ในเวลานั้นกิดินมีความยินดีนักที่สิ่งที่เขาจะพรรณนาให้ถูกได้ เพราะวัตถุสิ่งนั้นเป็นพระพุทธรูปชัศตมาภิของลัทธิอื่น นายช่างผู้คลำเจอแล้วไว้อย่างงดงามยิ่งนัก แต่มีข้อที่ทำให้กิดินมีความสงสัยอยู่ว่าเหตุใดหนอ พระพุทธรูปอันงามเช่นนี้จึงได้มาจมอยู่ในแม่น้ำตกเป็นที่น่าสนใจยิ่งนัก.

“เอ้า! ใครรู้ใครเห็นเรื่องพระพุทธรูปองค์นี้ ก้จงเล่าให้ฟังบ้าง” กิดินได้ร้องถามพวกคนใช้.

หญิงคนใช้คนหนึ่งตอบว่า “เป็นเพราะพระเจ้าแผ่นดิน ครุสใช้ให้ราชบริพารของพระองค์เที่ยวเก็บพระพุทธรูปทั้งหลายตามอุโบสถมาทิ้งไว้ และถ้าผู้ใดยังมีความเคารพนมัสการบูชาพระพุทธรูป พระสถูปเจดีย์ กับนับถือคุณพระรัตนไตรแล้ว ถ้าพระองค์ทรงทราบก็ให้จับเอาตัวผู้นั้นไปฆ่าเสีย เหตุ

จำปาทอง

พฤศภ

การณ^{๒๕๔}ทั้งนี้ ก็นองจากพระองค์หลงเชื่อถ้อยคำ^๕ของอาจารีย์^๕ผู้เป็นมิถิลา^๕วิมาลีส่อน.”

“โอ! อย่างไรหนอ พระองค์จึงได้มี^๕น้ำพระทัยร้ายกาจปานนั้น” คิณ^๕ร้องขึ้นแต่สำหรับคิณ^๕ถึงแม้ว่าพระเจ้าแผ่นดินจะ^๕ให้ลงพระราชอาญาฆ่าฟันคิณ^๕เสียให้สิ้นชีวิตด้วยพระราชอาญาอย่างไรก็ตาม คิณ^๕ก็จะพยายามสู้สละชีวิตถวายต่อพระรัตนไตรอันเป็นที่เคารพ กับจะจัดการลงมือพระพุทธรูป^๕ขึ้นมาให้หมดคงได้.

แล้วคิณ^๕ก็ชวนคนใช้^๕ที่มากับช่วยกันงมพระพุทธรูป^๕ที่จมอยู่ในน้ำขึ้นมาได้ อีกเจ้าองค์^๕นำขึ้นไปประดิษฐานไว้บนศาลาทำน้ำและได้ลงมือช่วยกันชำระขัดสี^๕ให้หมดมลทิน^๕เพื่อเอาไว้เป็นที่สักการะบูชาต่อไป.

ครั้นต่อมาเมื่อมี^๕ข้ามนาน ชาวที่คิณ^๕งมพระพุทธรูป^๕ขึ้นมาจากน้ำ ได้กระจายแพร่หลายไปจนทวงทราบถึงพระกรรณ^๕ของพระเจ้าแผ่นดินพระองค์^๕จึง ครัสใช้^๕ให้ราชบุรุษ^๕คนหนึ่งมาตามตัวคิณ^๕ที่ขาน^๕แต่ยังเชื่องวานนั้นคิณ^๕ไม่ได้ยิน^๕คิณ^๕มาขัดพระพุทธรูป^๕ทั้งแปดที่งมขึ้นจากน้ำซึ่งประดิษฐานอยู่^๕ณศาลาเสียในเวลา^๕ที่คิณ^๕กำลังสละวณชีวิตพระอยู่นั้น ได้^๕ยินเสียงคนพูดอยู่ข้างหลัง คิณ^๕จึงเหลียวไป

เห็นราชบุรุษ^๕ของพระองค์มาขึ้นอยู่.

“มีพระราชโองการ^๕ ครัสใช้^๕ให้ข้าพเจ้ามาคุมตัวท่านผู้กระทำความผิดพระกระแสนี้^๕ของพระองค์.” เสียงราชบุรุษ^๕

“ถูกแล้วท่านราชบุรุษ. คิณ^๕ได้กระทำความผิด^๕ทั้งคิณ^๕ได้เตรียมตัวพร้อมแล้วที่จะไป^๕กับท่านเพื่อรับพระราชอาญาตามพระกระแส^๕รับสั่ง แต่คิณ^๕ขอความกรุณาต่อท่าน เพราะ^๕เวลานี้คิณ^๕ก็ยังขัดสังคพระพุทธรูป^๕ยังไม่แล้ว^๕คิณ^๕ขอฝากขอให้^๕ทำกุศลเสียให้สำเร็จก่อนจึง^๕จะยอมไป เอา^๕ของรางวัลในการที่ท่านเสีย^๕เวลามานี้^๕คอบ” แล้วคิณ^๕ก็ถอยห่าง^๕ไป^๕ประคองเพชรอันมีค่าออกจากนิ้ว^๕ส่งให้ราชบุรุษ^๕และเขาก็^๕รับเอาไปพร้อมกับกล่าวคำขอ^๕ขอก^๕ขอไป^๕สองสามคำ แล้วคิณ^๕ก็ลงมือขัดสี^๕พระพุทธรูป^๕ต่อไป.

จะเป็นเวลานานเท่าใด^๕ที่ต้องทำให้ราช^๕บุรุษ^๕ผู้^๕มี^๕ใจอารีย์^๕ได้^๕ยิน^๕คอบคิณ^๕อยู่นั้น แต่^๕คิณ^๕เชื่อว่า^๕คงเป็นเวลานานมากทีเดียว จน^๕ถึง^๕กับต้องร้องแจ้ง^๕พวกราชบุรุษ^๕พากันมา^๕อกราว^๕๗-๘ คน^๕เพื่อ^๕จะ^๕รับ^๕คุม^๕ตัว^๕คิณ^๕เข้าไป^๕เฝ้า^๕เป็น^๕วาระ^๕ที่สอง^๕แต่^๕ครั้งนี้^๕ถึง^๕แม้^๕ว่า^๕คิณ^๕จะ^๕พ^๕ก^๕อ่อน^๕วอน^๕ขอ^๕ฝาก^๕เพียน^๕ด้วย^๕ถ้อย^๕คำ^๕อย่าง^๕ไร^๕ๆ^๕ก็^๕ไม่ได้^๕ได้^๕รับ^๕ผล^๕อะไร^๕นอกจาก^๕จะ^๕ได้^๕ยิน^๕คำ^๕คอบ^๕ว่า

พ.ศ. ๒๔๗

พระนางภทราว

“ไม่ได้ต้องไปเดี๋ยวนี้” จึงเป็นอันหมดบุญญา
 ทิณจึงไต่ถามพวกราชบุรุษข้างท้องพระ
 โรง หมอเยื่ออยู่ ตรง หน้า พระที่นั่ง เถาะระพระ
 พักตร์ เพื่อ คอย ฟัง พระกระแส รับสั่ง โดย
 ปราศจากความสทกสท้าน.

เมื่อพระองค์ ได้ทรงสดตามดังเรื่องทิดินทำ
 ล่วงพระราชอาญา กับ ทั้ง เห็นว่า ทิดิน ได้ รับ
 สาราพเป็นสตัย พระองค์ จึงทรงพระพิโรธ
 ตรัสสั่งให้ ราชบุรุษ นำ ทิดิน ออกมากลางแจ้ง
 แล้วรับสั่งให้นำข้างที่ทิดินมาแทงทิดิน ใน
 ขณะนั้นทิดิน ก็ถูกพวกราชบุรุษ คุกคว่ำที่ ออก
 มามกไว้กลางแจ้ง โดยปราศจากความปรานี.

ท่านเจ้าขา ในเวลานั้น ทิดินไม่ได้คิด
 เลยว่า จะมีชีวิต รอด จากอันตรายได้ โดย ประ
 การใด และทั้งไม่เห็นเลยว่าจะมีมนุษย์คน
 ใดที่จะมาช่วยได้ แต่ท่านอย่าคิดว่า ภทรา
 จะกลัวความตาย เผล่าไม่มีเลย, แต่ก่อน
 ที่ทิดินจะต้องเสียชีวิตในกาลครั้งนั้น ทิดินได้
 ตั้งสัจยาธิษฐาน นมัสการ ว่าถึงถึงคุณ พระ
 รัตนโคตร เป็นที่พึ่ง กับ ได้แผ่เมตตาจิต ไป
 ให้พระเจ้าแผ่นดิน แลความข้างทวย.

ในขณะนั้น ความข้างที่ใส่ข้างที่ทิดินมา
 มั่น อาละวาท อย่าง คร้ายทรงมายังทิดิน ข้า
 ท่านเจ้าคะ อำนาจแห่งคุณพระรัตนโคตรได้

บันดาลให้ข้างร้ายตัวนั้น ตีลงตั้งตกใจกลัว
 แลส่งเสียงร้องออดอองทั้งอาละวาทจนเหลือความ
 สามารถของความที่จะบังคับไว้ได้ ข้างนั้น
 ก็เลยวิ่งหนีเข้าป่าไป.

เมื่อ พวกราชบุรุษเห็นว่า การใช้ ข้าง เพื่อ
 กระทำการประหารศพทิดินไม่ได้แล้ว จึงได้
 พาทิดิน นำ เื่อความ เข้าไป กรวย บังคม ทูลให้
 ทรงทราบ.

แทนที่พระองค์จะพระทัยทรงพระเมตตา
 ต่อทิดิน ดัง ที่ ท่าน ควรเข้าใจในนี้ อย่าฟังหมาย
 พระองค์กลับตรัสให้พวกราชบุรุษไป ชดหลุม
 แล้วให้นำ ทิดิน ไป ผังไว้ เพียง นำออก ส่วน
 เื่อของนั้นให้เอาฟางข้าวมาคลุมไว้แล้วให้เอา
 เพลิงจุด อนิจาที่ท่านเจ้าขา ทิดินไม่มีความ
 ฝิกอะไรเลย การที่ได้ กระทำลงไปก็เพื่อ
 พุทธศาสนกิจ แท้ ๆ กลับจะต้องตกนรกทั้ง
 เป็นเสียแล้ว ควรละหรือ.

ครั้น พวก ราชบุรุษ ได้ มา จัดแจง ชดหลุม
 เสร็จแล้ว ช่วงในเวลานั้นเอง ร่างกายอัน
 แขนงของภทรา ก็ลงไปปรากฏอยู่ในหลุม
 ส่วน ข้าง ын ถึ ปก คลุม เต็ม ไป ด้วย ฟาง ข้าว
 ท่านเจ้าคะ ในวาระที่ทิดินเห็นจะไม่มีหนทาง
 รอดไปได้ อีก แล้ว ไม่มี นะคะ ไม่มี —
 ไม่มีจริง ๆ นอกจาก จะ ตั้งใจ คอย พระยา

จำปาทอง

พฤศก

มีจุฬาราชมาริชเภาอวชชีพอนับริสฤทธิของ ภัทรภา
ไปเท่านั้น.

เออ! ความตายเป็นของที่บุคคลทุกชนิต
จะหลีกเลี่ยงไม่พ้น นอกจาก จะตายโดย
ความดีความชั่วเท่านั้น แล้วก็คืนกลียดานัง
ภาวานาราลังถึงคุณพระรัตนไตร ทั้งแผ่กุศลถึง
คราวก่อนอีก พอได้เวลาราชขรรค์ถึงมือเขา
เพลิงรพฟางข้าวฉนั้นขึ้น เมื่อฟางข้าวที่ถูก
พระเพลิงเผาไหม้ได้ กลียกลายเป็น เถ้าไปหมด
แล้ว อ่า! ท่านนี้กว่าร่างกาย ของคิณินคง
ย่อยหมดละซี เปล่าเลย ร่างกายของคิณิน
ก็คงเป็นอยู่อย่างปกติ แม้แต่ความร้อนก็มิได้
กระทบผิวหนังคิณินเลยสักนิดเดียว ทั้งนี้ก็
เนื่องมาจากคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังคุ้มครอง
คิณินอยู่เท่านั้น.

เมื่อราชขรรค์เห็นการไม่สัมฤทธิ์เช่นนั้นแล้ว
ก็นำความขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ พระ
องค์ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ทำรัสสั่ง
ให้ราชขรรค์นำตัวคิณินเข้าไปเฝ้ายังหน้าพระที่นั่ง
อีก ท่านเจ้าข้า ในเวลานั้น วิญญาณ
ของ คิณิน ที่ กำลัง ห่อ หุ้มไป ด้วย ความทุกข์
ได้แยกเผยออก เต็ม กระ้าง โดย ความตื่นเต้น
ในการ ที่มีโอกาส ที่จะ ได้รื้อคัพพันห้วงมฤตยู
แล้วได้ กลียไป เห็นหน้า ยิดามารดา ยังเกิดเกล้า

คิณินอีก คิณินจึงจับแจงบอกเล่า ผู้คนทรา
ที่เปรอะเปื้อน ตามผ้าถุงและร่างกายหมดแล้ว
จึงเดินตามราชขรรค์เข้าไป หมอบเฝ้า อยู่ตรงที่
ประทับ พอพระองค์ทอดพระเนตรมัพยคิณิน
ก็มิพระกระสรวรสังสั่งว่า “ถ้าเจ้าเห็นว่าการ
ที่ นิยถือ พระพุทธรูป ของเจ้า เป็น สิ่ง ประเสริฐ
กว่าสิ่งทั้งปวงในโลกแล้ว เจ้าจงกลียออกไป
ทำให้ พระพุทธรูปของเจ้าลอยขึ้นไปบนอากาศ
ไต่ขึ้นและเจ้าจงจะพ้นจากความตาย ถ้าแม่
ว่าเจ้าจะทำให้พระพุทธรูปของเจ้าลอยขึ้นไม่
ได้ ถึงเราพูดไว้ เราจะให้พวงราชขรรค์เอา
ตัวเจ้าไปสับเสียให้ ไต่เจ็ดท่อน เพื่อมิให้เป็น
เยี่ยงอย่างแก่คนทั้งหลายต่อไป.”

“เป็น พระมหากษัตริย์อย่างฉันนี่เกล้า ฯ”
คิณินทูลสนอง “หม่อมฉันขอถวายบังคมไป
กระทำการตาม พระราชกระแส รี้สั่ง เที่ยวน
และเพคะ.”

สิ้นคำทูล ราชขรรค์ก็คุมตัวคิณินมายัง
ศาลาท่าน้ำ โอ! ท่านเจ้าข้า ท่านคง
จะนึกละชีว่า คงหทัยอันเบี่ยงยานของคิณิน
เมื่อละกิ่นจะกลียกลายเป็นอย่างไร ไม่ต้อง
ท่านไม่ต้องนึก คิณินจะกราบทูลให้ทรา
ในขณะที่ยังคิณินไต่ขึ้น พระราชกระแส รี้สั่ง
ถึงนั้นแล้ว คงวิญญาณของคิณินแทบจะหยุด

พ.ศ. ๒๔

พระนางภัทรา

และหยากเหืองต่างก็ได้ระดมกันไหลออกมา
ทุกชุมชน คิณไม่แปลกเลยว่ครั้นจะมึน
ทางรอดไปได้อย่างที่แล้ว ๆ มา โย นั้ก็
พระพุทธรูปที่นายช่างผู้ฉลาดได้หลอมหล่อขึ้น
แทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้เป็นที่สการะ
บูชาของชนทั่วไป พระองค์จะมีบุญญา
เหาะลอยไปใกล้หรือ ธรรมดา — ธรรมดาของ
คิณแท้ ๆ ขอให้ท่านที่รักของคิณทั้งหลาย
จงตรองทีเถระเจ้าคะ.

แต่เถระ บุญ กุศล ที่ คิณ ได้ ยศ ถู พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น ที่ ตั้ง เมื่อใด มา ถึง
ศาลาแล้ว คิณจึงให้คนใช้ ไปหาตอกไม้
ขยไถ่น มา ขยบูชา และ คิณ ก็ ตั้ง สัตยา
ธิษฐานว่า.

“ข้าพเจ้านี้ถ้อยคุณพระรัตนไตรว่าเป็นที่
ควรเคารพบูชายิ่งกว่าสรรพสิ่งทั้งปวงในโลกนี้
ขอเถระผลแห่งความสัจย์ของข้าพเจ้า ขอ
ให้พระพุทธรูปทั้งแปดพระองค์ที่ข้าพเจ้าได้นำ
มาประดิษฐานไว้ในที่นี้ จงบันดาลลอยขึ้นไป
บนอากาศ แลให้ตรงไปยังน้าพระที่นั่งของ
พระเจ้าแผ่นดิน ให้เห็นประจักษ์แก่คาโลก
ด้วยเทอญ.”

ครั้นคำอธิษฐานของคิณได้จบลงแล้ว ใน
บัดนั้นเอง พระพุทธรูป ทั้ง แปด พระองค์ ก็

ลำแสง อภินิหาร ลอย ขึ้น บนอากาศ ไป ประดิษ
ฐาน อยู่ ตรง น้า พระ ที่ นั้น พระเจ้าแผ่นดิน
พร้อม ด้วย ราชบริพาร ต่าง ก็ได้ เห็น ประจักษ์
ด้วยกันทุกคน อำมาตย์เจ้า ขอนนท้าน
ลงทลายใจ ของ คิณ ที่ หรือ แต่อย่าเลย
เจ้าคะ คอยฟังคิณเล่าด้วยตนเองดีกว่า คือ
ในเวลา ที่ พระพุทธรูป ทั้ง แปด องค์ ได้ ลอย
ขึ้น ไป บนอากาศ สม ทั้ง ความ อธิษฐาน คิณ นั้น
คิณแสนสัท ที่ ระยิบ ระยิบ วังทอง เข้า ไป ยิ่ง น้า
พระที่นั่ง ซึ่งเวลานั้น พระองค์ยังกำลังทอด
พระเนตรชมบุญญาธิการของพระพุทธรูปอยู่.

เมื่อพระพุทธรูป ทั้ง แปด องค์ ลอย มา ลำแสง
อานุภาพอยู่ตรงน้าพระที่นั่ง จนสว่างแก่คนทั้ง
ปวงถึงนั้นแล้ว ก็กระทำปาฏิหาริย์ลอยวนต่อไป
ทางทิศตะวันตก เป็นเหตุให้พระองค์ทรงพิศวง
เป็น อย่างยิ่ง ครั้น แล้ว พระองค์ ก็ ทรง ผิน
พระพักตร์ มา ยัง คิณ และ รัสส กับ คิณ ว่า
“ดีมาก ภัทรา เจ้าเป็นคนที่ทำให้ข้าหลุดพ้น
จากความมืด มา ได้ รัสส แสงสว่าง แล้ว ข้า
เห็นว่าเจ้าเป็นคนที่ดีล้ำหาญมาก.”

“พระมหากษัตริย์เกล้า ๆ ฅกาลยัติน
พระองค์ ก็ได้ ทรงแทกพระเนตรเห็นแล้ว ไม่ใช่
หรือเพคะว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันเป็น
ยอดแห่งภิกขุเฉียบบุคลของชาวเรา แม้ว่า

จำปาทอง

พฤกษ

พระองค์จะได้อิสต์ร่งล้วยกับขันช้ เข้าสู่ พระ
ปรีณิพพาน สันกาลนานแล้วก็คี่ ยังปรากฏ
อยู่ แต่ พระพุทธรูจะนะ และ พระปฏิมากร ที่
บุคคลผู้ มี ศักทชา จำลอง หล่อไว้ เพื่อให้เป็น
อนุสรณ์วัดแทนพระองค์ท่านนั้น ยัง สแดง
พระ พุทธ ปาฏิหาร หากให้ พระองค์ ทรง ทอด
ทักฎา ก็ เห็น พุทธาณาภาพ ได้ ประจักษ์ ณะ
กาลนี้ พระองค์ยังไม่ทรงศรัทธาเลื่อมใสใน
พุททาธิรติตนคุณอันยิ่งใหญ่ในแหลหรือ ถ้า
พระองค์ ยัง ทรง เห็น ขอม นัยถือ ก้วย คำ ของ
คณาจารย์ มีชาติปฏิฐิ ว่าคณาจารย์นั้นแหล
ประเสริฐยิ่งกว่า พระพุทธเจ้า และ เทพารักษ์
แล้ว พระราชอาณาไม่พ้นเกล้า ฯ พระองค์
จึง คำรัสสั่ง ให้ พวก อาจารย์ ของ พระ องค์
สองเหาะขึ้นไป สำแดง อภินิหาร บน อากาศให้
เหมือนกับพระพุทธรูป ทั้ง แยกพระองค์ ย่าง ที่
หรือ” แล้ว ก็ฉัน ก็ หมอหนึ่ง คอยฟังพระราช
กระแสตอบไป.

เมื่อพระองค์ ทรงได้ ยิน คำ พก ของกิดิน
เช่นนั้นแล้ว พระองค์ จึงทรงฉนพระพิภตร
ไปตรัสสั่งให้ พวก อาจารย์ ที่ หมอหนึ่งอยู่ทรง
นำพระที่นั่ง ให้ พวกกัน เหาะ ขึ้นไป สำแดง
อภินิหาร ให้ประจักษ์แก่ชนทั้งปวงข้าง.

พวก อาจารย์ เกียรดี มีชาติปฏิฐิ ทั้งหลาย
ได้เห็น พุทธปาฏิหาร แลได้ ศักย คำ ที่นางทูล
เป็นเชิง เยี้ยลัทธิ ตน เช่น นั้น ให้มีความ
ลวยใจเป็นอย่างยิ่ง และ ในศิรัษะประเทศ
ของ อาจารย์ ทั้งหลาย มี อาการปวดร้าวราวกับ
จะแตกออกเป็นเจ็ดภาค ครั้นได้ ศักย ราชชา
ณัติที่พระองค์ตรัสบังคับให้ทกลองลัทธิเช่นนั้น
ต่าง คน ก็ หันหน้า มา แลดู กัน ด้วยขนยัญญา
แล้วพากันทูลว่า.

“ขอเคชะ พระราชอาณาไม่ พ้นเกล้า พ้น
กระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมิสามารถ
จะเหาะขึ้นไป สำแดงอภินิหาร ให้ปรากฏแก่
ราษฎรพลเมืองได้ตามพระราชประสงค์ พระ
พุทธเจ้าข้า.”

เมื่อพระองค์ ทรงได้ ยิน พวก อาจารย์ ทูล
เช่นนั้น พระองค์ ก็ ทรงพระพิโรธ แก่ พวก
อาจารย์ ของ พระ องค์ ใน การ ที่ ไม่ มีความ
สามารถ จะ เหาะ ขึ้นไป สำแดง ลัทธิให้ปรากฏ
แก่คาโลกได้ตามพระราชประสงค์ พระองค์
จึง คำรัสสั่งให้ ราชบุรุษ ขัน อาจารย์ พวก นั้น
มา โคน ผมเสี้ย ครั่งหนึ่ง ก้วยให้เอาคินหม้อทา
หน้าเสี้ยให้ค้ำเพื่อเป็นการประจานความชั่วร้าย
แล้วขับออกไปให้พ้นพระราชฐาน.

พ.ศ. ๒๔

พระนางกัทรพา

ขณะนั้น พวก อาจารย์ มิฉลาดิฏฐิ ก็ถูก
พวก ราชบุรุษ คุกคามให้ตัวไป ทำโทษตามกระ
แสรับสั่ง ท่านเจ้าข้า ส่วนกิดินรู้ สัก
ยินดี อย่างสิ้นพันในการ ที่ พวกอาจารย์ มิฉลา
ดิฏฐิ ที่นั่งถ้อยกลางแลผีสาง ได้ อัยราชัยพ่ายแพ้
แก่ความศักดิ์สิทธิ์ ขององค์พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าแห่งที่นั้ถ้อยของชาวเวียงนั้ก.

ตั้งแต่นั้น มา พระองค์ ก็ ทรงเห็นว่า ความ
ศักดิ์สิทธิ์ ของ องค์ พระ สัมมา สัมพุทธเจ้า มี
อำนาจมากกว่าอำนาจ ของ ภูตผีปีศาจ ดังที่
พระองค์เคยทรงเช็ดถ้อย ตามคำแนะนำสั่งสอน
ของ พวกอาจารย์มาแล้ว ข้าท่านเจ้าคะ
เวลานี้ พระองค์ ทรง รู้ สักแล้วว่า พระองค์หลง

เชื่อในลัทธิมิฉลาดิฏฐิ และทั้งรู้ สักว่ากิดิน
เป็นผู้ มีความดีต่อพระองค์ ในการ ที่ยอมสละ
ชีวิตเพื่อพุทธศาสนา ก็ จึงทำให้พระองค์กลัย
พระสติได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
สถาปนา กิดินขึ้นเป็นพระอรรคมเหษี และพระ
ราชทานนามให้ กิดินว่า สมเด็จพระกัทรพา
ราชเทวี แล้ว พระองค์ ก็ ทรง ปฏิสังขรณ์
พระพุทธรูป, พระ อาราม, พระ สถูปเจดีย์ ที่
สลักหักพังให้ดีขึ้น เพื่อไว้เป็นปูชนียวัตถุที่
ความเคารพนับถ้อยบูชา ส่วนพระองค์และประชา
ชนพลเมือง และ พระองค์ก็ ทรง เลื่อมใสใน
พระพุทธรูปศาสนาแลทรง สดกพระองค์เป็นพุทธ
ศาสนูปถัมภกพระองค์หนึ่งแต่นั้นมา.

ตยธัมมะ

๒๒๓

ชาดวิวิธาส

(นาคประทีป)

วันเสาร์คืนแต่ย่ำสองโมงไปแล้ว เป็น
เวลาของข้าพเจ้า ซึ่งจะสมัครทำงานต่อไปอีก
ก็ได้ หรือ จะเลิกงานไปเที่ยวไหน ๆ ก็ได้
ข้าพเจ้าจึงออกจากออฟฟิศงาน, ไปย่านน
ทิพฤกษ์ เพื่อน ข้าพเจ้า. กำลัง นน ทิพฤกษ์
หลานชาย. เพื่อน ข้าพเจ้าจึง ออกมาจากห้องใน
เรือน บอกว่าเขาไปธุระ นอกบ้าน ประเดี๋ยว
กลับ. สมที่ โว้ง คนอาศัยในบ้าน อาศัยในราว
ห้าสิบเศษ เกินมาทางข้างเรือน, ข้าพเจ้า
ก็เรียกมากุญด้วย เพราะคิดว่าที่ข้าพเจ้าจะ

นั่งขี้น อยู่ คนเคี้ยว สมที่ โว้ง คนนี้ แก
แน่นแน่นในศาสนา นก ลงว่าเห็นอย่างไรไป
แล้ว, ใครจะอธิบายยกเหตุผลประกอบเท่าไร
เป็นปลื้มความเห็นแก่ไม่ออก, จนในที่สุด แม้
แยกออกมาคำอธิบายของเขาก็, แต่แยกขึ้น
ว่าก็เห็นอย่างนี้ ไม่ยอมตกลงรายละเอียด, ส่วน
มติกว้าง ๆ ของแกมัวอยู่นั่นหนึ่งว่า เมื่อรู้ จัก
อะไรจริง ๆ ก็เอาตัวรอดได้, เพราะ ฉะนั้น
หากใคร ๆ บอกแล้วว่ารู้อะไรก็ตาม, แกเป็นรับ
รองว่าเขาตัวรอดได้เสมอ. เดิมแกเป็นช่างจาร

พ.ศ. ๒๔

ศุภชัยมະ

หนังสืออยู่ตอนตึกทอง. คราวหนึ่ง มีเด็กชาย
ไปนั่งดูแถวหนังสืออยู่, เห็นแก่ใส่แว่นตา,
ก็ถามว่า “คนใส่แว่นตาเห็นจะจางหนังสือ
ได้ทั้งนั้น ?”

สมุห์ไฉ — “งั้น, พอใส่เข้า ก็ดูโล่ง
ไปทีเดียว.”

เด็กชาย — “ถ้าฉันใส่บ้าง, คงรู้จักจาง
ได้กระมัง ?”

สมุห์ไฉ — “หน้อย, เจ้ารู้จักรัง ก็
เอาตัวออกได้.”

เด็กชายของคุ้แวน — “เอ, แวนนั้นไม่
มีกระจกน.”

สมุห์ไฉ — “ทำไมจะไม่มี, ข้าใส่
เขียนหนังสือมาตั้งแต่เข้า.”

เด็กชาย — “ไม่มีจริง ๆ นา, ไม่เชื่อก
ลอกออกมาดูซิ.”

สมุห์ไฉ — “ถ้ามี, ข้าเป็นเชกยกยาล
เจ้าเที่ยว, มันมาชวนพูดให้เสียเวลา,”
พูดแล้ว, ลอกแว่นออกมาเอาผ้าเช็ด, จึงรู้ว่า
ไม่มีกระจกจริงของเด็ก, ร้องสมจริง “มีนา
เล่า, คาข้างก้นมันมีมาตั้งแต่เข้า !”

นี่เป็นเรื่องเกร็ดหนึ่งของสมุห์ไฉ เมื่อข้า
พเจ้าเรียกถามมาให้ฟังก็บอกกัน, แกล้งขม
มั้ง, บอกว่าเป็นฝรั่งมีคำมีชาติภูมิ, แกล้ง

นั่งกับพื้น. ยังไม่ทันคุยอะไรกัน, นนทก็กลับมา,
เป็นอันได้ประชุมคุยกันสามคนเป็นคณะ, แต่
ไม่ถึงสิ่ง. นนทก็ชักของข่อยคำจากกระเป๋
เสื่อส่งให้ข้าพเจ้า, บอกว่ารับฝากเข้ามา.
ข้าพเจ้าลวงกระต่ายในนั้นออกอ่าน, เป็นเรื่อง
กำหนดวัน พระราชทานเพลิง ศพ พระยาพล
ทันทรวิชัย, ณวัดราชสถิตอาราม. ผู้ตาย
เดิมเป็นเพื่อนร่วมสำนักเรียนกันกับข้าพเจ้า ที่
โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ, มักโกลการ
เล่าเรียนจนลาออก, ภายหลังสมัครเป็นนัก
เรียนนายร้อย, แต่ไม่ทันสำเร็จ, ก็ถูกขับ
ออกเพราะการโกลของแก่นั่นเอง, ยึดเอาไป
ฝากทำงานใน กรมมยุขนาธิการ (ยังขึ้นเป็น
กระทรวงกระทรวงมหาด) ในยังค้ำขันยูนายพล
ผู้หนึ่ง, เป็นเสมียนในกองสมุหบัญชี, สย
เหมาะอย่างไรไม่ทราบ, เป็นที่นิยมพอใจของ
นายทกชั้น, ใ้เป็นนายทหารสัญญาบัตร,
เจริญขึ้นจนเป็นนายพันโท พระยา, ภายหลัง
กินเหล้าก็สิ้นสติตมองแตก. ข้าพเจ้าพูด
ขึ้นว่า “พระยาพลทันทรวิชัยกล, การเลว
เรียนไม่เป็นได้เป็นพายเลย, เพียงแต่งาน
ถูกนิสสัยเท่านั้นก็โคโ้,”

สมุห์ไฉสอข้ามา “นั่นแหละ, มัน
อึดใจก็กระสัญญาโค.”

ข้าพเจ้า — “ฉันไม่รู้ จักคำที่พูดนั้นเลย.”

สมุห์ ว่าง — “คุณรู้จัก, คุณก็เอาตัวรอดได้. แปลความว่าคนทุกวันนี้ มิได้โตด้วยอักษรมหาษาเรียน, โตด้วยสัญญาบัตรกัน.”

ข้าพเจ้าไม่ต้องการศึกษานานอย่างไร, ตามแก่ว่า “ท่านสมุห์, ท่านรู้จักวิชาสถิติ ขารามใหม่ ? ไปทางไหนจึงจะเหมาะ.”

สมุห์ ว่าง — “คุณรู้จักวิชาสถิติ คุณก็เอาตัวรอดได้.”

ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายากถามแก ต่อไปอีกเลย ก็ว่า. นนทียถามข้าพเจ้าว่า มาคอยนานแล้วหรือ ข้าพเจ้าตอบว่า ไม่นานเท่าไร. สมุห์ ว่างทำท่าค้อนเรื่องเดิมอีก “จริง ๆ นะ คนทุกวันนี้ มิได้ขยันมิได้เรียน, แล้วจะเอาบุญกุศลอะไรส่งให้เจริญยศเจริญทรัพย์, วิชาความรู้ นะตัวโมตัว ก็หาไม่ได้.”

ข้าพเจ้าอดไม่ได้, ถามว่า “การจะได้บุญ, ต้องบวชอย่างใดหรือ ?”

สมุห์ ว่าง — “ไม่มีทางอันละ, คุณหัดให้เป็นหินเพศ, พระเป็นอุคุมเพศ, กาสาวพัสดุ์เป็นขงชัยพระอรหัตต์, ไม่ใช่จะได้บุญแต่ตัว, ยังพาพ่อแม่ หลุดจาก นรกขึ้นมาเป็นขุม ๆ.”

ข้าพเจ้า — “ได้บุญเวลาไหนกัน ?”

สมุห์ ว่าง — “ตั้งแต่ว่า อากาสะ ไปที่เดียว. ถกไหม, คุณนอนที่ ?”

นนทียหัวเราะ — “ถามความเห็นของฉัน, มันก็คนละทางจากท่านสมุห์.”

ข้าพเจ้า — “ขอ ให้ท่าน ออกความเห็นหน่อยละ.”

นนทีย — “เรื่องที่คุณ ว่ากันถึงการบวช, และบุญหาว่า จะได้บุญเวลาไหน, แต่จะอธิบายข้อนี้ ขอกล่าวถึงเหตุจำเป็นที่จะต้องบวชก่อน. พระพุทธศาสนานับแต่พระพุทธเจ้าประวิฬพพาน แล้ว จนบัดนี้ ๒๕๖๐ ปี. การที่พระพุทธศาสนามีอายุถึงบัดนี้ เพราะพระสงฆ์บวชทยกันมา เป็นต้นว่าคนชั้นอยู่ทวักบวชแล้วคนชั้นบวช, คนชั้นบิณฑบาต, วัชช่วงพระพุทธานุสาตังแต่ศก ๑ มาจนถึงเราปัจจุบันนี้. พระสงฆ์ ขาดตอนเสียเมื่อใด พระพุทธานุสาตังหมดอายุ. คนชั้นเราที่บวช ก็เพื่อต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ถึงชั้นลูกเรา, บ้างก็มีให้ขาดตอนได้. นี่แหละ เป็นความจำเป็นแท้ ที่เราจะต้องบวช. อีกประการหนึ่ง การบวช ก็คือเข้าไปเรียนพระศาสนาให้รู้เห็นจริงแก่ตัวเอง ไม่ใช่ คอยฟังเขาเล่าหรือคาดคะเนเอา. มีบางคนก็คุยว่า ตนไม่ต้อง

พ.ศ. ๒๔๗

ศุภชัยมิมะ

ยวช แต่รู้ จักพระพทธศาสนา ก็กว่าผู้ยวช หรือแม่ ก็กว่าพระสงฆ์. เขาพูดเช่นนั้นก็มีจริงอยู่บ้าง, แต่เทียบไม่ถูกกับ. เขาจะต้องศึกษาทางใดทางหนึ่ง แล้วจึงรู้ จัก พระ พทธ ศาสนา, หากความรู้เขาจะดีกว่าผู้ยวช, ก็เพราะผู้ที่ ยวช ใจกว้าง หรือมีการ ศึกษา น้อยกว่า; แต่ถ้าผู้ยวชมีการศึกษาพอกับเขาแล้ว (ไม่ต้อง สูงกว่าเขา,) เขา จะดีกว่าผู้ยวช ไม่ได้เลย. เพราะเขารู้เพียงจากคำร่า, ส่วนผู้ยวชรู้ทั้งจากคำร่าด้วยผลฝึกฝนตนเองในพระศาสนาด้วย มีทางรู้หลักแจ่มแจ้งแตกฉานดีกว่า. และการจะรู้จักคุณลักษณะของพระศาสนา โอ กาสไหนไม่ได้ ก็เท่ายวช. เปรียบเหมือนการเรียนหนังสือ จะจ้างครูมาสอนเฉพาะที่บ้าน, ก็ย่อมไม่ได้ความรู้ ก็เท่ากับถูกส่งไปเรียนที่โรงเรียน, ยิ่งอยู่ ประจำโรงเรียน กินนอน ได้เลย ยิ่งดีกว่า. การยวช เป็นวิเวียนพระ ศาสนาอย่างที่ดีสัก เพราะเขาย่อยประจำกินนอนเลย. นี เหตุจำเป็นของยวช.

การไปยวช ก็คือสมัครเข้าโรงเรียนพระ ศาสนาซึ่งเรียกว่าวัด, ท่ามกลางที่ประชุม มีผู้นำคืออุปัชฌาย์, มีผู้ประกาศแนะนำให้ ที่ประชุมทราบ คือคัสวกล. มีผู้นำเหล่า

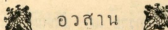
ก็เป็นเครื่องแบบของพวกนักพระ ศาสนา. นักเรียนจะต้องรู้ จักระเบียบของ โรงเรียนและประ พุติตามนั้นฉันใด, นักเรียนพระศาสนา คือ พระที่ ต้อง รู้ จักวินัย และ ประพุติ ตามนั้นฉันใดด้วยกัน, เพราะฉะนั้น ทั้งแต่ยวชจนถึโรงเรียนวินัยและประพุติตามวินัย มีอาการเท่ากัน กับนักเรียน ที่ ประพุติ ตาม ระเบียบ ของ โรงเรียน, ยิ่งไม่ก็ไม่แล้ว, เพียงแต่เจ้าหน้าที่ตกลงรับเข้าตามเทศมิกเท่านั้น.

ก่อนไป จะต้องศึกษาโอวาทต่าง ๆ ในพระ ศาสนาอันตรงกับคำว่ายวชเรียน คือยวชแล้วเรียน, ไม่ใช่ยวช อยู่หนึ่ง ๆ, เมื่อเข้าใจ ก็ปฏิบัติ ตาม สมควร แก่ ความ สามารถ. เวลาที่ปฏิบัติได้ นั้นแหละ เป็นเวลาของตนได้บุญ และได้บุญเสมอทุกคราวที่ปฏิบัติ, ยิ่งสามารถแนะนำผู้อื่นได้ ด้วย เป็นได้บุญมากที่สุด.

ข้อที่ว่ายวชได้บุญ ฉะนั้นเห็นว่ามาได้บุญ เขาตอนนั้น. อย่างไร, ท่านสมุห์ ?”

สมุห์ โว้ง—“ฉันเคยเห็นว่าได้บุญตั้งแต่เอ่ยอากาสะ. แต่อย่างไรก็ตาม, เมื่อรู้ ก็ได้จริงก็เอาตัวรอดได้!”

ข้าพเจ้าเห็นว่าความเห็นของคนที่พึงแปลกฎ, ลงรายงานมาให้ ท่านบรรณาธิการพิจารณา.

อวสาน

ในครั้งกระโน้นท่านชวีท้าววิจิตร โคทิน
ได้ตั้งตน เป็น ศาสตราจารย์ ใน การ บอก หวย
ครั้นหวยล้วยไปเล็ก หมกแล้ว ท่านชวีก็เกิดไร
ทางอาชัพลง จึงคิดเปลี่ยนวิธีการของท่าน
ใหม่ โดยมีสักการะหนึ่งรับรองว่า จะเป็นผู้
ออกหนั้น ก่อนที่แก่ระลึกไต่เคยมีผู้สงสัยว่า
แกอาจเป็นปราชญ์ก็สักการะนั้นแล้วก็เป็นไต่แต่
หากไม่มีใครกล้าเป็นโจทก์ กล่าวหา แกจึงไม่
ต้องตก คณะ สังฆมณฑลชกกรรม ประยให้ สัก
ทั้งไม่ตอรับฉายาตำแหน่งว่าสมอักควย

เมื่อท่านชวีเห็นทีจะไม่งามในการที่จะคง
ครองกาสภาวะพักร้อต่อไป จึงคิดลาสิกขาจาก
สมณะเพศเป็น ขรวาสไป สมส่อยกขึ้น กับสัก
การะนั้นด้ายขยางบวชเงิน ส่วนการทำมาหากิน
นั้นจะเป็นสัวหาเลี้ยงเมียหรือเมยหาเลี้ยงสัวพวก
ชาวบ้านที่เกลียดก็ยังไม่ใคร่ชมทราวย แต่

อยู่มามีชาวมินานพวกชาวบ้านวันตลาดแถบนั้น
ก็ได้เข้าว่า แกจนลง เพราะการงานต่าง ๆ แก
จะเป็นผู้ใคร่ที่หาไม่ได้ ลากสัการะก็มีใคร่จะ
ยังเกิดอย่างเช่นเมื่อครั้ง แกเคยอาศัยผ้าเหลือง
อยู่ เมื่อรายได้ ไม่มี มีแต่รายจ่ายทางเกี่ยว
ความผดเคืองก็ย่อมยังเกิดขึ้น ฝ่ายภรรยา
ก็อ่อนนวยง ขอให้ สามัคคีการ ทำมา หากิน
อย่างใด อย่างหนึ่งเพื่อ จะได้เป็นทางยัง ชีวิต
ต่อไป

ธรรมคาของมนัสเมื่อรู้ สักตนว่าตกลงส
ห้วงหายนะเข้าแล้ว ก็ยอมจะชวนชววย คิดหา
เล่ห์เพทุบายไปตามเพลงเพื่อให้รอดพ้นจากภัย
ซึ่งจะยังเกิดขึ้นแก่ตน ส่วนคาแก้วที่เคยมีผู้
นับถือเลื่องชื่อละซามาครั้งหนึ่งแล้ว แต่หาก
เป็นคราวโชคกลางของแกจะเกิดวิบัติ พระราช
บัญญัติให้เลิกหวย ก. ข. และบ่อนเบี้ยจึงต้อง

พ.ศ. ๒๔

แก้ ปัญหาพา

ด้วยพระบรมราโชบายคาถาว่า จะนั่งทนทลายอยู่
ต่อไปได้หรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนั้น แลจึง คิดอ่าน
ตั้งโรงเรียนเชลยศึกที่ขึ้น ที่บ้านของแกให้ ชื่อ

ว่า “โรงเรียนประเสริฐวิทยาคม” รับ
สอนหนังสือไทย และมคธ กับ สอนคาถา อาคม
ต่าง ๆ แกได้ ทำบ้ายไปชักไว้ ที่ปากคลอง
บางบัวเงินมีผลย ธิบายไว้ ข้างท้ายใน คุณวุฒิ
ต่าง ๆ ของแกเป็นเอกประการ ทั้งนี้ ก็โดย
ที่แก อ้างว่า แกได้ บวชเรียน มา นานได้เคย
ศึกษาวิชาทหารทางคุณพระคุณเจ้ามาก แก
ยกตน ของแกเองว่า เป็นปราชญ์ สามารถแปล
ยาพิณ พระไตรปิฎกได้ แดกฉาน และ อา อธิ
บายให้สามัญชนเข้าใจได้ง่าย ฉะนั้นผู้ที่ไม่รู้
จึงพากันหลงเชื่อ

ยังมีทิดเล็กใหม่คนหนึ่งชื่อช้อย มีความรู้
อย่างสูง ๆ ปลาย ๆ ได้ทราบบ้างเล่าลือว่า
อาจารย์ คึกฉน เลื่อนไสยยาตร์ใคร่ไปยอมตัวเป็น
ศิษย์ เมื่อคิดเช่นนั้น แล้วก็จัดหาของกำนัน
ไปนิตหน้อยเพื่อแสดงการเคารพนับถือ พอไป
ถึงก็ยกมือไหว้ ท่านอาจารย์ก็ทักทายปราศรัย
แล้วจึงถามว่า “มีอะไรอะไรหรือ?”

“กระผม จะมา ขอฝากตัว เป็นศิษย์ ขอรับ

เพราะเมื่อผม บวชอยู่ ก็เล่าเรียน ได้น้อย เต็มที่
ขอท่านอาจารย์ ช่างได้ มีความ ว่างเกียจกระผม
เลย ”

“ได้ ชี้ ๆ ไม่เป็นไร เมื่อบวชอยู่เจ้า
แปลยาพิณได้บ้างหรือแปลล่ะ ?”

“ได้บ้างเล็กน้อย ขอรับ แต่จะ
เอาที่ทักทายไม่ได้”

“เออ ไหนลองแปลให้ฟังทีหรือ เราจะ
ตั้งปัญหาให้ว่า ถิรมติปุ ขุรมติธ หิ
รมติป หิรมติโปก”

“กระผมได้เคยได้เรียน มาอย่างเหมือนกัน
ขอรับ เท่าที่กระผมทราบบ้างคือ ถิรมติป
แปลว่าสตรีย่อมยินดีในขรรค์ ขุรมติธ แปล
ว่าภิกษุยอมยินดีในขรรค์ หิรมติป แปล
ว่าหญิงยอมยินดีในเขื่อนคัมภ์ หิรมติโปก
แปลว่าหญิงยอมยินดีในสระ โยภขรณิ กระผม
ทราบบ้างจะผิดถูกประการใดขอรับ ?”

“ผิดทั้งเพ เจ้าแปลอย่างนั้นละ ก็ผิดหมด
ชี้เจ้าทิดเถย ”

“อย่างไรวางจะถูกเล่าขอรับ ? ท่านอา
จารย์ลองอธิบายให้ผมฟังหน่อยเถระ ”

“เจ้าแปลมันยังไม่ตรงนั้น ”

ทองปถม

พฤศก

“ไม่ตรงอย่างไรขอรับ ?”

“ไม่ตรงขึ้น่า เจ้าแปลอย่างนั้นมันจะตรงอย่างไรได้ ปัญหาเขามัวอะไรจะชอบอะไรมากที่สุก เจ้าตอบยังไม่ถึง ที่สุกสักอย่างเดียว ที่เจ้าว่าสตรียอมรับนั้น บางทีสตรียอมรับมากที่สุกก็อาจเป็นได้ ถ้าจะตอบว่าสตรียอมรับสตรียังจะคิดว่าละกระมัง คือสตรียอมรับตัวของเขาเองมากที่สุด ถูกไหมล่ะ ?”

พฤศก ออก จะคุณ ๆ แก่ยัง รู้ สักเกรงใจ อาจารย์ จึงตอบว่า “ฟัง ๆ ฎีก์ชอยกถ เธอเถอะขอรับ แต่ข้อที่ว่า ขุ ร ม ติ ธิ คือภิกษุชอบธรรมมากที่สุดเป็นถูกเบี่ยงล่ะ”

“ถูกเบี่ยงแต่ไม่ถูกไ้ยังน่าเจ้าพฤศกเอ๊ย”

“ใช่แล้วกัน จะให้พระชอบอะไรเล่าขอรับ ?”

“เจ้าว่าพระสงฆ์ชอบ ธรรม น่ะ ผิด แน่ทีเถียวเจ้าพฤศกเอ๊ย พระสงฆ์ท่านชั้สีกขาวิณัยออกจะ ตายไป ถ้าท่านชั้สีกขาวิณัยเคร่ง ท่านก็ กระตึก ตัวไม้ไ้เท่านั้นเอง ท่านมีลำยากแยะหรือ ก็ทางธรรม คอย มังคัยใจท่าน ๆ จะชอบอย่างไรไ้”

พฤศก ขยับเขยื้อนใจจึงตอบว่า “ท่านอาจารย์ พดข้าง ๆ ฎีก์ รวากับ ฟัง หอก เข้ารก ถ้าอย่างนั้นจะมีควาพิไ้ทำไมกันล่ะ ?”

“อ้าวเจ้ายังไม่เข้าใจ ตัวบาปต้องมีไ้เป็นบรรทัดฐาน แต่คำแปลต้องแปลให้ชัด เจนจึงจะไ้” แถพฤศกพลางหัวเราะพลาง แล้วพูดต่อไปว่า “จริง ๆ นาพิตินา เจ้ายังตอบไม่ตรงตามความหมายในบาปไ้เลยนี้ ภิกษุท่านชอบการบุญการกุศลต่างหาก กวรที่ท่านบวชเรียนก็ เพื่อหวัง กุศลใน ภายภาคหน้า ที่ท่าน อุตสาหิธ ธรรมะ ก็เพื่อต้องการ กุศลผลบุญจริงไหมล่ะ ? เหมื่อนว่าจะตอบว่าคนชราชอบความตายจะถูกหรือผิด ก็ก็ต้องว่าผิดเท่านั้น ถ้ายิ่งไปถาม คาถา คนนั้น ถ้วยแถคงตอบว่าแกยังไม่อยากตายเป็นแน่”

“ถ้าเช่นนั้นทีผมว่า พระสงฆ์ชอบธรรมก็เห็นจะผิดขึ้นะขอรับ ?”

“ก็ผิดนะชั้ เจ้าบวชแล้วเหลืงไม่ทันจะเก่า จะ แปล บาป ใ้ให้ถูก เบี่ยง ๆ อย่างไรไ้”

“แต่ข้อที่ว่า หิ ร ม ติ ปิ คือหมิงษ์ชอยเยือกตมนั้นของผมคงถูกแน่ล่ะ”

พ.ศ. ๒๔

แก้ปัญหามาพิ

“ไม่ถูกอีกนั่นแหละเจ้าเอ๊ย คว้ามัน ชวยมัน ชอบกินหมูากินฟางต่างหากเล่า ข้ายเขอก ข้ายคมนะมันกินเข้าไปได้เมื่อไร ถ้าหากว่า มันจะชอบขายน้า มันก็ลงว่ายน้ำในคลอง หรือในบึงที่มันได้ ๆ มีดีกว่าหรือ มันจะชอบ โคลนชอบคมประสังค์อะไร”

ทิดขี้ขี้ก จะพูดขี้คอกก็กลัว อาจารย์ จะ โกรธ จึงเลยเอออวยเป็นที่ ประหนึ่งว่ายอม เห็นด้วย ก่อนที่จะลากลับจึงว่า “กระผม ไปเที่ยวที่นครไชยศรีได้ สัมโ มาชลอม หัน หวังจะมากำหนดท่านอาจารย์”

“เออที่ที่เดียว เหมียวเราต้องแก้หมันกำลัง แพ้ทั้งชอบกินส้มมากที่สุด”

ทิดขี้ขี้กชลอม สัมส่งให้ อาจารย์ ๆ รัย ชลอมสัม พลง เหลือไปเห็น ของวางอยู่ ข้าง หลังทิดขี้ขี้กยังมีอกจึงถามว่า “เออข้างหลัง นั้นยังมีอะไรอีกเล่า?”

“แดงโมขธวัช ผมขอมาสองผล คิดว่า จะเอากลับไปกินที่บ้าน ท่านอาจารย์ต้องการ ย่างหรือขธวัช?”

“เออที่เหมือนกัน เวลานี้เราชอบ กิน แดงไม่มากที่สุด”

ทิดขี้ขี้ก รู้ สึกว่าคาญใน ถ้อยคำ ของท่าน อาจารย์เต็มทน แต่ได้เอ้อปากยกอกให้เสีย แล้วจะคืนคำก็ดู กระไร ๆ อยู่ จึงจำใจต้อง หยิบแดงโมส่งให้ พลงบ่นอุบอิบว่า “ท่าน อาจารย์ ช่างชอบ ของ ทุก อย่าง นอก จาก กันแถม”

“อะไรนะ กันแถม? เราชอบ มาก ที่เดียว เหมียวเราต้องแก้จวนจะคลออยู่แล้ว จะได้เอามาทำฟันอยู่ไฟ”

ทิดขี้ขี้กทำ หน้า เรยแต่ยั้งนึกคุณในถ้อยคำ ของท่านอาจารย์ ไม่หายจึงพูดประจักษ์ว่า “ผม เห็นจะต้องลาก่อนละขอรับ ถ้าไปพบไม่แถม ผมจะหามาฝาก”

ครั้นลากลับไปแล้ว หวลระ ถูก ถึงข้อว่าที่ หงษ์ชอบลงเล่นใน สระ โยกรณนั้น คงเป็นคำ ที่คนแก้ปัญหาคูถูกแน่ พอรุ่งเช้าก็จัดแจง หาของกำนัลไปให้อาจารย์ อีก

ฝ่าย อาจารย์แหว่ เห็น ทิดขี้ขี้ก มา จึงทัก ว่า “เออวันนี้เจ้ามีขธวัชอะไร อีกหรือจึงมาหาเราแต่ เข้าที่เดียว?”

“วันนี้ผมได้นักเขาไฟมาลี้ยงตัว ผมแดง มาให้ท่านอาจารย์ โทหนึ่ง”

ทองปถม

พฤศภ

“เออชอบใจมาก เราเคยได้ ยินเขา
เล่าลือกันว่านกเขาไฟกระตกรรอกันก็ เรา
อยากจะลองกินแกงนกเขาไฟมานานแล้ว ยิน
เราชอบแกงนกเขาไฟมากที่สุด”

จิตชัยออกจะเขยในความตะกละตะกลาม
ของท่านอาจารย์เหลือทน แต่รู้สึกพอใจไว้
แล้วพูดว่า “ผมมาหาวันนี้อยากจะบอกกับ
ท่านอาจารย์ว่า ปัญหาที่ผมแก้ ไว้ คือ หี
รม ดี โป้ แผลว่าหงษ์ยืนดีในสระ โบกขรณ
ขึ้นคงถูก ของผมแน่แล้ว เพราะ ท่านอาจารย์
ไม่ได้ คักค่านค่าของผมเลย”

“ใครบอกเจ้าว่าหงษ์ชอบสระ โบกขรณ?”

“ก็คำยาหิ ท่าน ว่าไว้ อย่าง นั้น น้ ขอรับ
ผู้ใหญ่ ข้าก็พูดกันว่า หงษ์ ชอบอยู่ในสระ โบก
ขรณ”

“เจ้าได้เคยเห็นแก่ตาหรือ?”

“เปล่าขอรับ”

“เจ้าได้เคยเห็นหงษ์จริง ๆ แล้วหรือ?”

“ยังไม่เคยเห็นขอรับ”

“เจ้ารู้ ใหม่ว่าหงษ์ รูปร่างอย่างไร?”

“หงษ์ ก็เป็นนกชนิดหนึ่ง คอยาว ๆ นะซี
ขอรับ”

“เจ้าเคยพบที่ไหนบ้าง?”

“ตัวจริง ๆ ผมไม่เคยพบเลย เคยพบ
แต่ที่เขาทำบักไว้ตามยอดเสาหน้าวัด ที่เรียก
กันว่าเสาหงษ์นั่นแหละขอรับ”

“นั่นนะซี หงษ์เป็นสัตว์ที่ไม่มีใครเคย
เห็น จะว่าชอบอยู่ในสระ โบก ขรณอย่างไร
ได้ ทั้งเขาที่เห็น ๆ กันขึ้นมา เพราะเหตุ
นั่นแหละหงษ์ จึงไม่มีใครชอบอยู่ที่ไหน ๆ นอก
จากชอบอยู่ที่ปลายเสาตามหน้าวัดเท่านั้น”

จิตชัยชักฟันเสียจึง ปลดปล่อยลงออกไปว่า

“ท่านอาจารย์ นุศพิสิณ ชอบแกลงปากหา
เท่าไปได้ พูดอย่างนี้ไม่มีใครฟังได้เลย”

“เอ๊ะ ! เราพูดภาษาไทยแท้ ๆ จะว่าไม่
มีใครฟังได้อย่างไรกัน มิใช่เราใช้ภาษา
ฝรั่งลงกาเมืองอะไรจะได้ว่าฟังไม่เข้าใจไม่มีใคร
ฟังได้”

“ไม่ใช่ภาษาฝรั่ง มึงคำหрок แต่มัน
เป็นภาษาโง่ง” พูดแล้วก็ยกโตงมาห่อผ้า
จะเอากลับคืนไป

ท่านอาจารย์เห็นท่าจิตชัย โกรธจกตั้งกับ
เอาแกงคั้นเช่นนั้นจึงพูดว่า “โอ้เอ๊ยเจ้าจิต
เจ้านักทำเป็นคนใจน้อยไปเสียแล้วเจ้า

พ.ศ. ๒๔

แก้ ปัญหาพาฬ

ทั้งนี้ จะเอามาให้เราไม่ใช่ หรือ ? เราได้ “ถ้าเช่นนั้นผมต้องลาท่านอาจารย์ ไปก่อน
บอกแล้วว่าเราชอบแกงนกเขาไฟมากที่สุด” ผมจะต้องรีบไปหาพวกมอญเสียสักหน่อยจะได้
อาจารย์แก้ปัญายังไม่ทันขาดคำ ทิศชัยก็ ไปว่าจ้างเขาเผอิฐ ถ้าได้มาแล้วผมจะเอา
คอบสวนขึ้นมาว่า “ท่านอาจารย์ดูเหมือน มาประเคนหลังคาบ้านท่านอาจารย์”
จะชอบอะไรต่ออะไรทุกอย่าง เว้นแต่ก้อนอิฐ “เอออย่างนั้นก็เหมือนกัน บัดนี้หลังคา
เห็นจะไม่ชอบ” บ้านของเราอยู่ด้วย ถ้าเจ้าช่วยทำให้มัน
“ก้อนอิฐนี่หรือ ? ชะชอบดี ชอบมาก รว้มาก ๆ เราจะไปให้ตำรวจ มาเชิญตัวเจ้า
ที่สุดที่เขียวแหละ บัดนี้เมียเราไม่มีฟันจะ ไปขึ้นศาล แล้วเจ้าก็มาช่วยซ่อมหลังคา
อยู่ไฟ ถ้าได้ อิฐมาเผาที่ท้องก็เหมือนกัน” ให้เราเถอะ เรามีนกมากที่สุด”

หนึ่งราตรีสำราญรมย์

“การจุดดั่งของฉันไปถึง อาชุนทา แด บัคคะ”

ของ ศรีมุกกุตจันทรเทว

ฟ. เจริญวิทย์ แปล

“ตามคตินิยายไขความว่า เทพบุตร เทพธิดา มาบังเกิด ความ เชื้อหน่าย ต่อ สวรรค์ พิภพอันเป็นภินิหาลาคัย ต่างใครจะหา ความสุขชื่นมาส์ ร่างกายให้ ชิงชิงขึ้นข้างสัก เล็กน้อย จึงได้พร้อมกันไปเฝ้าท้าวอมรินทร์ราช ขอร้องอนุญาตลง ไปคนองกาย ในมนุษย์ โลกธาทรหนึ่ง ฝ่ายท้าวมีขวานเมือทรงสะคัย สารสาละ วอน ของ เทพเจ้า ทั้งสอง เพศ ก็อ่อน พระทัย จึงทรงอนุญาตให้ แต่ทั้งก็กึกกั ไว้วว่า เทพบุตร และ เทพธิดา เหล่านั้น จะ ต้องคืนกลับ สวรรค์สวรรค์ ก่อน ใ้ขึ้น ครั้ง แรก. ถ้ามีฉนั้นประตเมืองฟ้าจะ ยึดเสียมิให้พวกนี้ไ้ กลับเข้าเทวโลกอีกเลย

“ครั้นเทวตาและนางฟ้า ได้ รับเทวานุญาต พร้อมด้วย ขอบัญญัติ ฉนั้นแล้ว ต่าง ก็ปรดา

ปราโมทย์พากันเขจรลงสู่พื้นดินโดยเร็ว แล ย่างก็ จัรบมำ รำฟ้อน อ่อนกาย นวยนาฏรช้อง เสียงประสาน กับบรรเลง เพลงต่าง ๆ อย่างสำ เร็จสำราญใจ. มีทันไรก็มาถึงชอกผาอันงาม รวยรินใกล้ กับอาชุนทา จึงปลงใจกันเลือก เอาสำนักนั้นเป็นที่ประกอบมหรกรรม. เทพบุตร จึงช่วยกันเจาะเพิงผา เข้าไปเป็นห้อง โถงใหญ่ และห้องเล็กคึกคักกัน ครั้นสำเร็จแล้วก็เล่น การร่นเริงโดยเปลือกเปลีนใจ จนเลยลี้มเวลา ก็พระอินทร์บัญญัติไว้. ต่อเมื่อได้ ยินเสียงไ้ ชันชันจึงรู้สึกตกใจ ค้วยตนต้องตกอยู่ในคำ สาปของพระจอมเทวโลกแล้ว. เทพบุตรและ เทพธิดา เหล่านั้น จึงได้แย่งร้าง มาเป็นช่างสลัก และช่างเขียน ระบายสี อันมีผลมีงามเป็นอย่าง

เอก และ ไม่สามารถที่ จะคืนไปสู่ทิพย์โลก

ด้านหน้าของพระอาราม ภูเขบินดา ชนบทอาชุนทา ในประเทศไฮะธาบาท (อินเดีย)

พ.ศ. ๒๔๖

หนังสือสารานุกรม

ไว้ อีก ต้องยังค้ำไว้ให้ตกอยู่ในมนุญ โลก
ก่อนมาตลอดกาล."

ตามเรื่องทีกล่าวมานี้ได้บอกแล้วแต่เบื้องต้นว่าเป็นนิยาย. แต่ความจริงโบราณสังฆะ
นี้ หรือปรากฏนามอีก นัยหนึ่งว่า "ปฐ
นิยะ เขตต์" เพื่อการ สักการ แห่ง พระ สัมมา
สัมพุทธเจ้า" ซึ่งเป็น พระพุทธรูปแห่ง
สากลโลกที่น่าใฝ่ใจอย่างยิ่ง แลเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเราตกเข้าไปในอาเขารัง
ไว้ให้เป็นชั้นเชิงห้องห้ายใหญ่น้อยเช่นนั้น ถ้าจะ
ประมาณเวลาก็คือเป็นกาลนานยิ่งนัก, มิใช่งาน
ที่เทพยตร์ เทพธิดา พากัน มาทำสำเร็จ แต่ใน
วาทะเดียวหามิได้ เป็นการใหญ่ที่เริ่มสร้าง
แต่ครั้งก่อนรัชสมัยของพระเจ้าราชาธิราชแห่ง
ประเทศอินเดียที่ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
นอก. คือเมื่อครั้งพระเจ้าอโศกมหาราช
(๒๔๖-๓๓๖ ก่อนคริสตกาล) ต่อลงมา
จนถึง สมัย ก่อน พระ พุทธ ศาสนา จะแผ่
ไพศาลออกไปจากอาณานิคม อินเดียไม่นานนัก
ประมาณคริสตกาล ๖๐๐ ถึง ๗๐๐ ปี

ลักษณะ ที่สร้างปฐนิยะสถานนั้นเป็นดังนี้;
คือในชั้นต้นถ้าสร้างถ้ำที่ใดเจาะเข้าไปก่อนใน
จำนวน ๒๔ ถ้ำด้วยกันนั้น เป็นถ้ำหมายเลขที่
๓๐ และที่ ๘ ซึ่งสำหรับใช้เป็นใจตย คือ

สถานที่ ประชุมสงฆ์ ร่วมกัน กระทำ ศาสนกิจ.
ในใจตยทั้งสี่แห่งมี พระสถูปซึ่ง บรรจุ พระบรม
สารีริกธาตุ อัน เป็น ที่เคารพ พึ่ง สร้างไว้ ถ้วย
นอกจากนี้ยังมีเครื่องประกอบ ที่ทำเป็นอีกอย่าง
หนึ่งเรียกว่าพิหาระ คือสถานที่พำนักแห่ง
พระสงฆ์ และ นักเรียน ขรรค์ ตลอด ทั้ง ผู้ อภิ
รุกขมุลด้วย. คำว่า "พิหาระ" หมาย
ความว่าวัดแห่งพระพุทธศาสนา ภายใน
พิหาระ เหล่านี้มี ห้อง โถง ใหญ่ อยู่ กลางและมี
ช่องเล็ก ๆ เป็นประตู หลายช่อง เปิดเป็นทาง
สำหรับ เข้าไปใน ห้อง โถง นั้น. ที่บูชา อัน
ศักดิ์สิทธิ์ตั้งอยู่ตามด้านยาวของห้องลึกเข้าไป
ข้างใน ตรงกันข้ามกับประตูใหญ่ที่จะเข้า
ไปในห้องนี้ แต่ตรงที่บูชายังมีหลังคาเป็น
รูปมณฑปคลุมอยู่ด้วย.

การสร้างปฐนิยะสถานที่ ถ้า เหล่านี้ครบ
ช่วงข้อ ๆ กันลง มาหา ที่ สกมได้ ถึงแม้ว่า
ภายในจะ ได้โดยเป็น ที่อาศัยของนักพรตมาแต่
ก่อนพุทธกาลก็ แต่ข้อที่ทราบได้แน่นอนคือ
การสร้างข้าง ภายนอกได้ รับ ความ ช่วยเหลือ
ของเหล่านัก ขวชเป็น อัน มาก; เพราะ ทาง
ศิลปการอันเป็นส่วนสำคัญ ทั้งมหค ปรากฏว่า
เป็นฝีมือของชาวอินเดีย ขรรคามี มี พระกุล
และ โปษุณย์ด้วยโรคทรรพ ในสมัยนั้นได้ มีใจ

คึกขาศึกษาจากทรัพย์สิน ในการสร้างนั้นเป็นอันมาก;
 บ้างก็รักษาสถาปนิกะ ล้วนแต่ เรื่องนาม อยู่ใน
 เวลานั้น, บ้างก็เลือกสรรนายช่างผู้ชำนาญ
 วิสวะกรรมและจิตรกรรมตลอดจนผู้สามารถใน
 ทางศิลปกิจต่าง ๆ ส่งไปให้เจ้าศักราชเขาเป็น
 หอวังหลายแห่ง แล้วสลักเป็นลวดลาย
 ประดับประดาทาสี วาดเขียนไวภายใน อย่างค
 งาม ส่วนข้างภายในก็ ซึ่งเป็นซอกผากมีรูป
 สลักเข้าไปในผนังเขา ล้วนแล้ว ด้วยฝีมือช่าง
 อย่างเอกค่ง ร้อยประการ เช่น มีรูปคชสาร
 เดินเป็นกระบวนจากเบื้องต่ำขึ้นไปสู่เบื้องสูงอยู่
 ครึ่งผนังกำแพงซอกผาก ที่เรียกว่า อาสนสถาน. ^๕
 บรรดา ถ้าหมู่แรก หาได้ สร้าง สำเร็จ ใน คราว
 เดียวไม่; เพราะท่านที่ถือ บรรพชิต เพศช
 พอใจสงฆารมณ้อยู่ในทางวิเวกไม่สามารถจะ
 ทนทานเสียงเอื้อตึง ของการงาน ที่กำลังทำกัน
 อยู่ ใน ขณะเดียว กับ ที่ท่าน พัก อาศัยอยู่ใน
 อารามเหล่านั้นได้. ในระคุเรียนและระคุฝน
 (เห็นจะหมายความว่าเข้าพรรษา) สองระคุ
 นพระสงฆ์มิได้เข้าไป ในหมู่บ้าน ทั้งหลายเพ
 ื่อทำเทศนาการและบิณฑบาตเรื่อย. แต่ใน
 ระคุอน ๆ ซึ่งเป็นเวลาทสคก — ประมาณแปด
 หรือเก้าเดือน ใน บ้าง — พระสงฆ์ พร้อมด้วย
 สาวกได้ พากัน แยกย้ายไปใน ที่ต่าง ๆ ทั่วทั้ง

ประเทศ และจะกลับมายุ ประชุมกันอีก ครัง
 หนึ่ง ใน กำหนดคราวสามเดือนเท่านั้น. ในระคุ
 เรียนและระคุฝนย่อมเป็น ธรรมเนียม ที่พระสงฆ์
 จะมา รวมกันอยู่ ยัง สำคัญใหญ่ คือใน อาราม
 เหล่านั้น เพื่อปฤกษาหารือถึงการงานทุกแผนก
 อันเกี่ยวกับกคคกิจที่จะ ดำเนิน ต่อไปในข้าง
 หน้า. แต่ถึงกระนั้นนัก, มหาปุนัยสถาน
 อัน ประกอบ ด้วย ศิลปกิจ ของ โลก อย่าง ใหญ่
 หลวงนัก ก็บรรลุถึง สัมฤทธิผลลงใน ครังหนึ่ง
 บรรดา รูปสลักและรูปวาด ระบายสีเป็นเครื่อง
 ประดับมทาวहार เหล่านั้น, เมื่อต้อง แสงอัน
 แฉก ของพระอาทิตย์ ในกาลอิสรังคต, ย่อม
 กระทำให้เกิดสิ่งงดงามตระการตาขึ้นนัก.
 มีชาวยุโรปน้อยคน ใดเห็นของประหลาดนี้
 และถ้าเอ่ยถึงผู้ ไปเยี่ยมเยือนด้วยแล้วยิ่งมน้อย
 มากขึ้น. ในใจกลางแห่งหมู่เนินเขาปึกา
 อันเปล้าเปลี่ยวซึ่ง ตั้งอยู่ในถิ่นประเทศไฮเทรา
 ขาบทน์ ยากที่ ผู้ใด จะ ไป ถึงได้ ทั้ง ความ ประ
 สงค์ แม้แต่ นายคัมภีร์ มุกกส ทเวร ซึ่ง เป็น ผู้
 ชำนาญใน ศิลปกิจ และ ใฝ่ใจใคร่ เห็น วิชชา
 ข้างตะวันตกนั้นเป็นอย่างยิ่ง ก็ยังได้ รับความ
 เตือนครันมิใช่ช้อยกว่าจะบรรลุผลสำเร็จได้ ด้วย
 การเดินทาง ต้องรับความเหนื่อย หน่าย ลำบาก
 ขาดพาหนะ ที่สำหรับใช้ ขี่ขี่ ก็คือ รถ ที่ไม่มี

พ.ศ. ๒๔

หนังสือตำราบุญมัย

สระปริ่มเทียมด้วยน้ำเกลม ทำให้ผืนน้ำไป
 ขนรดคอง ถูกพัดเพิกกระแทกกระเทือน ยอด
 ชัดไปทั้งตัว แต่สิ่งมีชีวิตล้วนยังมีใช้ภาพโรค
 และอหิวาตกโรคเกิดซุกซุ่มด้วย. ตามพัน
 ดินก็อืดมไปด้วยพิษ, เสือ และสุนัขบ้า ตาม
 ฟากฟาก เกิดอนกกลากไป ด้วยผิงหลวง ทระมา
 ราว คุกกว่าผู้ ที่เดินทาง ไปนั้นต้องล่อแหลม
 ต่ออันตรายน้อยใหญ่อยู่เป็นนิตย์. ผิงหลวง
 เหล่านี้สร้างรวงรังอยู่ตามเพดานหลังคาถ้ำทั่ว
 ไป. ในยี่หนึ่งชาว ชนยพทากันมา เกือบห้า
 ครึ่งหนึ่ง พวกเหล่านี้ช่วยกันเก็บไขไม้ชนิด
 หนึ่งซึ่งมีอยู่ในป่าสูงแถบนั้น เอามาสุกเข้าเป็น
 กองใหญ่ข้างในถ้ำ แล้วจุดไฟให้เกิดควันขึ้น
 ทำความรบกวนตัวผิงบรรดาที่อยู่ตามรังในถ้ำ
 นั้น. ผิงเป็นสัตว์ทริ สักกลืนของควันไฟได้
 เร็วยิ่งนัก; เพราะฉะนั้นผิงมัน ไต่กลืนควันแต่
 น้อย ๆ ในครั้งแรก กับกิน น้ำผึ้ง ที่ อยู่ในรวง
 แล้วพากันบินขึ้นไปชน อากาตมีจำนวนวงศ์โกฏ
 และคเณลล์มคล้ายกันเมฆ. และก่อนเมฆ
 อันเกิดแต่ตัวผิง บางทีก็เลือนลอยไปเป็นระยะ
 ทางต่างหลาย ๆ ไมล์ เพื่อหลยให้พ้นจากกลิ่น
 ควันอันเป็นศัตรูร้ายของมัน. คราวนี้ชาว
 ชนยพทากันเก็บเอาน้ำผึ้งที่เหลืออยู่ในรวง
 ผิงเหล่านั้นไป ขายที่ ตลาด. นายศรี มุกก

กล่าวอย่างน่าสงสารว่า “ข้าพเจ้ามีส่วน
 เข้าเป็นพวกตผิงกับเขาด้วยโดยไม่ทันรู้เนื้อรู้ตัว
 เลย. ทั้งนี้เป็นเพราะ ผิงได้กลิ่น ควัน น้ำมัน
 ตะเกียงของข้าพเจ้าเข้า ก็ทำให้มันนึกว่า
 ศัตรูของมันกำลังอยู่ใกล้ ๆ จึงพากันบินลงมา
 จะรีบมือกับข้าพเจ้าทันที สิ่งทีข้าพเจ้าต้อง
 ทำก่อนะ ไรหมดในขณะนั้น ก็คือ วิ่งอย่างรวดเร็ว
 ที่สุด ที่จะวิ่งได้ เพราะถ้าปล่อยให้มันค่อย
 ไต่แล้วก็น่ากลัวจะฉิบอันตรายแก่ชีวิต. ด้วย
 มีข่าวกล่าวกันว่าพิษของมันร้ายนัก ถึงแม้
 ช้างซึ่งเป็นสัตว์ โต ถ้าถูกต่อยเพียงครั้งเดียว
 ก็พอทำให้ตายได้แล้ว.”

นอกจากนี้ยังมี อุปสรรคอื่น ๆ อีกหลาย
 ประการ เช่นในเวลา ที่นายเทระ กำลังเที่ยว
 ตรวจตราและลอกคัตติแบบภาพวาดเขียน หรือ
 ภาพแกะสลักอยู่ในถ้ำนั้น เขาก็ต้องทรมาน
 ทนต่อกลิ่นสาบ ของ ค้างคาว และนกเค้าแมว
 เป็นถ้ำถึง จนทำให้ ยังเกิดความคลนเหิน
 ต้องออกมาหายใจ ที่อากาศสดชื่นภายนอกถ้ำ
 ทุกสัปดาห์ที่ต่อครั้งหนึ่ง และความมืดมนที่
 อับยอภายในถ้ำนั้น ถึงต้องใช้ โคมไฟสำหรับ
 กระ ทำกิจธุระ ถิ่นนี้ ว่าเป็น ความ ชัดชัด น่า
 เห็นอยุ่หน้าย มิใช่่น้อย. ขณะที่ทำการตรวจ
 ตราและลอกคัตติภาพเหล่านั้น, นายเทระเห็นว่า

ฟ. เจริญวิทย์

พศก

ศิลปศาสตร์เหล่านั้นได้เสื่อมเสียไปเพราะเกิด
แต่การทิ้งร้างไว้เป็นเวลานานโดยมิได้รับความ
บำรุงรักษานานอย่างหนึ่ง, และเกิดแต่การ
โลกเขลาของผู้มีได้รู้ จักค่าแห่งฝีมือการช่าง
อีกอย่างหนึ่ง; เพราะมี รอยคว้นไฟ อันเกิด
แต่การสะสมเพลิงใน นั้นเข้า จัภาพให้เสื่อมเสีย
ไปโดยมาก นอกจากนั้น ขรรพชาติ เองก็ยัง
ช่วยผสมโรงทำความ ล้างผลาญด้วยเป็นแรงที่
สาม; กล่าวคือความอับช่นภายใน ตำนาน
ที่เกิดขึ้นผ่านภาพของแห่งไปอยู่เนื่องนี้โดย
ทั้งสี่ล้ากอันใหญ่ ๆ ก็แตกพังลงมาจนกับภาพ
บางตอนไว้ และแผ่นดินไหวก็ช่วยประหาร
ความงามเสียโดยมาก บรรดาวิชาชาติเช่น
นกเค้าแมว, นก นางแอ่น, นก พริวย นก
แก้วขาวและค้างคาว พวกนี้มาเกาะจับและ
สร้างรังรังทำให้ภาพพระบารมี และ ภาพ แกะ
สลักเสื่อมเสียอีกอนก. สัตว์แมลงเล็ก ๆ ก็
เจาะไชเข้าไปตามตัวภาพเล็ก ๆ ชาติมนุษย์
ทั้งที่เจริญแล้วและยังไม่เจริญเช่นสขุและสา
นิยะได้พากันเข้าไปก่อไฟ หุงต้ม อาหารในถ้ำ
จนคว้นไฟจับฝ่ายหนึ่งถ้าเข้าไปหมด ผู้ที่ไป
เที่ยวเยี่ยมเยียนกันพากันชักหรือสลักนามของตน
ไว้ตามผนังนั้นเอง. และฝ่ายผู้เยี่ยมเยียนซึ่ง
เป็นชาวยุโรปก็ได้คิดและแซะเอาภาพพระบารมี

บางแผ่นซึ่งเขียนบนแผ่นดินหรือปูนที่ฉาบไว้กับ
ฝาผนังถ้ำนั้นไป หรือที่ยังมิได้แกะเอาไปก็
มีรอยปรากฏว่าได้พยายามจะทำเช่นนั้น. ภาพ
ระบายสีที่ทาเป็น เส้นนูน บนแผ่นดินนั้นผู้ นิยม
กันมาก, จึงมีพยายาม ปรากฏว่า ภาพชนิกน
ชนหนึ่งชนากกว้างยาวประมาณหนึ่งฟุตครึ่ง
เขียนเป็นรูปภาพชนิดต่าง ๆ กัน คงจะเป็น
ภาพส่วนหนึ่งของอาสนวิหารซึ่งมีอยู่ในปีที่ ๑๐
นับเวลาเขียนประมาณศตวรรษที่ ๕ ได้
มีผู้แซะจาก ฝาผนัง เอาจามยังประเทศ อังกฤษ.
และเมื่อ สองสามปี มานี้มีผู้ เอาภาพ นี้ออกขาย
เลหลัง ที่ร้าน แห่งหนึ่งใน ถนน ขอนคัสตรักได้
ราคาถึง ๑๐๐ ปอนด์

ยังมีความเสียหายอันเกิดแต่ความ กังใจ
อีกอย่างหนึ่ง คือเจ้าพนักงานช่างศิลปการ
ของชาติ อังกฤษได้ ไปที่ถ้ำนั้น เอง ๆ เพื่อ
ลอกคัดแยกขาวเขียนอย่าง เส้นนูนที่มียอยู่ในถ้ำ
นั้น ท่านเหล่านั้นได้เอาน้ำมันวานิชชนิดราคา
ถูกทาที่ภาพเหล่านั้น, ประสงค์จะได้เห็นเส้น
สาย กระ้าง ชนให้เป็น ความ สดวก แก่ การ
คัดลอก แต่ผลร้ายมากตกอยู่กับภาพเหล่านั้น,
เพราะย่นนาน วันเข้าภาพที่ลอก สะ โคมด้วยน้ำ
มันวานิชก็ยังมัสีดำหมักขึ้น จนในที่สุดแล
ดูดำมืดไม่เห็นสีเดิมว่าเป็นสีอะไร เป็นความ

৩১১৬

พ.ศ. ๒๔

หนึ่งวาที่สำนวนมัย

เสียหาย แก่ ภาพสี่ เหล่านี้ อย่างใหญ่ หลวง.
ใช้แต่ท่าน, ครั้นน้ำมันแห้งเกราะก็ทำให้
สี่สี่สี่ ภาพตามฝาผนังไว้ แล้วเปลือกลอก
เลยกะเพาะ หลวงลงลงหมก ภาพนั้นก็เป็น
อินสี่สี่สี่สรรพเพียงเอง.

ใน ๔ คฤศคักราช ๓๙๓๙ เมื่อ นายทหาร
อังกฤชซึ่งออกปกครองหนูนจากกองทัพมณฑล
มัทราชไปเที่ยวยิงเสือ และเลยไปพบสถาน
เป็นครั้งแรกนี้ สภาพของ ถ้ำและ สิ่งของ
อื่น ๆ ก็กว้างและชำรุดมากพอการอยู่ และ
ถึงแม้จะมี ของบางสิ่ง บางอย่าง สำแดงอาการ
ว่าได้อยู่ในความคุ้มครองรักษา, ก็สักแต่ว่ารักษา
ไปตามเรื่องอย่างนั้นเอง. หาได้มีสิ่งใด
จัดทำให้เป็นที่น่าเจริญตาเจริญใจไม่ แต่มา
เที่ยวอนสถานนั้น พอจะเป็นที่เที่ยวตรวจดูเล่นได้
แล้ว เมื่อเวลาผู้เขียนเรื่องนี้ได้ไปเยี่ยมถ้ำ
เหล่านั้น เขาได้พบเห็น ภาพ ระบายสี ตาม
ฝาผนัง และเพดานถ้ำถูกเขม่าจับดำ ทำให้เกิด
ความเสียหายแก่ภาพอย่างร้ายแรง, และ
เขม่านี้เกิดมา แต่ ควันไฟ ของพวก นักพรต ที่
อาศัยอยู่ในถ้ำนี้ ได้สัมผัสเพลิง บูชาเมื่อหลายร้อย
ปีมาแล้ว. และยังมี อินทรายทมา จากสัตว์
จิตุขทวิทยาทั้งกล่าวแล้วแต่หนหลัง แต่ที่

ยังไม่ได้ กล่าว อีก ก็คือการ ระดมยิง ด้วย หนึ่ง
สี่สี่สี่ของพวกเด็กเลี้ยงแกะ เพราะอยากจะรบ
ทวนเหล่าเสือ ที่ชุมนุมนอน อยู่ในถ้ำให้เกิดความ
รำคาญจึงพล่านออกมาภายนอก.

ระตู่ที่เหมาะสมสำหรับเดินทางไปที่คัลลอกภาพ
และบรรยายเรื่องราว ณสถาน ที่ ตกอยู่ในระตู่
เกือบขาว. นายมุกกัลเทเว ได้ เข้าร่วมพวก
เดินทางไปกับผู้เดินทางที่สี่พวกหนึ่ง เพราะ
เขาเป็นคนใจคอกว้างขวาง มีผู้ชอบพอรักใคร่
มาก. นายมุกกัลผู้ เป็นคนจน แต่มีความ
รักใคร่วิเศษทาง ศิลปกรรม อย่างยิ่ง เขา
อุตสาหกรรมเขียนสี่สี่สี่ รูปชาย รูปหนึ่งได้ ไม่ กรบ
ถึงกระนั้นเขายังได้พยายามรวบรวมเงินไว้ ได้
ราวสองร้อยห้าสิบรูปพอแก่ ค่าใช้ จ่ายสำหรับ
การเดินทางใน ครั้งแรก. และต่อมาก็ได้หา
สะสมไว้ มากกว่า สองร้อย ปอนด์. ซึ่งจะ
ช่วยให้การเดินทาง ครั้ง ที่สอง ของเขาสำเร็จ
ผลดีอย่าง ที่สุด. จิตใจ ของนาย มุกกัล
แสดงว่าเป็นผู้ชอบทางรุกรานจริง. ความ
พากเพียรในทางบุญกุศลย่อมบังเกิดผลเป็น
เครื่องคอยแทน และหนึ่งสี่สี่สี่ที่เขาแต่ง
ขึ้นนั้นต้องส่งเสริมให้เขาได้รับรางวัลของโลก
เป็นแท้.

จบบริบูรณ์

นิทานที่ ๕ แห่งปถิณณกวรรค

ในพระอมมปทญฐกถา

สุปปพุทธนิ อัมมเทสน สดถา
วิหรนโต ทาสากฎีกสุส ปุคฺคิ อารพ
กเถสิ.

สดถา อันว่าองค์สมเด็จพระบรมศาสดา
จารย์ เมื่อเสด็จสำราญพระหฤทัยอยู่ในพระ
เวฬุวันมหาวิหาร ทรงพระปรารภยศรแห่ง
พ่อค้า^๔ ให้เป็นอุปัชฌายะ จึงตรัสพระธรรม
เทศนา^๕ มีคำถา^๖เริ่มว่า สุปปพุทธ^๗ ทั้งนี้
เป็นอาทิ คำในข้อความว่า — ในกรุงราชคฤห์
มหานคร ยังมี ทารก ๒ คน เป็นบุตรแห่ง
สัมมาทิฐิ^๘ คนหนึ่ง เป็นบุตรแห่งมิฉา^๙ทิฐิ^{๑๐}
คนหนึ่ง ทารก ๒ คนนั้น มีปรกติเล่นชุลยกัน
อยู่^{๑๑} หนึ่ง ๒ นั้น ทารกผู้เป็น
บุตรแห่งสัมมาทิฐิ^{๑๒} เมื่อจะ โยนลูกชุลยไป
ก็ระลึกลงพระพุทธรูปแล้วเปล่งวาจาเป็นภาษา
บาลีว่า “นโม พุทธสฺส นโม พุทธสฺส”
“ข้าณมีสการ แต่ องค์พระพุทธรูปเจ้า” ทั้งนี้

แล้วก็โยนลูกชุลยไป ส่วนทารกบุตรแห่ง
มิฉา^{๑๓}ทิฐิ^{๑๔} อุทิศเฉพาะ คุณ^{๑๕}แห่ง เคียร^{๑๖}ถีย^{๑๗}
ทั้งหลาย แล้วกล่าวเป็นบาลีว่า “นโม
ติตถิยาน^{๑๘}” “ข้าณมีสการ แต่เคียร^{๑๙}ถีย^{๒๐} ทั้ง
หลาย” ทั้งนี้ แล้วก็โยนลูกชุลยไป ถ้า
ทารกทั้งสองนั้น ทารกบุตรแห่งสัมมาทิฐิ^{๒๑}
ได้^{๒๒}ถึง^{๒๓}ซึ่งชัย^{๒๔}ชนะ^{๒๕}เนื่อง^{๒๖}ๆ ฝ่ายทารกบุตร
แห่งมิฉา^{๒๗}ทิฐิ^{๒๘} ก็ถึง^{๒๙}ซึ่งปรา^{๓๐}ชัย^{๓๑}พ่ายแพ้^{๓๒}เนื่อง^{๓๓}ๆ
ครั้นทารกบุตรแห่งมิฉา^{๓๔}ทิฐิ^{๓๕} เห็น^{๓๖}ซึ่งกิริยา
แห่งบุตรสัมมาทิฐิ^{๓๗}กระทำเช่นนั้น จึงดำริ^{๓๘}หวั
เจ้า^{๓๙}คนนั้นระ^{๔๐}ลึก^{๔๑}ถึง^{๔๒}นั้น กล่าววาจา^{๔๓}ถึง^{๔๔}นั้น แล้ว
โยนลูกชุลยไป ก็มิ^{๔๕}ชัย^{๔๖}ชนะ^{๔๗}แก่^{๔๘}เราเสมอ
จำ^{๔๙}เราจะกระทำเช่นนั้น^{๕๐}อย่าง^{๕๑} คึก^{๕๒}แล้ว^{๕๓}ก็กระทำ
ซึ่ง^{๕๔}ความ^{๕๕}ต่ำ^{๕๖}สม^{๕๗}พทุ^{๕๘}ธาน^{๕๙}สุ^{๖๐}ส^{๖๑}ติ ระ^{๖๒}ลึก^{๖๓}ถึง^{๖๔} พระ
พุทธรูป^{๖๕}คุณ^{๖๖}เป็น^{๖๗}อาม^{๖๘}รณ^{๖๙}

อถก^{๗๐}ทิว^{๗๑}ส^{๗๒} อยู่^{๗๓}มา^{๗๔}วัน^{๗๕}หนึ่ง^{๗๖}นิ^{๗๗}คา^{๗๘}แห่ง^{๗๙}ทารก
นั้น เติ^{๘๐}ม^{๘๑}เก^{๘๒}วียน^{๘๓}แล้ว^{๘๔}ชัย^{๘๕}ไป^{๘๖}สู่^{๘๗}บ้าน^{๘๘}เพื่อ^{๘๙}ประ^{๙๐}โย^{๙๑}ชน^{๙๒}

พ.ศ. ๒๔๗

ทวารวาทิกวาท

ด้วย^๔ฟัน ไต่พาเอาทารก^๕ผู้บุตรไป^๖ด้วย ครั้น^๗ คัดฟัน^๘โก^๙เต็ม^{๑๐}เกวียน^{๑๑}แล้ว ก็เอาโค^{๑๒}เต็ม^{๑๓}เกวียน^{๑๔} กลับมา^{๑๕}สู่^{๑๖}บ้าน เมื่อมาถึง^{๑๗}ภายนอก^{๑๘}ทวาร^{๑๙}พระ นคร^{๒๐}ให้^{๒๑}ปลด^{๒๒}โค^{๒๓}ออก^{๒๔}จาก^{๒๕}เกวียน^{๒๖}ปล่อย^{๒๗}ไป^{๒๘}ใน^{๒๙}ที่ ขริ^{๓๐}บรรณ^{๓๑}ด้วย^{๓๒}หญ้า^{๓๓}และ^{๓๔}น้ำ^{๓๕}โคล^{๓๖}ข้า^{๓๗}ชา^{๓๘}แห่ง^{๓๙}หนึ่ง แล้ว^{๔๐}ก็^{๔๑}บริ^{๔๒}โลก^{๔๓}โภชนา^{๔๔}หาร^{๔๕} พัก^{๔๖}ผัด^{๔๗}คน^{๔๘}สำ^{๔๙}ราญ^{๕๐} ร่าง^{๕๑}กาย^{๕๒}อยู่^{๕๓}ณ^{๕๔}ที่^{๕๕}นั้น

ครั้น^{๕๖}เพลาสาย^{๕๗}อัน^{๕๘}ที่^{๕๙}โค^{๖๐}ของ^{๖๑}บร^{๖๒}หม^{๖๓}นั้น พา^{๖๔}กัน^{๖๕}คึก^{๖๖}คาม^{๖๗}ฝ^{๖๘}ง^{๖๙}โค^{๗๐}ทั้ง^{๗๑}หลาย^{๗๒}เข้า^{๗๓}ไป^{๗๔}ใน^{๗๕}พระ^{๗๖}นคร^{๗๗} ส่วน^{๗๘}บร^{๗๙}หม^{๘๐}พ่อ^{๘๑}คำ^{๘๒}พน^{๘๓}นั้น ครั้น^{๘๔}โค^{๘๕}หาย^{๘๖}ก^{๘๗}คึก^{๘๘}คาม^{๘๙} เข้า^{๙๐}ไป^{๙๑}ใน^{๙๒}พระ^{๙๓}นคร^{๙๔} เมื่อ^{๙๕}ไป^{๙๖}พ^{๙๗}โย^{๙๘}โค^{๙๙}ของ^{๑๐๐}ตน^{๑๐๑}เข้า^{๑๐๒} ก็^{๑๐๓}พ^{๑๐๔}อก^{๑๐๕}ก็^{๑๐๖}เป็น^{๑๐๗}เพลาคำ^{๑๐๘} จะ^{๑๐๙}นำ^{๑๑๐}เอา^{๑๑๑}โค^{๑๑๒}กลับ^{๑๑๓}ออก^{๑๑๔}จาก^{๑๑๕} ประ^{๑๑๖}ค^{๑๑๗}พระ^{๑๑๘}นคร^{๑๑๙}มิ^{๑๒๐}ได้ เพราะ^{๑๒๑}ประ^{๑๒๒}ค^{๑๒๓}พระ^{๑๒๔}นคร^{๑๒๕}มี^{๑๒๖}ค^{๑๒๗} เสีย^{๑๒๘}แล้ว ส่วน^{๑๒๙}ว่า^{๑๓๐}ทารก^{๑๓๑}ผู้^{๑๓๒}เป็น^{๑๓๓}บุตร^{๑๓๔}นั้น^{๑๓๕}คอย^{๑๓๖}ย^{๑๓๗}ิตา^{๑๓๘} เฝ^{๑๓๙}า^{๑๔๐}เกวียน^{๑๔๑}อยู่^{๑๔๒}แต่^{๑๔๓}ผู้^{๑๔๔}เฝ^{๑๔๕}ย^{๑๔๖} ครั้น^{๑๔๗}ถึง^{๑๔๘}เพล^{๑๔๙}าร^{๑๕๐}า^{๑๕๑}คร^{๑๕๒} ก็^{๑๕๓}อน^{๑๕๔}ห^{๑๕๕}ล^{๑๕๖}ย^{๑๕๗}อยู่^{๑๕๘}ภาย^{๑๕๙}ใต้^{๑๖๐}เกวียน^{๑๖๑}นั้น

โดย^{๑๖๒}ปร^{๑๖๓}ก^{๑๖๔}ติ^{๑๖๕}ช^{๑๖๖}ร^{๑๖๗}ม^{๑๖๘}ทา^{๑๖๙} กรุง^{๑๗๐}ราช^{๑๗๑}ค^{๑๗๒}ฤ^{๑๗๓}ห^{๑๗๔}ัย^{๑๗๕}อม^{๑๗๖} มาก^{๑๗๗}ไป^{๑๗๘}ด้วย^{๑๗๙}ฝ^{๑๘๐}ง^{๑๘๑}ย^{๑๘๒}ศ^{๑๘๓}า^{๑๘๔}ง^{๑๘๕} อน^{๑๘๖}ึ่ง^{๑๘๗}ท^{๑๘๘}าร^{๑๘๙}ก^{๑๙๐}ัน^{๑๙๑}กัน^{๑๙๒}อน^{๑๙๓}อยู่^{๑๙๔} ณ^{๑๙๕}ที่^{๑๙๖}โกล^{๑๙๗}ข้า^{๑๙๘}ชา^{๑๙๙}ด้วย^{๒๐๐} ใน^{๒๐๑}รา^{๒๐๒}คร^{๒๐๓}วัน^{๒๐๔}นั้น^{๒๐๕}จึง^{๒๐๖}มี^{๒๐๗} อ^{๒๐๘}ม^{๒๐๙}น^{๒๑๐}ย^{๒๑๑} ๒^{๒๑๒}คน^{๒๑๓}มา^{๒๑๔}เห็น^{๒๑๕}ทารก^{๒๑๖}น^{๒๑๗}อน^{๒๑๘}อยู่^{๒๑๙}ณ^{๒๒๐}ที่^{๒๒๑}นั้น อ^{๒๒๒}ม^{๒๒๓}น^{๒๒๔}ย^{๒๒๕}๓^{๒๒๖}คน^{๒๒๗}หนึ่ง^{๒๒๘}เป็น^{๒๒๙}ม^{๒๓๐}ิ^{๒๓๑}จ^{๒๓๒}า^{๒๓๓}ท^{๒๓๔}ิ^{๒๓๕}ญ^{๒๓๖}ู^{๒๓๗}สิ^{๒๓๘}ย^{๒๓๙}น^{๒๔๐}ห^{๒๔๑}น^{๒๔๒}า^{๒๔๓}ม^{๒๔๔}แห่ง^{๒๔๕} พระ^{๒๔๖}ศา^{๒๔๗}ล^{๒๔๘}นา^{๒๔๙} อ^{๒๕๐}ม^{๒๕๑}น^{๒๕๒}ย^{๒๕๓}๓^{๒๕๔}คน^{๒๕๕}หนึ่ง^{๒๕๖}เป็น^{๒๕๗}ส^{๒๕๘}ัม^{๒๕๙}มา^{๒๖๐}ท^{๒๖๑}ิ^{๒๖๒}ญ^{๒๖๓}ู^{๒๖๔}สิ^{๒๖๕}ย^{๒๖๖}น^{๒๖๗}ห^{๒๖๘}น^{๒๖๙}า^{๒๗๐}ม^{๒๗๑}แห่ง^{๒๗๒} ล^{๒๗๓}้า^{๒๗๔}อ^{๒๗๕}ม^{๒๗๖}น^{๒๗๗}ย^{๒๗๘}๓^{๒๗๙}อง^{๒๘๐}ท^{๒๘๑}ัง^{๒๘๒}สน^{๒๘๓}ั้น^{๒๘๔} อ^{๒๘๕}ม^{๒๘๖}น^{๒๘๗}ย^{๒๘๘}๓^{๒๘๙}ที่^{๒๙๐}เป็น^{๒๙๑}ม^{๒๙๒}ิ^{๒๙๓}จ^{๒๙๔}า^{๒๙๕}ท^{๒๙๖}ิ^{๒๙๗}ญ^{๒๙๘}ู^{๒๙๙}ก^{๓๐๐}ล^{๓๐๑}่า^{๓๐๒}ว^{๓๐๓}า^{๓๐๔} “ทารก^{๓๐๕}ผู้^{๓๐๖}เป็น^{๓๐๗}อา^{๓๐๘}ห^{๓๐๙}าร^{๓๑๐}ของ^{๓๑๑}เรา

แล้ว^{๓๑๒} เรา^{๓๑๓}ทั้ง^{๓๑๔}สอง^{๓๑๕}จง^{๓๑๖}กิน^{๓๑๗}ทารก^{๓๑๘}นี้^{๓๑๙}เสีย^{๓๒๐}เถ^{๓๒๑}ิด^{๓๒๒}” ฝ่าย^{๓๒๓}อ^{๓๒๔}ม^{๓๒๕}น^{๓๒๖}ย^{๓๒๗}๓^{๓๒๘}ที่^{๓๒๙}เป็น^{๓๓๐}ส^{๓๓๑}ัม^{๓๓๒}มา^{๓๓๓}ท^{๓๓๔}ิ^{๓๓๕}ญ^{๓๓๖}ู^{๓๓๗}จึง^{๓๓๘}ห้าม^{๓๓๙}ว^{๓๔๐}า “อย่า^{๓๔๑}ๆ^{๓๔๒}! ไม่^{๓๔๓}คว^{๓๔๔}ร^{๓๔๕} ท่าน^{๓๔๖}อย่า^{๓๔๗}ทำ^{๓๔๘}อย่าง^{๓๔๙}นั้น^{๓๕๐}เลย^{๓๕๑}” อ^{๓๕๒}ม^{๓๕๓}น^{๓๕๔}ย^{๓๕๕}๓^{๓๕๖}มี^{๓๕๗}จ^{๓๕๘}า^{๓๕๙}ท^{๓๖๐}ิ^{๓๖๑}ญ^{๓๖๒}ู^{๓๖๓}มิ^{๓๖๔}ไ^{๓๖๕}ด^{๓๖๖}เ^{๓๖๗}ช^{๓๖๘}อ^{๓๖๙}พ^{๓๗๐}ง^{๓๗๑}ถ^{๓๗๒}้อย^{๓๗๓} คำ^{๓๗๔}แห่ง^{๓๗๕}อ^{๓๗๖}ม^{๓๗๗}น^{๓๗๘}ย^{๓๗๙}๓^{๓๘๐}ัม^{๓๘๑}มา^{๓๘๒}ท^{๓๘๓}ิ^{๓๘๔}ญ^{๓๘๕}ู^{๓๘๖}จึง^{๓๘๗}ฉ^{๓๘๘}วย^{๓๘๙}เอา^{๓๙๐}เท^{๓๙๑}้า ท^{๓๙๒}าร^{๓๙๓}ก^{๓๙๔}น^{๓๙๕}นี้^{๓๙๖}ฉ^{๓๙๗}ค^{๓๙๘}ว^{๓๙๙}่า^{๔๐๐}ห^{๔๐๑}ี^{๔๐๒}ออก^{๔๐๓}มา^{๔๐๔} ฝ่าย^{๔๐๕}ว^{๔๐๖}่า^{๔๐๗}ทารก^{๔๐๘}สิ^{๔๐๙} มี^{๔๑๐} พ^{๔๑๑}ท^{๔๑๒}า^{๔๑๓}น^{๔๑๔}ส^{๔๑๕}ส^{๔๑๖}ติ^{๔๑๗} ไ^{๔๑๘}ด^{๔๑๙}ส^{๔๒๐}ำ^{๔๒๑}ส^{๔๒๒}ัม^{๔๒๓}ช^{๔๒๔}ำ^{๔๒๕}า^{๔๒๖}น^{๔๒๗}ญ^{๔๒๘}อยู่^{๔๒๙}ใน^{๔๓๐}ใจ^{๔๓๑}ส^{๔๓๒}เ^{๔๓๓}ม^{๔๓๔}อ^{๔๓๕} จึง^{๔๓๖}เปล^{๔๓๗}่ง^{๔๓๘}ว^{๔๓๙}า^{๔๔๐}ว^{๔๔๑}่า^{๔๔๒} “น^{๔๔๓}โม^{๔๔๔} พ^{๔๔๕}ุ^{๔๔๖}ท^{๔๔๗}ส^{๔๔๘}ส^{๔๔๙}” คร^{๔๕๐}ั้น อ^{๔๕๑}ม^{๔๕๒}น^{๔๕๓}ย^{๔๕๔}๓^{๔๕๕}นี้^{๔๕๖}น^{๔๕๗}ัก^{๔๕๘}ส^{๔๕๙}ง^{๔๖๐}ก^{๔๖๑}ก^{๔๖๒}อ^{๔๖๓}ก^{๔๖๔}ว^{๔๖๕}ง^{๔๖๖}น^{๔๖๗}ัก^{๔๖๘}ห^{๔๖๙}น^{๔๗๐}า^{๔๗๑} จึง^{๔๗๒}ม^{๔๗๓}ะ^{๔๗๔}นิ^{๔๗๕}ม^{๔๗๖}ะ^{๔๗๗}น^{๔๗๘}า^{๔๗๙} หล^{๔๘๐}ก^{๔๘๑} ออก^{๔๘๒}ไป^{๔๘๓} จาก^{๔๘๔}ช^{๔๘๕}ำ^{๔๘๖}า^{๔๘๗}ที่^{๔๘๘}นั้น^{๔๘๙}โดย^{๔๙๐} พล^{๔๙๑}ัน^{๔๙๒} อ^{๔๙๓}ม^{๔๙๔}น^{๔๙๕}ย^{๔๙๖}๓^{๔๙๗}ที่^{๔๙๘}เป็น^{๔๙๙}ส^{๕๐๐}ัม^{๕๐๑}มา^{๕๐๒}ท^{๕๐๓}ิ^{๕๐๔}ญ^{๕๐๕}ู^{๕๐๖}กล^{๕๐๗}ล^{๕๐๘}ว^{๕๐๙}่า “ค^{๕๑๐}ว^{๕๑๑}ท่าน^{๕๑๒}มา^{๕๑๓}กระ^{๕๑๔}ทำ^{๕๑๕}ซ^{๕๑๖}ึง^{๕๑๗} ก^{๕๑๘}ร^{๕๑๙}ม^{๕๒๐}อัน^{๕๒๑}ไ^{๕๒๒}ช^{๕๒๓}่^{๕๒๔}ก^{๕๒๕}ิ^{๕๒๖}ร^{๕๒๗}ที่^{๕๒๘}จะ^{๕๒๙} กระ^{๕๓๐}ทำ^{๕๓๑} เรา^{๕๓๒}จะ^{๕๓๓}กระ^{๕๓๔}ทำ^{๕๓๕}ที่^{๕๓๖}ฉ^{๕๓๗}า^{๕๓๘}ก^{๕๓๙}ร^{๕๔๐}ม^{๕๔๑}แก่^{๕๔๒}ท่าน^{๕๔๓}” ว่า^{๕๔๔}แล้ว^{๕๔๕}ก็^{๕๔๖}ร^{๕๔๗}ัก^{๕๔๘}ษา^{๕๔๙}ทารก^{๕๕๐}อยู่^{๕๕๑}ณ^{๕๕๒}ที่^{๕๕๓}นั้น^{๕๕๔} แล้ว^{๕๕๕}ไ^{๕๕๖}ช^{๕๕๗}ให้^{๕๕๘} อ^{๕๕๙}ม^{๕๖๐}น^{๕๖๑}ย^{๕๖๒}๓^{๕๖๓}ที่^{๕๖๔}เป็น^{๕๖๕}ม^{๕๖๖}ิ^{๕๖๗}จ^{๕๖๘}า^{๕๖๙}ท^{๕๗๐}ิ^{๕๗๑}ญ^{๕๗๒}ู^{๕๗๓}นี้^{๕๗๔} เข้า^{๕๗๕}ไป^{๕๗๖}ใน^{๕๗๗}พระ^{๕๗๘} นคร^{๕๗๙} นำ^{๕๘๐}เอา^{๕๘๑}พระ^{๕๘๒}สุ^{๕๘๓}พ^{๕๘๔}ร^{๕๘๕}ร^{๕๘๖}ณ^{๕๘๗}า^{๕๘๘}ช^{๕๘๙}น^{๕๙๐}ที่^{๕๙๑}เ^{๕๙๒}ฝ^{๕๙๓}ม^{๕๙๔}ด้วย^{๕๙๕}พระ^{๕๙๖} กระ^{๕๙๗}บ^{๕๙๘}า^{๕๙๙}ห^{๖๐๐}าร^{๖๐๑}เค^{๖๐๒}ว^{๖๐๓}ง^{๖๐๔}ส^{๖๐๕}วย^{๖๐๖}ของ^{๖๐๗}พระ^{๖๐๘}ม^{๖๐๙}ห^{๖๑๐}าก^{๖๑๑}น^{๖๑๒}ั^{๖๑๓}ค^{๖๑๔}รี^{๖๑๕}ย^{๖๑๖}ี^{๖๑๗}มา^{๖๑๘} โดย^{๖๑๙}เร^{๖๒๐}ว^{๖๒๑} พล^{๖๒๒}ัน^{๖๒๓} แล้ว^{๖๒๔}แ^{๖๒๕}ปล^{๖๒๖}ง^{๖๒๗} เพ^{๖๒๘}ศ^{๖๒๙}เป็น^{๖๓๐} ประ^{๖๓๑}ค^{๖๓๒} ิ^{๖๓๓}มาร^{๖๓๔}คา^{๖๓๕}ม^{๖๓๖}ิ^{๖๓๗}กา^{๖๓๘} ปล^{๖๓๙}ก^{๖๔๐}ทารก^{๖๔๑}น^{๖๔๒}ี้^{๖๔๓}ให้^{๖๔๔}ล^{๖๔๕}ก^{๖๔๖}ซ^{๖๔๗}ึ^{๖๔๘}น^{๖๔๙}บริ^{๖๕๐}โ^{๖๕๑}ก^{๖๕๒} โ^{๖๕๓}ภ^{๖๕๔}า^{๖๕๕}น^{๖๕๖}า^{๖๕๗}ห^{๖๕๘}าร^{๖๕๙}เส^{๖๖๐}ร^{๖๖๑}แล้ว^{๖๖๒} จ^{๖๖๓}าร^{๖๖๔}ก^{๖๖๕} อ^{๖๖๖}ัก^{๖๖๗}ษ^{๖๖๘}ร^{๖๖๙}ไว้^{๖๗๐}ใน^{๖๗๑} พระ^{๖๗๒}สุ^{๖๗๓}พ^{๖๗๔}ร^{๖๗๕}ร^{๖๗๖}ณ^{๖๗๗}า^{๖๗๘}ช^{๖๗๙}น^{๖๘๐} ด้วย^{๖๘๑}ย^{๖๘๒}ัก^{๖๘๓}ษ^{๖๘๔}า^{๖๘๕}น^{๖๘๖}า^{๖๘๗}พ^{๖๘๘} แล้ว^{๖๘๙} อ^{๖๙๐}ธิ^{๖๙๑}ษ^{๖๙๒}า^{๖๙๓}น^{๖๙๔}ว^{๖๙๕}า^{๖๙๖} ข^{๖๙๗}อ^{๖๙๘}พระ^{๖๙๙}รา^{๗๐๐}ชา^{๗๐๑}ง^{๗๐๒}ท^{๗๐๓}อ^{๗๐๔}ค^{๗๐๕}พระ^{๗๐๖}เน^{๗๐๗}ค^{๗๐๘}ร^{๗๐๙} เห็น^{๗๑๐}อ^{๗๑๑}ัก^{๗๑๒}ษ^{๗๑๓}ร^{๗๑๔}น^{๗๑๕}แต่^{๗๑๖}พระ^{๗๑๗}อ^{๗๑๘}ง^{๗๑๙}ค^{๗๒๐}เ^{๗๒๑}ฝ^{๗๒๒}ย^{๗๒๓} ผู้^{๗๒๔}อื่น^{๗๒๕}นอก^{๗๒๖}จาก^{๗๒๗} นั้น^{๗๒๘}จึง^{๗๒๙}อย่า^{๗๓๐}ไ^{๗๓๑}ด้^{๗๓๒}เห็น^{๗๓๓}เลย^{๗๓๔} คร^{๗๓๕}ั้น^{๗๓๖}กระ^{๗๓๗}ทำ^{๗๓๘}อ^{๗๓๙}ธิ^{๗๔๐}ษ^{๗๔๑}า^{๗๔๒}น

อุปลววรรณ

พฤศก

ถึงแล้ว ก็พากันหลีกไปจากที่นั้น

ขุน ทิวเส ครั้น วัน รุ่งขึ้น เพลาเช้า
ชาว พม่า กำนัน ทั้ง หลาย ก็เอื้อมมือ โกลาหล ว่า
มีโจรเข้ามาลักเครื่อง พระสุพรรณภาชน์ ไป
จากพระราชฐาน แล้ว ก็ให้ ยึด พระทวาร พระ
นครเสีย แล้วพากันเที่ยวค้นคว้าหาตัว ก็
ไม่พบไม่เห็นใน พระนคร จึงชวนกันออก
จากพระนคร เที่ยว ค้น คว้า เสาะหาไปแต่
ข้างโน้นข้างนี้ จึงไปพบพระสุพรรณภาชน์
ขยี้ที่ใต้ถวยบนพน จึงร้องว่า “เจ้าคนและ
เป็นโจรลักพระสุพรรณภาชน์” ว่าแล้วก็จับ
เอาตัวทวารคนมาสำแดงแก่พระมหากษัตริย์

พระราช ทอดพระเนตร เห็น อักษร ที่
จารึกอยู่ในพระสุพรรณภาชน์ ก็เข้าพระทัยแน
ตรงหนัก จึง ตรัส ชัก ตาม ทารก นั้น ว่า
“ตาต แนะเจ้าเหตุการณ์เดิมเป็นมาไฉน”
ทารก นั้น กราบ ทูล ความ ตาม ที่ เป็น จริง ว่า
“เภา ข้าแต่พระองค์ เป็น สมมติ เทวราช
ข้าพระบาท จะ ได้ ทราบ เหตุ ว่าเป็น ต้น โศก งาม ไฉน
ทราบ แล้ว เมื่อ ข้าพระบาท ระลึก ถึง พระพุท
ธคุณอยู่ มารดาบิดา ของข้าพระบาท มาปลุก
ข้า พระบาท ให้ ลุก ขึ้น รับ ประทาน อาหาร ใน
เพลารাত্র แล้ว ก็ พัก ภัย รักษา ข้าพระบาท อยู่
ข้าพระบาท จึง นอน หลับ สนิท หาร ภัย ความ กลัว

มิได้” ในขณะนั้น มารดาบิดา ของ ทารก นั้น
ก็เข้าไปเฝ้าอยู่ ณ พระที่นั่ง ด้วย พระราชา
จึงทรงพาเขาสองพี่น้องนั้น ไปสู่ สำนัก พระบรม
ศาสดาจารย์ กราบ ทูล เหตุการณ์ ทั้ง ปวง ให้
ทรงทราบ แล้ว ทูลถามว่า “กนฺเต ข้าแต่
พระ ผู้ มี พระภาค เจ้า พุทธานุสสติ การ
ระลึกถึงพระคุณ ย่อมมีของกัน รักษา ภัย อันตราย
ได้ ไฉนแท้ หรือเป็นประการใด”

สดกฯ สมเด็จพระบรมศาสดา จึงมี
พระพุทธานุญาตว่า มหาราช ขอดถวาย
พระพร บทคุณ สติ ระลึก ถึง พระคุณ ย่อม
รักษา ภัย ได้ ไฉนแท้ แม้ ระลึก ถึง ขรรคมคุณ,
สังฆมคุณ, ภายคตาสติ ระลึก ถึง ภาย ตก ว่า
ระลึก ถึง อากาโร ๓๒ มี เกลสา โลมา เป็น อาทิ,
และมี โจร ภูณ ปราศ จาก วิหีสา ความ เขียด
เขยพ, และมี เพี้ยม เจริญ เมตตา ถาวร เป็น
เนื่อง นิตย์ จึง จะ ไม่ คิด ข้อง กัน รักษา ด้วย เวท
มนต์ คาถา หรือ ด้วย อากาโร อย่าง อื่น ๆ ก็ จัก
ยัง กัน รักษา ภัย อันตราย ได้ ไฉน แท้จริง

เมื่อ พระองค์ จะ ทรง แสดง อากาโร ที่ ระลึก ถึง
สถาน ทั้ง ๖ ประการ มี พุทธานุสสติ เป็น อาทิ
ว่า เป็น เครื่อง ข้อง กัน รักษา ภัย อันตราย ได้ จริง
จึง ตรัส เป็น พระคาถา ว่า ดังนี้

พ.ศ. ๒๔

ทวารวาทิกวาท

สุปฺปพฺพุทฺธิ ปฺพชฺชณฺณติ

เยสํ ทิवा จ รตฺโต จ

ภูตฺตงคฺคปฺยาทคฺคินฺท

๑๒ ระลึกพุทธคุณนิตย

ตลอดทั้งทิวากาล

๑ พระสาวกพระ โคตม

ประพฤติคิน มีม งาม

สุปฺปพฺพุทฺธิ ปฺพชฺชณฺณติ

เยสํ ทิवा จ รตฺโต จ

๑ ระลึกธรรมคุณนิตย

ตลอดทั้งทิวาวาร

๑ พระสาวกพระ โคตม

ประพฤติคิน สุตฺตาร

สุปฺปพฺพุทฺธิ ปฺพชฺชณฺณติ

เยสํ ทิवा จ รตฺโต จ

๑ ระลึกสังฆคุณนิตย

ตลอดทั้งทิวาวิน

๑ พระสาวกพระ โคตม

ประพฤติคิน ประจากถัย

สุปฺปพฺพุทฺธิ ปฺพชฺชณฺณติ

เยสํ ทิवा จ รตฺโต จ

๑ ระลึกกายะเนืองนิตย

ตลอดทั้งทิวายาม

สทา โคตมสาวกา,

นิจฺฉิ พุทฺธคตา สติ.

มิกิถเผลอประมาณกาล

และราตรีว่างวาม

นิยมมั่นมิเคลื่อนคลาย

สุขารมณเบิกบาน

สทา โคตมสาวกา,

นิจฺฉิ ชมฺมคตา สติ.

วิจิตรเจตนาการ

และราตรีวันวิตร

บรมพุทธชินวร

ฤกษ์แกมแปรผัน

สทา โคตมสาวกา,

นิจฺฉิ สงฺฆคตา สติ.

ประคิณจุ่มนเกษมสันต์

และราตรีประจักษ์ใจ

บรมพุทธเกรียงไกร

ประสพสุขสง่างาม

สทา โคตมสาวกา,

นิจฺฉิ กายคตา สติ.

มิกิถใครจะไผ่กาม

และราตรีทิวาณ

อุบลวรรณ

พฤษภ

๑ พระสาวกพระ โคตม
 ประพฤติคนเกษมศานต์
 สุปปพุทธ์ ปุพฺพชนติ
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ
 ๑ มโนนิกฤตํ
 คลธกทงทิวาวา—

๑ พระสาวกพระ โคตม
 ประพฤติคนและชนยาน
 สุปปพุทธ์ ปุพฺพชนติ
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ
 ๑ มโนนิกฤตํ
 คลธกทงทิวาวัน

๑ พระสาวกพระ โคตม
 ประพฤติคนประจบยศคุณ

ภิมยจิตตชันยาน
 สงข สรรพอิฉา
 สทา โคตมสาวกา,
 อหีสาย รโต มโน.
 ระวังความวิหิงสา
 ระราตรีประจำกาล
 ขรมนาถพิลาสนาถ
 มีขิงเคียดและเคียดคัน
 สทา โคตมสาวกา,
 ภาวนาย รโต มโน.
 วนามุงเจริญธรรม
 และราตรีทวิขุญ
 ขรมพททการณย์
 ระวังธรรมประจำแล.

อุบลวรรณ

๖ ตำนานพระบาง ๖

ของลาวเมืองนครหลวงพระบาง

สำนวนลาวพุงขาว

ต้นฉบับเก่า

๒๐๖

พระกษัตริย์

๑ นมิตฺ สันระ ภาระ ประระ พุทธะ บระ
ยาท จักกล่าวนิทานพระบรมนาถเจ้าคนซื่อ
ว่าตะ โนเนย ให้เจริญสุขสามประการอย่า
คลาศแคล้วชอกแก้วกล่าวอรหันตานันสะแล

กษัตริย์ปราชญ์ทั้งหลาย ตั้งแรกแต่พระ
พุทธเจ้าเสด็จเข้าสถาน คือ ประระ โมค
มทานครนฤพานไปไคแล้ว ๒๐๘ พรรษา ยังมี
พระอรหันตาเจ้าคนหนึ่งชื่อว่าจุลนาถเถรอยู่ใน
ลังกาทวยพูน ถิ่นพึงถึงคุณพระพุทธานุสา
เพื่อจะให้ เป็น ถาวร มั่นคงไป ตราบเท่า ๕๐๐๐
พรรษา เพื่อจะให้ เป็น หิตะ ประ โยชนแก่คนแล
เทวดา จึงแต่ง พระพุทธเจ้าองค์นี้ อัน
มี สันถาร อากาโร ทั้งเมื่อ พระ พุทธเจ้ายัง ทรง

ทรงมานไปห้ามญาติทั้งหลายคือชาว เมือง กบิล
พัสดุ นครแลชาว เมือง โกสิยน นคร อันตั้ง รพ
สถล โยชา มารบ กันแทบ ผั่งน้ำ ไรหิณ ด้วยเหตุ
ซึ่งกันเอน้านาแล

ครั้น พระ มหาเถร เจ้า แต่ง แล้ว เมื่อ จะ
หล่อนั้น คนแลเทวดาทั้งหลายต่างคนต่างก็
เอามายังเงินแลทองคำ อันเป็นของ คนมากนัก
ต่างคนต่างก็ว่า ขอเราของผู้เข้าไฉนยังแถม
ว่าถึงนั้น

พระมหาเถรเจ้าจึงคำนวณเอาของวัตถุแห่ง
คนแลเทวดาทั้งหลายคนละน้อย เอาหามาส่วน
หนึ่งเอาค่าส่วนหนึ่งมาใส่ในเข้าลูกเกี้ยวเกี้ยว
ให้เป็นน้ำด้วยกัน แล้วหล่อให้เป็นรูปพระพุทธรูป

พระราชพงศาวดาร

พศศก

เจ้าองค์ กวิเศษ เหตุ กั้นนั้น คน ทั้งหลาย จึง
เอาพระรัตนมีตรอันคนแลเทวคาทั้งหลายมาขอ
ให้เอาของคนใส่ในยานั้น ออกกรู้อพระ
พุทธรูปเจ้าองค์ นว่าพระบางเพอตั้งนนั้นแล
นัยหนึ่งเอาวัตถุและ อันทองนั้น ชื่อว่าพระ
บาง ก็หาก เป็น ไวรหาร แต่ ช่าง ลังกา ทวย่ पू
มาแล

ครั้นหล่อแล้วก็ขี้ดสี ขี้บรสีทมิ ยังพระ
พุทธรูปเจ้านั้นตั้งไว้ เห็นอันนี้แล้ว แด่งเครื่อง
สังการบูชากระทำพุทธานุสเถกนั้น คนทั้ง
หลายมีพระบางลึงกาทวย่เป็นประธาน เทวคา
ทั้งหลายมี พระอินทร์ เป็นเจ้า เจ้าอีกขี้ทั้ง
หลายมีพระจุลนาถเถระเจ้าเป็นประธานมูล กระ
ทำสังการบูชามากนักถึง เจ็ดวัน เจ็ดคืน หั้นแล
เมื่อยามกระทำพุทธานุสเถกนั้น พระจุล
นาถ เถระ เจ้าก็อาราธนา สวรรี วัระ ชาตุ พระ
สัพพัญญูเจ้าประมาณ ๕ รูปใส่กรออบแก้วแล้ว
ตั้งไว้เหนือ โตคำให้คนทั้งหลายนำมาไว้ ทตรง
นำพระพุทธรูปเจ้าแล้วจึงมีคำอธิษฐานว่า พระ
พุทธรูปเจ้าองค์ นยจะตั้ง อยู่ให้เป็นที่ประ
โยชน์ แก่คนแลเทวคาทั้งหลายไปตราวย่เท่าห้า
พันพรรษาเท กั้นนั้น ขอให้ พระสรวีวัระ ชาตุ
เจ้าท้าวหารูปนี้ เข้ารับในตนพระพุทธรูปเจ้า
องค์ นเทอญ

ครั้น พระมหาเถระเจ้า อธิษฐานตั้งนั้น ชาตุ
ลูกหนึ่งก็เสด็จเข้าไปในหน้ามาก ชาตุลูกหนึ่ง
ก็เสด็จเข้าไปในคาง ชาตุลูกหนึ่งก็เสด็จเข้าไป
ในกลางอก ชาตุลูกหนึ่ง ก็เสด็จ เข้ามอกรา
ขวา ชาตุลูกหนึ่งก็เสด็จเข้ามากราบซ้ายแล้ว
ก็กระทำ ถูขี้ ปาฏิหาร เป็นอัครรรбы แก่คนแล
เทวคาทั้งหลายปางนั้นคิหลแล

ตั้งแรกแต่กาลนั้นมาพระ พุทธรูปเจ้า องค์
นี้ตั้งเป็นที่ สะการะ บูชาให้ แล้ว ทวย่คำมัก คำ
ปราดนาแห่งคนแลเทวคาทั้งใน ลังกาทวย่ पू
นานประมาณ อกิต สาสนาได้ पू ปลาย สร้อย
พระยาแก้วแล

จึงกาล นาน มาแต่ นั้น ถึงจุล สังกษ ได้
๒๔๘ ปี ยามนั้นยังมีพระยาคนหนึ่งชื่อว่าสุบิน
ราช - ก็เสวยศีลสำปะติ ในลังกาทวย่ पू

เล่ายังมีพระยาคนหนึ่งชื่อ ศิริจุลทะเสวย
ศีลสำปะติ ใน เมือง อินทะ ปะระ นคร หลวงใน
ชลมุกทวย่ पू พระยาทั้งสองก็มีศรัทธา
แพ่งกันคั่น

เมื่อนั้นพระยาศิริจุลทะก็รู้ เข้าว่า พระบาง
นี้ศักดิ์สิทธิ์นัก ย่อมให้ แล้วทวย่คำมักคำ
ปราดนาแห่งคนแลเทวคาทั้งหลายทั้งนั้น จึง
ให้ราชทูตไปอาราธนาเอา ค้อม พระยาสุบิน
ราชสหายคนยามนั้น

พ.ศ. ๒๔

ตำนานพระบาง

พระยาปลื้มกักให้ส่งพระบางเจ้าออกจาก
ลังกาทวี่พุ่มมาด้วยสำเภา ตกมาในสมมุตวี่
เรากี่มาชอกมาดิ่ง เมืองอินทระปะระ นคร หลวง
ให้เป็นที่ระบะระบะแล้วตั้งค้ำค้ำค้ำปราดนา
แห่ง คนแล เทวดา ทั้งหลายใน สมมุตวี่ปราน
แต่บัดนั้นมาแล พนินทระ นิธิติง ยังปะระ นิทาน
นักปราชญ์ พงษ์วิศุทธิ์ นเล้าโสท รุสสังกาศได้
ทกรชัยเจกีสยแปดขัณฑ์

ยังมีมารตนหนึ่งเกิดมา เป็นลูกชาย
ขุนผาอันเป็นวงศ์ว่า ปราย บุตรธิดา แห่งขุน
บรมราชาธิราช คนได้ เสวย ศิริ สมบัติใน
เมืองชาวอันเป็นอนาถะสัตะนาหุต ไทยว่า
เมืองล้านช้างแล

ราชกุมาร ตน นั้นอันญาติ ทั้งหลาย หมาย
ชื่อว่าพำรุง ส่วนท้าวพำรุงได้ เป็น พระยา
แทนวงศ์บุตรทั้งนั้น เสนาอำมาตย์ทั้งหลาย
ก็ ปรักษาภิเศกกราชนามกร ว่า พระยาฟ้าหล้า
ขจรศิริสัตะ นาคะนะหุตแล

ด้วยแต่ พระยาฟ้าหล้าขจรศรณัน กับ
สันถารคันเคยมีกกันกับพระยาแก พระราชคน
อันเสวยสมบัติในอินทระปะระนครหลวง เหตุ
ว่าพระยานครหลวง ยังราชธิดาให้แก่พระ
ยาฟ้าห็นแล

ยามนั้น พระยาแกชอ อารามนา พระบางเจ้า

มาไว้ไว้วัน นัยค้ายำบูชาตั้งนั้น พระยา
นครหลวงก็ให้ อันญาติแก่พระยาฟ้า ฝั่ง
ราชนาพระบางเจ้า กับทั้งพระ มหาเถรเจ้า
ด้วยตนหนึ่งชื่อว่ามหาชา สมนักข ทั้งเจ้าภิกข
สตนสามแฉกคนปะชาวคายส นักปราชญ์ราช
บัณฑิตย กับทั้งคนคฤหัสถ์ ผ่องยัยติ พระพุทธ
เจ้าชาวนักเว้านักคณนการพร้อมกัน ทั้งมว
ก็นำขึ้นไปสู่เมืองล้านช้าง เมื่อจะขึ้นไปนั้น

ให้พระมหาเถรเจ้าไปทางเรือ กับ ทั้งลูก
มหาโพธิ์ อันเป็น เชื้อ แต่ลังกา ทวี่พุ่มขึ้นไป
ทางเรือค้อม พระมหาเถรเจ้านั้นแล

ส่วนพระยาฟ้าเจ้าก็เอาพระบางเจ้ามาทาง
บกค้อมตน นั้นแล

ครั้นว่าพระยาฟามาชอกแว้งคำห็น พระ
ยาเจ้าแว้งคำชอ อารามนาเอา พระบางเจ้าไว้
ไว้วัน นัยค้ายำบูชา

พระยาฟ้า ถลวงสละ พระบางเจ้าไว้ ค้อม
พระยาเจ้าทวี่โยงคำห็นแล

ในปัจจุเข้าสังกาศได้ ๗๗๗ ตัวห็นแล ก็
ห็นเมื่อทางเมืองพวนพินแล

ไปยามสหายคนผู้ ชื่อว่า พระยา ค้ายอน นั้น
แล้วจึง ลง มาหา เมือง หลวง ราชธานี เชียง กง
เชียงทองที่อยู่แห่งตนห็นแล

ส่วนพระมหาเถรเจ้าเข้าสมัน ครั้น ว่า

พ.ศ. ๒๔

ตำนานพระบาง

ถัคนั้นพระยาหมื่นโส ลูกพระยา สามแสน
ไทย เปน พระยา แทน เล่า ได้ หก เดือน ก็ ตาย
เสียแล

ถัคนั้นพระยาโค ลูกฟ้าถัน หลาน พระยา
สามแสน ไทย เปน พระยา แทน เล่า ได้ สามปี ก็
ตายเสียแล

ถัคนั้นท้าวเซียงมา ลูกนางน้อยอ่อน
เมยพระยาสามแสนไทย ได้ เปนพระยา แทน เล่า
ได้ สามปีก็ตายไปสิ้นแล

ถัคนั้นท้าวยุคลลูกหลานคำแกง หลาน
พระยาสามแสนไทย ได้ เปนพระยา แทน เล่า ได้
แปดเดือนก็ตายเสียแล

ถัคนั้น ท้าวคำเกิด เปน ลูก เลี้ยง มหาเทวี
ได้ เปนพระยา แทน เล่า ได้ สามปี ก็ตายเสียแล

แต่บัดนั้นมาถึงท้าวไชยลูกพระยาสามแสน
ไทย เกิด เมื่อ ยี่สิบ มก สังกาข ได้ ๗๗๘ ปี นั้น
เจ้าใหญ่มาได้ ชาวสามปี จึงได้ เปน พระ
ยาสืบวงศ์พ่อตนเล่าแล

เมื่อนั้นเสนาอำมาตย์ทั้งหลายก็อุส่าหิเตก
ราชนามว่าพระยาไชยจักรพรรดิแผ่นดินแล้วส่วย
ราชสัปตียอยู่ใน เวียง ล้านช้าง จักรกาล นานมา
นักแล้ว เจ้ากรุงจำปาศักดิ์พระบางเจ้ามาก
นัก จึงให้ โยธราชานาเอาแต่เมืองเวียงคำพัน
มาพอจะ ให้ ได้ เปนที่ไว้ นยการค้าขายชานแก่คน

แลเทวศา ทั้งหลาย ใน เมือง ราชธานี ถัคนั้นแล

คนทั้งหลายก็ไปอาราธนา พระบาง เจ้าไว้
ในเรือแล้วขึ้นมาชดแก่เงินทวี เรือพระบาง
เจ้าก็ ลอดล้นจม เสีย คน ทั้งหลาย จึง มา
ยอกเล่า กล่าวแก่พระยาไชย จักรพรรดิ ว่าเรือ
พระบางเจ้า ล่มเสียแล้ว แม่น พระบางเจ้าก็จม
เสียแล

เมื่อนั้นพระยาม้าคำคั่งว่า โอหนอยบุญ
สมภารเราหายน้อย เคยได้ ไหว่นยการค้าขายชาน
วิชาพระบางเจ้าก็หล่นแล ชนทั้งหลายจะ
เปนอย่างไร แก่บ้านเมือง แห่งเรา น่าเสีย น่าฤ
พระยารำพึง ถัคนั้นแล้ว ลอดยให้ เปน โทษา เปน
โกลยแก่ผู้ ไต่ผู้ หันหันแล

เมื่อนั้นเทพยดาก็นำ เขาพระบาง ออก จาก
น้ำทันนั้นแล้ว ก็เอาไปทอดไว้ ในวัดใน แท่น
ที่เก่า พระ บาง เจ้า ก็อยู่ใน เวียง คำพัน ถัคนั้น
หันแล

ในราตรี คนนั้น เทพยดา สังสรรค์แก่กวาน
วัดให้ฝัน ว่า พระบาง เจ้ามาขึ้นอยู่เทิง หิวแห่ง
มัน กล่าวว่ครวาท่านกวานวัด หากคนมา
คอมมิ่งนั้นแล้ว ยามนั้นกวานวัด คนขึ้นแล้ว
มันก็คั่งในใจว่า มีข่าวว่าอันครวยอันหนึ่ง
มีเกิดขึ้นแก่พระบาง เจ้านั้นเสียฤ ฤว่า พระ
บางเจ้านั้นคนมาแท้ คึงกลืนนฤ มันคั่งคั่ง

พระราชพงศาวดาร

พศศก

แล้วครั้นรุ่งเช้ามีข้าราชการเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ไปไหว้พระเจ้าในวัดพิษณุ มั่นก็จึงเห็นพระ
บางเจ้าได้ยศอันน้อยเห็นอเทวนันต์

มันจึงรีบไปไหว้มหาเถรเจ้าในกุฏิแล้วเล่า
เมื่อไปบอกพระยาตากเป็นเจ้าเมืองนั้นแล

เมื่อนั้นคนทั้งหลายก็จึงมา กระทำ สการะ
บูชามากนักร้างก็จึงปลุกจึงขอ พระบาง เจ้า
ไว้ ถึงแก่ ก็ยังเกิดอศักรียแก่คนทั้งหลาย

ฝูงคนอยู่ในเมืองล้านช้างนั้นมากนักร้าง

จำเนียรแต่บัดนั้นมาได้ สามปี เมื่อจุลสังกาศ

ได้ ๑๔๓๓ ด้วปีกิดได้ แก้วหลวงเมืองบัวเอวรพล

สถลโยธา มามาย้าน ช้าง เสีย ย่างนั้นแล

พระยาจักรพรรดิ แผ่นแล้ว ก็หนี จากเมือง

หลวง ไป อยู่ เมือง เชียงดาว พ้น เมียน คึกแล้ว

ลวคชวิคแห่งตนไปตามกรรมท่านในยี่นั้นแล

เมื่อ นั้นเจ้า สุวรรณ ย่าง ไทยว่า พระแท่น

คำคนเป็นลูก จึงส่ง สการศพ แล้วก็ สร้าง มหา

วิหาร หลวง ซากุ ไว้ ให้ท่าน กระ ทำบุญไปหา

ลวคชวิคกว่าสยเชียงดาวคราวเท่ากาลบัดนั้นแล

เมื่อนั้นเสนาอำมาตย์ ทั้งหลายก็อุสสาหิ

เจ้า สุวรรณย่างไว้ ให้ เป็นพระยาแทนพ่อคนแล้ว

จึงนำ แด่เมือง เชียงดาว พ้น มาขอ เมืองหลวง

ราชธานีแล้วจึงสร้างแปงเชียงคอง เชียงทอง อยู่

สืบประเพณีพ่อคนตั้งเก่าเล่า นาน ประมาณ ว่า

ได้ ๑๒ ปีก็แล้ว

อนิจกรรมถึงคนท่านนั้นแล ภายนำแต่

นั้น ท้าวหล้าแสน ไตร ลูก พระยาไชยจักรพรรดิ

ได้ เสวยราชแทนพ่อคนแล้วก็รู้ ว่า พระบางเจ้า

คึกก็ สิบปี ฤทธิ สามารถ อาจ ให้ แล้วด้วย คำ

ปราดานาแห่งคนทั้งหลายนั้นแล

จบนิทานพระบางเจ้า

บทกวีนิพนธ์

บทก

๑ มีชายผู้เฒ่าเฒ่าคราก
หฺกึ่ง มีคทาสารพัด
ขริวคามิยตร์ สุกสว่าง
อยู่กระหม่อมท่ากระ ฉะเพาะ
หาปลามาได้ ชายตลาด
สองคน กับยตร์ สุกรัก
อยู่มาบิภา อาพาธ
ว่อแร้ หอมมี ถ้อย
ให้ขบเคี้ยวเข้าไป โกลัธาคัน
“พ่อคง ไม่รอก ชีวติ
ทัวเจ้าต้องมี วิริยะ
สั้มา อาชีพ วิบรค
หาได้ อย่าให้ ให้เคียบ
รักให้ ให้งอกเงย เชยชค

จันทร นิ่งเกิน เขินซัก
เห็นซัก แก่ครัน พันเลาะ
ทายาท เขาว่าไม่ ไหวเหมาะ
อาศัยเกาะ ถิ่นจำ พานัก
เลี้ยงอาตม ทำการ งามหนัก
รู้จัก เกียหอม รอมวิย
ร้ายกาจ ของโค ไม่ยิบ
กระซิบ เวียกลก ผูกชิก
โอวาท สอนเบตร์ สุกจิตต์
บึงกิด กลัวเข็ญ เป็นทุกซ์
มานะ เพียบเพ็ญ เป็นสุข
หมั่นชก คิกหนา อย่าลค
กำเรีย ง่ายชน จนหมค
เร่งงค เลี้ยหาย อยายมุข

อนึ่ง บ่วงมิตร คึกคย
 แเนะก็ จงจำ ทำนุก
 ช่วยช่วย อุปการ ค้อมิตร
 เป็นผู้ ควรอิง พิงพิัก
 แลต้อง วางตน จนเหมาะ
 เมีย,ญาติ, ทาย, โพร, ในชุด
 พัก ชักสน จนทวี
 เจ้าจง จำใส่ โจนะ
 เงินของ พ่อมี สักกระบอก
 ผั่งไว้ หลังเรือน เกล่อนมิก

สั่งเสวี รมทวด บ้วนอุระ
 หมกตม ลัมขอนแก่น
 ฝ่ายยตร์ สุกแสน แน่นโศก
 ฝ่ายเวณ เคียรณ ชยชุก
 แล้วนำ ศพไป ไว้ไว้ค
 แล่กุศล ใจอุทิศ
 กลับสู่ เคหา คว่าจอย
 “มะขวิด” คึกความ ตามพจน์
 วันแล้ว วันเล่า ฝ่ายชก
 ทว่าท หลายไร่ ไค่นัย
 จิงพิัก หยคณังยคค
 หรือพ่อ พุกแผลอ ลเมอละ
 เสี้ยแรง ชุกไว้ ไ่วมาก
 ทิงท ไ่วเล่าเรางค

เลือกพบ ที่ร่วม ทุกขสุ
 ปลื้มปลุก ทุกยาม ความรัก
 จ่อจิตต์ รอกเกลอ เสมอศักดิ์
 จิงจัก คยได้ ไม่ประทุษ
 สงเคราะห์ บุรพชน อนุตร
 เพื่อนม่นุชย, กยัตว์, เทพ, พระ
 อาริพ เคารวะที่กรรม จำละ
 พ่อจะ บอกไว้ ให้คิด
 ย้อนบอก เงื่อนจำ จำยัก
 ไค่นัน มะขวิด ทิศพายัพ ”
 อัสสาสะ ชลชลิก ชักหยัง
 ชักคัย ลัย โลก โจนทุกข
 วิโยค ครอบงำ ปล้ำปลุก
 ผลลูก ผลนึ่ง ยังคิด
 ตามชิต ทำบุญ อุณจิตต์
 เสรีกิจ โศกคัลย รัตนก
 รียบลอบ ออกทุ่ง มุ่งจก
 ไม่ลด ชกคั่น คั่นทวี
 ชุกลูก ไม่ผ่อน นอนหลับ
 นกอน บัญญา หาชนะ
 จนจิตต์ เป็นโณ ไม่ปะ
 คงจะ ไม่มั่ง หลงพจน์
 ตรำตราก เทยวคั่น จนหมก
 เพอทด จำต้อง ลองเพาะ

พรรณไม้ เถาแดง แฝงผัก
คึกเสรีจ รัยคึก ลักเลาะ
เลอชชอ พรรณผัก ผักกาด
ทำเลียม ชกกลุ้ม หลุมเล็ก
ทำอยู่หลายวันพรรณหมก
ค้อยคล้าย อวรณ์ นอนพัก

ค้เมาง ออกงาม ตามกฎ
เก็บขาย ผลิณ เริ่มรี

เฝ้าท่า ทนระกำ ลำบาก
มิช้า ชุ่มชวย รวยทวีป
ยกร่อง ทำสวน พรรณชด

ปลูกส้ม นาๆ สารพัด
ล่องมา ไต่ บิ ทหก
เก็บขาย ออกเอยเชยชด

วันหนึ่ง ทวีปไป ในจิตต์

ทำบุญ ส่งไป ให้ละ

จึงเก็บ ส้มซ่า มาหีบ

ทำน้ำ อัญชัน หวานกัก

พระเทศน์ สวดมนตร์ จนคึก

ฉินน้ำ สำเนียง เสียงชด

ทำงานจึง อำนวย อวยสวัสดิ์

จึงได้ บรรลุ เทพียะ—

ปลูกผัก เราเห็น เป็นเหมาะ

วังเหาะ สู่บ้าน ร้านแจ

สมมาค กลับมา หาเหล็ก

วานเด็ก ปลูกเสรีจ เมล็ดผัก

น้ำรดทุกหลุมชุ่มผัก

ประจักษ์ คืบ ไว โยลิ

ทั้งหมก ทุกต้น ผลผลิ

บิได้ โดยผลลัก

เห็นอยากรู้ ผู้เคียว เคียวชัย

คึกชัย ขยายการ การวัด

เปลี่ยนชด ไม่ ใหญ่ หลายชนิด

ปรนนิบัติ เช้าค่ำ น้ำรด

ผลตก แก่งอม พร้อมหมก

ปรากฏ เพราะมีพิธีะ

หวลคึก ถึงพ่อ กัระ

วิสาชะ วันนั้น ดินก

คนยบ น้ำขึ้น คนคัก

ขลุกลลัก รัยส่ง ตรงวัด

รู้สึก คอแห้ง แข็งชด

บ้ายคึกหวดรา สัมฤทธิ์

พิพฒน ชนมะ ประดิษฐ์

พวกิจ สมมาค ปรารถนเทอญ ฯ

จบ

ร.อ.ท. พันฉุย ขจรปรีชา

ครั้งหนึ่ง เมื่อท้าวพรหมทัตครองราชย์ พระองค์ในวารี ท้าวเซียงก็เสด็จสู่ราช
 อยู่ในกรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์เสด็จการ ชลาชัย^๓ และมีรับสั่งให้หาคนนางใน
 ศึกษาแล้วก็ได้เป็นอำมาตย์ผู้หนึ่งในพระราชาวารหนึ่ง พระราชา สพรังพร้อมด้วยราชบริ
 พารหมใหญ่ เสด็จสู่เกลิกานันท์^๑ ครั้นเสด็จ อกตพรพิศว์^๔ ในหทัย ในความคดของ
 ชมมิงไม่แล้ว ก็มิพระประสงค์จะวิลัส^๒ ทาสแล้วก็ลงน้ำ.

๑ เกลิกานัน ส่วนลำราญ

๒ วิลัส เล่นสนุก

๓ ชลาชัย หวังน้ำ, สระน้ำ,

๔ อกตพรพิศว์ เครื่องห่มองค์เบื้องสูง

ครานัน ครัน วาชีน ทรงเปลื้อง มณี และ
 ขาภรณ์, วางไว้ กับ อดิศรพิศตร เห็นอหิ
 ศาขามฤคิ^๑ ตัวหนึ่ง ชั่ง ช้อน ตัวย้อยใน ศาขา
 แห่งต้นพฤกษ^๒ ข้างนั้นได้ จึงทูลพระนาง ไคร
 จะ สรววมกคาวลี^๓ ของพระราชินี นางศาขา

มฤคควนก็คอยระวังทั่วทั้งที่ทาสี^๔ ผีเผ่าของนั้นจะ
 แผลเมื่อไร ในชั้นต้นก็งดเว้นคอยระวัง
 อยู่รอบตัว เพื่อรักษามณีไว้ ให้ปราศ
 ภัย ครั้นกาลล่วงไป ๆ นางสาวน้อยก็เริ่ม
 โงกหงยหยิบเพราะความง่วง นางศาขามฤคิ
 เห็นดังนี้ ก็กระ โศกผลุนผลันลงมาเร็ว
 ทั่วทั้งที่วางยวเคว^๕ กระนั้น แล้วก็พลันแผ่น
 แล้งลวกลบไปเจ้าอัยย่นศาขาพฤกษ^๖ นั้น เร็ว
 ปานววยเวคว^๗ มีมฤคาวลีทวางอยู่เห็นอหิไป
 สรวมบ้อยอยู่ทศอ ครันเกรงว่าเพื่อนศาขา
 มฤคิด้วยกันจะเห็นประจำมฤคิ นั้น นางก็
 เอามันซ่อนไว้เสียในโพรงไม้ แล้วนั่งเฝ้า
 อดปหาร^๘ ที่ดลลักได้มานั้น ด้วยหน้าเฉยตาเฉย
 รวาก็ว่ามีได้ไม่เหลือสิ่งใดเกิดขึ้น

ลักครันนางทาสีก็เห็นมณีนทูลลัก
 ก็กลั่นขวัญหาย; มีรู้ที่จะทำอะไร ก็
 พลันส่งเสียงร้องว่า—

“นรผู้หนึ่ง ลอย ประคำมฤคิ ของ พระ
 วาชีนวังหนีไปแล้ว”

ยามรักษากาณ^๑ ทุกคืน วังมาถึงฉับพลัน
 ครันทราวยเรื่องแล้วก็นำเหตุนี้ไปกราบทูลพระ
 ราชชา พระราชามีพระกระแสรับสั่งว่า—
 “จับชะ โมยช^๒,” ยามรักษากาณ^๓ ทั้งหลาย
 ก็ แยก ย้าย กัน ไปตาม หา ชะ โมย ใน สวน
 ส้าราญนั้น

ได้ ยิน โกลาหล ชาวบ้าน ผู้ยากจนผู้หนึ่ง
 ก็เข็ดหล่นด้วยความตกใจ ยามรักษากาณ^๔
 เห็นมีผู้หนึ่งเตลิดไป ร้องล่ำทักไปทันที่ว่า—
 “มันวิ่งไปโน่นแน่ะ” แล้วก็พากันกวาด
 คว้าตัวได้, และ ประหาร ลงไปด้วย กำนัน
 ถามว่า “เจ้าลักมณีนมค้ำไป ด้วยเจตนา
 อย่างไร?”

นรผู้นั้น คิดแต่ในใจว่า “ถ้าข้าพเจ้า

๑ ศาขามฤคิ นางมฤคิที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ (นางลิง)

๒ มฤคาวลี ประคำมฤคิ

๓ ววยเวคว เร็วปานพายุ

๔ อดปหาร สิ่งที่ได้โดยฉวยมาได้, เหยื่อ

ร.อ.ท. พระยัย พรปรีชา

พฤศก

ประทีปเขี้ยวข้า ข้าพเจ้าก็จะตายด้วยการ
ประหารที่จะพึงรับจากโมยก^๑ เหล่านี้ ข้า
พเจ้ารีบเสียว่า ข้าพเจ้าเอาไปเป็นคักว่า

เขาจึงสารภาพว่าได้ทำโจรกรรมนั้น

และพวกเหล่านั้นก็ตะคุบตัวเขาเป็น การา
คุปต์^๒ นำไปถวาย พระราชา ๗ คริสต์ตาม—

“เจ้าลัคนมณีนมค่านไปหรือ?”

—“เทว.”

—“เคยนมณีนมอยู่ไหน?”

—“ได้โปรดเถอะ เทว ข้าพระเจ้าเป็น
ผู้อนาถา; ในชีวิตของข้าพระเจ้า ๗ ไม่เคยมี
ทรัพย์สิ่งใดอันมีค่า แม้แต่คียา^๓ หรือ
บิฐ^๔—เรื่องมณีนมแล้วยากที่จะมีได้. คือ

สุวรรณการ^๕ ผู้หนึ่งใช้ให้ข้าพระเจ้าถือเอาซึ่ง
กรรมมาลา^๖ อันมีค่าน; ข้าพระเจ้าก็ถือ
ลักและนำไปให้. เขา^๗เรื่องกรรมมาลานั้น
ตลอด.”

พระราชา^๘ก็ให้ท้าวสุวรรณการนั้นมาเฝ้า
และถามว่า— “ชาวชนบทผู้^๙นั้นไต่ยนกรรม
ให้แก่เขาหรือ?”

สุวรรณการทูล— “เขาไต่ยนให้, เทว”

—“อยู่ไหนล่ะ?”

—“ข้าพระเจ้าได้ให้ไว้แก่ปุโรหิตของ
มหาราช.”

ครานั้นก็มีรับสั่งให้หาท้าวปุโรหิตเข้ามา
เฝ้า และรับสั่งถามถึงที่แลแล้วมา ปุโรหิต
ทูลว่าเขาไต่ยน กรรมมาลานั้นให้แก่ मुखวา
ทิตกรโกศล^๗ ผู้^๘นั้นเล่า ก็กล่าวตอบไปว่า
ไต่ยนเป็นของขวัญให้แก่หญิงแพศยาไปเสีย
แล้ว. ฝ่ายนางนั้น ครั้นราชบุตรนำตัว
มาเฝ้าพระราชา ประทีปเขี้ยวมิได้รับเลย.

ขณะที่ข้าระนักโทษทั้งห้าอยู่นั้น, ครั้น
ก็ตกลงเสียหมดโลก พระราชาตรัสว่า
“วันนั้นหมดเวลาเสียแล้ว; เราจะชำระเรื่อง
นี้ในวันพรุ่ง.”

ท้าวเธอก็มีมอบตัวนักโทษทั้งห้าให้แก่
อำมาตย์ เสกขะยุวาท^๙ผู้ราชธานี. ครานั้น
พระโพธิสัตว์ก็ว่าฟัง

—“มณีนมเหล่านั้นสูญหายไปในเกลือกานน
ขณะที่ชาวชนบทอยู่ภายนอก. ท้าวรามิยาม

๑ โมยก ทรชน, คนพาล

๒ คียา ทุนอน

๓ สุวรรณการ ช่างทอง

๔ मुखวาทิตกรโกศล คุรมโหรี

๕ การาคูปต์ ผู้ต้องขัง

๖ บิฐ เกาอิ, แท่น

๗ กรรมมาลา สร้อยคอ

พ.ศ. ๒๔๗

มณฑลอุดร

รักษาการแขวงแขวง, บุคคลผู้ใดซึ่งอยู่ภายใน
ก็ไม่สามารถที่จะนำเอากรรมฐานไปได้.
อาคมะไม่เห็นผู้ใด, ภายในก็—ภายใน
ก็ ที่ จะ จักการ ลักเอาประคานไปได้.
ความจริงคือ มาณพผู้ นำสงสารผู้ นั้นคงจะ
ได้กล่าวว่า เขาได้ ให้ ประคานนั้นแก่นาย
สุวรรณการไป เพื่อรักษาหนังกำพร้าไว้เท่านั้น
และนายสุวรรณการคงจะ ได้กล่าวว่า เขาได้
ให้ ประคานนั้นแก่ปโรหิต ด้วยความหวังว่า
จะหลกพันโทษได้ ถ้าเห็นยวเอาปโรหิต
เข้ามา นอน อยู่ ใน เรือน นี้ ได้. ต่อไป,
ปโรหิตคงจะ ได้กล่าวว่าเขาได้ ให้ ประคาน
แก่นายชวาทิตรโกศล เพราะเขาคิดว่าผู้
ออกนามบทหลังนี้จะชักเวลาให้ล่วงไปครกครนด้วย
อันตรายในคุกขัง; ฝ่ายเจตนาของนายชวา
ทิตรโกศล นั้น ในการ ที่ เห็นยวเอาหญิง
แพศยาเข้ามา พัวพัน อยู่ ด้วย ก็เพื่อจะ
ให้ความสุขแก่เขาในระหว่างท้องของจำ. ไม่
มีผู้ใดใน ๕ คน นี้ เกี่ยว ข้อง กับโจรกรรม
อีกประการหนึ่ง เกล็ดงาน นั้น ตามด้วย
คำขามฤค, และกรรมฐานนั้นคงได้ตก
ไปในมือของคำขามฤคด้วยหนึ่งในหมื่นนั้น.”

เมื่อทรงรำพึงถึงอวสานแล้ว พระโพธิ
สัตว์ก็ไปเฝ้าพระราชา ทูลขอชำระเรื่อง

นั้นและขออนุญาตให้ส่วนเรื่องด้วยตนเอง.

พระราชาตรัส— “ได้ทุกประการ,
สหายผู้ปรองปราย, ให้ส่วนหาเค้าเงื่อน
ดู.”

ก่อนนั้น พระโพธิสัตว์ก็ให้ไปตามคนใช้
เข้ามา และสั่งให้นายโทททั้งห้าไป
กล่าวว่า— “จงระวังเอาไว้อย่างกวดขัน, เขา
ว่าอะไรฟังไว้, แล้วนำมาแจ้งแก่ข้าพเจ้า.”
คนใช้ ก็ประคองติดตาม. ขณะนั้นโท
รวมกัน อยู่ สุวรรณการก็ปราสัยชาวบ้านผู้
ยากจนว่า—

“จงบอกข้าช, เจ้าทราชา, เจ้ากัษ
เคยพบกันที่ไหนแต่ก่อนวันนั้น: จงบอกช, เจ้า
ให้กรรมฐานข้าเมื่อไร.”

“ข้าแต่ท่านผู้กรรมฐาน,” อีกฝ่ายหนึ่ง
ตอบ, “ข้าพเจ้าไม่เคยมีอะไรเลย แม้แต่
มันฝรั่งหรือขมิ้นไม่คร่ำคร่า. ข้าพเจ้าคิดว่า
อาศรัยความช่วยเหลือของท่าน, ข้าพเจ้า
จะ พันทุกข ใน เรือนนี้, และ เพราะเหตุนี้
ข้าพเจ้าจึงพพบว่าข้าพเจ้าได้ลบล้างไปแล้ว. อย่า
เคืองข้าพเจ้าเลยนะ, พณฯ”

ฝ่ายปโรหิตก็ปราสัยกับสุวรรณการ, “สิ่ง
ซึ่งผู้ นี้ มิได้ ให้แก่ท่านเลย, ท่านจะเอามา
หยิบย่นให้แก่ข้าพเจ้าได้อย่างไร?”

ร.อ.ท. พรอัย พรปรีชา

พฤศก

—“ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้นเพราะว่า ถ้า ราฟิงแคในใจว่า—

ท่านและข้าพเจ้า, ทั้งสองฝ่ายผู้ข้าราชการ
ชั้นสูงด้วยกัน, ยินคำมั่นไว้ ไม่ช้าเราก็อา
แก่ไขเรือนให้เรียบร้อยได้”

ครานั้น มุขยวาทิกรโกศลก็ปราสัยกับ
ยโรหิต —“บุตรพราหมณ์, ท่านให้มันแก่
ข้าพเจ้าเมื่อไร?”

ยโรหิตตอบ —“ข้าพเจ้าพูดว่าข้าพเจ้า
ได้ให้เพื่อท่าน จะได้ช่วยชัก เวลาให้ล่วงไป
อย่างพลิกพลิน.”

ในที่สุดหญิงแพศยาปราสัยว่า —“วาทิกร
โกศลผู้ชั่วชานะ, ท่านก็รู้ ท่านไม่เคยมา
หาข้าพเจ้า, และข้าพเจ้าเล่าก็ไม่เคยไปหา
ท่าน. เพราะฉะนั้น ท่านจะให้มันนั้นแก่
ข้าพเจ้าได้เวลาไหนตามที่ท่านว่า?”

วาทิกรโกศลปราสัย —“ทำไมโกรธเล่า,
นางน้อง? เราทั้งห้าต้องอยู่ร่วมหลังคาเรือน
เดียวกันเป็นเวลาเล็กน้อย เพราะฉะนั้น ก็
ต้องแสดงหน้าตาให้เข้มข้อยไว้ และครองสุข
อยู่ด้วยกัน.”

คำพูดนั้น คนใช้ก็นำไปแจ้งแก่ พระ โพธิ
สัตว์ เห็นได้ ว่าคนทั้งห้าหาสนิทไมได้ ใน
โจกรมรายน, และเห็นว่านางสาวงามถูก
ตัวหนึ่งได้ลักเอากรรมฐานไป. เขอก

“ข้าพเจ้าต้องหาอุบายให้ถึงนั้นทั้ง
กรรมฐานลงมา.”

เขอกก็ให้ช่างทำกรรมฐานลูกขี้ขี้ขึ้นเป็น
เป็นจำนวนหลายสาย. ต่อนั้นก็สั่งให้จับ

สาวงามถูกเป็นจำนวนมาก เอากรรมฐาน
ลูกขี้ สรวม คอ ข้อมือ ข้อมือ แล้ว ก็ปล่อยไป.

ระวางนั้น, สาวงามถูกผู้สมสัคย์หนึ่งจับเจ้าเฝ้า
ทรัพย์อยู่บนคันพฤกษ์. ต่อนั้นพระโพธิสัตว์
ก็สั่งให้ราชบุรุษเป็นจำนวนมากหลาย คอย

สังเกตความทุก ๆ ตัวในที่นั้นให้ถ้วนถี่ จน
กระทั่งได้ เห็น ตัวหนึ่ง สรวม กรรมฐานเส้นที่
หายไป แล้วก็ขู่ให้มันทิ้งลงมา.

ต้อง กลให้ แดง คน อร่ามตา มาใหม่ ๆ
สาวงามถูกทั้งหลาย ก็กรีดกรายมาถึง นางโจ
ผู้ตัวการ กล่าวขานแก่นางว่า—

“กรรมฐานของเรา”

ความถุกเข้า ครอชเชวอนของนางโจ,
นางร้องว่า “ของเจ้าเป็น แต่ เพียง ลูกขี้
เท่านั้น!” แล้วก็สรวมกรรมฐานของนาง
อันล้วนแล้วไปด้วยมุกตลกแท้.

เหตุนั้นสวามราชบุรุษทั้งหลายเข้า, เขา
ก็พากันตะคอกขุ่นนางโจให้ทิ้ง กรรมฐานลง
มาโดยพลัน, แล้วเก็บเอากรรมฐานนั้นไป

ให้พระ โปธิสัถค์ พระ โปธิสัถค์ก็นำไป แก่ลัวกล้าของมุกกล้าหาญ
ถวายแก่พระราชา, ทูลประพฤติเหตว่า— สำหรับ คำแนะนำ (มณีนียอยากได้)
“เทว, นักรรฐมาลา. นักโทษทั้งห้าหาโทษ คัมภีร์ สวีจาร์ณ
มิได้.” (มณีนียอยากได้) สหโกชิน เพื่อ ความ

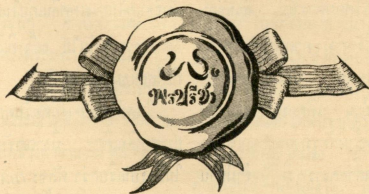
พระราชาตรัสถาม “ท่านรู้ ความใด ประโมทของเข
อย่างไร จึงไปพบเข้า? ท่านจัดการอย่างไร แต่ (มณีนียอยากได้) วิจารณ์ เมื่อเน
จึงได้มณีนีมา?” ในภวาทคติ

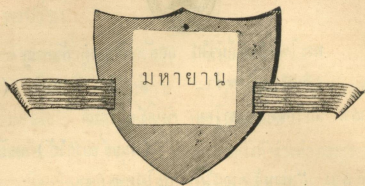
ความนั้น พระ โปธิสัถค์ก็ ทูล แดงเรื่อง แต่ นอกจาก ถ้อยคำ สักดิ์ และ กฤตเวทิตร์^๑
คันทนอวสาน, พระราชาทักขอยใจพระ โปธิ เหล่านี้ พระราชายังได้พระราชาสนมยติ
สัถค์ ทรงปราสยว่า— “ท่านเป็นมณีนีที่ แก่พระ โปธิสัถค์เป็นอนเณ ประศุกกันเมม
ชอบ ในตำแหน่งที่ชอบ.” ฝนโปรยวณญี^๒ จากเมืองฟ้า. ครั้นประศิบคิ

ครั้นแล้ว เขาก็กล่าวโคลกสรรเสริญ พระ ตามโอวาทของพระ โปธิสัถค์ ทรงประศิบคิ
พระ โปธิสัถค์ว่า— ทาน การกุศล ทลอค อายู กาลนานไชวี, พระ
สำหรับ การบุษย์ มณีนีย อยากได้ ความ ราชาก็ไปตามยดากรรมของท้าวเชอ.

๑ กฤตเวทิตร์ ความรู้คุณ

๒ วณญี น้ำตกจากฟ้า, ฝน

เสด็จประพาส

เมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าตรัสรู้ และเสด็จ
คืบขันขัณฐ์นิพพานแล้วได้ ๓๔ ปี ราชอาณาจักร
ของพระเจ้าอโศกมหาราชผู้ มีพระคุณอันใหญ่
ยิ่งแก่ยวงพุทธ ศาสนิกชนก็ถึงแก่พินาศตกไป
เป็นของพระยชย มিতร์ เหตุเพราะผู้ สืบสันต
ติวงศ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช ล้วนอ่อน
ปรีชาสามารถในที่จักดำรง ตำแหน่งจักรพรรดิ
ในประวัติศาสตร์แห่งยุคนี้ อันเดียวตอนกลาง
ตกอยู่ในความขุ่นปั่น เกิดกบฏและแย่งชิง
กันเป็นใหญ่ ชำมีศัตรูภายนอกยกเข้ามา
รุกรานหลายครั้งหลายครา มีพระเจ้ามีนอัน
เคอหรือพระเจ้ามีลินท์ ผู้เป็นกษัตริย์ชาติ

ศรีกรุงองแคว้นพุกเทรียเป็นต้น ย่านเมืองและ
อาณาประชาราษฎร์ ย่อมระส่ำ ระสาย ไม่น้อย
อนึ่งราชวงศ์พระเจ้ายชย มিতร์ ฝากไว้ใน ลัทธิ
ชินธุ การเปลี่ยนแปลง จึงเกิดมี ชนใน พระ
พุทธศาสนา กระทำให้พระพุทธรูปศาสนาและ
ลัทธิชินธุในประเทศอินเดียในยุคนั้นและต่อมา
ออกจะรวมๆ กันไป อย่างที่เรียกว่า “พุทธ
กับไสยย่อมอาศัยแก่กัน”

ในสมัยนั้น ทางทิศตะวันตกเฉียง เหนือแห่ง
ประเทศอินเดีย มีอาณาจักรหนึ่งชอภยาณ
ในชื่ปัจจุบันเรียกว่า บัลขะ (BALKH) อยู่เหนือ
ประเทศอัฟกานิสถานขึ้นไป ประเทศนั้นเมื่อ

พ.ศ. ๒๔

มหายาน

ครั้งพระเจ้า อาเล็ก มินเตอร์ มหาราช ยก มาตี
อินเกียเรียกว่าแคว้นบัคเตรีย (BACTRIA)
กษัตริย์เชื้อศรีภูกครองมาหลายชั่วมีพระเจ้า
มิลินท์ เป็นต้น แล้วตกไปอยู่ กับ ศักะชาติ
ตกถึงหนึ่ง ภายหลัง ตกไปเป็น ของ ชาติ
กุษาณหรือ งวยจ คือ ชาติคุรกี เดิม ในเอเชีย
กลางถึงหนึ่ง ในแคว้นกุษาณ พระ
พุทธศาสนา มีความเจริญ แม้ไพศาล แต่มี
ลัทธิอย่างใหม่เข้าไปแทรก กระทำให้พระ
พุทธศาสนาแตกแยกออกเป็นสองนิกาย ลัทธิ
ที่เกิดขึ้นคืออุทรนิกายหรือ นิกายเหนือ ซึ่ง
พวกในลัทธินี้เรียกว่ามหายาน อันเป็น
ลัทธิที่นับถือ กันแพร่หลายใน ประเทศจีน ญี่ปุ่น
ญวน และในแคว้นเกาะชวาเมื่อครั้งยังนับถือ
พระพุทธศาสนาประเทศอินเดียก็ยังมีลัทธิมหายา
นส่วนหนึ่งซึ่งเรียกว่ามตฺตรยาน เหตุที่
เกิดลัทธิใหม่นี้ขึ้น เข้าใจว่าเนื่องมาจาก
เจ้าลัทธิ ภิกขุ ของจีนกุ ซึ่งถือว่า มีพระเจ้า
แต่องค์เดียว ทรงพระมหากรุณาเมตตาแก่
ผู้บูชาพระองค์ ผู้ใดมีภิกขุคือพระเป็นเจ้า
ผู้นั้นไม่ว่าจะอยู่ในวรรณะไหน ก็จะได้ ได้รับความ
หลุดพ้น ในลัทธิ มหายาน ก็มี หลัก คล้าย
คลึงอย่างที่ว่า

เมื่อ พระพุทธ ศักราช ล่วงแล้ว ๔๐๐ ปี โดย

ประมาณ พระเจ้า กนิษก เสวยราช สมบัติใน
แคว้นกุษาณ พระองค์เป็นกษัตริย์ มีบุญญา
ธิการมาก และทรง เลื่อมใส ใน พระ พุทธ
ศาสนาเหมือนพระเจ้าอโศก ในอดีต พระองค์
โปรดให้ ชุมชนุ มงคล เลือกร สรรพ ได้ พระ อรหันต์
๔๘๘ องค์ ยกพระคำภีร์ไตรปิฎกในลัทธิมหายาน
ขึ้นสู่สังคายนา ตามตำนานว่าพระเจ้ากนิษก
โปรดให้จารึกพระไตรปิฎกไว้ บนแผ่นทองแดง
บรรจุลงไว้ ในหีบศิลาแล้วสร้างพระสถูปครอบ
หีบศิลาไว้ พระองค์ อาราธนา เทพดาเป็นผู้
ระวิงรักษาพระสถูปนี้ เพื่มิให้ พระ คำภีร์
ถูกพวคนอกศาสนาพาเหยือกทำลายและลักเอา
ไปนอก อาณาจักร ถึงแม้เรื่องราวจะอยู่ใน
คำภีร์ของมหายานนั้นแล้ว

ในลัทธิมหายาน มีหลักเป็นสังเขปดังนี้

(๑) มีความเชื่อใน พระ โพธิสัตว์ ว่า
มนุษย์อาจบำเพ็ญบารมีเป็น โพธิสัตว์ ได้ พระ
โพธิสัตว์ในลัทธิมหายานมีจำนวนนับด้วยโกฏิ
ถือ กัน ว่า พระ โพธิสัตว์ ย่อม เป็น องค์ แห่ง
การบุญ มีกรุณาในสรรพสัตว์ ที่ติดข้อง ทรง
ช่วยเหลือมนุษย์ ให้พ้นจากความชั่วซึ่งเกิดจาก
กิเลสความเศร้าหมอง ผู้ใดมี ชาติสกุล
ต่ำหรือมีบาปสักเพียงไร ถ้ามีใจมั่นมุ่งภักดี
ต่อพระพุทธเจ้า และพระ โพธิสัตว์ กระทำความ

เสฐียรโกเศศ

พฤศภ

ทำให้แก่โลกแล้ว แบ่งขุณยบารมี ของคน ที่มีอยู่
ให้แก่ผู้อื่น ก็จะมีบรรลุมิโพธิสัตว์ได้

(๒) มีความเชื่อใน พระ อาทิพุทธ และ
พระพุทธรูป ซึ่งสถิตอยู่ทุกสถานทั้ง และ
ทุกกาล พระพุทธรูปนั้นมีจำนวนเหลือคณนา
ได้ มีมาแล้ว และ สืบต่อกันมาแต่กาลก่อนย้อน
ถอยขึ้นไปจนหาเขตร มิได้ และจะมีมาทวี
ในภายหน้าต่อไปจนกัลป์วสาน พระพุทธรูป
ที่ใดปรากฏขึ้นในยุคหลัง ไม่ใช่พระพุทธรูป
ที่เสก ลงมา คริสต์ ใน มนุษย์ โลก มีอยู่
๕ องค์เรียกว่า พุทธชิน หรือฉานพุทธ คือ พระ
พุทธรูปทรงฉาน พระ พุทธรูป ๕ องค์ คนเกิด
จากอำนาจฉานของพระอาทิพุทธ คือพระพุทธรูป
เจ้าองค์ประถม พระพุทธรูปทรงมาคริสต์
ในมนุษย์ โลกอีก พระโพธิสัตว์อีก ย่อมเกิด
มาจากพระอาทิพุทธทั้งสิ้น หรือจะพลิกกลับ
อีกทีก็ คือ พระอาทิพุทธ แบ่งภาคลงมาเกิดเป็น
พระพุทธรูป และ พระโพธิสัตว์ พระ พุทธรูป
ย่อม มีแดน ที่ สถิตอยู่ โดย เฉพาะ เรียกว่า พุทธ
เกษตร์ แดนเหล่านั้นมีความ กว้างใหญ่ และ
ความงามต่าง ๆ กัน แล้วแต่ขุณยบารมีที่พระ
องค์ ใดสะสมไว้เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ ใน
พุทธเกษตร์หนึ่งย่อม มีพระ โพธิสัตว์หลายองค์
สำหรับสวดต้องเพื่อเปลื้องสรรพสัตว์ให้พ้นจาก

ทุกข์ คล้ายเป็น ขรรณเสนาบดี ของพระพุทธรูปเจ้า
องค์ พระพุทธรูป ย่อม ทรง ลักษณะ เป็น ครี กาย
กายที่ ๑ เรียกว่า ขรรณกาย เป็นสภาวะหรือ
ภาวะอันสำคัญของบรรดาพระพุทธรูป เป็น
กายอันจะให้เข้าสู่ ความรู้แจ้ง คือ โพธิหรือ
พระนิรพพาน นั่นเอง กายที่ ๒ เรียกว่า สัม
โภคกาย หรือกายแห่งความบันเทิง กล่าว
คือพระกายทิพย์ มีครึ่งครึ่งเรื่อง อันเกิดขึ้น
เพราะ ขุณยบารมี ที่ทรง สะสมไว้ เหลือคณนา
พระกายนี้จะปรากฏอยู่ในสวรรค์ศรัทธาเท่า
เสกเข้าสู่พระนิรพพานครั้งสุดท้าย (อนุปาทิ
เสถ) และแล้วจะปรากฏพระสัพพัญญูสำหรับ
มนุษย์ นักรบรายไวยุขสามแทน กายที่ ๓ เรียก
ว่า นิรมาณกาย หรือกายอันไม่มีคติที่เข่น
อื่น คือว่างมนุษย์ ซึ่งพระ ศากยมนุ หรือพระ
พุทธรูปองค์อื่น ๆ ปรากฏให้เห็น พระพุทธรูป
เจ้าย่อมมีสภาพ ล้วนพ้น แล้วจากความมี ความ
เป็น แต่อาศัยที่พระองค์ทรงพระมหากรุณา
ในประชาชน จึงทรงนิรมิตพระกายเป็นมนุษย์
ปรากฏให้มนุษย์เห็นเป็นว่า พระองค์เสด็จลงมา
ปฏิสนธิในโลกแล้วเสกเข้าสู่พระนิรพพาน แท้
จริงพระกายนั้นเป็นแต่มายาสำแดงให้เห็นและ
เข้าใจว่าเป็นเช่นนั้น เพื่อช่วยสงเสริมสาวก
ที่ห่อนความเพียร มีมานะที่จะปฏิบัติยิ่งขึ้น

พ.ศ. ๒๔

มหายาน

เท่านั้น

(๓) ศึกษาพระอภิธรรมโดยให้รู้แจ้ง ซึ่งสภาพ ๓ ประการ (๑) ปริกขิปัตคือ ความรู้ อันเป็น ฌายาหรือดวงตาให้เห็นว่าเป็นจริง เช่นเห็นเชือกว่าเป็นงู หรือเห็นว่าเป็นงู ทั้งหลายย่อมมีตัวตนเป็นของเที่ยง (๒) ปฏัตติ คือความรู้ อัน อาศัย สิ่งอื่น เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นความรู้ ไม่สู้ผิด แต่ว่าเป็นความรู้แคบ โดยจำกัด เช่นเชื่อว่าเชือกย่อมมีจริง และ ย่อมมีจริง (๓) ปรินิษยัตติ คือความรู้ ยอกเขยมน รู้แจ้งว่าสรรพสิ่ง ไม่มีตัวตนเป็น เพราะสังสการ (สังขาร) ประต่งกันเท่านั้น หรือถ้าจะแบ่งให้ ย่อเข้าก็ได้อสองประการ คือ สัมพฤติสตัย และ ปรมาตตตัย อัน

เป็นความรู้จริงที่ประพฤติ กันสามัญและความรู้จริงเล็ก รู้จริงว่าโลกก็เกิด พระศาสนาหรือกรรมก็เกิด ย่อมเป็นของจริงโดยนัยสัมพฤติ แต่ถ้ารู้จริง ถึง ปรมาตตแล้ว ก็ย่อมเข้าใจถึง พระนิพพาน เพราะเห็นแจ้งว่าโลกก็เกิดพระพทธเจ้า อันปรากฏพระองค์ ว่าลงมาปฏิสนธิในโลกก็เกิดตลอดจนทวยเทพก็ย่อมไม่มีอีกต่อไปเป็นคุณยาคือว่างเปล่า ว่างในที่นี้ไม่ใช่ว่างอย่าง ที่มองลงไปในเหวทุกแล้วไม่เห็นอะไร ว่าง เพราะเห็นแจ้งว่าสิ่งทั้งหลายไม่ เป็นของเที่ยง เพราะถ้าสิ่งทั้งหลาย มีสภาวะ อัน แท้เที่ยงและมีขึ้นเองโดยลำพัง ไม่อาศัยเหตุเป็นแดนเกิดแล้วพระอริยสตัย สักกเป็นไม่ได้.

จิตรกรรม

เกลือกปลิง

ของ

จันทร์เต็ม

คืนสออยู่ในมือ กำลังยกขึ้นจะ
เขียนธรรมะสักเรื่องหนึ่ง แต่ก็จ้องอยู่นั่นเอง
หาปรากฏเป็นตัวอักษรได้ไม่ เพราะไม่รู้จะ
เขียนว่าอะไร หรือไม่มีอะไรจะเขียน เกือบ
จะหมดความพยายาม ยอม ขยหน้าอยู่แล้ว ก็
พวักไปรษณียบรรจุส่งจดหมายให้ฉับยี่หนึ่งของ
หน้ายี่ นึกขึ้นทีไรว่าคงเป็นของเกลือกปลิง
เพื่อนยากเป็ดนั้นก็ออกอ่าน ก็สนใจนัก เป็น
เรื่องเกี่ยวกับศาสนาเลย ถือเอา หมายความว่า
เป็นตัวเรื่องเก่า หน้ายี่ที่ เกลือกปลิงเพื่อนยาก
ของข้าพเจ้าผู้นี้ จะเป็นคนชนิดใดก็ตาม แต่
ไม่ใช่คนธรรมดาแน่ละ เพราะมีความคิด
แปลกๆ อยู่ในสมองเนืองมาก ถ้าท่านทนอ่าน
ไปจนจบก็ขาคได้เอง ขอแต่เพียงว่า ถ้า
พบถ้อยคำลุ่มๆ ดอนๆ สดุดีหัวใจ ละก็ให้

อภัยแก่เสียด้วย จดหมายนั้น ว่าถึงนี้
ที่พักบ้านสวนนุ่น กาญจนบุรี
วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘

เกลือกปลิง

กันจำเป็นต้องบอกกับเพื่อนว่า บัดนี้
กลายเป็นคนเขี้ยวเข็ญไปแล้ว ตั้งใจว่าถ้า
พบเรื่องอะไร แปลกๆ จะเล่าสู่กันฟัง แต่หา
เวลาไม่ได้ เพราะมือของกันต้องจับปากกา
ยาว (จอมเสียม) มากกว่าปากกาที่จับเคย
นี้ วันนั้นใกล้จะถึงวิสาขบูชาอยู่แล้ว จึงอยาก
จะแสดงความเห็นของกันให้ฟัง ถ้อยคำสำ
นวนคงไม่สละสลวย และบางที่อาจถึงอ่าน
ไม่ออกก็เป็นได้ กันแน่ใจว่าออกพิศเขาคง
ขี้กให้เพื่อนมีโอกาศไปฟังเทศน์ฟังธรรม แต่
เพื่อนคงไม่ปรารถนานัก อย่างนี้ก็ไปเถวเถว

พ.ศ. ๒๔

จดหมายเหตุ

อยู่น่าโสด เล้าอยู่กับ อุลลิกา รุ่ง ๆ ซึ่งมี
จะตามหลังอุลลิกาเข้ามาเสมอ หรือถ้าจะ
มีศรัทธา แก่ลัทธิ คงไปนั่ง อยู่ริม ประตูข้าง
หลังอุลลิกาเหล่านั้น อุลลิกา คนใดที่รู้
ว่าเพื่อนไปนั่งอยู่ด้วย ถ้ามีสติก็กลั่นใจฟัง
ไปได้ ถ้าเฉลียวก็อย่าฟังนกละว่าจะเป็นอย่าง
ฟัง นั้นเป็นยาปอย่างหนักเพราะไม่แต่ ทำให้
เพื่อนใจคนเดียว มีหน้าซ้ำทำให้คนอื่น
เขาพลอยงไป ด้วย เพราะ คนนั้น แทน ที่
จะไปฟัง เพื่อนอ่านเรื่องศาสนา ของกันแทน
จะดีกว่า และ คำว่าศาสนาแปลว่า คำสั่ง
สอน ใคร ๆ ก็รู้ เพื่อนคนนั้นก็ทวงว่า ผู้ที่คง
แก่เรียนอย่างนี้ ได้ รับรู้กันแห่งความรุ่งเรือง
มาแล้ว ถ้าไม่รู้จักคำว่าศาสนา ก็เลยเติมที่
แต่ขึ้นและ สหายรัก ถ้า จะถามต่อไปว่า
ศาสนา มีลักษณะอย่างไร มีความประสงค์เพียง
ไรแล้ว . ไม่ใช่ว่ามันหาที่จะ คอยได้ ยานักมิ
ใช่หรือ? และเมื่อไม่รู้ความ ประสงค์อื่น
แท้จริงของศาสนาแล้ว จะเรียกว่ารู้
ไรได้? การมีความรู้ เพียง ครั้ง ๆ กลาง ๆ
นั้นให้ โทษกว่าให้ คุณ ทั้งกันจะเล่าเรื่อง
สนกเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นทั่วทุกข้างบ้านของ
กันคือ เมื่อเร็ว ๆ นี้มีนักปราชญ์หนุ่มไปปรากฏ
ขึ้นที่ศาลาส่วนนั้นคนหนึ่ง ชื่ออะไรจำไม่ได้

ยาวทั้งห้า เขียนยากพิลึก ฟังก็คล้าย ๆ เสียง
นกกาเหว่า เสียงไม่ยากจำมัน อาจก็ไล่เลย
กันกับเรา เติมเป็นเด็ก ในคำสนเหมือนกัน
หายตัวไปสัก ๑๕ ปี ก็กลับไประากฎใหม่
หรือจะเรียกว่าผู้ศักดิ์สิทธิ์อะไร ๆ มันเปลี่ยน
แปลงไปหมด เช่นผ้าถุง เปลี่ยนเป็นกางเกง
สักกลาต เคยนั่งขัดสมาธิกลาย เป็นตั่งนั่ง
บนเก้าอี้ (ใช้ โองน้าหัวว่าแทน) ความ คิด
ความเห็น เปลี่ยนรูปไปหมดที่ยังคงอยู่อย่าง
เดียว คือ อวดดี เมื่อเลืกม้อยเท่าไรก็เขยื้อนก็
ไม่ลดน้อยลงเลย เป็นคน คำคำต่าง ๆ พิกล
เที่ยวคุ้ยระรานชาวบ้านดีโน่นดั้น แลลามไป
ตีเอาพระพุทธรูปศาสนาเข้าด้วย พระเจ้าพระ
สงฆ์เหยียดไม่เลือกหน้า จนวน ๆ จะเกิด
ความ กันจึงลงสับประวติคดี ได้ ความว่า
เขาลงไปเรียนหนังสือกรุงเทพฯ แล้วเขาทำ
งานที่ห้างฝรั่งอะไรห้างหนึ่ง เลยกลายเป็น
อะไรไปก็ไม่รู้ แต่กันนั้นก็เลืกว่าสมอง แก่ขึ้น
ยวนเสียแล้ว ปลอ่ยให้ ฟังไปตามเรื่องดีกว่า
เย็น วันหนึ่ง ฟัง แก่ นักขลัง ขึ้นมา อย่างไร
ไม่รู้ ขึ้นไปนั่งออกดั่งอยู่บน กุฏิท่าน สมภาร
ท่านองค์ นิ่งท่านมีกิจอย่างมั่งมั่งอยู่ข้าง ก็จริง
แต่ความรู้ แลปากของท่านไม่มั่งมั่งเลย ยัง
เอื้อกันไปที่นั่นด้วย เหมาะพิลึกอย่างน้อย

จันทร์เต็ม

พฤษภ

กฎนี้ก็ต้องเป็นสนามประลองผลปากแน่นนอนพอ
ท่านถามว่า “มาอะไรอะไร?” แทะตอตันที่ว่า

“มาถามขี้เฒ่า”

“ขี้เฒ่าอะไร? คุณเชิญถาม”

“เรื่องศาสนาครับ พระพุทธศาสนาของ
เราทำไมไม่เกิดผล”

“อ้อ คุณชอบเกิดผล อะไรบ้างที่คุณ
เห็นว่ายกพระองค์?”

“ขี้เฒ่าเชียวครับ ข้ายกขี้เฒ่าไว้หน้าวัดว่า
‘ห้ามขี้ขี้ขี้ น้ำในบริเวณวัด’ นะ มีไว้
ทำไม?”

“มันก็อะไรหรือ? ทำไมจึงถามเช่นนั้น”

“เพราะว่าสัตว์เหล่านั้นเป็นอาหาร คน
เรามีชีวิตอยู่ได้ ด้วยเนื้อสัตว์ ถ้าเราฆ่าเพื่อ
กินเนื้อ ไม่เห็นจะบาปที่ตรงไหน”

“ชีวิตของคุณ ๆ รักไหมล่ะ?”

“รักครับ ไม่มีขี้เฒ่า”

“ชีวิตของคุณ คุณยังรัก เจ้าสัตว์เหล่านั้น
นั้นมันไม่มีวิญญาณและความรักหรือ”

“ก็เจ้าสัตว์เหล่านั้น พระเจ้าสร้างมา
ให้กินนี่”

“อะไรบ้างที่พระเจ้าสร้าง?”

“ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ พระเจ้าสร้าง
ทั้งสิ้น รวมความว่าวัตถุธาตุทั้งปวง พระเจ้า

เป็นผู้สร้าง ปรากฏในคำภีร์ อย่างนั้น”

“เฮละ วัตถุธาตุทั้งปวง พระเจ้าทรง
สร้าง ก็ตัวพระเจ้าใครสร้างล่ะ เพราะท่าน
ต้องเกิดก่อนวัตถุธาตุทั้งปวง”

“คุณนั้นสังเกตเห็นนักปราชญ์ใหม่ ๆ
แดง เหนือแตกซิก

“โง่คุณ! ใครสร้างแน่?” ท่านสามารถ
เตือน

“ก็ไม่ทราบครับ”

“นั่นสิ! คุณแค่ไปยกคำภีร์ หาได้
พลิกเข้าไปดูข้อความภายในไม่ เรียบเรียง
ใหม่เออะ”

“เฮละ ผมยอมไปพลาถก่อน ว่าแต่ว่า
คติของพระพุทธศาสนา ถือว่าตายแล้วเกิดอีก
มิใช่หรือ”

“อย่างนั้น”

“อะไรไปเกิด?”

“ความคิดนึกของคุณ ร่างกายของเรา
นั้นไม่ใช่แน่ เพราะถ้าไม่อยู่ในดิน ก็ถูก
เผาไหม้ไหม้”

“ผมไม่เห็นด้วย เปรียบเหมือนนาฬิกา
นั้น”

“ปราชญ์ใหม่ควักนาฬิกาพก ออกจาก
กระเป๋า” “มันกำลังเดินก็ก็ ๆ เปรียบเหมือนคน
มีชีวิต ถ้ามันเสียเดินไม่ได้ อะไรไปเกิดล่ะ

พ.ศ. ๒๔

จดหมายเหตุออกฉิ่ง

คริบ” แล้วเขาทยอยวิ่งลงกลางกระดาน
นำส่งสารนาฬิกาเรือนน้อยนั้น

“คิดซื้อใหม่หรือเปล่านั้น?” ท่านสมภาร

ตอบ “ถ้าซื้ออีกเก็ทอีก”

“อะ ไม่ตรงย่นท่านท่าน”

“ทำไมจะไม่ตรง ถัดมันบอกแล้วว่า ว้าง
เก็ทมันไม่ไปเก็ทมันไปแต่ความคิดนึก อ้าย

นาฬิกาเรือนเก่ามันแตกหมดแล้ว จะไปเก็ท
ไต่อย่างไร เมื่อคิดซื้อใหม่มันก็เก็ทใหม่อีก”

“ยอมไปที่ ค่ายไปแล้ว เก็ทเป็นอะไร?”

“ยังการม้วยอีก เก็ทเป็นผี!”

“ตายจากผีล่ะ?”

“เป็นสาว?”

“จากสาว?”

“เป็นแม่นางโงะ?”

“จากแม่นางโงะ?”

“สับเคียวสุ ชิคอน”

“อะ! สับเคียวสุ หมายความว่าอะไร?”

“ถามเขานั่น” ท่านชีมาทักกัน กันจะ
ท้องแข็ง ตายเสียให้ ไต่ นึก แล้วว่าคงถูก
เหมาะสักวัน กันจึงแปลให้เขาฟังว่า “สับ
แปลว่า สับเราตรง ๆ และ เคียว แปลว่าหัว

เรา ๆ และ สักแปลว่า ‘ท่าน, คุณ, เอง’
หรือหยาย ๆ กว่า มึง นเอง ขอให้มันสมเอา
เองก็แล้วกัน”

พ่อปราษฎ์ใหม่ นั่งตรองสักครู่ ก็พลั่ง
ออกมาว่า “ท่านเอาระจำสับหัวผม พระ
คำไ้ไ้?”

“แล้วแต่คุณ จะคิด” ท่านตอบ “นี่
และคุณความ รู้ ครั่ง ๆ กลาง ๆ มัน ให้ โทย
อย่างนี้ ขอให้ คุณเข้าใจว่า เรื่องศาสนา
นั้น ไม่ว่าศาสนาใด ๆ ในโลกนี้ ย่อม มีความ
มุ่งหวังอย่างเดียวกัน คือ ให้ ประพฤติดี ทักศาสนา
แต่ศาสนาไหนจะดีกว่ากันนั้น เป็นอีก ย่นหา
หนึ่ง แต่ ถ้าถามฉัน ๆ ก็บอก ว่า พระพุทธ
ศาสนานี้ และ เลิศ ชั่ว! กลับละรี เออ เป็น
สุข ๆ เกอะ”

นี่และเป็นข้อความที่กันจำมาได้ ทุก ๆ คำ
จึงมาเล่าให้ เพื่อนฟังอีกคือหนึ่ง เรื่องนี้อาจ
จะเป็นโอสถวิเศษ หรือยาพิษ บานอนหลัย
สำหรับเพื่อนก็ได้ พุดถงบานอนหลัย อยากจะ
คุยอีกแต่ถ้ากระตาคจำกัเสียแล้ว ต้องยุติ
จากเพื่อนผู้ซอสตัย
กลัง. กลันวิทย์

ตลวิสาขมาสแม่น
 สมเด็จพระศาสดาจารย์
 ประสูติจากพระครรภ์มาร
 ศุกรวารสืบห้า

ก่อน พ.ศ. ท่านอ้าย
 กาลล่วงมาเลยสิบ
 อัญชนะศักราชหีบ
 ในศกหกสิบเก้า

ลุมพินีวณะเบื้อง
 ไกลเที่ยงวันยามตล
 แดนกบิลพัสดุ์หน
 ณสถานถิ่นใต้

ขนานนามพระหน่อสร้อย
 ว่าสิทธิตถะเสด็จ
 ท่านแปลว่าสำเร็จ
 กตตั้งเกิดแก้วก้ออัน

สมัยกาล
 เจ็ดหลัก
 ตาติลก เลิศแฮ
 คำขึ้นบึ้ง

แปดสิบ ถ้วนนา
 ลับเค้า

ยลหลัก
 ยุคแก้ว ไก่
 ตำบล บอกละ
 ฤกษ์ได้

เทวทหะ ต่อมา
 รมไม่ร้างมา

สรรพเพชญ์
 ตับร้อน
 ตามปรารถ นานา
 ก้องหลักเลอสดก

พระชนม์ยี่สิบเก้า
พระผนวชพยายาม
พระเพ็ญพระเพียรตาม
จนจบสามสิบห้า

ศกกาละมาสร้อย
วานระสังวัจระ
ศักราชแห่งอัญชนะ
ป็นนรดีเสด็จสร้าง

จึงว่าทวีโกตวัง
วารพุมพุกทศโพ
ทวิธวัจนุกทวิ
ควงอัสสัทธิพฤษเฝ้า

พระมีมนต์เกื้อ
เสียบาบเสียนบุญ
แสดงอักษฎาข้อคุณ
เผยพิโมกข์มรรคจำ

เปรมปรดีปภาโมทยทั้ง
พระเบิกฟ้าบังอวย
จนจบศกวัยปลาย
ชุมประชาชนอัน

อมระกามวิสุทธ
ยิ่งกล้า
ลัทธิต่าง
แห่งชั้นชนมาอยู่

วิสาข
ว่าอ้าง
ร้อยยิ่ง
สืบเบื่องบารมีอัน

สุวิโย
ธิดีทวิเจ้า
คมเลิด
วิโรจน์เรืองรังษะ

การุญ
บ่มกล้า
กระเดื่องทวิ
แจ่มแจ้งใจเกษม
หญิงชาย
บันร่อน
สืบ
อกใช้ไทยหา

วารวิสาขมาสพ้อง
ภุมวารวาทที่
เสริมศกตกในปี
พระเสด็จนิพนพานวัง

จอมมุนินทรสถ์เอื้อน
รุ่งลาตผ้านั่งอา
บรรทมอนุฐา
เหนือพระแท่นระวางไม้

วังเวงวิเวกว้า
พระเสด็จดับขันธ
ยามไกล รุ่งรุ่งฉนั้น
พระนิพนพานตังแก้ว

แสดงวันไพสาขให้
ตามพระพุทธประวัติ
ร่วมประสูติร่วมตรัส
ตั้งอุทาหรณ์ให้

ตำนานนิเทศทั้ง
แห่งราชดำริหัดความ
พระผ่านแผ่นไผทสยาม
สมเด็จพระจอมเกล้า

เพ็ญติถี นั้นแด
ท่านอ้าย
มะเสงป่วน ทรวงนา
โลกให้ ไหยถวิล

อนุชา นนท์เอย
ฉิให้
นไสยาสน์
เรียกร้องนางวัง

สาถวัน หวันแฮ
สนิทแล้ว
โตเช่น เพรงนา
ก่องฟ้าเพื่อนแสง

เห็นมหัศ จรรยแฮ
เฉียไว้
รู้, นิพ พานนา
หากรู้สังขาร

ทำตาม นิยมนา
เริ่มเค้า

พระบาท

เกริกหล้าแสงบุญ

พ.ศ. ๒๔

วันวิสาข

พระคุณพระคู่ฟ้า
สถิตยัสถานไถ
พุทธมามกไซ
รุ่งอิฐผลท้าว

ฟูใจ ไทเฮย
ทิพย์ท้าว
คำอุทิศ ถึงแด
แทบชั้นสวรรคต์เวียง พระเฮยฯ

เจ้าจำปี

ดุสิตะภค

ตามความในนิยายนิมิต

ทองม้วนสีทอง

แต่กาลก่อน ยังมีราชาผู้ ทรง เกียรติยศ
ใหญ่องค์หนึ่ง ปรากฏพระนามว่า ‘ศกุนิ’
เป็นราชาซึ่งราชาแห่ง อมรเทพ คือ พระอินทร์
นับเป็นขีมีตร์ แต่ถึงพระองค์ จะมีศักดิ์ศักดิ์

ได้ เป็น มิตรรัก ของ พระ อินทร์ ก็ยัง ไม่ ว่าง
ระทมทุกข์ ในความเป็นหมันไร้ โอโรส แลชีกา
แผ่นแตง ทั้งที่คิด ประคอง พระนลาถ ร่ำพิ้งว่า
“เราหรือก็มีทรัพย์แลสิริเป็นสมยศอย่างเพียบ
พูน ขาคอยแต่โอโรสแลชีกา เราคงจะตาย
สักวันหนึ่ง ถ้าเราตายโดย ปราศจาก โอโรส
แลชีกาแล้ว สมยศที่ย่อมจะอันตรธาน แล
สกลวงศ์ จักสูญสิ้น เป็น มั่นคง” ขณะที่เราฟัง
อยู่นี้ พระอินทร์ ทรงเห็นด้วยทิพย เนตร์ เสก
มาตรัสถามว่า “ดูว่าพระราชผู้ เป็น สหาย
ไยของเจ้าประทัยท่าน.”

พระราชาคอว่า “ข้าแต่ท่านท้าวเถา
ศึก ถ้าข้ายัง เป็นผู้ ไร้ โอโรส แลชีกาอยู่ดังนี้

ไซ้ร้ เม่งชีวิต ข้าหาไม่แล้ว สกลวงศ์ ของ
ข้ามิสูญสิ้นเสียหรือ แลจะมีประ โยชน อันใด
ที่ข้ามิสิริ สมยศ แลทรัพย์ ศฤงฆาร เป็น กาย
กองเล่า.”

พระอินทร์ ตรัสว่า “ดูกร พระราชาผู้
เป็นมิตร ข้าจะให้บาชนานหนึ่ง เสด็จนำ
ไปให้พระมเหสีแลเหล่าสนมกนิ จะได้ โอโรส
สมหมาย” ตรัสแล้วท้าวเถาศึกเสด็จสู่คันธ
มาทน์ ขรรพท หิวยโอสตามสั่งให้ พระ
ราชาจึงนำไปประทานแก่ขรรพท ขจรวิภา
ของพระองค์ ทรงกำชับว่าให้ยื่นกันกินจง
ทั่วทุกตัวคน แต่ยังเชิญขณะนั้นพระมเหสี
ละทมหลย นางสนมฉวยโอกาสรวมกันกินเสีย
จนหมด มิได้ ยลละทมมาเป็นประ ธาน ใน
การแย่ง แลรับส่วนแบ่งส่วนแรก ตามประ
เพณี ด้วยความ คัดกัสิทธิ์แห่ง โอโรส อันเป็น
ทิพย์ ขรรพทให้ นางสนมทั้งครวณ ขันพร้อม

พ.ศ. ๒๔๗

กฤษณา

กัน พอนางต้นมะยมทรงเห็นการปลุก จึง
รับสั่งถามว่า “เออโธนา นางพวกนี้จึงมี
กรรมอะไร”

นางสนมทูลถวายว่า “ข้าแต่พระนาง
พระราชอาชญา โธนาให้แก่วรรณเจ้าหลาน
กัน จึงมีกรรมถึงซึ่งทรงเห็นอยู่นี้”

พระมเหสีตรัสว่า “ก็ทำไมเจ้าอาชญา
เสียก่อนไม่ปลุกข้า เาเถอะกินหมกแล้ว
แล้วไป แต่จงบอกข้ามาว่า เธอเอาอะไรใส่
ยามา”

นางสนมทูลทูลว่า “พระราชอาชญา
กฤษณาใส่มา”

เมื่อพระมเหสีทรงเรียกอาชญาขึ้น นาง
สนมก็นำมาถวาย เธอเอาน้ำล้างแลเทส่วย
แล้วจึงทรงกรรมขึ้นข้าง

พอถึงกำหนด ๘ หรือ ๘ มาดะ ทั้งทุก
นางประสูติโอรส แต่โอรสองค์ที่กำเนิด
ด้วยพระมเหสีนั้น ทรงรูปพรตลักษณะ ถึง ๓๔
ประการ มีพักตร์เหมือนสิงห์ ร่างกายแล
กำลังแข็งแรง ยิ่งมนุษย์ การสมโภชวันประ
สูติ ทำกัน ขนาน ใหญ่ ตามเกียรติ แห่งลูก
หลวง แลได้ประทานพระนามว่า “กฤษณา”

แต่เพราะความชั่วของเขื่อน คว้าไว้ที่
พระบิดาเห็นกลืนชวนให้ทรง พระพิโรธ ฝึก
กับโอรสสองคน ซึ่ง เมื่อเห็น แล้ว ก็ทรง พระ
โสมนัส

กาลล่วงมานานมีเจ้าประเทศราชของท้าว
มหาศุภนิ กิจการเป็นเขต ชุมชุมปฤชา
กันว่า “เราจักเป็นกษัตริย์ อันมีเกียรติ ควรและ
หรือที่จะมีวงศ์ ให้ กษัตริย์ มหา ศุภนิ กษัตริย์ ครอบ
งำเราอยู่เช่นนั้น เราควร พร้อมใจกันลงมือ
ล้างอำนาจเสียสักที” เมื่อปฤชาตกลงกัน
แล้ว จึงยกทรงศโยธมาล้อม พระนครไว้
ท้าวมหาศุภนิไม่สามารถจะต่อสู้ ทรงสั่งให้
แต่ให้ ยึดประตูเมือง วางพลรักษากำแพง
พระนครคุมเชิงอยู่

กฤษณาเห็นเหตุปลุก จึงทูลถามพระมารดา
ว่า “ข้าแต่พระนางผู้เป็นมารดา เหตุไฉน
บ้านเมืองเราต้องยึดประตูเสีย ทุกช่อง ทุกทาง
เช่นนั้นเล่า”

พระมเหสีตอบว่า “คุณลัทธิของข้า
ที่องค์ยึดประตูบ้านประตูเมืองเช่นนั้น เพราะ
พระบิดาของเจ้าไม่กล้าต่อสู้ข้าศึก”

กฤษณาทูลว่า “ก็ละ พระมารดาของข้า

๑. หียซึ่งสานด้วยกันหล้าชนิดหนึ่ง

พรหมสุรินทร์

พฤศภ

ข้าอยากนักหนาที่จะสู้รบลงมือ กับข้าศึก
ศึกครั้ง ขอพระ มารดา ings ไปทูล ขอรด สำหรับ
ยุทธนาการให้ข้าศึก."

พระมหาสีทรว่า "อย่าเลยลูกเอ๋ย เจ้า
เป็นลูกที่กวนโทโสพระบิดา อยู่เสมอ อย่า
หมายเลยที่เธอจะ ประทานราชรถให้แก่เจ้า."

กษัตริย์ถามทูลว่า "ไปเถิด พระแม่
ถึงแล้วจงทูลเธอว่า กษัตริย์อาสา เข้าต่อสู้ กับ
กับข้าศึกแต่ลำพังคนเดียว ขอแต่ให้ พระ
องค์ ไปรบ ประทาน ราชรถให้แก่ข้าเพียง สิ่ง
หนึ่งเท่านั้น."

ในที่สุกพระ ราชาทกลง ประทาน ราชรถ
แก่กษัตริย์ ๗ ขวดยกขึ้น ๒ ของ แนนกยาไปขึ้นราช
รถแลเตรียมพร้อม ที่ จะ เข้า ผจญ กับ ข้าศึก
ขณะนั้น ท้าว มหาวาน ผู้มี เนตร เป็น ทิพย์ ชุ่ม
ทวาทศนครหนัก ทรงครีว่า "ศึกเจ้าประเทศ
ราชเหล่านี้มีกำลังมากมายอยู่ กษัตริย์โพธิสัตว์
ผู้จะให้ ขวดยพระ โพธิญาณใน ภักธกลัย นำ
จะถึงอันตราย อย่าเลยเราจักช่วยเธอให้พ้น
ภัย" คริแล้วจึงสั่งแคง พระองค์ ให้ปรากฏ
แก่กษัตริย์ แลประทานอาวุธวิเศษคือ สังข์
จักร แลคทา พลาจ คริว่า "ท่าน จงใช้
อาวุธวิเศษ เหล่านี้ ประหิสัง ประหาร ข้าศึก แล้ว
และท่านจะถึงซึ่งความมั่งคั่ง."

เมื่อ กษัตริย์ ได้ ของ วิเศษ จาก เทวินทร์ แล้ว
จึงรบศึกประตุมองชัยราชรถอรรคย พอเธอ
เข้าสังข์ เสียง แห่ง สังข์ ขวดยกาลให้ข้าศึก
ตระหนกตกใจงันจนคุมกันไม่คึก ขางคน
ถึงกับโสทรคีย่วงเตลิดไป กุมารได้ ทักข้าง
จักร แล แถ่งคทา ฤทธิ แห่งเทพาวุธทั้ง ๒ ทำ
ให้ ข้าศึกล้มตายระเนระนาดไปตามกัน เธอ
ชัยราชรถเข้าในท่ามกลางสมรภูมิ แล้วเข้า
สังข์ ขวดยครั้งหนึ่ง โสทร ประสาท แห่ง
ข้าศึกก็ถล่มสลายด้วยอำนาจแห่ง เสียงสังข์ พา
กัน แถก พ่ายแพ้พินาศไป พลาจ ร้อง ว่า
"กุมารผู้ นี้ มี โช มนุษย์ เป็นวากษส."

เมื่อ กษัตริย์ ได้ ชัยชนะข้าศึกแล้ว จึงทรง
เข้าไปเฝ้าพระมารดา ทูลถึงความมั่งคั่ง
ท้าว มหา ศกนิ ทรง ทวาทศ ทวาทศ พระ โสมนัส
คริแก่ พระองค์เอง ว่า "กษัตริย์มีฤทธิเดช
แลกล้าหาญอย่างมหัศจรรย์เห็นปานนี้ โฉน
เราจึงจงเกลียดจงชังเธอถึงเพียงนั้น" ดังแต่
นั้น มา ท้าว มหา ศกนิ มี แต่ ไปรบปราบ กษัตริย์
ยิ่ง ๆ ขึ้น.

ต่อมาเมื่อ โอธสองค ๗ มชนมายสม
ควรแก่การเสกสมรสแล้ว ท้าวมหาศกนิก็
จัดการเสกให้ แลคิดที่จะหาพระชายาเพื่อ
เสกให้กษัตริย์ แต่ผู้ซึ่งมีบิดาพากันกล่าวเป็น

พ.ศ. ๒๔

กฤษณา

คำเดียวว่า จะยอมถวายให้ทรงเสกได้ แต่
โอรสที่มิใช่กฤษณา

ในกาลนั้นยังมีเจ้าประเทศราชองค์หนึ่ง
คิดจะสวธิดาของผู้เป็นกษัตริย์ด้วยกันเป็น
มเหสี แต่ไม่ตกลง ความทราบถึงท้าวมหา
ศกุนี พระองค์ทรงแต่งทูตไปสวธิดาว่า จะเสก
ให้โอรสองค์หนึ่งกษัตริย์ผู้เป็นบิดาฝ่ายเจ้า
สาวไม่ทรงทราบยอมถวายพระธิดา พอ
ถึงวันอันเป็นมงคลฤกษ์ ท้าวมหาศกุนีก็จัด
การพิธีเสกสมรสให้กฤษณา

ท้าวมหาศกุนีได้ทรงห้ามมาแต่ไร ๆ แล้ว
ว่าไม่ให้ใคร ชั่วชนให้กฤษณา รื้อทิ้งสองกระเจก
เวลาสงฆ์ไม่ให้สงฆ์ในทันทีจะต้องลงไปถึงน้ำ
ที่สุกจนเวลามีพระชายาก็มิให้ไปสวหากันใน
เวลากลางวัน อยู่มาวันหนึ่งนางผู้เป็นชายา
เห็นกฤษณาเล่นเพลินอยู่ในหมู่พระวงศ์ นางถาม
ขึ้นว่า “ข้าพเจ้าซึ่งเล่นอยู่ในหมู่ชนเหล่านี้
นั่นคือใคร” นางได้รับคำตอบว่า “ผู้นั้น
คือสามีของนาง” นางออกจะนึกปลาบปลื้ม
ในพระทัยแล้ว ต่อมานางเห็นกฤษณาเล่นอยู่กับ
พระวงศ์ที่มิได้ลงสงฆ์สนาน ทรงรำคาญ
เช่นเดียวกับที่เคยเห็น ครั้นก่อนอีกคราวหนึ่ง
นางจึงปลงใจจะทักลองให้เห็นจริง ครั้นถึง
เวลากลางคืน นางแอบตามประทีปแลก็ยังเสก

ไว้ด้วยขันพระสุคนธ์ พอกฤษณาเข้าใกล้ นาง
พลันเฝ้าขึ้นขึ้นเห็นชัดแก่พระเนตรว่า สามี
ของนางมีรูปอัปลักษณ์ถึง ๑๗ ประการ มีหน้า
ประหลาดยิ่ง นางจึงร้องขึ้นดัง ๆ ว่า “ข้าพเจ้า !
ข้าพเจ้า !” แล้ววิ่งหนีไป

ครั้นต่อมาไม่นาน ชาวสี่ชนครคิดการ
เป็นขบถเข้าตีกรุงท้าวมหาศกุนี ท้าวขอได้
ทรงสั่งให้กฤษณาออกสู้รบอีกคราวหนึ่ง เวลา
กฤษณาไปรบ นางผู้เป็นชายาตั้งตระหนี่ตามไปยัง
กษัตริย์ผู้เป็นพระชนกกว่าในโลกนี้ไม่มีชายอื่น
อีกละหรือ จึงได้ยกนางให้แก่มนุษย์เช่น
นั้น ถ้านางจะต้องจำใจอยู่กับสามีอย่างนั้นต่อ
ไปแล้ว คายเสียดีกว่าอยู่ ถ้าไม่ให้นางคาย
ต้องให้นางหนี เมื่อกษัตริย์ผู้เป็นชนกทรง
ทราบอภัยด้วย จึงให้จัดการรับนางไป ครั้น
กฤษณาได้ชัยชนะเข้าศึกกลับจากสงครามแล้ว
ไม่ทรงเห็น พระชายาเข้าไปทูลถาม พระมาร
ดาได้ความว่า พระชนกของนางให้มารับ
นางไป เพราะนางหวาดเขย่นภัย

กฤษณาทูลพระมารดาเพื่อติดตาม แล้ว
จะรับนางคืนมาให้ จึงได้ กฤษณาได้พักผ่อน
ด้วยสังข์ จักร แลศาทออกจากนครไปถึง
นครแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ ณ เสาชิงช้า เห็นผู้คน
กำลังแตกตื่น ชักประตูบ้าน ช้อง เพราะเกรง

พรหมสุรินทร์

พฤศจิกายน

อำนาจราชสีห์ก็เข้ามากระทำการ ขาดละขาด
แลไม่มีใครต่อสู้ กุศรเข้าไปถามว่าถ้าเธอ
ประหารสีห์ตัวนี้นั้นได้ เธอจะได้อะไรเป็น
บำเหน็จ เจ้านครผู้เป็นประมุขแห่งชน ณ ที่
นั้นยอม ตกกลงสัญญาว่าจะยกกรุงศรีโยชยาให้
ครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ มอญ ในเวลานั้น.

กุศรเข้าไปใน โกลราชสีห์ แลเข้าสังข
ของวิเศษชน พราหมณ์สี่สิบคน แลกลดสลายด้วย
อำนาจแห่งเสียงสังข์ ถึงแก่ความ ตายอยู่ ณ ที่
นั้น กุศรฉวยได้ ทราบศพเพียง ขึ้นฆ่าพาไป
ให้ปรากฏแก่คนทั้งหลายผู้ เป็น ประมุข ก็ยอม
มอบพลให้ แต่กุศรคิดว่าจะมารวยไยภาย
หลัง ขอฝากให้ คอยคุมไว้ก่อน.

กุศรเดินทางต่อไปยังนครซึ่งเป็นที่อยู่ของ
พระราชา แวะเข้าไปพำนักอยู่ในสำนักนาย
มาลาการ แสวง ค้นหา เป็นผู้ กำเนิดใน ครอบครัว
แห่งมาลิกชื่อ ‘วฤช’.

เหตุด้วยพระ โพธิสัตว์ ย่อมเป็นผู้ ชำนาญ
ในวิชาวิเศษศาสตร์ แลศิลปศาสตร์ ทั้งมวล เธอ
ร้อยพวงมาลาไถ่ส่งตามเจ้านายมาลาการพอใจ
นำขึ้นถวายพระราชบิดา นางทรงสรรเสริญ
ว่างามยิ่งแลตรัสว่านางไม่เคยเห็น นายมาลา
การ ทำ พวง มาลา ด้วยไถ่ส่งตาม ถึงเพียงนี้
นางรับสั่งถามว่า “นี่เป็นฝีมือของใครทำ.”

นายมาลาการทูลว่า “ศิษย์ข้าพเจ้าทำ”
นางรับสั่งให้ ท้าว วฤชเข้าไปเฝ้าฯ พอนาง
ทอดพระเนตร เห็นก็ตกคลั่งแลร้องว่า ยี่ศาจ!
ยี่ศาจ! กุศรต้องรับหนีย้ายไปพักอยู่ในสำนัก
แห่งนายภัตตรกรแจ้งว่าเป็นลูกหลานว่านเครือผู้
มีศิลปะเช่นเดียวกันชื่อ ‘สุคนธ์ ภาสาน’ กุศร
ประกอบภัตตาหาร เครื่องคณมรสชาติค้ำ เ็น
ถึงได้ ถวายพระราชบิดาเสวย นางทรงโปรด
ปรานี ตามนายภัตตรกรว่าเป็นฝีมือ ของใคร
นายภัตตรกรทูลว่าเป็น ฝีมือศิษย์ นางโปรด
ให้ ศิษย์ ผู้นั้นเฝ้าอีกครั้งหนึ่ง พอเหลือยเห็น
นางร้องหวั่นว่า ยี่ศาจ! ยี่ศาจ! แล้วกุศร
ก็หลบไปสำนักอยู่กับนายแพทย์ หลวง โยชก
กับ นาย แพทย์ ผู้นั้น ว่าเป็น ลูก แพทย์ หลาน
แพทย์ชื่อ ‘อาศริยะ’.

อยู่มาพระราชบิดาประชวรโรคพระพุทธรูป
นายแพทย์ ไม่สามารถจะเยียวยาแลทำประการ
ใดได้ ได้ แต่นั่งทรงครองเป็นทุกข์ อยู่ กุศร
เข้าไปถามว่า “ข้าแต่ท่านอาจารย์ เหตุไร
ท่านจึงมีความทุกข์นัก.”
นายแพทย์ ตอบว่า “ศิษย์ ทวีตของข้า
พระ ราช ขัตติ ประ ชวรพระ โรค เกี้ยว แก่ พระ
พุทธรูป ข้าหมกอยู่จนแล้ว ที่ระรักษามะ
องค์ ให้ หาย เป็นปกติได้!”

กู่ระได้โอกาสเลยอาสาเข้าไปเป็นแพทย์ เมื่อพระราชบุตรทรงเห็น พลังนักในพระทัย ว่าอายุสัถว์ นรทนต์ตามเข้ามาได้ ออก นาง ขยิบระเรื่องแต่หลวงระลึกว่า ถ้าร้องขึ้นมัน คงไม่รักษา เพราะ ฉนั้น นาง จึง ขอม ให้ กู่ระ รักษาจนหาย แล้วบริษัทร้องขึ้นทันทีว่า “บิศา! บิศา!” อย่างแต่ก่อน กู่ระจำต้องหลีกหนี ไปพัก พง อยู่กับ เหล่า อำมาตย์ ผู้ใหญ่ต่อไป แลแจ้งว่าพระองค์ ขอ ‘สหัสสพล’ อำมาตย์ เหล่านั้นก็ยินดียิ่งไว้ เป็นทหาร.

ต่อมา กษัตริ์ แห่ง นคร ที่เคย ขอชีวิต พระ องค์นี้ ทรงทราบบว่า นางเลิกร้างกับสามีกลับ กันมาอยู่บ้านเมืองดังเดิมแล้ว จึงแต่งทูตให้ ตามไปสัขอ และขู่ล้าทัพไปด้วยว่า ถ้า กษัตริ์ ผู้เป็นบิดาของนาง ขอมยกนางให้ โดยที่ บ้านเมืองระอยู่เย็นเป็นสุข ถ้ายังแข็งขันมิ ขอมให้ จะบริษัพลเข้าชิงราชสมบัติแลจับ เสียจากบัลลังก์ กษัตริ์ ผู้เป็นบิดาตอบไปว่า เธอได้ ยกนางให้ เป็นพระชายา ราช โอรสทั่ว มาหาศกนิแล้วระยกให้ ใครนอก ไม่ได้ กษัตริ์ ผู้คู่ ปรียักษ์ ได้ ทราบดังนั้น จึงบริษัพลเข้า ล้อมกรุงไว้ ส่วนกษัตริ์ ผู้เป็นบิดาของนาง ไม่กล้าต่อสู้ คงแต่ให้ บัษประคตเมืองนี้อยู่.

พอกู่ระทราบความ จึงเข้าไปกล่าวแก่

อำมาตย์ว่า ถ้าพระมหากษัตริ์ยอมประทาน พระราชชีวิตาให้ จะ อาสาสู้รบ กับข้าศึกเขาชัย ข่านะ ให้จงได้. อำมาตย์ ผู้ใหญ่รีบนำข้อ ความอันนี้ไปกราบทูล แต่พระองค์ ยังยืนคำ อยู่ว่า เธอได้ ยกราชชีวิตาให้ พระราช โอรส ท้าวมหาศกนิแล้ว จะ ไปสัญญาบอกให้ บรม ผู้หนึ่งใดได้ แลรับสั่งต่อไปว่า ที่เกิดเรื่อง ยังยืนนำ รำคาญเช่นนั้น เพราะ นางผู้ เป็นราช ชีวิตาของเธอ พระ องค์เคย ฝ้ายอำมาตย์ ผู้ ใหญ่กราบทูลวิงวอนว่า การควรจะเป็นการ ใหญ่หลวงอยู่ เมื่อ ไม่นานใดที่จะเอาชัย ข่านะ ข้าศึกได้แล้ว ก็ควรให้ มานพลง องค์ เข้าสู้รบชิงนางกุสัถกี กษัตริ์ ผู้ เป็นบิดาจึงเป็น อันยินยอม ท้ารสให้ อำมาตย์ ยก สหัสส พลให้ ออกต่อสู้รบกับข้าศึกตามสัญญา.

กู่ระฉวยได้ ซองลูกธนูสองซอง ซึ่งมีลูก ธนูบรรจุอยู่ ๕๐๐ ลูก กับซองวิเศษ ซึ่งมี ค้อนสังข์ จักร แลศรอาศวกไปรบ พอกู่ระเข้าสังข์ ถึง วาดแห่งสังข์ ก็ทำลายเสียซึ่ง โสตร์ แห่งข้าศึก ทั้งกองทัพ แลพากันแตกหนีไปสิ้น พระราช ชีวิตาในพระทัยว่า กู่ระเป็นผู้ทรงไว้ ซึ่ง ความกล้าแลมีความพยายามถึงเพียงนี้ มิใช่ ควรที่นางจะชิงชิงขอเลย ขณะนั้นความ รักของนางซึ่งยังมีเคย ยังเกิดในกู่ระ ก็ยังเกิด

พรหมสารินทร

พฤตภ

ขึ้นอย่างเพียบพูน แล้วทูลเตือนพระ ราชบิดา มอขรพลให้ กุศกรู้สึกเหนื่อยอ่อนในการเดิน ให้พระองค์ทรงปฏิบัติตามสัญญา แต่พระ ราชบิดากลับคึกคักว่า “กูก่อนถูกรักของข้า ข้าจะยกเจ้าให้ ใครไม่ได้ ให้ได้แก่กุศ พระราชโอรสทั่วมาหาตูก็น้องเคี้ยวเท่านั้น.”

นางทูลว่า “ข้าแต่พระบิดา บรูชนัน นีแหละคือกุศทะเล”.

เมื่อกษัตริย์ผู้เป็นบิดาทรงทราบเช่นนั้นแล้ว ก็ทรงพระปรีดาปราโมทย์ เข้าต้อนรับกุศ อย่างสมพระเกียรติยศ และประทานทั้งนาง ทั้งจตุรงคโยธาให้ พากลับพระนคร.

กุศกุมพลแลพาพระชายากลับมาแควนคร ที่เคยช่วยชาวนครให้พ้นอำนาจราชสีห์ ทวง ให้เจ้านครมอขรพลให้ ตามสัญญา แต่พวก นั้นพากันคอยไล่ไปว่าเกิดตกกลับ กำลัง ออกทัพพาเอาพลไปเสียหมด กุศไม่มีความ เชื้อ เพราะยังเห็นแกระกินหญ้าอยู่ในที่ใกล้ๆ จึงกล่าวเป็นภาษิตให้ ชาวถาวรวิสัย สำนึก ตนว่า “เมื่อโคผู้อยู่ ๖๐ ปี แลข้างสารจะ ไปฉะ ที่แห่งใด นางโคและแกระก็ย่อมจะตอไปสู่นั่นด้วย ฉะนั้นโค วิฬของท่านซึ่งมีกำลังน้อย ก็จักตอตกอยู่แก่เราผู้ มีกำลัง วิฬ มากกว่า ฉะนั้น.”

กุศกล่าวเช่นนั้น เจ้านครก็ยอมอ่อนน้อม

มอขรพลให้ กุศกรู้สึกเหนื่อยอ่อนในการเดิน ทาง ครั้นถึงลำธารแห่งหนึ่งจึงลงไปเพื่อสระ สรงชำระกาย พอ เช็ดทอง เห็นเงา พระกาย เข้า แล้วรู้สึกพระทัยได้ คิดว่า เพราะเชมมีความซื่อ เหว่ถึงสลับแปรประการแลมีหน้าประดุจสิงห์เช่น นั้นเอง พระชายาจึง ไม่มีความสมัครใจใคร่ ก็แหละจะมีประ โยชนอะไรที่พระองค์ จะดำรงชีพอันน่าพิศุเช่นนั้นไว้เล่า คิดแล้วพระองค์ ตกลงพระทัยจะกระทำอัศวินมาดเสียในคราว นั้น แล้วพระองค์ รีบกระโดดเข้าไปในผ้าแด่พระ องค์เคี้ยวเพื่อแขวนพระคอ.

ฝ่ายพระอินทร์ เสด็จทิพเนตร เห็น ประจักษ์ คำวิธี่ว่ามานพคือพระ โพธิสัตว์ ในภัทรกัลป์ เมื่อเชอจะมาทำลาย ชนมชีพ เสียเพราะ ปราศ จากรูปโฉมอันงดงามนั้น ต้องช่วยให้เชอ พ้นภัย คิดแล้วพระองค์ จึงเสด็จ พระกาย ให้ปรากฏแก่กุศ แลตรัสว่า “กูร ท่าน มานพน้อย ท่านจงอย่ามีปรีวิตกใจคราเศร้า เสียใจ จงเลิกคิดการที่จะกระทำซึ่งกรรม อันนั้น แล้วและ ท่านจง สำนวมใจ บรรพแก้ว วิเศษนี้ไว้ในมวยผม ท่านปรารถนาสิ่งใดจะเป็นผลสัมฤทธิ์ๆ แต่ท่านทุกประการ” แล้ว พระอินทร์ ก็อันตรธานไปจากที่นั้น.

เมื่อกุศได้ กระทำตามคำแห่ง อมรินทร์

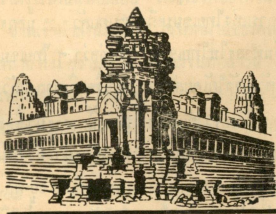

พ.ศ. ๒๔

กษัตริย์

แล้วรูปอันชั่วร้ายของพระองค์ ก็สูญหาย กลาย เข้าไปกรายทูลท้าวมหาศกุนี เพื่อขอประทาน
เป็นนามยังขจรจะพึงงามตามปรกติ จนชั้น พระอนุญาตท้าวเชือกทรงยอม.
แต่เมื่อถึงวังซึ่งตั้งอยู่ในเขตนครแห่งท้าวมหา ฝ่ายท้าวหมววน เมื่อทรงทราบกับพระ
ศกุนีผู้เป็นพระบิดา ก็ทรมานผู้ใดจำพระองค์ ปฏิบัติปรามอภัย เสกเจ้าชาย ขุนทรัพย์ ทั้งสี่
ได้ ไม่ กุศระต้องถอดแก้วี่เสียออกจากมุ่น ให้กุศระ แล้วเชือกก็สร้างนครอันวิจิตรด้วย
พระเกษยาให้ ได้เห็นพระรูปเดิม คนเหล่า แก้วสัประการ มีนามว่ากุศินคร แลเฉลิม
นงนิจสันความสงสัย. พระนามเป็นท้าวฤๅษกิจรพรตวิราช มีอำนาจ ยิ่ง

กุศระปรารถนาที่จะประทับอยู่ ณ วังนั้น จึง ใหญ่ต่อไปแล.

คำนำ

หากข้าพเจ้าจะได้ ชำนาญแล้วไม่สงสัยว่า
หนึ่งครั้งว่า ข้าพเจ้าไม่ใช่ เป็นผู้ชำนาญ
ในทางเรื่องเงิน เพราะเมืองเงินก็ไม่เคยไป
หนังสือเงินก็อ่านไม่ออก และ ภาษาจีน ก็พูดไม่
เป็น ก็ที่ ท่านบรรณาธิการแห่งไทยเชมม ก็
ยังขอให้ข้าพเจ้าหาเรื่องเงินมาลงในไทยเชมม
อยู่นั่นเอง ไทยอ้างว่า ข้าพเจ้าได้เคยส่งมา
ลงในกาลก่อนบ้างแล้ว ข้าพเจ้าได้แก้ไข
อย่างนั้นว่า เรื่องเงินที่ข้าพเจ้าได้เคยส่งลงใน
ไทยเชมม นั้น หาได้พบในภาษาจีนไม่
หากเป็นอีกเรลลามาที่ข้าพเจ้าได้พบในภาษาอื่น
ที่ข้าพเจ้าพอจะเข้าใจ จึงสามารถนำลงส
กันฟังได้ และการที่จะไปพบเรื่องเงินใน
ภาษาที่ ไม่ใช่จีน บ่อย ๆ นั้น ไม่ใช่เป็น ของ
สามัญนัก จริงอยู่ในปรัตยบันกาลเงินเรื่องเงิน

มีคนกินมากในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ แต่เขา
ก็แก้ไขมาจากภาษาอื่นทั้งนั้น ถ้าจะแถม
ตอนของเขา มาลงในไทยเชมม บ้าง ก็ คงไม่มี
ใครอ่าน เพราะได้ อ่านจาก เจ้าของเดิม
หมดแล้ว นอกจากนั้น ท่านผู้อ่านยังจะพา
กันต่อว่า ๆ ไทยเชมมทำไมใช้ วิชาของเขาลัก
เอาเรื่องที่เขาหลงแล้วมาลงอีก เพราะเหตุ
เหล่านี้การจะนำเรื่องเงินใด ๆ ลงก็ต้องแปลจาก
ต้นฉบับจีน ที่ยังไม่มีผู้ใดเคยแปล กุญแจ
ประพจน์ ก็อัน อยู่ทุกวันนี้ จึง ทำให้ผู้อ่าน
ทั้งได้ กระนั้นก็ ที่ท่านบรรณาธิการก็ยังไม
ฟังเสียง ยังคงเตือนเสมอว่า “เรื่องเงิน”
ในคราวใด ที่ท่านได้พบ และหากข้าพเจ้า
จะได้พยายามเขียน เรื่อง ต่าง ๆ ไปตามบุญ
ตามกรรมส่งมา สนองคุณท่าน ตามมีตามเกิด

พ.ศ. ๒๔

เปิดเทลิทพงศาวดารจีน

แล้ว ก็ยังมีว่าโยสกับคำว่า “เรื่องเงิน” เมื่อได้พบกันท่านในโอกาสต่าง ๆ

เมื่ออาการของท่านบรรณาธิการ มีลักษณะ ถึงกล่าวนั้นแล้ว ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า ท่าน ไม่ยอมวินิจฉัยคำชี้แจงของข้าพเจ้า นอกจาก จะรักษาคำสั่งของท่านให้คงเป็นคำสั่งที่เฉียบ ขาดอยู่เสมอไป ข้าพเจ้ารู้สึกดีว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง ที่ จะ หนีให้พ้นไม่ได้ เพราะตาม ขรรณกามนุษเราย่อม ต้อง รักษาฉันทภาพ และ สามัคคีซึ่งเคยมีต่อกัน แต่การที่จะรักษา ฉันทภาพ และ สามัคคี ด้วย วิถี แปลเรื่องจีน อัน เป็นภาษา ที่ แม้แต่เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ของ ตัว อักษรจีน ข้าพเจ้าก็หาความรู้มี ไถ่กันนั้น ย่อมเป็น วิถีที่หนักใจมากอยู่ ข้าพเจ้ากำลังนั่งตรึก ตรองหาทาง และ นักถึงสหาย ที่ มีความรู้ ใน เรื่องนี้ เพื่อขอความช่วยเหลืออยู่สักครู่ใหญ่ ๆ คนใช้ ก็นำวัตถุอย่างหนึ่งห่อด้วยกระดาษหนึ่ง สี่พิมพ์ เก่า ขาดครึ่งครึ่ง สกปรก ขึ้นมายื่นให้ พร้อมกัน จดหมายฉบับหนึ่ง ข้าพเจ้าสั่งให้ วางห่อสกปรกนั้นลงที่พื้น แล้ว รับจดหมายมาดู จำได้ว่า เป็น ลาย มือ คุณ ต้อง สหาย เก่า ของ ข้าพเจ้า วิมลของออกอ่าน — โอ, ลาก, ลากอันกำลังปรากฏา นนุษเรานี้ ถึงยทจะมีเคราะห์ก็มิได้ง่าย ๆ แต่ถึงคราวจะได้ลาก

ก็ได้ง่าย ๆ ดูกัน เช่นข้าพเจ้ากำลังเป็น ทกซ์ โดย มีความซัดซึ้งในใจในการที่จะหา เรื่องเงินส่งท่านบรรณาธิการไทยเซมม เพื่อ ฌตงมีศรภาพ และสามัคคี ถึงกล่าวนั้นแต่ เบื้องคั่นนั้น อยู่หลัง ๆ ก็ได้รับจดหมาย ของ คุณต้องส่งสิ่งอื่นพียงปรมาณามาให้ ก็เป็นการ ประจวบเทออย่างน่าพิศวง กล่าวคือ คุณ ต้องได้ มีจดหมายส่งเรื่อง เบ็ดเตล็ดพงศาวดาร จีนมาให้ ข้าพเจ้าหลายเรื่อง ในจดหมายนั้น ได้เล่าถึง ประวัติ ของ ผี แปล จาก ฉนิยจีนโดย พิศดาร เพื่อเป็นเกียรติยศและเป็นตระกูล ของท่านผู้แปล ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะกล่าว ถึงประวัติของท่านไว้ ณ ที่นี้บ้าง พอเป็นสังเขป ในจดหมายของคุณต้องกล่าวว่า ท่านผู้แปล เรื่องเงินที่กล่าวนั้น คือ ท่านอาจารย์ชกแห่ง วัดบาง ตะ โกนา ใน ตำบล ราชบุรณะ จังหวัด ชะบุรี ได้ ซึ่งนอกจากผู้คุ้นเคยแล้ว เมื่อ เยี่ยมท่านไม่ว่า ณ ที่ใด ต้อง มี ผู้รู้จัก ท่าน เพราะท่าน เป็น ผู้มีความรู้ ใน ทางแพทย์อย่าง โยราณ และรับรักษาผู้ ที่ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าธรรมเนียมอย่างใด จึงเป็นที่เคารพ ของคนทั่วไปที่เคยได้ รับการรักษาจากท่าน ท่านอาจารย์ชกเป็นจีนชาติชกเกี้ยน มีนาม ว่า เซ่งชก ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

คืนสอง

พฤษภ

ขยันในเมืองไทย ตั้งแต่เด็ก ๆ อาศัยอยู่กับ
พระที่วัดซึ่งกล่าวนามมาแล้ว และบวชตั้ง
แต่เจรจนเป็นพระ ฝึกฝนในทางแพทย์ โดย
สังวียยาตำราต่าง ๆ โดยลำพัง เป็นลำดับมา
จนได้ทำการมชอเสียงเป็นต้นบถของคนทั่วไป
และพากันเรียกว่าท่านอาจารย์ชก ดัง
กล่าวแล้ว ท่านอาจารย์ชกนั้นนอกจากมีคุณ
วุฒิในทางแพทย์แล้ว ยังเป็นผู้ที่ คยสนุก
สนาน และช่างเล่าเรื่องโบราณต่าง ๆ คุณ
ต้องกล่าวในท้ายจดหมายว่า ก่อนมรณภาพ
ท่านได้แปลเรื่องยี่สิบเจ็ดพงศาวดารจีนไว้มาก
และได้ตกมาเป็นสมบัติของคุณต้อง ๆ เห็นไม่
เป็นประโยชน์อะไรแก่คุณต้องที่จะเก็บไว้ จึง
ส่งมาให้ ข้าพเจ้าทั้งหมด และสั่งว่าในการ
อ่านเรื่องเหล่านี้ จำเป็น ต้องใช้ ความพยายาม
และตรึกตรองให้มากสักหน่อย ซึ่งข้าพเจ้า
ไม่เข้าใจว่าคุณต้องหมายความว่าอย่างไร แต่
ข้าพเจ้า มีพิก จะพยายามเข้าใจ คำเตือน ตอน
ท้ายของคุณต้องให้เสียเวลา วย แก่ ท่อ
สกลปรกทคนไขว้างไว้ กับพินออกก เห็นเป็น
สมบัติได้เงินรวม ๕ เล่ม พอหยิบขึ้นมาดูออก
ก็ร้องพรู ตัวสามง่ามออกมาวิ่งอยู่เกลื่อนกล่น
ข้าพเจ้า วย เอาออกไป สบที่ ที่ นอก ชาน เรือน
จนหมดเกลี้ยงเรียบร้อยดีแล้ว จึงเอากลับเข้ามา

พิจารณาต เห็น เป็น ตำรายา ที่ แก่ โรค อย่าง
สำคัญ ๆ หลายตำรา และมีเรื่องยี่สิบเจ็ด
ของจีนหลายเรื่อง เขียนด้วยคินสาคำตัวขนาด
เกือบ ๆ หม้อแกง พอได้ เริ่ม อ่านลายมือ
ท่านอาจารย์ชก ก็เข้าใจคำเตือนของคุณต้อง
ที่ว่าในการ อ่าน เรื่อง เหล่านี้ จำเป็น ต้อง ใช้
ความพยายามและตรึกตรองให้มากสักหน่อย
นั้นทันที เพราะท่านอาจารย์ชกได้เขียนไว้
โดยใช้ อักษรขระวิชิ ชนิดที่เห็นจะได้ ใช้ กันใน
ราวสมัยที่กรุงละโว้เป็นราชธานี เพราะอ่าน
ไม่ค่อยจะเข้าใจ ยิ่งใน ตอนที่ เป็นตำรายา
ยิ่งจบเลย พุดถึงตำรายาของท่าน ข้าพเจ้า
รู้สึกเสียใจที่อ่านชื่อตัวยาไม่เข้าใจ เพราะ
สังเกตว่าเป็นยาวิเศษรักษาโรคผิวหนังที่จะทำ
ให้มนุษย์ ได้ วยความสุขอย่างเลิศทั้งนั้น เช่น
โรคคยาชก, หูหนวก เป็นต้น ข้าพเจ้านึก
ใคร่ จะ พยายาม ลอก ส่ง มาลงไทยเขมมบ้าง
แต่ ก็ เกรง ว่า จะ เป็น การ ทำ คุณ บุษยาไทย
เพราะถ้าอ่านชื่อสรรพคุณยา ของท่านอาจารย์
ชกผิด ก็อาจทำให้ ผู้ที่ วยประทานยาที่ผิด
นั้นตาย แทนที่จะหายก็เป็นได้ ถึงการเวช
กรรมของข้าพเจ้าก็จะกลายเป็นการฆาฏกรรม
ไป ถึงข้าพเจ้าจะลอกตำรายาที่ข้าพเจ้าเคา
ว่าสำหรับ รักษาคนไข้ ให้ พก ได้ ตาม ภาษา

พ.ศ. ๒๔๗

เบ็ดเตล็ดพงศาวดารจีน

ของท่านอาจารย์ชกให้ท่านผู้อ่านชิมรสลิ้มรส
ถึงต่อไป

คงต่อไปน

“๑ สัทธการัย” ราชกิจจานุเบกษา
 ไพรพจน์ ไท ฅมานไหเอวไร ไบมีอฝอ นามณ
 + ลากณอ นังยไผ่าย + เวรอก
 กสิอ ฅวาชังจู + ลวมสัสมยงกั ฅวมเปญ
 พงษ์ กัณ กัณ นามณ ฅวาลิงง นามณ กิงฅกัอ ไท
 ฅมไบบย นันจ หายพจน ไท จวง ๒ แล ฯ”

ทั้งนี้ ถ้าท่านผู้อ่านนักสนกจะทดลองกับข้าง
ก็ได้นี้ แต่ข้าพเจ้าใคร่จะแนะนำว่าอย่า
พยายามจะดีกว่า

เมื่อความจริงมีสภาพเช่นแล้ว ข้าพเจ้า
จึงทความพยายามในเรื่อง คำราววิเศษเสีย
หันมาจับตะเพาะแต่เรื่องเงิน เพราะเห็นว่า
แม้จะพลาดพลั้งไปบ้างก็ คงจะไม่ กระทำให้
เกิดอันตราย และเสียหายเกี่ยวกับชีวิตแต่อย่าง
ใด แต่ที่รู้ สักว่า การอ่านลายมือของท่าน
อาจารย์ชกน ยากเทียบเท่ากับการอ่านภาษาจีน
โดยไม่มีความรู้ในภาษานั้น อย่างไรก็ดี
เพื่อเป็นเครื่องบรรณาการ แก่ท่านบรรณาธิการ
ข้าพเจ้า จะได้ พยายาม คัด เรื่อง เงิน ของ ท่าน
อาจารย์ชกน ตาม แต่โอกาส จะอำนวย ส่งมาลง
ไทยเขมมตาม ลำดับเรื่อง ที่ปรากฏในสมุทโฆ
เพราะข้าพเจ้าได้ อ่านความตอนต้น ที่ บอกไว้

สมัยของ กระษัตริย์ ก็สองสามเรื่อง ตามที่
ปรากฏในสมุทโธมนั้น เห็นว่าเรื่องนั้น ๆ หาได้
เรียง ตามลำดับ แห่ง วงศ์กระษัตริย์ต่าง ๆ ที่
ครอบครองประเทศจีนไม่ แม้ข้าพเจ้าจะ
ตรวจ จนตลอดทุก ๆ เรื่อง และ เรียงเรียงให้
เป็นไปตามลำดับวงศ์กระษัตริย์แล้ว ไม่ทราบว่า
จะกินเวลากี่ปี จึงจะเสร็จ และ นำส่งได้
เพราะกว่าจะอ่านได้ความสักบันทึกหนึ่งก็อ่อน
หุ เพราะฉนั้น เพื่อ ตักความยุ่งยาก สำหรับ
ข้าพเจ้าและเพื่อให้ ได้นำเรื่องลงในไทยเขมม
เร็วทันต้องการ ข้าพเจ้าจะคัดเรื่องนั้น ๆ
ลงตามลำดับของเรื่อง ที่ ปรากฏใน สมุทโธม
กล่าวแล้ว และ คงไม่ทำให้ ความเสียไป
เพราะ ไม่ใช่ เป็น เรื่อง พงศาวดารใหญ่ ที่ ควร
ดึกด่อนกัน หากแต่เป็นเรื่อง เบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ
น้อย ๆ เท่านั้น และการลอกคัดของข้าพเจ้า
นี้ แม้ ท่านทั้งหลาย ที่ มีความรู้ ใน เรื่อง
เหล่านี้คงจะเกี่ยวกับท่านอาจารย์ฮัก จะเห็นว่าได้
คลาดเคลื่อน ไปจากเดิมเดิมแล้ว ก็ขออย่า
ได้เข้าใจว่า ข้าพเจ้า อุดริเปลี่ยน แปลง แก่ ไข
ของเก่าด้วยอาการนอกครูเลย ขอให้ พึง
เข้าใจ ว่า ข้าพเจ้า ได้ คัดลอก โดย อ่าน ภาษา
ไฮเออโรกลิฟฟิก ของ ท่าน อาจารย์ฮัก ไม่ ถูก
เท่านั้น

ดินสอ

พฤศภ

ในที่สุดข้าพเจ้า ขอขอบใจ คุณ ^{ที่}ได้
กรุณาส่งสมุดโลกของท่านอาจารย์ชก ^{ซึ่ง}
ประกอบด้วยเรื่อง อันกำลัง อยู่ ใน ขณะ แห้ง

ความต้องการมาให้เป็นสมบัติของ ข้าพเจ้าไว้
ฉันทนด้วย

วันอาทิตย์ ที่ ๓๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๘

ดินสอ

เบ็ดเตล็ดพงศาวดารจีน

แผ่นดินซ้อง

ฉบับอาจารย์ชก

เรื่องที่ ๑

จำเดิมแต่พระเจ้าเคียดกั๋งเอียน ได้ทรง
ปราบปรามราชบัลลังก์ทั้ง ภายใน นอก และ
ภายในราชคฤหาสน์ แล้วเสด็จขึ้นทรงราชย์
ปราบดาภิเษก ทรงพระนามพระเจ้าซ้องไท่
โจ้วการซ้องเต้ ทรงเปลี่ยนนามแผ่นดินถึง
เป็นแผ่นดินซ้อง และ เปลี่ยน นาม พระนคร
หลวงเดิม เป็น เมืองเอียนเหลียง แล้วราช
สมบัติสืบสันตติวงศ์ โดย สันติสุข ตลอดมาจน
ถึง พระเจ้าซ้องยิ่นจงซ้องเต้ ซึ่ง นับเป็น
กระษัตริย์ องค์ที่ สาม พระเจ้าซ้องยิ่นจง
ซ้องเต้ ได้ ทรงปกครองไพร่ฟ้าประชาชนสมณ
ชีพราหมณาจารย์ เป็นสุข ตลอดมาด้วย ทศพิธ
ราชธรรม

ในสมัยนั้น ปรดาจากศึกสงครามและ ใจ
ผู้ร้าย ทวยราษฎร์ได้ รับความสุขมาก พา
กันเที่ยวเตร่ เสพสุรา ยามเมา สماعคม ถัยหญิง
แพศยา พวกนั้นละลืมหืมมคำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้า ไม่เอาใจใส่ต่อศาสนาอย่างใด
ยิ่งนานวันเข้า ความประพฤติ ของราษฎร์ เหล่า
นั้นก็ยิ่งเลวลงจาก ชำนาญ อัน เป็น สัมมาทิฐิวิสุ
สภาพอันเป็นมิจฉาชีพ พวกนั้นเล่นการพนัน
และ เสพเมถุนธรรม กระทำปานาติยาตมา
สัตว์ทิศชีวิตไม่เลือกอย่างและเวลา เพื่อทำ
เครื่องแก้ลมสุรา บางทีก็ทำให้สก บางที
ก็รับประทาน ทั้งดิบ ๆ เลี้ยงกัน ทุกเมื่อ เชื้อวัน
และทุกแห่งหนเป็นการบำรุงกามารมณ์ ใน

พ.ศ. ๒๔

เบ็ดเตล็ดพงศาวดารจีน

ที่สุดได้เกิดเป็นโรคภัยกันขึ้นแทบจะทั่วพระราชอาณาจักร คือเป็นโรคปวดท้อง แล้วกลายเป็นอัมพาต เสียงร้องครวญครางออกจากร่มไปทั่วทุกแห่งหน เป็นที่น่าสังเวช ยิ่งนักทั้งนี้เนื่องด้วย การ รับ ประทาน เนื้อ สัตว์ คีบ และสุรา

บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ ก็รายงาน เรืองพลเมืองพากันป่วยด้วยโรคดังกล่าวแลนั้นเข้ามายังเมืองหลวง พระเจ้าซ่งยิ่นจง เมื่อได้ทรงทราบเหตุเช่นนั้นก็ทรงหวั่นเกรงไม่มีทางที่จะรับยับได้อย่างใด

ในกาลนั้น พระยูไลเจ้าทรงประทับอยู่ในพุทธาสถิตสถาน ทรงทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นไปในประเทศจีน ด้วยญาณวิเศษ จึงทรงรำพึงว่า ชาวจีนพากันได้รับมรดกภัยครวญ ก็เนื่องด้วยความยาบช้าใดกระทำนั้นมาตามสนองโดยยั้งยืน แม้จะไม่ช่วยเหลือแนะนำก็สำหรับจะเป็นเหยื่อแห่งมัจจุราชไปตามกัน เป็นที่น่าสงสารแก่ชีวิตของปวงมนุษย์ สัตว์ อันยังหนอยด้วยกิเลส ทั้งเป็นโอกาสที่จะชักนำให้ชาวจีน ประพฤตินอนอยู่ในศีลธรรมตามพุทธลัทธิด้วย ครั้นทรงดำริห์แล้ว จึงเสด็จขึ้นเส้าเชิงชองเค็ม ทูลประพุดิเหตุให้ทรงทราบ และทรงขอให้

เส้าเชิงชองเค็มถวายบัญชาให้เซ่งเหงาเล่าโจ้เทวตาผู้ใหญ่ ไปจัดการ คืบทุกข์ของมนุษย์เหล่านั้น โดยแนะนำให้มี น้อมเข้าสู่ทางอันเป็นสัมมาปฏิบัติ จึงเส้าเชิงชองเค็มจึงมีเทวบัญชาให้เซ่งเหงาเล่าโจ้ ไปจัดการตามรับสั่งพระยูไลทันที

เซ่งเหงาเล่าโจ้รับไปยังเมืองเขียนเหลียง จำแลงกายเป็น หลวงจีน เข้าเฝ้า พระเจ้าซ่งยิ่นจงในโอกาสอันควร และ อาราธนาชาวเมืองให้พ้นจากโรคที่เป็นกันอยู่ทั่วพระราชอาณาจักร ให้หายทันที แต่จะต้องยังคืบให้ราษฎรเลิก ความประพฤตินอนอยู่ในเวลานี้ให้หมด แล้วให้ ถอดศีลและ รับประทานอาหาร แะ อสุภะที่พึง ขรรมเทศนา ทุกวัน อโยสลด ประพฤตินอนให้อยู่ในทางสัมมาปฏิบัติ โรคจึงจะหายเด็ดขาด ถ้ามีฉนวนก็จะกลียเป็นอีก แล้วเซ่งเหงาเล่าโจ้ก็ทำขึ้นเป็นอันมาก เพื่อให้ราษฎรเผาไฟแล้วอาบล้างของขึ้นนั้นแล้วรับประทาน โรคก็จะหายทันที พระเจ้าซ่งยิ่นจงชองเค็มมีพระทัยโสมนัสยิ่งนัก จึงรับสั่งให้เจ้าน้ำที่จัดการทันที ราษฎรทั้งหลายได้พากันทนทุกข์เวทนามานานแล้ว ก็จำต้องกระทำ และ ประพฤตินอนตามข้อบังคับของพระเจ้าแผ่นดิน เมื่อรับประทาน

ดินสอ

พฤศภ

ขึ้น แล้วเอาเงินออกมาเป็นอันยังเปน ๆ อยู่
นำกลับไปกักตุนยังนัก แต่ก็หายปวดท้อง
ราวกับปลิดทิ้ง ตั้งแต่นั้นมาบรรดาประชาชน
พลเมืองก็กลายเป็นสุขอย่างเดิม และความ
ประพฤติของทวยราษฎร์ ก็ดีขึ้น และเป็นไป
ในทางอันเป็นธรรม ตามที่ พระพุทธเจ้าได้ ทรง
สั่งสอนไว้ และการกินแจกเลยเป็นธรรมเนียม
แต่นั้นมา

พระเจ้าชองยิบจึงส่งเค้ทรงมีพระทัยยินดี
ทรงไปทศปรานหลวงเงินนั้นเป็นอันมาก และ
ทรงนิยต์อุทิศอาจารย์ อารามนาให้มาฉัน
อาหารวัตรและแสดงธรรมทุกวันโดยสด แต่
เฮงเหงาเล่าก็ ก็ทำให้ทศหลวงจริงให้ทรา
ว่าตนเป็นใคร เมื่อรับสั่งถามถึงนามและที่
อยู่ก็แถลงกล่าวว่าชื่อหลวงเงินเล่าเขียน อาศัยอยู่
ตามป่าและเขาเพื่อเจริญวิปัสณากรรมหาความ
สุขไปวันหนึ่ง ๆ ห้ามที่อยู่เป็นกำหนัดไม่

ในยุคนั้น นิยว่า การถือศาสนา ตามพุทธ
ลัทธิของราษฎรก็ค่อยเจริญขึ้นเป็นลำดับ จน
กระทำให้บรรดา พวกเคี้ยวตึงทั้งหลาย ซึ่ง
เป็นพวกเกลียดชัง การนับถือศาสนา ตามพุทธ
ลัทธิขึ้น นี้ มีความโกรธเคือง และ ฤษยาเป็น
อันมาก จึงประชุมกันที่เขาแปะเล่งซัว โดย
มีเจ้าสือ คือ พระาหมณผู้หนึ่ง ชื่อตัวเต้าเป็น

ประมุข และบรรดาผู้ที่เป็นสมาชิกแห่ง
คณะของตัวเขาทั้งหญิงและชาย ล้วนแต่
เป็น พวกนักบุญประเภทหนึ่ง นิย อยู่ ใน
จำพวกพราหมณ์ทั้งสิ้น และ โดยมากเป็นพวก
เคี้ยวตึง และ ยักจาง ที่ได้ ยำเพ็ญตะบะญาณ
มานับตั้งพันปี จึงได้ กลายเพศ เป็นมุนษ
แต่จะเข้าไปในพุทธสมาคมไม่ได้ เพราะเป็น
ผู้กานคิคำก็กล่าวมาแล้ว เพราะคนจึง
ได้ พยายามคอยล้างมลทิน พุทธศาสนาอยู่เป็น
เนืองนิจ และผลการประชุมของคนจำพวก
นี้ตามที่กล่าวข้างบนนั้นปรากฏว่า ได้พร้อม
กันเห็นชอบให้ทำบิณฑบาต คือ ชุมก บัลดม
แปลงไปเป็นมเหยียงของพระเจ้าแผ่นดิน แล้ว
คิดทำลายหลวงเงินเล่าเขียน ซึ่งเป็นผู้แนะนำ
ในการศาสนาเสียก่อน นางบิณฑบาตจึงได้
แปลง เป็น หญิงสาวไป คอย อยู่ ใน ทางป่า แห่ง
หนึ่งอันได้ ทราบแล้วว่า พัวหงซุนนางผู้ใหญ่
กำลัง เดินทาง จาก บ้านเดิม จะ กลับ เข้าไปใน
เมืองหลวง

พัวหง น สิบตะกุด มาจาก พัวซันนัยเป็น
ผู้มีใจไม่สูง คบเคี้ยว กับ พัวซันนัย ผู้เป็น บรรพ
บุรุษเหมือนกัน เวลานั้นได้ รับราชการใน
ตำแหน่งไต้เสียง และมีความใค้จะรวบ
อำนาจใน ราชการ มาอยู่ใน กำมือ ของตนให้

พ.ศ. ๒๔

เปิดเตี๊ตพงศาวดารจีน

หมกเสมอเพื่อประ โยชนัน แต่หากด้วย
พระ เจ้า แผ่นดิน เป็น กระษัตริย์ ที่ ทรงไว้ ซึ่ง
ทศพิธราชธรรม และ ประกอบ ด้วย พระปรีชา
สามารถ ทรงรักใคร่ช่วยเลี้ยงขุนนางคณิน
เมื่อทรงสังเกตว่าพวดยุทธ์นั้นสยเป็นกัณณกัมไ
ไว ใจและเชื่องดี หากแต่ได้ทรงคงให้เป็น
ใจเสียเสียแล้วก็ปล่อยไปตามเลย

ในเวลานั้นพวดยุทธ์กำลัง เดินทางจากเมือง
จิวกังอันเป็นบ้านเดิมมาเมืองหลวง โดยได้
ลาพิภพราชการ ไปมีกำหนดหนึ่งปี พอมาถึง
ทาง ข้าง หนึ่ง ได้ ยิน เสีย ผู้หญิง ร้องให้
ครวญครางอยู่ในฝัน ไม่ ก็มี ความสงสัย จึง
สั่งให้หยุดเที่ยวแล้วเดินเข้าไป เห็นหญิง
สาวอายุราวสิบแปดปีร้องไห้อยู่ พิจารณา
รูปร่างเห็นงามคางนางฟ้า หากจะเป็น
เวลาใดก็ยังทำงานเจริญตา แก้มทั้งสอง
ข้างแดงก่ำออกท้อเมื่อแรกมานี้ คิ้วก่งๆ
ทาง นก การจะเวก รูปร่าง อ่อน แฉ่น น้า เ็นค
พลันก็นึกถึงความสำเร็จ แห่ง ประ โยชนัน ส่วน
ตัวขึ้นมาได้ คือพวดยุทธ์คิดว่าถ้าจะรับนาง
นี้ไว้เป็นบุตรบุญธรรมแล้วนำถวายเป็นพระสนม
เอก ตำแหน่งไซ้เก้ง ของ พระ เจ้า ซ้อง ยิน จง
ซ้องเค้ คงจะโปรดปราน เพราะนางมีศิริ
ลักษณะงดงามมาก และตนก็คงจะได้รับ

ความโปรดปราน มีอำนาจ ยิ่งขึ้นจะ คิดอะไรก็
คงสำเร็จ เมื่อคิดเช่นนั้นแล้วจึงเดินเข้าไป
ถามนางว่า เหตุใดจึงมาร้องไห้อยู่คนเดียว
ในป่าเปลี่ยวเช่นนั้น และจะให้ช่วยอย่างไร
ได้หรือไม่ หญิงสาว ผู้ นั้น คอ บิดา สิ้น
แปลงมาถึงได้กล่าวแล้ว เมื่อได้เห็นพวดยุทธ์
เข้ามาถามสนมก็อธิบายตนที่ ยืน ก็ แกล้งขยับ
น้ำตาลองให้ และ อ้างว่าเป็น ชาวเมืองจิวกังจะ
ไปหาญาติใน เมืองหลวงกับบิดามารดา พอ
มาถึง ค่ายสน ก็ถูก โรยปล้น จับเอาบิดามารดา
และคนใช้ ไป สิ้น ส่วนตัวหลบหนีทันพวก
โจรไม่เห็นเห็นจึงรอดมาได้ ยืนไม่ทราบว่าจะ
จะไปทางไหน ถ้าพวดยุทธ์ไม่รังเกียจจะขอ
ติดตามไปอยู่คงเป็นคนใช้คนหนึ่ง
พวดยุทธ์ มีความยินดี รับ รับนางไว้ ใน
ตำแหน่งบุตรบุญธรรมให้ ชื่อว่า นางฟัวไซกิม
พาลกลับบ้าน ในเมืองหลวง แล้วนำขึ้นถวาย
เป็นพระสนมเอกของพระเจ้าซ้องยินจงซ้องเค้
ทรงโปรดปรานมาก และนางก็พยายาม
กระทำความชั่วชวนด้วยเล่ห์กลต่าง ๆ เพื่อ
ให้พระเจ้าแผ่นดินหลง และเริ่มคิดจะทำลาย
หลวง จิน เล่าเชียน ซึ่ง พระ เจ้า แผ่นดินโปรด
ปรานนับถือคฤหาจารย์ นั้นเป็นคนแรก
วัน อู โยสัด วัน หนึ่ง พระ เจ้า แผ่นดินได้

ดินสอ

พฤษภ

อาราธนา หลวง จิน เล่าเขียน มา แสดง ขวอม เปน อะไร และ อาตมาภาพ หาไ้ฉันไม่
 เทศนาและฉันภัตตาหารในวังตามเคย และ นางพิไชยก็มีพระสนมเอก รัชสาทำขนมปลา
 ถวาย หลวงจิน เล่าเขียน ครั้น หลวงจิน เล่าเขียนฉันขนมปลาหมด นางพิไชยก็มี
 จึ่งทูลพระเจ้าแผ่นดินว่า หลวงจินเล่าเขียน
 นั้นคงเป็นข้าฯ ปลอมแปลงมาหาใช้พระผู้สำเร็จ
 ไม่ ถ้าเป็นพระผู้สำเร็จจริงคงไม่ฉันขนม
 ปลาทำทักวียนเนอมนุษย์ ซึ่งข้าพเจ้าได้ จักทำฉัน
 เพื่อทกลองความบริสุทธิ์ ของหลวงจินเล่าเขียน
 เพราะไ้ สงสัยว่า จะเป็น ข้าฯ ปลอมมาตั้งแต่
 ครั้งแรกทักข้าพระองค์ ไ้เห็นนั้นแล้ว ขอพระ
 องค์ จงประหาร ชีวิต อ้ายข้าฯ ร้ายนี้ เสียเด็ก
 มิฉันเนกรว่าจะกระทำความยุ่งยากขึ้นแก่บ้าน
 เมืองของพระองค์ ในภายหลัง การทไ้
 กระทำ และ ทูลดังนี้ ก็โดยหวังทักขอ พระองค์ผู้
 เป็นพระบิษราชสวามีของข้าพระองค์

พระเจ้าชองยินจงช้องเต้ มีความ สงสัยจึง
 รัชสั่งถามหลวงจินเล่าเขียนว่า เหตุไ้ท่าน
 จึ่งฉัน ขนมปลา ทำ ทักวียนเนอมนุษย์ ที่ ภรรยาของ
 เรา ทำมา ทกลอง ท่านโดยไ้ไม่พิจารณาฉันเล่า
 หลวงจินเล่าเขียนหัวเราะแล้วทูลว่า ฉันมปลา
 ที่ พระ สนม เอก ของ พระ องค์ ทำ มา ทกลอง
 อาตมาภาพนั้น อาตมาภาพทราบไ้แล้วว่า

นางจึ่งค้านว่าก็แลเห็น ฉันอยู่กับตาจะไ้ไ้ไ้
 ฉันอย่างไร หลวงจินนั้นนอกจากจะไ้ปลอม
 แปลงมาหลวงพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ยังกล่าว
 มกล่าวทักหน้าทักนออีก เป็นการหมิ่นพระ
 ขวมเทศนาภาพมาก พระองค์จึ่งสั่ง ให้พวก
 ขวชเอาไปประหารชีวิตเสียโดยเร็วเด็ก พระ
 เจ้าชองยินจงช้องเต้ หาก จะ ทรงรักใคร่โปรด
 ปราน นาง พิชัยก็มี และ ไ้ฟัง นางพิไชยก็มี
 กล่าวถ้อยคำน่าเชื่อเพียงไรก็ตาม พระองค์
 หาไ้ มีพระทัย เอนเอียง ไปตามถ้อยคำอันเป็น
 มารยาของนางพิไชยก็มี ไม่ ยังคงนับถือ
 และเชื่อมั่น ในหลวงจินเล่าเขียนอยู่ จึงรัชสั่ง
 ว่าตาม ที่ ภรรยาของเรา กล่าวถ้อยคำ ปรักปรำ
 ท่านต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าก็หาไ้เห็นเข้าด้วยไม่
 ยัง คง เชื่อ ความบริสุทธิ์ ของท่านอาจารย์ อยู่
 เสมอ แต่เมื่อมีผู้กล่าวหาท่านต่อที่ประชุม
 เช่นนี้แล้ว ขอท่านจง ไ้แสดงความบริสุทธิ์
 ให้เห็นประจักษ์ พร้อมกันเด็ก หลวงจิน
 เล่าเขียนมีไ้ ว่าอย่างไร เชิญพระเจ้าแผ่นดิน
 และ ขวรคา คนทั้งปวง พร้อมทั้ง นางพิไชยก็มี
 ทักวียน ออกไป ที่ หน้า ประตูตำหนัก แล้ว
 ให้ พระเจ้าแผ่นดิน ทอด พระ เนตร ก้องขนม
 ปลาทำ ทักวียนเนอมนุษย์ ซึ่งนางพิไชยมีท่านั้น

พ.ศ. ๒๔๗

เบ็ดเตล็ดพงศาวดารจีน

และทูลว่า ไ้บรรลาค้วยอิทธิฤทธิ์ให้ชนม
เหล่านี้ออกมาครองอยู่ ที่นี้ แล้วได้นิมนต์ชนม
เปาใหม่มาฉันทแทน หาไ้ ฉันทชนมเปาที่
ทำค้วยนิมนษณนี้ไม่ พระเจ้าซ้องยิנג
ซ้องเค้ ทอทพระเนตร เห็น ชนมเปา กงอยู่ข้าง
ประตูคำหนัก และแตกทะลายเห็นได้ชนมที่ท่า
ค้วย เนอคนออกมากระจ่ายอยู่ และยังเห็น
ชนม์และเส่นผณคักอยู่ข้างถ้ำ กุเป็นของ
ปฏิภุทสุก และในกองชนมเปานไ้มีคัน
หอมเก็กขึ้นจากไ้ชนมเปาหลายคัน และ
พระเจ้าซ้องยิנג ยังหาไ้ คัน รัชสัง อย่างไค
ไ้ไม่ นางพัวไซกิมก็ค้วยทวนททการรักษ
องค ถืออยู่ นั้น ตรงเข้าแทง หลวงจันเล่าเชียน
ทันที เพราะเห็นว่าอุบายของคนไม่สำเร็จ
แล้ว หลวงจันเล่าเชียนรียกแซ่ชุนรียไ้
ทันไค นั้น อวษ ของ นางพัวไซกิม กิ่งอมนคิก
แซ่หมคไ้ไ้ไ้ นางพัวไซกิมจึงบรรลาค
ไ้เกิดมีคณอนชกาลแลไม่เห็นตัวกัน พระ
เจ้าแผ่นดิน และ ข้าราชการ ผู้ใหญ่ผู้น้อยไ้
เห็นเหตุการณ์เช่นนี้ พากันตกใจ และ เรือกหา
กันอยู่เอะอะ หลวงจันเล่าเชียนเอาแซ่โยก

ไปมาสองสามครั้งอากาศก็สว่างทันที และ
เห็น นางพัวไซกิม กำลังจะพา พระเจ้าแผ่นดิน
หนีไป จึงควาค้วยเสี้ยนอันถึงแล้วเอาแซ่
หวลกลงไปถุกนางพัวไซกิมจับข้อมมาก นาง
จึงพ่นพลอยแวงวิเศษออกมาจากปาก พลอย
สังแสงสว่าง เปนสังแสงกุเพิล ตรงเข้าทำร้าย
หลวงจันเล่าเชียน ๆ จึงเอามือเสี้ยนรียพลอย
ก็หายเข้าไปอยู่ในมือเสี้ยน นางพัวไซกิม
ตกใจมาก และเห็นว่าสู้ ไ้ไ้ไ้ จึงกลาย
เปนแสงสว่างจะออกจากพระราชวังไป แต่
หาทันไม่ เพราะหลวงจันเล่าเชียนรู้ ที่อยู่
จึงว่าคาถาซินวตรงไปทแสงสว่างนั้น ทันไค
นั้นก็แลเห็นชมคักตัวหนึ่งใหญ่ มากนอนตายอยู่
ณที่นั้น พระเจ้าแผ่นดินและคนทั้งหลายพา
กันประหลาดใจมาก แต่หลวงจันเล่าเชียน
ไ้เล่าเรื่อง ที่ เปนมาถึงปรากฏ ข้างคันทันไ้ให้
พระเจ้าแผ่นดินทรงทราบทุกประการ และทูล
ว่า ต่อไปในเวลาเสวย อาหารแ นั้น ไ้คว
เสวยหอม และความดีว่าหอมเปนของชอ
ไ้ไ้ไ้ เพราะไ้ไ้เกิดจาก เนอ มนุษย์ ถึง
ปรากฏอยู่

พระเจ้าชองยินจงฮ่องเต้ ได้ทรงทราบว่า รวาทหนึ่งเดือน ระหว่างเดือน ๑๓ และเดือน ๑๒
 เกรงเชียงฮ่องเต้ ได้ให้เซ่งเหงาเล่าโจ มาช่วย และในการ กินแก่ ที่ห้ามมิให้รับประทานหอม
 เหลือโดย พระยไต้ได้ รับสั่ง ขอให้กระทำเช่น โดยให้ถือว่าหอมเป็นของขอ ไม่ใช่ของแ
 นั้นแล้ว ก็ทรงปรีดาในพระราชหฤทัยยิ่งนัก เนื่อง ด้วยเหตุ ดังได้ บรรยาย มา ข้าง ต้นโดย
 ทรงนับถือศาสนา และปฏิบัติกิจวัตร เคร่งครัด พิสดารแล้ว ตั้งแต่บัดนั้นมาราษฎรจึงได้ ไม่
 ยั้งขึ้น แล้วทรงประกาศให้บรรดาราษฎรถือ รับประทานหอมใน เวลากินแะ จนตราขายเท่าทุก
 คัดและ รับประทานอาหารแะ บัลดครั้ง ๆ หนึ่ง วัน นั.

จบ บริบูรณ์

ฟิสิกส์เบื้องต้น

อยู่ที่ ๆ ท่าน บรรณาธิการมาเกณฑ์ ข้าพ
เจ้าอย่างเฉียบขาดว่า “คุณต้องเขียนหมาย
เหตุ. บัณฑิตสำหรับคณัน” แล้วท่านก็หันหลัง
กลับ โดยข้าพเจ้ายังมีทันได้ คอขยับหรือประ
คิเศษ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่า จะเขียน อย่างไร
เพราะ ไม่ได้ นึก ไว้ว่าจะเขียน แต่เมื่อถูก
เกณฑ์ โดยไม่มีโอกาสผันผวนเช่นนั้น ข้าพเจ้า
ก็ต้องปฏิบัติตามระคิดหรือไม่ก็ ไม่ใช่ความ
ผิดของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าครองแล้วครองแล้ว ถ้าหากว่าจะ
คือไม่เขียนตามคำขอจริง ก็จะเป็นการเสีย
กิริยาไป พอพูดถึงการเสียกิริยา, ทำให้
ข้าพเจ้าคิดถึงเรื่อง บรรณาธิการ ได้หลายเรื่องจริง
เลยโล่งใจ เห็นว่าพอมิเรื่องที่จะเขียนได้แล้ว

ผู้ โดยสานบรรณาธิการ ๒ มีคนทุกชั้น ทุก
ภาษาทั้งบรรณและสตรี และมีกิริยาต่างๆ กัน
ตามนิสัยการอบรม และการศึกษา ในชน
จำพวกเดียวกันก็มีคางกันด้วยเหตุเหล่านี้ ท่าน
จะเห็นแจ่มชัดว่ามี กิริยาเรียบร้อย, รู้จักขอ
โทษไม่ข่มขำข่มขำ แต่ท่าน จะถูกเจ้า

โดยมากเขามีข้อควรระวังท่าน และนั่งแชดกล
ทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็น กับเหยียบเท้าท่านเจ็บเกือบ
น้ำตาไหล เมื่อเขาผละหน้ารับลูกชิ้นจะวิ่งไล่
จากรถ. คนไทยที่มุ่งผละหน้าออกใหญ่ แต่เปลี่ยน
ส่วนที่เขาไปทำชายพกเสียหมด จนกระทั่ง
ปีศาจแห่งชั้นในไม่มีกักไม่ใช้เล่น, เวลาจะ
เอาสติกค์ ซอตัว, ต้องถลกผ้าขึ้นหมด ควัก
สติกค์ในกระเป๋ากางเกง ทำเอาพวกสตรี
ที่หน้าบาง ๆ เบือนหน้าหนี

ในชั้นที่ ๓ ซึ่งนับว่าเป็นชั้นสำหรับ สภา
บวชและสภาพสตรี โดยसान ก็ปาน ๆ กันกับ
ชั้นที่ ๒ ข้าพเจ้าเคยถูก ยางคน, พอนั่งลงได้ ก็
ไขว่ห้าง จนปลายเท้าขึ้นมาเขยื้อนข้าพเจ้า
อยู่ตรงข้าม แต่เขาจะ ไขว่ โทษ และ หักไขว่
เสียก็หาไม่

พวกสภาพบวช ต้องให้ เกียรติยศ แก่สตรี
ทุกชั้นสมัยที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้นจริง ๆ พอมิ
สตรีคนใดคนหนึ่งขึ้นมาชั้นที่ ๓ พวก บวช
ที่นั่งอยู่ก่อนต่างพากันลึกลงให้นั่งที่ แต่ไม่
ใคร่เห็นสตรีคนไหน ที่แสดงกิริยาขมขใจพวก

ศิวศรียานนท์

พศก

๔๕ ๕๖
ขรรค์ที่เอื้อเฟื้อเช่นนี้เลย, มีแต่พอชนมาถึง
ก็แสดงกิริยาขบขึง มองกวาดหาที่นั่ง เป็นที่
ไล่ผู้ขายอยู่ในตัว อนิจจา! หล่อนถือสิทธิ์
อะไรกันหนอ

โดยมาก เราเขาชนขรรค์นิยมของฝรั่ง
มาใช้ แต่ทำไมผู้หญิงกับผู้ชายจะนั่งร่วมกัน
ไม่ได้ หรือ ฝรั่งเขานั่งด้วยกันทำไม มันจึง
จกเกียมกันหรือ

ข้าพเจ้าออกจะพล่ามออกทางไปมากแล้ว
ในมหามงคลสมัยวิสาขบูชา ซึ่งเป็นสมัย
อันพุทธศาสนิกชนนับถือ ไม่ควรจะเอาเรื่อง
เลอะเทอะมาเขียน เพราะออกจะเป็น การผิด
กาลละ, แต่ครั้นจะเขียนเป็นเรื่องธรรมะขึ้นมา
ข้าพเจ้าก็ไม่ถนัด จึงรู้สึกหนักใจมาก

ข้าพเจ้าเคยถูกท่านผู้หลักผู้ใหญ่ แม่
แต่ภรรยาข้าพเจ้าเอง กล่าวขวัญนินทาเนืองๆ
ว่าไม่เอาใจใส่ในทางพระพุทธศาสนาเสียเลย วัด
วาทีไม่ไป เทศน์ธรรมก็ไม่ฟัง ทำบุญสุน
ทานก็ไม่ทำ เหมะเอาข้าพเจ้าเป็นฝรั่งมั่ง
ค่าเสียด้วยซ้ำ

ขอให้ท่านทั้งหลาย จงตรอง ดูเถะ ว่า
การที่ข้าพเจ้าถูกกล่าวหาเช่นนั้น เป็นการยก
ธรรมหรือไม่ ข้าพเจ้าต้องทำงานเลี้ยงชีพ
ข้าพเจ้าไม่ได้ทำ งาน คน ด้วย ถ้าถึง ๕ ๖

งานข้าพเจ้าให้เป็นคนนอนกินอย่าง ฐานะคน
ชกเยจ ข้าพเจ้าไม่ทำงาน ข้าพเจ้าก็อด
และทำงานไม่ได้ นายท่านก็ไม่จ้าง เมื่อเช่นนั้น
แล้ว ข้าพเจ้าจะเอาเวลาที่ไหนไปพึ่งเทศน์ไป
นั่งคุยชิมะชิมโม และอะไรต่ออะไรในเรื่อง
ศาสนา

การทำบุญให้ทาน ทางบ้าน ข้าพเจ้าทำ
เสมอ แม้ ข้าพเจ้าไม่ทำ ภรรยาข้าพเจ้าก็ทำ
และถ้าถึงที่ทำได้ ก็คือส่วนของเงินเดือน ข้าพ
เจ้านั่นเอง เมื่อฉะนั้นว่า ข้าพเจ้าไม่ทำบุญ
นั้นควรละหรือ ความจริงข้าพเจ้าเป็นผู้เลื่อม
ใสในพระพุทธศาสนาและรักเท่ากับชีวิตของ
ข้าพเจ้า แต่การไม่ไปวัดไปอารจะเหมาะเอา
ว่าไม่นับถือนั้นคือออกจะกระไรอยู่

ข้าพเจ้าได้คุ้นเคย และสมาคมกับบุคคล
เจ้าพวกเคร่งในศาสนา ซึ่งนับว่าเป็นผู้
ใกล้ชิดวงศ์นฤพานมานานแล้ว และบุคคล
เหล่านั้น มีความรู้ความเห็นในทางศาสนา
ต่างๆ กัน จนถึงถ้าว่อมถกกันแล้ว ไม่ชักยื้อ
แตก ทั้งนี้เป็นด้วยความซื่อตรงในการฟัง
คำสั่งสอนแตกต่างกันตามอัธยาศัย ซึ่งแท้
จริงความมุ่งหมายแห่งคำสั่งสอนใน ศาสนาก็
มีจุดสำคัญอยู่ทุกเดียว เท่านั้น
วิธีสอนธรรมะ โดยมากจับเอาที่สูงส่ง

พ.ศ. ๒๔๗

หมายเหตุเบื้องต้น

มาสอนจึงเลยทำให้คนเข้าใจไม่ถึง อย่าง
ยายแก่, เมื่ออยู่กับยายไม่เคยได้รับคำสั่งสอน
เบื้องต้นเลย ครั้นสละ กังวลการบ้านเข้าหา
วัด ไปได้พึ่งเทศน์ธรรม และการสนทนา
กันด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ซึ่งตนไม่มีภูมิรู้แต่
ก่อน ก็เลยรวม ๆ เอาว่าสวรรค์เป็นที่ ๒ พระ
นฤพานเป็นที่ ๓ เลยหลยตาเห็น สวรรค์
นฤพานหมด, แต่วิธีที่จะเดินไปสู่สวรรค์
นฤพานจะเดินอย่างไรหาเอาใจใส่ไม่ คนที่
ได้วัตรปฏิบัติธรรมเช่นนั้น โดยมากเลยกลายเป็น
เห็นแต่แก่ตัวฝ่ายเดียวเกินไป ใครจะอย่าง
ไรก็ช่าง ข้าจะมุ่งหน้าไปสวรรค์และนฤพาน
เท่านั้น และ ถ้าเข้าใจว่าเป็น ทาง สวรรค์
นฤพานแท้ แล้ว แม้แต่ชีวิตจิตใจก็หลย
ตายอมสละได้ ถึงแม้ตัวอย่างผู้ที่ยอมเผาตัว
เองตายมาแล้วก็มี ซึ่งทำให้คนที่มั่งมีรู้เสมอ
นั้น หรือหย่อนกว่านั้น พากันสาธุชนไม่หยุด
ว่าเป็นอริยบุคคล

ข้าพเจ้าเคยสนทนากับท่านผู้หนึ่ง ซึ่งมี
ผู้นิยมกันโดย มากกว่าเป็นผู้มีใน ศาสนานิก
ตัวท่านเองถึงขั้นนี้ เป็นข้อ ปฏิบัติ อย่าง มั่นคง
จนกระทั่งบุตรน้อยของท่านยังว่ายน้ำไม่เป็นตก
น้ำลงไป ท่านเห็นแล้ว ท่านก็หากระดือหรือร้น
ไม่ เพราะถ้าจะตกออกตกใจ รัยช่วยเหลือ

ก็เกรงว่าธรรมะข้อนี้จะมีหมอง, ปล่อยให้
เด็กเป็นไปตามยถากรรม แต่เพราะที่เด็ก
คนนั้นยังไม่ถึงอายุ เมื่อญเกาะสวะ ผักตบ
ชะวาไว้ได้, ธรรมะข้ออื่น ๆ มีเมตตา กรุณา
เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพรหมวิหาร
พระพุทธรเจ้า ท่านก็ทรง ยกย่องว่า ประเสริฐยิ่ง
เหตุไรที่ท่านผู้นั้นจึงละทิ้งเสีย หรือเกรงว่าถ้า
หันมาถือ เมตตา, กรุณา จะต้องเกิดความ
สงสารกระ โทกลลงไปช่วย เป็นการลำบากไม่
ใช่เล่น เลยปล่อยให้เด็กลอยไปตามบุญตาม
กรรม. เธอท่านอย่าขึ้นทำเช่นนั้นจะบอกให้
บางท่านที่ข้าพเจ้ารู้ จักมาแล้ว มีเงิน
ทองทรัพย์สินสมบัติเท่าใดจนทำบุญหมด ท่าน
พูดว่าเป็นการฝังไว้ใน พระพุทธรูปศาสนา ชาว
หน้าจะได้ เป็นทุนของท่านต่อไป กุเอาละอะ,
ชาตินี้ท่านหาเป็นห่วงเป็นใยใครไม่ แม้แต่
บุตรของท่านเองท่านก็ไม่ห่วง แทนที่บุตรของ
ท่านจะได้ กำลังทุนทรัพย์ ซึ่งเป็นส่วน ของเขา
จะได้ รัย สำหรับดำรงตนต่อไปในภพนี้ให้
ชีวิตราบรื่น, ท่านกลับคิดโอกาสของเขา
เสียหมด เพราะความเห็นแก่ตัวที่ท่านจะ
ได้ สวรรค์ นฤพานของท่านในภายหน้า

การประกอบกาวกุศล ของบุคคล จำพวกนี้
เลยกลายเป็นทำสำหรับตนเอง เช่น ทำบุญ

ศิวศรียานนท์

พฤศก

เพลงหนึ่งจะได้ ร้อยเพลง พันเพลงในชาติหน้า
เป็นการหากำไรอย่างงาม, หากำไรทำเพื่อ
สาธารณะประโยชน์ ไม่

คำสอนของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า
มกุฏมุนีสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ

๑ เพื่อให้ผู้ฟังรู้ เห็นจริงในธรรม
ที่ควรรู้ ควรเห็น

๒ มีเหตุผลที่ผู้ฟัง อารตอง ตามให้ เห็น
จริงได้

๓ เป็นสิ่งควรรู้ คือผู้ปฏิบัติตามย่อม
ได้ ประโยชน์สมควรแก่ความปฏิบัติ

ผู้ใดรับคำสั่งสอนในศาสนา ถ้าปราศ
จากวิจยญาณแล้ว อาจเลยมืดไปก็ได้ และ
ผลร้ายยิ่งกว่านั้นก็มัก คืออะไรๆก็เหมาเอา
ว่าเป็นพระบรมพุทโธวาท เลยประพฤติคน
นอกเส้นทางไปก็มี ทำให้คนที่คอยจะแย่ง
พระพุทธศาสนา และชาววิจยญาณเช่น
เกียวกินดูหมิ่น ข้าพเจ้าเคยได้ยินยายแก่สวด
มนตร์เวลาจะนอน เอาอะไรที่อะไรมาสวด
ยุ่งเหยิงราวกับเรื่องรามเกียรติ์ ฟังแล้วคึกคัก
ไม่ได้, แม้แต่ในเวลาที่มีจันทร์ปรากฏ ก็สวด
มนตร์ เคาะกะ โหลก กะลา ถือว่าได้บุญ
เพราะ ฉะนั้น พระพุทธเจ้า ท่าน จึงคริสต์เทศนา
สอนชาวกาลามชนว่า เมื่อใดได้ยินได้ฟังคำ

สั่งสอนใดๆแล้ว อย่าเพิ่งปฏิบัติตามทันที
ต้องพิจารณาให้เห็นเหตุผลเสียก่อน เมื่อเห็น
ก็ไม่มีความเห็นแก่คนและผู้อื่น แล้ว จึง ปฏิบัติ ตาม
แม้แต่ คำ สอน ของพระองค์เอง ก็ ให้ ถอดหลัก
นี้เหมือนกัน

ข้าพเจ้านึกถึงคนที่ชอบพอกัน อีกคนหนึ่ง
ได้ เขามีความ ประสงค์ จะสร้างพระพุทธรูป
ทองคำหนัก ๑๐ บาท ข้าพเจ้าไม่พยายามจะ
ขัดคอ แหละถึงแม้ว่าขัดก็ไม่ไหว เพราะ
ความอหังการ เขาว่าคิดอันมีค่ามาสร้างสิ่ง
เคารพ เช่นนี้ท่านลองคิดดูเถาะ ทองคำหนัก
ถึง ๑๐ บาท พวกที่ไม่มีความรู้เห็นเข้าก็นำ
ลายไหล, คนที่ไม่ตั้งใจจะชะโมย เมื่อเห็น
พระพุทธรูปองค์นั้นก็เกิดโลภขึ้นในใจ ผู้รับ
รักษาก็ต้องเป็นภาระอันหนัก ผลคือไม่ได้ และ
ถ้าใคร ชะ โมยเอาไปได้ก็ ต้องเอาไปทำลาย
เป็นการลบล้างพระศาสนา แต่เจ้าของผู้สร้าง
หาได้นึกถึงความยากลำบาก และการเสีย
ประโยชน์ ของผู้อื่นไม่ เพราะมุ่งแต่สวรรค์
และ นฤพานซึ่งเป็นประโยชน์ส่วนตัวอันใหญ่
ความจริงพระพุทธรูปในเมืองเราเหลือเฟือมาก
แล้ว บางแห่งจนไม่รู้จะเอาไปไว้ที่ไหน เป็น
การ หนัก ใจ แก่ ผู้ พิทักษ์ รักษา มิใช่ เล่น
เพราะสิ่งเคารพ เช่นนี้ต้อง ประทียฐานในที่อื่น

พ.ศ. ๒๔๗

หมายเหตุเปิดเล่ม

ควร จะเอาไปเทียบทั้งกอง ๆ ไว้ เป็นการ ขาด สำคัญสองประการ คือผู้ สั่งสอน และผู้ รียบ
ความเคารพ กุศลอย่างอื่น ซึ่ง เป็นการ ขำขัน คำสอน
พระพุทธรูป ศาสนาให้ รุ่งเรือง ถาวรมั่นคงไป แต่ เท่าที่ข้าพเจ้าได้ พุทธมาแล้วนี้ ข้าพเจ้า
คน ๆ นี้ ก็ ไม่ปรารถนาทำ พุทธตามที่เคยเห็น เคยได้ยิน และเคยได้ ฟัง

โดยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า การจะขอ มา หาใช่ ข้าพเจ้าเป็นคนมีความรู้ ในทาง
รวมคน ให้มีความรู้ ในทางศาสนา จึงจำเป็น ศาสนาซึ่งยวดยไม่ และการที่ข้าพเจ้ายกเอา
ต้องสอนแต่ ข้อง่าย ๆ ให้มีความเข้าใจ เป็น เรืองนขึ้นมากล่าว ก็เพราะต้องทำตามบังคับ
ลำดับขึ้นไปหายาก แล้วแต่ความสามารถของ ของบรรณาธิการอย่างหนึ่ง และ หวังคือ
คนจะปฏิบัติกันได้เพียงไหน และ ให้มีความ พุทธศาสนา อันเป็น ที่รัก ของ ข้าพเจ้า อีก
รู้คิดค้นเหตุผลลึกล้ำสนใจ ในสิ่ง ที่ชอบและไม่ อย่างหนึ่งหาได้ มีเจตนาอย่างอื่นไม่ ถ้าหาก
ชอบได้ ด้วยความรู้ ที่มาแต่กัน สมดังอา ว่าจะมีที่พลาดพลั้งในเรื่อง หมายเหตุเปิดเล่ม
การที่พระพุทธเจ้าท่านทรงสั่งสอนมาแล้ว แต่ ตอนนั้นแล้ว ข้าพเจ้าเลยขอโทษเสียใน ที่นี้
นั้นแหละ ที่ จะ สำเร็จ ได้ ก็ ต้อง อาศัย เหตุ ที่เคย

ใจวิริยาขัน

นางวิมล ๒๐

๒๐๖๖

๒๐๖๖

วสันตดิถีกนกนที

๑๑ ขอให้ พระ ไตรรัตนสน

ผลัดวันประมวญอุทมนฐาน

๑๒ ขอนขณกและชน

เมตทากิปลาอุกกรม

๑๓ วันทาพระ อารยสิทธิ์

หมั่นมุ่งผดุงชวเนทัน

๑๔ สรวนพิภพคณฺชติพระรา

ยั้งปลกพคณฺกรไฟ

๑๕ เลียงหล้าสถาพรสว

ถ้าจกพิชิตยกล

๑๖ เกษานุการ อภิวัต

ขอการชเลพเนดิน

๑๗ ชกเททินทานบูรพัต

สังเขปชยานิติสภา

๑๘ โยราณะกาละชณะที่

เพ็ญพทกิริทนและนำ

ทศคุณมหาพาร

ทิเกษมสวสติกสม

ทวิมค โณคม

ทนโสคติสุขสันค

วรวิตยานันค

วระที่เจริญไป

ชประชาธิปกไท

บลสุชเกษมศรี

กพิพคณพิพณ

ทวโทษมลายพลน

รคณาที่ประเสริฐสรพ

ทศกวกแสงสา

ถประวัติวิสาชา

นิคควระเรก่า

พระมนัสเสกียา

นรสวคเกษมฐานค

๐ มิมหาอุบายกะชณัญ—
ครุฑาขาสาทะสุภามาน

๐ เคาหาสน์นิวาศสถิตยั้ง
เกศ”นามอนกะบริวา—

๐ สมบัติพิพิณณ์พิยลไก—
มากหลายประเภาทะยล้อง

๐ เขอมันประสันน้อจลยุก
บำเพ็ญพิพิทกลุสทา—

๐ เสนาสนาศยวิหาร
เขอไก่อต้ยบวรขรร—

๐ มั่นน้อมพิรมอริยณาน
โมทยบวณนวกกุลธญา—

๐ มียอชิกายีบยเสนห์
เณิกโคมประ โลมณชนยล

๐ ผ่องผกพิสทขิรวพัทกร
เอิบอัมพะพรมพิมลสม

๐ สรรพางค์สอองสุภณเปน
ณิลกษณางค์พิมลทา

๑ เกศกฤตยานั

๐ งามเกษสลวยนิลสนิท
นังกุฎระของมยุรทมาย

๒ มัสกฤตยานั

๐ งามมังงโอยูพิศพะพรม
หุยวิคณิทสุสมะครัน

ชยอันระบือชาน

วรพททศาสนา
นคักรังระบือ “สา—

รมนุญยพะพังพิง
กุชโนชนันต์จริง

ชะพิทักยะเลียงมา
วรพททศาสนา

นเลมอมิวันวัน
สุพิศาลกักรังสรวก

มตุเปนพระ โสคา—
สุขสาณคิเขรมปรา—

ณวิเคษะคุณผล
กลเลทะทวงมน

พิคคองคสังขม
สวลักข โณคม

ศิริสรวพระสรวมา
วรเขัญจะกัลยา—

มลทินณุมักวราย
—

ยลพิศระยัมพราย
สุภเขยียกียานกัน

—

กลพิมพะผลพรวณ
คุจกัประจงเจียน

๓ ทนฺตกถยานํ

๑ งามทนตํพิมล อวิวรา
เรียบเทียบระเบียบขรรวิไชย

สุกระพว้าเสมอเนียน
นรจิตประจวง

๔ นวีกถยานํ

๑ งามวรรณฉวีมลสัน
เน้ออ้อนลือยศนิทานง

มลทินณะสรรพางค์
สุภพระณะขาวขำ

๕ วยกถยานํ

๑ งามวิวิไลยะยุวติ
เป็นแม่จันแก้วฉายา

ศุภศรีเสมอจำ—
วรลิกษณ กัยงสาว

๑ แลนวลอนงค์อรุณกุลย์
จิตต์ผ่องพิศุทธิ์พิมลขาว

กิตติคุณมีคยาขาว
ขมิเจ้ากิลเลสลามกั

๑ นิมาระยาทและกิริยา
ถึศาศาสนาสุคตตาม

กัศสาพระกิ่งงาม
ขัตมนัสนิฉนวน

๑ ศรัทธาปสาทะกัธจัด
สร้างสรรพกัศลนิชิยะมวล

ณะพระธรรมะอันยวรณ์
ขริจากเสมอมา

๑ ลือเลื่องประเทืองกิตติและชื่อ
เป็นที่เลื่องและขียา—

รยุคอิสาชา
กรแห่งชนนุชัย

อินทวิไชยรัตน์

๑ เศรษฐีมีคารนาม—
อยู่เขตพระเวียงใน

กรคามชะชาคัย
รยุนานนคร “สา—

๑ รัตติ” และมีโอ—
เป็นที่เลื่องหา

รสโสระเอกา
อนสนธิสัยวงศ์

๑ นามปุณณะวิคณัน^๕ชน
สวณวิไลของ

๑ แก่ไม่ประสงค^๖คู่
อยู่องค์เอกา

๑ มารดาบิภาณ^๗ลวิ
อาษาณะบุตรชาย

๑ นามปุณณะวิคณัน^๘เด
อยู่เคียงสหายป้อง

๑ มารดาบิภาณ^๙อน
มีคู่พิรมใจ

๑ นามปุณณะวิคณัน^{๑๐}อน
อันคำจะชูเชย

๑ เณิกษณางค^{๑๑}ถวัน
เด็กโถมประ โถมมา

๑ ข้อยจึงจะบอมสม^{๑๒}—
แม่ ไร สุนาวิ

๑ ข้อยไม่ประสงค^{๑๓}สม
อนจนตลอดกา

๑ มารดาบิภาณ^{๑๔}สทัย
ค้อยยักิเปรมใจ

๑ วิเบญจถักษณ^{๑๕}กัฏ
สองคนก็ปฤษา

๑ ทกลจะจ้างพราหมณ^{๑๖}
เผื่อว่าระพยใน

ยวชายเฉลิมพงศ์
คสธาคธองศา

สุพฐพิรมยา
มนชอพนนิมหมาย

กุลทวัระสุนสา
อภิมยพัชุกรอง

ปฏิเสชระสมธอง
ปฏิบัติทลยไป

บุตระผ่อนนิมใน
นิจบยมีปล่อยเลย

มนผ่อนชะจึงเผย
ผิวยัญจกัลยา

ศิริลวันวิไลศา
นกกมถณม

วธชณพฐศิริ
ทจกล่าวณนั้นนา

อภิมยระกัญญา
ยสกันข้มลายไป

สธศัพท^{๑๗}สธองไช
คำวิห^{๑๘}ช้องจะหานา

วชบุตรแดงมา
จะเสาะ ไทยสถานไว

จรคามเสาะหาไป
บุรคามนิคมมี

๑ แล้วพลันนิมนต์พราหมณ์
เสร์ภณูชทันที่

๑ “หญิงเยื้องกัลยา—
ควรลัษณมาตาม

๑ พราหมณ์ปลิ้นสนองวา—
จึงท่านมีคารดิธ

๑ ลัษณอบกะพราหมณ์เสร์
หญิงเยื้องกัลยา—

๑ รศครองประคองส้ม
“ท่านจงเรลโค—

๑ ได้พบกัณพลัน
ลัษณะโมทนา

ฉบับ

๑ พราหมณ์สคิยรียคำจึงชวน
เสร์พร้อมพากันครวไล

๑ ทุกทิศทุกทางเที่ยวไป
นครคามนิคมหนา

๑ ไม่พบจนกระทั่งถึงสา—
ในวันวิภูษณกัษิ

๑ นักกรัณมอโงโสมนัส
กัษิเสร์วันนทเทียว

๑ เราจักพักคอยแผลเหลียว
อายหน้าในวันกัษิ

ยวิโรคะไทยคี่

กัษิเปรยพิปรายตาม

ณูปาพิไลยงาม

ว น ะม ะทริช?”

จน “อามะเอออิธ”

ชนทั้งสุวรรณมา—

รยเหตุประสงคทา

ณณินนัยทานโอ—

อภิมยภิญโญ

จรเทียวแสวงหา

สัณณันสุวรรณมา—

ปฏิการคุณควร”

กันเตรียมไทยด่วน

ทั้งนอกทั้งใน

เกตนครา

เราคงรวรวัค

กัษิยามาเทียว

๑ คง่ายในการเลือกคัก
ครยเบญจกัลยาณี

๑ พร้อเพรรคพักกันทันที่
ใกล้ท่านที่โสทรสง

๑ วันนั้นวิชาของนงค
ทวยธามรณอันไพจิตร

๑ มินางกุมารวิโสภิต
เปนยวีรวรรแวก วง

๑ พร้อหน้าพากันมุงตรง
อาษาชำระอินทรีย์

๑ ทันใดเมฆคลุ้มคลุ้มมี
ไพรยปรายสยหายททยะเนน

๑ หม่นนางกุมารวิ้งเปน
ริบเข้าศาลาอาศัย

๑ พร้าหมณเห็นวิจารณ์ วิจัย
กษปรทวยเบญจกัลยาณ

ภุชงคปายาตฉันท์

๑ วิชาสาสุคาเทิร
วราภรณ์ กิเขยกาสร

๑ ประภาพรหมณ กิพลันเห็น
วิลาสเต็มวิไลยา

๑ ประสงค์ยลพิมลทันค
“นิทานราลีเหลวไหล

หาสาวกาคัก

ยังศาลามิ

จักแ่งแ่งองค์

ท้าวร้อยตามคิก

ทำเพื่อโสทรสง

ฝนตกทันที่

ใกล้เห็นเขญ

ไม่เห็นนางโค

มิเกินขรรคมกานาน

เพราะล่ายลลศาลา

อนงค์เบญจกัลยาณ

ประเจตนักประจักษ์นัยน

ก็พุกกันมิเกรงใจ

อลัสชาคิน่าซัง”

๑ ประการสี่สัตว์สาว

ก็ดูไม่วิไลยสม

๑ ฝืนเกินธรรมดาขง

ก็ดูงามสง่าก็

๑ ประการห้าก็คือนั้น

ก็งามแต่เพียงปรน

๑ สกุดอันเต็มมืออัน

ประการนี้ผจวัญใจ

๑ บรมซึ่งจะป้องกัน

พิทักษ์ค่าก็คงพลัน

๑ และยากที่จะมีผู้

จะเป็นภาระอยู่ใน

๑ ฝืนเมื่อวังสศกพลาท

ก็ล้มแขนและขาทน

๑ จะเป็นภาระพ่อแม่

วิชาไว้วิไลยคง

๑ เพราะเหตุนี้คิดนึ่ง

วราภรณ์จะเขยก็ฝน

อินทวงศฉันท

๑ พวาทมนต์ได้พิณจบ

แลฟังสำเนียงไซ

๑ ครบถักขณมาเป็น

ปรีดิ์เปรมเกษมมาน

ฉวีวรรณระแข่งลม

จะถูกเขาคิดเขม

ระวังองค์อื่นทวย

และชวนชมนิยมยล

สัตว์สรรพพระทกคน

ประสงค์เพื่อจะส่งไป

จะขายกันและกันใน

พิการคนพิกลครัน

ก็ใช้กันนิยมกัน

จะกล่าวพิสกใส่

ประสงค์จะพิรมใจ

ก็งามแต่ก็จวล

มีสามารถจะทรงคน

มิไหวพึงทำลายลง

พิทักษ์แท่นอมองค

สภาพเทิดเฉลิมยล

มีวังพิงระมิตคน

ก็แพ้ได้มิเป็นไร

สุภะทนต์พิมลประไพ

เสนารวาระถึงสกาล

วรเขิญเกลียวณ

ก็แถลงคดีประสงค์

๑ วิสาขาสุทิน

คำถามความกะพรหมณัง

๑ ประการพรหมณาจารย์

เพราะเจ้าไม่กระตือรือ

๑ วิสาขาสุทิน

อติลลิตาภิเษก

๑ ลำคณที่คิดเห็น

คนจึงมีวังพลัน

๑ “และเหตุทำประการนั้น

ระจงจักสุธิดา

๑ วิสาขายุพาพาน

“ประการหนึ่งพระจอมไผท

๑ ระวังกลางสนามหลวง

และไม้ไผ่นาก

๑ ผิดอย่าคร่ำครวญ

ประชุมชาวประชาชน

๑ ประการสองพระยาช้าง

อลังการระวังตาม

๑ ผิดโดยลิลาสของ

ระมิงทำกัน่ายล

๑ ประการสามกัศยบรร

ก็ไม่งามมีสระ

๑ กำเนินธรรมภาส

ระมิงทำกัน่ายล

สกลัยไช ระแวงระวัง

“ระพุทหมาย คนหรือ?”

กัชาน “อามะเออ

ระห็นชำระผอยสน”

“กิดันแลมีไช่คน

เพราะการณทำประการอัน—

จำเนกว่าจะมีชน

อสูห์เกินคำเนินมา”

โตนกันวิสาข

ธิยายแรงเลงไป?”

แถลงการณระทินไค

ระกัษยสรพอาภรณ์

กัถวังทำส่งวระ

เพราะเหมือนธรรมภาสน

ระงานพร้อมส่งวระ

ระชมทำส่งวระ

ระกัษยวระวิไลยหลาม

ระสาแลมีไผ่นาก

ทำนองช้างมีวังวน

ส่งวระตามนิยมี

พชกัษยจะวังมี

ระกัษยชกัษยเคียนเฮา

วระกัษยจะเบียบเลา

ระชาชนจะระชม

๑ “อ้าแม่วิสาข
มาลัยสุวรรณจง
๑ แล้วสรวมสุวรรณมา—
เป็นของแสงคงใน
๑ นวลนางวิสาข
จึงถามประวัติกาล
๑ ทราบชัดมีขัณฑ์
ลัยสรวมแสงคงสา—
๑ สิ่งข่าวบิดาขอ
แก่คนจะกลับคม—
๑ ครั้นรอยบิดาเป—
พร้อมนางกุมาร
๑ อารยหระถวิล
ถึงแล้วแสงคง—
๑ เศรษฐีถามพราหมณ์
แห่งผู้ประสงคฺจ
๑ พราหมณ์ จึงแสงคง
ทั้งชื่อและวงศ์วาน
๑ เศรษฐีสํก
จึงยอมประนอมนนท์
๑ ย่องพราหมณ์จารย์
พักพอสบายยัง—
๑ สาวสํก
แห่งท่านมีคารกอน

สุยพาประเสริฐอนงค์
อนรุประสรวมะโล่”
สยสาพิลาสพิไล
ขณะค้องประสงคฺประธาน
สุตสาระพิศการ
กลวงคักะพราหมณา
ปฏิกันท์สุวรรณมา—
ทวยอมประนอมนิยม
รดพอประมาณะสม
นชมาริวัณณีย์
ลิตให้อันกะมี
ยวิวารและพราหมณา
จรกลัยสถานชรา
รณเกยคายอนงค์
คคิความปวัตติวงศ์
ยพคิศาสดราญ
รยแหล่งสถิตสถาน
สละชาติคจวรกัน
อนรุประชาติพันธุ์
คจพระพราหมณ์ประสงคฺ
ยลการณประสิทธิลง
คกล้านิวคินคร—
จรลันนิวาสะวร
และแสงคงคคิยล

๑ “หญิงเข็ญกัลยา—

ชาติวงศ์เสมอคน

๑ นามนางวิสาขา

เศรษฐีมหาศาล

๑ จึงท่านมีการไต่

มอญทวีปชนโก—

กมลฉันท

๑ ชักจิกตระเตรียมกิจ—

ยุดวิสาขา

๑ และท่านลพพระทองธรรม

บุตรกับบิดาชนนุ—

๑ ชะปะเสนทิโกศล

กัณฐกคัมภี

๑ กลแห่งชนนุชัย

คำวิหเสจจแสงชาน

๑ “เฒ่ามีการเราไซ้

อนเควะที่พิชชี

๑ และมีการรับสา—

กัณฐกคัมภี

๑ ชะกัสังสนธสา—

กะชนนุชัยชาน—

๑ พลิงานกิจการ

มหาพารพริชัยมลอ—

ณสะหากัสมกมล

อนรูปะทกประการ

สุวภาวิศาสดา

วณนามชนนุชัย”

สุดไซ้กัณฐกคัมภี

คณเฑาะพราหมณา

กัณฐกคัมภี

จรฐกคัมภี

ระกะทำสุมกมล

ชยเศรษฐีสมบุรณ

วรวาสกัณฐก

คณคัณฐกคัมภี

ฉวีไปกัณฐกคัมภี

กะมีการะเศรษฐี

กัณฐกคัมภี

ศุภโสทธิมกมล”

ชักระราชะจอมพล

ชณะเสด็จท่านุการณ

สนมาแสงชาน

นะและให้ตระเตรียมสรรพ—

และสถานสถิตคณ

พลำหวัพระราชา

๑ สักขาสันชนนุชัย
ลกแล้วระเตรมทา

๑ ยุกติวิชา
กะอเนกระคนจาร

๑ กัสถุยกิเรียบดี
อนรุประปราศดำ

๑ ะปะเสนทิโกศล
คตทั้งมีการมา

๑ บรวิวาระจวบถึง
ชยต่างก็พักคน

๑ อนรุประฐานัน
สุขทั่วคลอไผ่

๑ วรฤกษโธฬาร
ศุภโสติดิทัศน์

๑ ยวปะณณวิธนกัษ
และที่ต่างอำนวยพจน

๑ พรวรรณิกลือ
วรวรรณวิมล

๑ ปฏิกษณณเฉลิม
ศุภมณฑลเย็น

๑ นฤกษณณสุโลก
นฤกษณณพาล

ชะก็ให้กระทำมา

สุภสังประภอยภา
ยมิช้าก็สั่งการ

บุรกีประภอยทำ
ยมิมีระบุงระยา

หนิเพราะนางสุปรีชา
และสพลนิกายา

และอรสเลาะปวงชน
จนระฐานะของชนนุ

ณนิวาสนาลัย
ครอันระอาศัย

ยมิยากสทวัก
ก็กระการพิชิต

อภิสกสมรส
ยพิกเลลิมยศ

พรเพิ่มสุ่มงคล

โตฏณฉัท

ยคุอจิรวินม
สุขคณพลเพ็ญ

ชยเสริมศิริเอน
จิตทุกนิภาด

นฤโรคนฤมาร
นฤกาพระกิดิ

พ.ศ. ๒๔

นางวิสาข

๑ ผิวโทษะประสงค

อุปสัคและกล

๑ พรชรมิกสทิ

ชนร่วมร่วมรลกัน

๑ พิชิตมรสกิ

วรราชจะทำเนน

๑ และมิกะการุส

และรียบุพค

๑ รยกับกำรพิพัฒน์

“ผมิรียจรกอน

๑ กี่ะยากมิลยา

เพราะฉนนี้แหละนะค

ลูประเลทอิทวิ

กพิณาศขยพลัน

วิสิริคณะบุคค

ภจขานพรเทอญ

กัประเลทอิทวิ

จวกลัษพระบุรี

กัระกลัษขรม

อวโทยสทพร

กะชนัญชยว

กัพระวิสสุก

ยเพราะว่าเประะประผล

กัระลาจรถ

วิชุนมลาจณัม

๑ เศรษฐีชนัญชัย

“จงอยู่อย่าง

๑ สมเฑ์ภุยา

จึงยังอยู่

๑ จึงทำนชนัญชัย

เพื่อให้ของขวัญ

๑ จึงว่าหาจำ

ให้แล้วเสร็จทัน

๑ ช่างทองฟ่งขาน

ส่เคอนจึงเสร็จ

อาลัยอาร

พิกก่อนผ่อนปรน

ทั้งทำนเศรษฐี

ทุกผู้ด้วยกัน

อาลัยบุตร

เลอสรพแก่่นสาร

ให้ช่างทองทำ

ก่อนขวัญชีว

รับลาเร็วพลัน

สำเร็จสมม

เพียบแคลักกิ

จวยสันกาลฝน

ฟ่งคำเชิญมิ

เย็นสุขทุกวัน

จักจากกันดี

แต่มีงควม

ซึ่งอากรณเ้า

จักจากเคหา

รียทำทุกวัน

นำมอยแก่ชนัญ

จึงตอบชอมม

“จึงพวจากพลัน”

อาทวผ่อนผัน

สำเวงสำวาญ

ลาฉินนิยาน

ผู้ยอกัญญา

พลเพริศนา

เมื่อสันกาลฝน

ช่วยกันหลายคน

ชัยชัยรางวัล

ศรีไชย

พฤศภ

๑ ครนสันกาลฝน	โกศลราชา	ทั้งเศรษจุมา	อ้าลาอิกพลัน
ให้เตรียมไพร่พล	สัสสันพิลวัน	ให้พรักพร้อมกัน	จิกันเคหา
๑ จึงท่านอนุญาต	สั่งให้ จักชน	โภคณัฏฐ์ทรัพย์ชน	เพ็ชร นิลจินดา
มากมายก่ายกอง	เข้าของนานา	ล้วนเลิกรา	บันทูลเกวียนหลาย
๑ ทาสีแลทาส	เกลื่อนกลาดให้ตาม	เพื่องานงาม	ใช้สอยโดยสยาย
สัตว์เลี้ยงนานา	จักมามากมาย	มอยให้แก่สาย	ใจผู้เพื่องสัตว์
๑ ให้เตรียมเสร็จแล้ว	ผ่องแผ้วปรีชา	เรียกยุครีมา	สั่งสอนความดี
"พรุ่งนี้แล้วเจ้า	ขวัญเหยาจักดี—	ลาตามสาม	จากพ่อไปไกล
๑ จักขอขานศาสนา	โอวาทแก่นสาร	ชอยแก่เหตุการณ์	จงจำใส่ใจ
ยักเป็นทางลำ—	หวั่นนำคนไป	สู่ความสุขใส	ทั้งจักขรรยาย

อินทวิเชียรฉันท

๑ อินทรธรรมาศ	บุพทิวโดยกาย
ถึงคราวก็มีชาย	อภิมยสมส้อง
๑ อยู่ยังสกุลสา—	มีกอย่าประพฤติหมอง
เชิญสายสุภาครอง	สุภาพสวัสดิ์

๑ อนุโตอศุคิ พหิ น นีหริทพโพ

๑ ไฟในก็คือความ	ทรรพามและลัภกลี
ในเรือนสกุลมี	ยมิเผยแพร่พาเหียร
๑ คือชนณะภายนอก	ระมิยอกขายเทียบ
งยักสันนิทเนียน	ก็สวัสดิโสภา

๒ พหิอศุคิ อนุโต น ปเวเสตพโพ

๑ ไฟนอกก็คือความ	ยมิงามทีนินทา
พ้อแผ่และภรรคา	คติก่อวิเวทกวม

๑ ชั่งชนะพาเหียว
ทรายแล้วของค่นวด

วิถีเย็นมีลมควร
ยมนำเสนอนใน

๓ ทนุตสุเสว ทาทพพิ

๑ ชนมิมนาทร
ยิมวิถักอันโก

อนสุรมิลินโย
ระกึ่งมีหยาสุญ
มิตระหนและเกอญ
อรวระให้ขึ้น

๑ แลชนประสังคัก
โคเขาจ่านขร

๔ ทนุตสุต น ทาทพพิ

๑ ชนมโคมิโคคิก
ยิมวิถักโคพลัน

ระตะบิกตะบิกกัน
กุกโกง มีสังเลย
ยมิเออกระโครเลย
กฤษณิมให้ขึ้น

๑ โยแคบตระหนเหลอ
ควรวะระทราวมเซบ

๕ ทนุตสุตปิ อทนุตสุตปิ ทาทพพิ

๑ มิตรญาติเรนยา
ยิมวิถักโคสรพ

ฉิวทากระพังพลัน
ยมิสังกัมแล
ยพวงระ โอนแน
อนกระระทราวมคว

๑ สังกัยกัมภ
เฮอเพอและเผยแผ

๖ สุก นิสิตพพิ

๑ พงนังระวังกาย
ถูกตามระเขียบขวรณ

กิริยาสุภาพนวล
มิทมารยาทหญิง
ยมิมิระ โจนลิง
กิติทิระบันดาล

๑ ลูกขึ้นและเคิรกี
เรียบรายสุภาพรัง

๘ สุตํ ภูฏชิตพพํ

๑ พ่อแม่สวามี	ขณะที่จะทำการ
ภุญชฺโภชนาหาร	อรควรระคอบยล
๑ ไทพร่องก็เดิมจัก	ปฏิบัติสยายตน
เก็บกวาดสอาครมเล—	กินเสิร์ฟตลอดกั

๙ สุตํ นิปชชิตพพํ

๑ ยามไหนนิชชนเหมือน	นิทรเพอนสวามี
ควรปรนนิบัติปร—	ยถนอมพิรมใจ
๑ คั่นก่อนและนอนหลัง	มนคงระวังใจ
กิจควรประการใด	ก็ประคอบนิยมนิน

๑๐ อคฺคิ ปริจจิตพฺโพ

๑ เทียบอคคิคือสัสส์	สสุราสวามิน
จักทุกข์และสุขสิน	จะอุทุมก็เพราะเขา
๑ จงหมั่นบำเรอรัก	สุสมีก็สวามเา
ใจเลิกเสมอเคา—	รวไว้จะได้กั

๑๐ เทวทา นมสุตติพพา

๑ ควรเห็นปิตามาร—	ครแห่งสวามี
และภักดาครี	ตุฯเทวทาพลัน
๑ จงน้อมและนยถื่อ	ยมีหื้อวิวาทกัน
ปลูกเปรมเกษมณดี—	ติเสนอเสมอเทอญ

อุเปนทวีเชียรฉันท

๑๑ อุวาทะสินธุ์
สทิตยเสกขะเจิญ

๑๒ ประพฤติเอะเจ้าเอ๋ย

นเกียรติกุณภำ

๑๓ อนนงคัยัง

ถนอมเสนห่ม

๑๔ ก็ควรประคองจัก

สนองเสนหา

ศุภศิริวิรสเจิญ
ทวิวิจาวณประจักษ์จำ

จะลุเลยสวัสดิ์ทำ

จรมเพื่องประเทืองศรี

ชรอันสวามิ

ชนเคราะห์นานา

ปฏิบัติสุภักดา

อนวัตระเบญจางค์

๑ สุตวิหิตกมฺมุนทา

๑๕ ผจงประกอยจัก

สฤยภิเสร์ธาง

กจิวัตรมีเมินหมาง

ชรคัมมิอากุล

๒ สุตคหิตปริชนา

๑๖ สหายและญาคิยล

ผจงผลาพล

ปริชนก็เอาชร

อนรปะตามฐาน

๓ อนติจาวิณี

๑๗ สมนองเสนห่มสนิท

สวามิชั้นยาน

บิณนิตยผจงมาน

ยมิณอกกมลไป

๔ สมภท อนุรฤทธิ

๑๘ พิทักษะโกคา

อนงคัมเฬวไหล

ชนสามิเมยใน

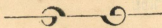
ทณสินทวิสาร

๕ สัพพกิจเจตุ ทกขา อนนตสา

๑ มีกรบ้านรำคานูเขอ
ขยันประเทยการ

ชร.พรอมีเอภาาร
กิจสรวพระเต็มใจ

๑ สุกเขญง โอวา—
ถวิลและจำไป
๑ ขนญชโยปราชญ์
ประสทิขิงมี

ทสศาสคัยไซ
ปฏิวัติสวัค
อนศาสนกะบุตร
ชะกัมมอชิตาไป

๑ สกกลสวาม
สมัยพระจอมไผท
๑ กระชวนกัมาถึง
และต่างก็จรจรัด

จรลักระชวนใน—
และมีการะถลันกัน
ยวซึ่งสถิตพลัน
ณะสถานนิवासตน

๑ มีการะพลันพา
กุริทลเรื่อนน—
๑ ก็ให้สถิตสม
กระปณณวณันใน

สุณิสารวัคค
ทนิवासนาคัย
อภิมมะตามใจ
จรรทอโรฐาน

๑ อนนกวีสาวา
ประพฤติเอภาาร
๑ กระทำณะนำที่
ประสทิขัสถาพร

สยพาพิมลมาลย์
ณะอวาทยิตาสอน
จรรณมนาทรร
สัพพิพคณพิพิชผล

๑ ก็เป็นแสนหา
เพราะมั่งสุกาสน—

ชัยสามิแห่งตน
จิอกอมนอนมใจ

พ.ศ. ๒๔๗

นางวิสาข

๑ อนึ่ง อนงค์เอื้อ
นครสถานใด

๑ ประสาทะศรัทธา
อุบายลีลาศรั

๑ ประกอบกระทำสน—
นแก่ปฏิภา

๑ อนงค์เลิกละ
และเลิกละนารี

๑ สุกุณอกุศลย์เกิน
สถิตเสถียรมา

๑ สกนช์มลายาณีน—
ก็แต่ทว่าฉาน

๑ ประคัษณ์เฉลิมโลก
เสมีอนฉยัมยง

๑ ประพฤติอย่างนั้น
สวัสถ์สโมสร

๑ ฉนนันชงค์ผู้
ปวัทติการณังาม

๑ ก็ควรถวิลคำ—
บจิตระเป็นยา—

๑ เจริญวรวิสน—
เฉลิมส่วาศรี

ทนุเกื้อคนใน
ขมิเกลียดและรักทวิ

อรลาณะขรรวมก็
วรพทาศาสนา

ทรขุญและไทยทา—
หกผู้ระพฤติก็

คณทายิกามิ
อุปถัมภศาสนา

กิติเช่นประทัยตรา
ฉะพระศาสนามาน

ทนสันนิเมก่นสาร
กิติชอระยัคง

อนโยคนิยมยง
ยลอ้างอุทาหรณ์

ก็จะพลันสถาพร
สุขสมมีเส้อมทวาม

ยลทกก็ตาม
ธรรมวิสาข

วิหจาประพฤติภา—
จิณวัตรจะพลันทวิ

ทรคุณและเก็บรศัก
กละเช่นวิเชียรฉาย

ฉบับ

๑๖ สังเขปประพันธ์บรรยาย
สุภาวีสาวาณนัง

ประวัติของสาย

๑ คัดเติมตามใจไม่คง
หากไข่พอใจเมธี

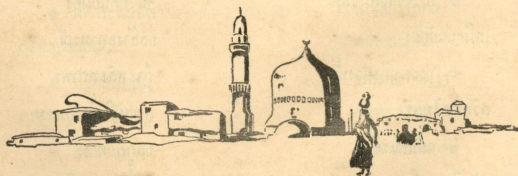
ตามแบบฉบับขง

๑ และคำสำนวนไข่กั
ชาตกกชกร่องใด ๆ

จักรวรรดิอันมี

๑ ขอโปรดแต่งเติมแก้ไข
จะเห็นชอบสมควรเทอญ

สุดแท้แต่ใจ
ฯ

พุทธาวตาร

พุทธประวัติสังเขป

อามาทย์ทวี พระพิณิจวรรณการ

แปลจากภาษาสันสกฤต

โดยได้รับอนุญาตจากหอพระสมุดวชิรญาณ

เมื่อเวลาล่วงมานานจนถึงกาลกัลป์ มหา
สมุทรอันใหญ่กล่าวคือสัตว์ในภพโลกมีสันดาน
อันหนาซัน คับ รากคำถุณณา มีอุปมา
กุกกิง เทวคา ผู้เสวย อายุ เข้า สิ่ง ประจำ กาย
หมู่ชนทั้งหลาย จมลงแล้วใน ห้วงน้ำ กล่าว คือ
โมหะ มีแต่ความหลงใหลเป็นเบื้องหน้า พระผู้
มีพระภาคเจ้าผู้ ประกอบด้วย พระกรุณาได้ทรง
อุบัติในโลกเป็นท้าวศรีของสัตว์ พระองค์
ทรงพยายามเพื่อ จะทำอุปการกิจ แก่ สัตว์โลก
มีพระ บวรสันดาน อัน มากมูล ด้วย พระ กรุณา
จึงเสด็จ อวตารลงมาถือ ปฏิสนธิใน ควรรโลก
แห่งพระอัครมเหสี ของ พระ นราธิเบศร์ ผู้ทรง
ชั้นยลัภย์ ทรงแพระนามว่าศุภโชตน ณ
คากบราชตระกูลอันไพศาล พระนรนาถราช

มเหสีผู้ มีสมญาภิธานว่ามายา ได้ทรงบริหาร
รักษา พระหริเจ้าผู้เป็นครู ของ โลกไว้ ใน พระ
กรรม เหมือนกับผู้สมุทธร้อยอยู่ใกล้พระจันทร์
แลแผ่นพณพสนธราอันบริบูรณ์ด้วยชมพูทวีป
ต่อมาถึง ขณะดวัน กำหนด พระราช
โอรสผู้ มีภาคก็ทรงทำลาย พระกรรมมารดาแต่
ก็มีไฉไลยาก ประสูติโดยสทกตยา มีพระ
ศรัทธา อัน บริสุทธิ มิได้ แยกเบือน ด้วย กรรม
มลทิน มีพระอังกาพพกุกกิงหล่อด้วยทอง
ชมพูทวีป แต่พอพระมหา บรม ประสูติ จาก
กรรมพระมารดา เทพทั้งหลายก็โปรยน้ำ
อาภาคคงคาลงมาใส่องพระศรัทธา พระ
ราชกุมารก็เสด็จแผยไปในทิศานุทิศชั่วสาม
อย่างพระบาท โลกชาตุ ก็กัมปนาท หวากไหว

พระพินิจวรรณการ

พศ. ๒๔๖๓

พระองค์ จึงทรง เสด็จ อุตาน วาจา ประกาศ ว่า
 ทิศจุฬานเป็นสติที่สถิต คือพระนิพพาน
 มีอาการอื่นไม่เคลื่อนไหวของเรา ทิศจุฬาน
 เป็นที่ว่างทรงไว้ซึ่ง ธรรมขรรษาอันจะรอน
 สรรพสัตว์ทั้งหลายให้พ้นสังสารวัฏ ทิศจุฬาน
 เป็นสติที่คงจะเพราะขณมัยของเรา ทิศจุฬาน
 เป็นที่ควรแห่งธรรมที่จะเปลื้องตนให้พ้นห่วง
 สังสารวัฏ

เมื่อพระราช กุมารมีพระ คำวิสน พอ
 พระเจ้านฤปติ ราชบิดาเสด็จมา ทอดพระเนตร
 เห็นพระ ราชโอรสอัน มีพระ วรกายปรากฏเป็น
 เจ้าแห่งไตรโลก จะเชิดราชสมบัติแห่ง
 ศากยตระกูลให้รุ่งเรือง ก็ทรง โสมนัส
 เอาว่า พระราช บุตร ของ พระองค์ อธิบดี มาแต่
 สวรรค์ โดยประจักษ์

ลำดับนั้นพวก ไทราชบุรุษผู้รับรักษานักขัต
 ความรณเริง หรรษา ทูลถวาย พยากรณ์ ว่า
 พระราชโอรสองค์ นั้นมีพระ ลักษณะ เป็นเครื่อง
 หมายครุฑตามนลักษณะ จักได้เป็นประมุขแห่ง
 กษัตริย์เจ้าครองทั้งหลาย อนึ่งจะ ได้เป็น
 พระมหาสมณญาณนิกขันหาผู้ ยิ่งกว่ามิได้

ครั้นพระราชกุมารทรงเจริญวัย ก็ทรง
 ทวยศระหนกขัตติในอรรถของสรรพวิทยา ทรง
 ศักยารอบรู้ ในเชิงบุพพิ คือเพลงอาวุธแสนศร

ทั้งวิชาคุณธรรมาชาใน เพราะเหตุทรง
 ทวยศระหนก ใน สรรพวิทยา ทดสิ่ง ทด ประการ
 พระราชบิดาจึงประทานเกียรติยศให้ ให้พระ
 นามานิยว่า “สรวรรณดิถี” ทั้งนี้ พระ
 ราช กุมาร พระ องค์ นั้นมีพระ อธิษฐานแนบไป
 ในทาน ตั้ง พระพิทักษ์บริจาต สรรพสมบัติ
 แก่เหล่า ยาก ทั้งหลาย แลมี พระหฤทัย

ปรารถนาจะบริจาตพระองค์ ให้เป็นทานมิได้ทรง
 อาลัยคล้ายกับ คันทัญญา คันทาง แล พอพระ
 หฤทัยในการเสด็จเที่ยวประพาส เวลาหนึ่งเสด็จ
 โดยราชรถ ได้ทอดพระเนตร เห็นคนแก่มี
 กายทุพลภาพด้วยชรา

พระองค์ทรงพิจารณาเห็นคนแก่นั้น ปราศ
 จาตลีสรรพพวพรรณหมกสนความองอาจกล้าหาญ
 ก็ทรงเห็นอยุ่หน้าเป็นกำลัง ทรงพระจินตนา
 การว่า ร่างกายแห่งสัตว์ทั้งหลายนั้นมถิต
 ไม่ถึงไหน ย่อม ตระเก๊ก ตระกายไปหา ที่สุด
 กล่าวคือความตาย ไร้ความสุขควรสังเวชยัง
 นึก ร่างกายนั้นเมื่อชราเข้าครอบงำแล้ว ย่อม
 ถึงซึ่งความ เศร้าหมอง มีรูปชั่วตัวดำ แล
 เศร้าโศกถึงตรึงภาพยามเมื่อตนยังหนุ่มสาว
 ความ มีผมดำ หัวทึบ สดสวยสด แต่ทอดถอน
 หฤทัยโดยกามคุณเป็นอนนถประการ นอกนั้นก็
 ชราวัยยังมีแต่อาการทรมานพินทุชา ก็

พ.ศ. ๒๔

พุทธาวตาร

ชายชาวแลกะไรก็ไม่เห็นถนัด จะเที่ยว
เที่ยวไปไหนก็ของขี้ตมแต่ความลำบากยากแค้น
ก็เขายังจะอยู่ทำอะไรกันอีกที่ในพระนคร โฉน
หนอจึงไม่สัณเฑาะไปหาอาศรมวัน เป็นทรมม
เย็นกายสบายจิตตลอดคืนโดยมีกนอช เพื่อจะ
ได้บรรลุพระศานตธรรมคือ ความระงับ คัมภักช
ภย ถึงอยู่ไปก็มแต่มีคหนามว่าวาทะเวณศวัระ
เป็นที่ใดใคร่กรวดในลำคอ หู, ตา, จมูก,
หนัง, ลิ้น, สิ้นทุกอย่างต่างไม่ทำหน้าที่ของตน
ล้วนแต่ไร้ผลทั้งนั้น ถึงอย่างนั้นแล้วเมื่อมา
ประสบสมณอันเป็นที่เศร้าใจก็จะต้องเห็นห่าง
จากสรรพสิ่งทั้งปวงเข้าความลุ่มหลงละเลิงของ
เขาแล้วมา ขวาก็ยังละทิ้ง คำอุทานนั้น ไม่ไ
อุปมัยก็ถึงเมียสาว อันเป็นที่รัก

เมื่อพระสรวาลธิดาภิรมย์เป็นราชโอรส
ของพระจอมมราทวงจินตนา ครั้นถึงบัดนี้แล้ว
จึงเสด็จไปทอดพระเนตร ฌาณนอก พระภรา
ก็ได้ทรงทัศนาศังสุสานประเทศป่าช้า อันเป็น
ที่ซึ่งอันแห่งความโศกเศร้าโศกลาย ทั้งเป็นที่
ตั้งความเคียด ของนักพรตผู้แสวง ทางพิจารณา
แลเป็นที่ตั้งแห่งความกษัยแก่คนพาลชน มี
ทราศศพเกลื่อนกล่น อยู่ในที่นั้น พระองค์
ทอดพระเนตรเห็น ศีรษะกายอัน เหลวละลวยย่อย
ไปในน้ำชำระนั้น ทรงระลึกถึงความไม่

เที่ยงจนมาแล้ว ก็เกิดรำลึก พระพุทธรูป กระ
สับกระส่าย ทระ แสงหา พระ ญาณ บิชา คือ
ความเหนื่อยหน่ายจากสังสารวัฏ จึงตรัส
นายสาวว่า

สถิติแห่งร่างกายใน ที่สัดถึงความสะดวก
ไปสิ้น ไปถึงปรากฏอยู่บัดนี้ เป็นเครื่องอุป
มแต่่น่าเกลียดไม่ สอาด ผูกเกล้า สิ้นช
กลืนทุกอันชาติอันเกิดแต่่น่าเกลียดนั้นเอง ก
พากันมา แวดล้อมอยู่อย่าง เป็นอาหาร ก็แต่เห
โฉนคนพาลผู้ ไร้เวลาจึงมาถ้อยกันนั้นเป็นที่
แล้วกระทำทุจริตต่าง ๆ คือพยายามลัก
ทรัพย์ ของผู้อื่นบ้าง ตระเกะกิด ตระกาย คบหา
สมาคมกับสตรีของผู้อื่นบ้าง ขำพ่นประทุษ
ร้ายต่อกายสัตว์ อันบ้าง ก็เลิกศพนอนอยู่
นั้น ไม่เห็นมีพมสา ไม่มี วาจา ส่อเลียด
ไม่กล่าวคำทำลายความรัก มีร่างกายอันเย็น
โดยวิเศษ เหตุปราศจากความอยาก ปราศจาก
นอนค้างอ้างแรมด้วยพวกพ้อง เว้นจากการ
แสวงหา ทรัพย์ สมบัติโดยทาง ขาญ กรรม ไม่
ต้องไปเที่ยว ขอลานตามประตูบ้าน ผู้อื่นให้คน
เผ่าประคัมมันต์เชน เว้นจากความรักความ
เกลียดความลำบากความหลง สดงานทนเป็น
ภาคพินทียุ่ ครึ่งทิศของร่างกายอันถมแผ่นดิน
ร่างกายย่อมถึง ซึ่งสภาวะเป็นดิน เป็นถ่านเท่า

พระพินิจวรรณการ

พฤศก

เป็นอุปัชฌายะ เป็นหนอน นอนอยู่อย่าง ธรรมดา
เสมอด้วยท่อนไม้แก่ก้อนหิน

พระสรวาลลิตกษมีรับสั่ง กษณายสารถึงนั้น
แล้ว ทรงอาศรัย ความ ระวัง อันเกิดแต่ความ
เหน็ดเหนื่อย ทรงพิจารณาเห็นสรรพสิ่งทั้งปวง
มีความพินาศเป็นที่สุด เมื่อเสด็จจึงปราสาธ
อันอยู่ณท่ามกลางพระบุรีแล้ว มีพระอภิลา
คือความ รื่นเริงใน การเสวย สิริ สมบัติ อันย่อ
หย่อนลง ทรงสถิตในทศมามคมแห่งนางนักษ
สม มี มีชาติ สมภพ แก่ กษัตริย์ พมณ หกพัน
นาง มีพระเนตรทั้งสองข้าง ครุฑทั้ง ตามฤค
มีศรีอรอนทวย อันประคองวิจิตรจรรณา ฌายใน
พระราชวัง แต่เหตุที่พระองค์ มีพระหฤทัย
ตั้งคอศานติธรรมเสียมั่นคง จึงมิได้ทรงประ
สยความสัสชนสมาคมน

ลำดับนั้น พวกไพร่ทั้งหลายจึงเข้าไปเฝ้า
พระเจ้าศุทโชน ผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ณ ท้อง
พระโรงราชสภา แล้วกราบทูลว่า ข้าแต่
พระราชสมภารเจ้า พระราชบุตรของพระองค์
จักให้เป็นประโยชน์ต่อโลก อนึ่งจักให้เป็น
พระผู้ มีพระภาคผู้ ชนมาร

พระเจ้าศุทโชนทรงสยกับแล้วมีพระหฤทัย
ปราณนจะ ให้พระราชโอรสเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
สืบสันตติวงศ์ จึงโปรดให้ ทำการรักษามะ

ทวารให้ มั่นคงแข็งแรงขึ้น กว่าเก่า เพื่อจะบอ
กันมิให้พระ ลูกเจ้า ผู้ มี พระหฤทัยยินดีในป่า
ออกไปสู่ ตโปวันได้

ในขณะนั้นพอถึง เวลา พระสุริยเทพยตรผู้
มีสติคิดทรวงไว้ ซึ่งความเป็นกลาง กล่าวคือ ละ
เสียซึ่งความปราณนทั้งปวง ก็เคลื่อนคล้อย
ลอยลงไป สู่ อัมพร ซึ่ง มีแสง ทั้ง แสงเด่น ส่อ
สนชยา โดยความปราณนจะเข้าสู่หนทาง
ระวังภัยสันนิษ ฌกเศยสจิตคาริยที่ ยอก เขา
อัสติระ เมื่อทวงพระสุริยาศราเคลื่อนคล้อยล
ทวงไปแล้ว ฌกคินนี้ก็ยังปรากฏเป็นสันน้ำครั้ง
บิธมอยู่แน่นหนา แต่ทว่าปรากฏอยู่ชั่วขณะ
หนึ่งเท่านั้น ขณะเมื่อสสันยังปรากฏอยู่เป็น
ที่ชื่นชอุ่มความรักแลน้ำใจของชาวโลกทั้งปวงชั่ว
ขณะพาดแลแล้วกัณธรชาน ค่อนกัมภมล
อนชการทำให้ ชั่วในสระเศร้าสร้อย หยุหอกถ
เกสรนอนหลับไหล เพราะวิโยคทางไกลทวง
อาทิทย ผู้สนิษชิตชมด้วย แล้วก็มีลงมาถูกต้อง
ถ้าจะเปรียบก็เหมือนพวก พ้อง ที่ต้องพรางจาก
สัตว์ประชน ที่พากัน โศกเศร้าด้วยความเสนา
พอมักลงแล้ว ที่คตทั้งแปดก็ คาคด้าเหมือน กับ
กลุ่มเมฆ เมฆวสวัตินมีมาลิกอกจำปากล่าว คือ
เปลวประทีปเป็นเครื่องประทีป มีแสงวาววับด้วย
เปลวขุมการอันเปลวปนกับประกายคล้ายกับกล

พ.ศ. ๒๔๗

พุทธาจารย์

สัตว์ทศพรหายพรากจากไปแล่มจิตต์หวั่นไหว
กระสับกระส่ายฉนั้น

ขณะนั้นคิวงพระจันทร์ อันประกาศรูปสัสด์
กล่าวคือมรรยเสนชิตส์คำ ๆ แลประกาศ สักขาว
สอาก เป็นทังช้อยแห่ง หยาดน้ำ อมฤตวารี
สามารถจะ แลร์คัมหามเสยชง อันชการ อันทบ

แน่นหนา ประพฤติ จรรยา เพื่ออุปการะ
แก่สรรพสัตว์ ทุกสิ่งมีความกรุณาอยู่ณาย
ใน ก็เยยเยยมเหลยมไคล ไชริศม์ขึ้นมา

เมื่อพระจันทร์อุทัยไชริศม์ขึ้นมาแล้ว พระ
สรวารณสีททศพรเนตรศุณนามพอนซึ่งครก
ครนแห่งนางในอนังคงาม ประคัยแวววาม
ด้วยเครื่องประคัยอันเลิศครู่หนึ่งแล้ว ทรงพระ
ดำริหว่า นางทั้งหลาย เหล่านี้มีท่งทักทียา
ทุกสิ่ง สายฟ้าอัน แลยฉวักเฉวียนใน กลบเมฆ
กล่าว คือทำให้หลงใหล มีท่งตาอันคงาม
ยามเมื่อส่ายสอศ สามารถ จะ ล่วงลอคเข้าไปสู่
ทวงฤทธิย์ เราละเสยชงวิชัยอันรทกทบมี
อุปมาถึง ขาพินอัน ทาด้วย ความ สุข แล้วไป
อุยักยหญิงสาว กล่าวคือธรรมเครื่องระงับ ซึ่ง
จะสั่งสมไว้ ได้จนตลอดชีวิต

เมื่อพระราชกุมารผู้มีชาติ สมภพ อันเกิด
แต่เทวาทราชพจนาจนากกษณ ครั้นพวกเฝ้า
ประคูล์ รักษายามท่ายับประคูล์สิ้นแล้ว พระ

องค์เสด็จโดยถ้วนตามทางทิมแถวแห่งวรปรา
สาท ทรงปลกนายนมาคันอันมีนามว่าสวณทก
ให้คนช่น แล้วจึงเสด็จขึ้นทรงม้ากัณณกขัย
ไปโดยพโยม วิถ สัน ระบะ ทาง สิบ สอง โยชน์
บรรลุดังวัน สดงานประเทศ ย้านัน ปราศจากประ
ชาณิกชน

เมื่อบรรลุดังคำปลนนั้นแล้วเสด็จลงจากหลัง
อาซากัพอระจวบเวลารุ่งสว่างวัน จึง
ทรงเปลื้องเครื่องประคัย เป็นต้นว่ารัศพระกรแล
สร้อยสังวาลพาหุภัก แลภณทลพระมหา
มงกุฏ ส่งให้แก่นาย มาคัน ยังเหลือแต่
เครื่อง ประคัย กล่าวคือ สัตยธรม์ คุณ แล้ว
ครัสแก่นายมาคัน ว่านเณะเจ้าจรัยเครื่อง
ประคัยท่งป่วงพามักกลับไ้ เครื่องประคัย
เหล่านี้เราใช้ สักทรอไป แต่เมื่อ ยัง อยู่ใน ราช
ตระกูลยังเหลืออยู่เท่านี้ถ้าประ โยชนอะไรให้
แก่เราอีกไม่ได้แล้ว เจ้าอย่ามีความเดือดร้อน
เยอโยในเรา ว่าเราอยู่บ้านเคียวเลบ ธรรมศา
สัศว์เมื่อเกิดก็เกิดคนเคียว เมื่อตายไปสู่
ปรโลกก็ไปคนเคียว ต้นไม้ ในป่าก็ถักนกกาง
ต่างร่มของเรา เหล่ามฤคชาติซึ่งมีฤทธิย์อัน
ทักทิกเป็นมิตรของเรา แผ่นดินจักเป็นถิ่นนอนเล่น
ของเรา เปลือกไม้เล็ก ๆ ยาง ๆ จักเป็น
ผ้านุ่งของเรา ความสัน โคมมกัณณยจักเป็นคลัง

พระพินิจวรรณการ

พฤศก

ของเรา ความกรุณาแก่สัตว์กำพร้าจักเป็น
เมื่ยตรัก ของเรา ความ คิณินินทา อันใดอัน
หนึ่งวันเป็นขรรคมหาของสังสารวัฏ เหตุว่าศรัย
สมัยพิศุสสถานจะไม่ ก็มิแก่เราเลย

พระราชกุมาร ครัสกึ่งแล้ว ถ้ทรงศักดิ์พระ
เมาล์ด้วยพระแสงขรรค์ สักนายมาทันณ มี
หน้วนชุ่มด้วย น้ำทาเกลียวไปแล้ว เล็ดจันส
ยอกเขาอันสูง เมื่อพระมหาบุรุษราชเจ้าผู้เป็น
ครูของโลก เล็ดจันเข้าสู่ ความสุข ด้วยการ ผูก
มัลลิกกล่าวคือทรงนั่งชัศมาสมี มีพระหฤทัย
อันระยัยเพราะทรงผดุงโลกไว้ ซึ่งเกราะ คือพระ
สมาธิธรรม ยอกเขาถ้ำขึ้นกาลแตกแตกแหลก
ลือออกไป เมื่อจอม ขาภินทนาการทำลายสิ้น
ออกไป หม่อมมรทหลายผู้สัจจอยู่ในอากาศ
ก็พร้อมกันผ่นพิศุสคังจ้องแลดู พระมหาบุรุษ
ราช กล่าวสรรเสริญว่า ข้าแต่พระองค์ผู้
เป็นประธาน จอม ขาอันไม่ สามารถะ ทรงไว้
ซึ่งพระองค์ผู้เป็นครูของโลกไว้ พระองค์
จึงเลื่อมใสในธรรมวันงามของพระองค์เถิด

ลำดับนั้น พระมหาบุรุษเจ้าก็ได้ ทรง
บรรลุษซึ่งประเทศอันปราศจากทวนในห้วงล่าวคือ
วิหิราสสัน มีวิเวกสมาธิอันยิ่งยวด มีพระ
ปรีชาญาณวันทั้งนั้น ทรงไว้ซึ่งพระสำคัญ
คือฉานสมาธิวันถาวร เป็นเหตุระบรรลุดัง

ที่ตั้งของอนตรขันธ์บุญญา

ขณะนั้นชาคิมาร ซึ่งเคยทำการ ผจญแก่ผู้
ประพฤติพรตอันมั่นคงทั้งหลายให้ วิเวการำริบ
เพราะจ้องระไว้ ด้วยความเกลียดชัง จึงใช้
นางกานทาทั้งหลายอันคนสร้างสรรคด้วยวิคัม
พระจันทร์ ให้มาแสดง กิริยา ประ โลม ล้อ
เพื่อ จะ ทำลาย สมาธิ แห่ง พระ มหาบุรุษ ราช
เจ้า แท้จริงนาง ทั้งหลาย เหล่านั้น สามารถ
จะทำเหล่าคอกขั้วทั้งหลายให้ วิกล ปรายชัยไป
ด้วยขำเลื่องหางคา แลสามารถจะทำพวงมาลา
ที่ทำด้วยคอกขั้วให้ คร่ำสัด้วยวรรณะแห่งขั้วยาท
อันขงงาม แลสามารถแสดง ความคึกคัก
อันหาสิ่งเสมอมิได้ ให้แก่วิคัมพระ จันทร์ ด้วย
วรรณะแห่งทวงหน้าอันขงงาม นางเหล่านั้นก็
มาพยายามเพื่อจะ ทำสมาธิ อันดำรง มั่นอยู่ใน
กระหม่อม ของ พระมหาบุรุษให้ ปราศจาก ผล
ค่อนันพวกพลเสนามาอันหาผู้จะต้านทานมิได้
ก็พากันมาแวดล้อม พุ่งชัคคัสตราว หินไฟไม้
แลฝน ทั้งหลาย ระยับ ประมาด มิได้ คัดยักย
เมล็ดฝนเกลื่อนกล่น ท่วมวงศ์พระ มหาบุรุษ กุ
คังกองคอกไม้ ที่สัพพะยามารได้ แผลงศรไป
เอง เมื่อพวก มารแสน ยารถเป็น อันมาก มี
ความอ่อนแอแล มีงอาพระมหาบุรุษเป็นเข้า
หมายมิได้พากันหนีไปสิ้นแล้ว พระมหาบุรุษ

พ.ศ. ๒๔

พุทธชาดาว

เจ้าก็ทรงไว้ ซึ่งงานมีอาการกิจอาสน์ ถึง
ซึ่งความสำเร็จ เป็น พระ สัพพัญญู สัมมา สัม
พุทธเจ้า จึงทรง ถวายตราแสด จักรซึ่งเทพกา
ทั้งหลายมีพระมหามุขประชันนำมาถวาย แล้ว
ทรงแสดแก่ พระ สัทธรรม เทศนา แก่หมู่ เทพกา
มนุษย์และนา เพื่อ บูรณ โภกษธรรม อันพ้น
จากสังสารสสาร

ท่านจะยอณกล่าวถึงนายมาคัน เมื่อพา
ม้ากลียมาหลายเวลาจึงเข้ามาถึงคากยบุรีอันมี
อาสน์ว่างเปล่า ซึ่งทั้งหลายทั่วมณฑลทจน
กระทั้งใน พระราชวัง พา กัน สร้อย เคร่า มีแต่
เสียงร้องรำพราวน ประกอบด้วยความสุขเกษ
ยนี้ ก็ พระเจ้าศุภ โชนก็ทรงเกิดครุอันพระ
หฤทัย เทหอาศรัยบุตรวิโยค มีพระชนมชีพ
เสื่อมพลียอยู่ทรงประสยความพลียอันแน่นหนา
กล่าวคือทรงนิทราด้วยความทกลซึ่งทุกขณะ มี
พระกิจอาการอันหนึ่งซึ่งปราศจาก การเคลือบ
ไขว่ามีก็ทรงรู้สึกสมปลุกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเลย แต่
เป็นอยู่คั้งสันดานนาน ครั้นค้อมมีพระสติ
สัมปชัญชี่ เทพกาทั้ง หลายผู้ สัตว์ รอย
ในอากาศจึงทลแก่พระองค์ ว่า ข้าแต่พระราชา
เจ้า พระองค์ จงทรวินิจฉัย ปลดปล่อย เสยซึ่ง
ความหลงผิด พระราชบุตรของพระองค์
ก็สำเร็จเป็นองค์พระ สุกตเจ้า มีเหล่าเทพกา

ถวายบังคมพระบาทของกษัตริย์แล้ว

ถ้าก็ขึ้น พระเจ้าศุภ โชนครั้นก็ทรง
ทราบบว่าพระลูกเจ้าได้ประสิทธิใน ไตร โลกแล้ว
ก็พร้อมด้วย พวก อำมาตย์ ญาติ มิตร แล เหล่า
เสนา เสกัจลลาไปสู่สถาน อันเป็นที่ตั้งแห่ง
น้ำอำฤก กล่าวคือความหรรษา เพื่อจะ
ทอดกัณฐาสมเ็จพระชินนทรเจ้า อันเสกั
ประทัยอยู่ ณ ป่าที่ ชนระ มาร ครั้นเสกั จึง
กินแค้น อัน เป็น อุปจาร พระ อาศรม ทอด
พระเนตร เห็นไพร่สละทนน รนรมย์ รยบ จึงมี
รับสั่งกับอุทายอำมาตย์ผู้เป็น ราชสัณพินชพงศ์
ซึ่งประคิณฐานอยู่ข้างรถทรงว่า

สัตว์ ซึ่งเสพ มังส เป็น ภักษาก็มิได้ เหยิน
ข้าาสัตว์ อันเอามาเป็นอาหาร ใจของพวก
อมมนุษย์ทั้งหลายที่ ร่ายกาย ก็มีได้ งุ่นง่าน ด้วย
ความโกรธ เพราะเว้นจากไฟ คือ ของแ
วณทั้งหลายก็มีได้แย่งชิงผลไม้กัน ขวโลก
แต่ผลไม้ อัน หล่นลงเอง ด้วยอำนาจ ความ
ผ่องใสของพระสยัมภู มีพระภาคเจ้า บ้าง
สิ้นจึง ปราศจากโทษ อารณ แม่ น้ำ ก็มีได้
กระฉ่อน ห้วน ไหว ไหล ไปโดย ประติ ลมก็มีได้
กระพือพัดผ่น ลอของพัด แต่ เฉื่อย ๆ เรื่อย สบาย
ทันไม่ทั้งหลายก็แน่งมีได้ คึง ไหว คล้ายกับ
พระมุนีผู้เคร่งครัดมีขยัสถ้อยในฉาน ยินดา

พระพินิจวรรณการ

พฤศฬ

สิ่งทหาเจตนามีไ้ยังแสดงอาการสงขระจันนำ
ชมเชย

พระเจ้าศุทโธทนะรับสั่งณแล้ว เสด็จจึง
พระอาครมอันเลิศ อันเป็นทังแห่ง ความระงับ
ก็มีพระหฤทัยเบิกบาน ทรงทอด ทิศนาการเห็น
องค์พระสุคตเจ้า อันทรงบำเพ็ญพุทธการก
ธรรมทาง ระงับขยับเสียบ ซึ่ง โทษ มีระคะ เป็นต้น
ของเทพคานักลธิขัณมุนย์แลนาค เสด็จประทับ
อยู่ณ ปทุม อาสน มี พนกอิง เป็น คอก ปทุม มีส
งงาม เสมอทองคำธรรมชาติอันเกิดเกลื่อน
กลาทยใน แผ่นปฐพี ทรงไว้ซึ่ง รัศมีสว่าง
กระจ่างแจ้งหาสิ่งเสมอมิได้ มีพระศิวากาย
อันผ่องฉายคล้ายเขาพระเมรุมาศ พระรูปกาย
บริสุทธิสอาดทุกหลักอ้วยน้อมอุคใหม่ ๆ ซึ่ง
เต็ม ไปด้วยรัศมีพระจันทร์พินทว มีพระสัท
ธรรมเป็นรูปกาย ทรงแสดงธรรมแก่สัตว์ทั้ง
หลาย โดยวิธีเข้าไ้ให้ เห็นชัด พระ
อึงสงฆ์ผดยประหนึ่ง ไ้ล่แห่งราชสัทที่ พระ
พาหาแล พระเนตร สูงเต็มเสมอ เป็นอันดีมิไ้
บกพร่อง พระ โยชุนันแกง งาม กุชกัังว่า
แก้ว ประพาฬ แลไ้ไม่แกง พง ผล ออกใหม่ ๆ
ราชัพระพิศตรม่องใสสกลสอาด มีพระ นาลิก
ผ่องฉาย เกลี้ยงกลม พระกรรณ ทั้งสอง งาม
สมพิเศษเสมออย่างแก้ว เมื่อพระเจ้าศุทโธทนะ

ได้ทอด พระเนตร เห็นพระ พินิจมาร ผู้ทรงพระ
ภาคอันโอฬารกัังแล้ว จึงทรงกระทำมัสการ
ก็ไ้รับ ทรพีย คือ ความ ปราโมทย์ เป็น ประติ
การด้วยความค่านัยคอบแทน

แล้ว เทพพา ทั้งหลาย มี ท้าว ศักรเป็นต้น
พร้อมด้วยพระ จอมภูวคณมีพระเจ้าพิมพิสารเป็น
ประธาน แลนาค ทั้งหลาย มี กัมหน้า ถวาย
นมัสการพระผู้ มีพระภาคเจ้า ก็พากันทำความ
เคารพต่อพระเจ้าศุทโธทนะด้วยความเคารพใน
พระบรมครู พระเจ้าศุทโธทนะก็เสด็จประทับ
ณแท่นทอง

เมื่อพระเจ้าศุทโธทนะทอดพระเนตรเห็นดวง
พระจันทร์อัน ผุดม่อง กล่าวคือ องค์พระศากย
เจ้าอันเป็นพงศ์เฒ่าของท่านผู้ จะนำมาซึ่งความ
เพิกเลินเจิญใจ ก็ทรงประสขซึ่งความ
เลื่อมใสแห่งจิตต์-ไม่มีที่เปรียบปาน แต่ครัน
เสด็จเข้าไปใกล้ ถักลั้มคณลอนชการ ด้วย
น้ำพระ อัสสัชลอัน ชุ่มชื้น พระเนตร เหตุความ
หรรษา มิไ้ อัมค้วยการที่ ระทอดทิศานุองค์
พระศากยคณ อันประกอบด้วยสออย่างอมฤตวารี
แล้วจึงเปล่งสุนทรวาทั์คำรัสว่า

พ่อผู้เป็นเทพพา มีพระเนตรอันชุ่มค้วย
พระกรรณเป็นอันมาก หากมาจักให้ ไ้ใครโลก
บริสุทธิจากโทษมิไ้แต่หรรษา โฉนหนอพ่อ

พ.ศ. ๒๔

พุทธาวตาร

จึงทำหมู่ประยูรวงศ์ให้สันตติหลังไหลมอมมูล
ไป้วยความโศก เหตุวิโยคพลัดพรากจาก
ผู้เป็นทวิรัก

แต่ก่อนพ่อเคยสำนึกในท่อนอนป้วยผ้าเงิน
มีแสงสว่าง อย่าง ประหนึ่งว่า จะ ยมวัย ตลอด
วาทร์ มีแต่สุขขุยบ่ปราสาทอันแล้วด้วยแก้ว
ผลกอันสุกใส บิคนไฉนพ่อมานอนเห็นอพน
ป้วยไฟในย่า อันกระคายด้วยปลายหญ้าที่หมู่
เนือกคิชาทเหลือนอยู่ครั้ง ๆ กัน

แต่ก่อนพ่อเคยเสวยชลอันเย็นสนิทแล่มอง
ใสๆแสงพระจันทร์ ในภาชนมุกต์ อันมีสีสุก
ถึงแก้วมณี ไฉนพ่อจึงมาเสวยวารเฝื่อนกร่อย
ในลำธารอันอาทลด้วยกรึนแลเยือกทม ชื้นชื้น
ด้วยควายปละแลข้างโซล่งที่คลุ้มคลั่งด้วยควา
มร้อนลงนอนเปล่งในคิมฤฤ

เหตุไฉนใจพ่อจึงกล้าหาญอยู่ด้วยอิริยา
ยถันนแซง กระคาย กาย ของพ่อนันสมควร
แต่แก่ผ้าเงินบาง ๆ อันปลิวลม ไฉนพ่อจึงมา
นุ่งห่มหนังมฤคาผูกขนาทนมกรทอง ทำ
ให้ร่างกายเศร้าหมองอย่างยิ่ง ผินหน้าหน
สรวพลึงที่เป็นสขสขาย สติทึงหลายที่กล่าว
มาเหล่านี้ ใครเป็นผู้ ชีเป็นครูสั่งสอน

เมื่อพระ ชนยัค คำรัสติดยคำ ประกอบด้วย
วาทะอันสูงสมวยในบุตร เพราะความซอตรง

แลเพราะทรงถือว่าเปนพระบิดา ในท่ามกลาง
สภาคัมภีร์ สมเด็จพระผู้ มีพระภาคผู้เป็นหมอ
รักษาโรคอันยังเกิดแต่ความเคืองร้อน จึงตรัส
กับพระบิดาผู้มีพระพุทธานันเศร้าหมองด้วยขลิ
กล่าวคือเสนหาว่า

พวกพ้องเผ่าพันธุ์ ที่ต้องเอาใจเขาค้วยการ
ทำคุณ เขามาเกี่ยวข้องในเวลาใกล้ สิ้นชีวิต
จะมีประ โยชนอะไร ไม่เมื่อวันตาย หากเขา จะมา
ช่วยขียน้ำตาสักครู่หนึ่งแล้วก็ไปเท่านั้น การ
บรรลพพระสัทธรรมอย่าง ๑ การเว้นความยินดี
ในกิริยาของโลก อย่าง ๑ การ คย สัตติ บุรุษ
อย่าง ๑ การสำรวมอย่าง ๑ เหล่านี้เป็นธรรม
ที่ไม่ร้อนแ่งน ย่อมเป่นเผ่าพันธุ์พวกพ้องของ
สัตติบุรุษผู้มีใจปราศจากกำหนดในเวลาสิ้นชีวิต
ได้ ยินว่าพระเจ้าแผ่นดินทั้งหลายยังซัดสน

จนความนอนในที่ซียาอันอ่อนลมน เพราะคิด
ถึงเหตุตรงรอยอย่าง คือกิดถึงดินแดนประเทศ
ราชแควราช อาณาเขต ถูกใจร้ายแลพระ
ราชาอันแย่งชิงไปบ้าง พระมเหสีทวิรัก
สนมทั้งหลายหึงส่วง กันแล้ว พยายามฆ่าตน
เองบ้าง มีาทรงล้มตายบ้าง มนตรีผู้ มีกำลัง
ก่อการประทุษร้ายบ้าง ดังนี้เป็นคันเสมอไป

คนผู้ปราศจาก ความขบขันอันเป็นยมนั้น
หนากล่าว คือ เครือผูก อันเข้าไปใน บ่วง แห่ง

พระพินิจวรรณการ

พดศก

ความปราถนาย่อมมีความเย็นใจ เหตุใด
จากความร้อนคือคัมภีรศาสตร์จาก เยื่อหุ้มแล
เกิดขึ้น บรรลุสุขอันระยับเสียดซึ่งพิษคือ ราก
แลทวน บังเกิดของตนได้ คนเช่นนี้เม
ระนอนอยู่บนแผ่นหินอันรกรงักด้วยปลายหญ้า
อันแหลมในป่าก็มีความสุข

ข้าแต่ พระองค์ผู้ เป็นใหญ่ กว่าชน คนที่
บริโภคอาหาร มากเกิดโรค แต่อาหารไม่ย่อย
ย่อมต้องแลกลั่นออกตามทวารเสมอ ถึงจะ
กระวนกระวายอยากก็ต้องอดอาหารแสดงที่ตน
ต้องการ เพราะเกรงใจใหม่ ส่วนคนที่ปราศ
จากกังวลแล้ว บริโภคมากไม่แลผลไม่เล็ดน้อย
อันหล่นลงเองโดยไม่ตั้งใจพยายาม คมน้ำพอ
สมควรแล้วย่อมไม่เกิดโรคเสียดแทง ไม่ว่า
เวลาไหน ๆ

ท่านอนอนน่านักด้วยบนนอนอ่อนตัวกึก กึก
สถิตคือ ปราสาททองกึก เครื่องแต่งตัวสวย
แลมกนก ข้างมา โลกสมมติกึก ที่ยทกล
นัยก็ยังมี ย่อมไม่ให้ความสุขแก่ใครเลย
เพราะเหตุไร เพราะของทั้งปวงอันไม่มีที่สุด
ยทกลพึงประสบพบเห็นแต่ชั่วพริบตาเดียวแล้ว
ก็ตกไปในอำนาจของผู้อื่นไม่เป็นของใคร ๆ

ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นเจ้าแห่งคน สิ่งทระ
ทำให้แก่ ร่างกาย คือหนาร้อน ก็ระคาย ส่าย

สรวบใช้น้ำแข็ง ประเด็นจันทน์ ห่มผ้าจัน
บาง ๆ นั่ง ร่ายแสง พระจันทร์ หน้าหนาวก็
กอดถนอมกันแต่ง ตั้งแห่ง นาง ครุฑ ผู้มี ศรัทธา
ทริยประพรมด้วยชมพูแลหยาฟวัน เวลาราตรี
ก็ฟังเพลงขับแห่ง สตรี ชั่วคราว อัน บรรเลงกับ
เพลงพิน กลางวันก็ต้องไปหาคนที่ประชุม
สาธชน ร่างกายที่ยาวงให้ ถึงเพิกนัยถึง
เป็นอกตัญญูไม่รู้ จักคน คือไม่ถาวรยาวนาน
ผู้ที่มีความสุขใน จิตอันเย็นอยู่ เสมอ
เหตุหมกความอยาก แก่นจันทน์ก็ไม่ใช่
เพลินใจ ผู้ที่หมกทุกข์ยืนด้วยเครื่อง ประทับ
กล่าวคือกรรม อยู่แล้ว จะยืนทน เครื่องประทัย
อันเข้าไว้มี ประโยชน์อะไร การที่คงพึงเสียด
ครสือนเสมอ ด้วย เครื่อง รัตนอลงกรณ์ เป็นต้น
ไม่เป็นที่พอสบายแล้ว การที่ตกแต่งครกครน
ด้วยผ้าผืนอันวิจิตร ไม่เป็นที่ยืนก็แห่งคนผู้
มีปกติห่มผ้าทูลพัสดร์ คือคือ

ข้าแต่ พระ ราชา พระองค์ จงละเสีย ซึ่ง
โมหะที่ยทกลข้ามได้ ด้วยยาก จงอย่ากระ
ทำที่ตึงแห่งเสนาหา จงพิจารณาสังสารวัฏซึ่ง
เป็นของหวนไหว อย่าจมลงไปในทะเลกล่าว
คือความเกิด เมื่อยทกลน้อมไปแล้วในสมัค
คือสามารถจะเที่ยวไปตามหนทางสำหรับเที่ยว
ทั่วทิศแลสามารถจะเจรจา รวบรวม ไม่ผิดพลาด

พ.ศ. ๒๔

พุทธาวตาร

ในภพซึ่งเป็นที่ยังเกิดของ คนเสมอกันไม่มีใคร
เกินหน้า (พระนิพพาน) เมื่อถึงที่สุดดังนี้
แล้ว ใครจะเป็นผู้พ้นนี้ ใครจะเป็น คนอื่น
ก็เป็นธรรมดาเพราะตัวเท่านั้น

โกฏิมิ จิตต์ ถึงสมาธิวิเวก มีกุศล เป็นของ
หน้ายิ่งกว่า จิตต์ เลื่อมใส ก็ได้ บรรลุโสดา
สกทาคา อนาคา อรหัต เพราะเหตุเห็นพร้อม
ด้วยตนเอง ด้วยปัญญาอันเป็นที่ สันไปแห่ง
อาศัยทั้งปวง

สมเด็จพระผู้มีพระภาคตรัสดังนี้ แล้วก็
ทรง ทำลาย เสีย ช่าง ทดง แห่ง ความ นียถยัง
ว่ากาย (สัฏกาย ทิฏฐิ) เป็นเครื่อง รกชัญ
ด้วยจอมอันสูงยลีย อันทัยแลแน้นหนาด้วย

สมเด็จพระผู้มีพระภาคผู้ เป็นพระอาทิตย์
ชนะซึ่งโลก เป็น ผู้พ้นนี้ แห่ง ยทกตผู้ มีคุณ
ได้ทรงกระทำซึ่งชน ทั้งปวง ให้ บรรดาจาก เมฆ
หมอกมืดมน ด้วยแสงสว่าง คือพระญาณ
แลทรงตั้งไว้ ซึ่งพระกายกล่าวคือพระสัทธรรม
อันเป็นศรณะ ที่ระยังสัคว ให้ข้ามจากมหา
สมุทร กล่าวคือสังสารวัฏ ด้วยพระกรุณาแก่
ประ ชาชน แล้ว เสกจินิพพานมิได้ ฤทธิอีก
ต่อไป.

๒ ปลายแห่ง วิชระ อัน คมกล้า คือ พระญาณอัน
รุ่งเรือง ให้ซึ่งโพชนาปัญญาเป็นเครื่องยัง
สัคว ให้คน เพราะโพชนาปัญญาเป็นเครื่อง
ทำใจให้ละเอียด ปราศจากมลทิน มีส่วนทำลาย
ละ โทษอันเป็นนิเวศน์

ล้าคายนันศากยผู้ มิใคร่ จิตต์ ทั้งหลายเจ็ก

จบพุทธประวัติ

นิทานพื้นบ้าน เรื่อง ช้าง

— คำนำ —

ข้าพเจ้าต้องขอออกตัวเสีย ก่อนว่า ข้าพเจ้าไม่ใช่ นักเขียน เรื่อง นิราศคดี หรือ เรื่องเกร็ด, กิ่งของพงษาวดารแม้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งเลย การที่หาญอาสาเข้ามาเขียนเรื่องนี้โดยเหตุ ๒ ประการ ประการ ที่หนึ่งท่านบรรณาธิการซึ่งเป็นเพื่อนข้าพเจ้าเคยปรารภว่า “เรื่อง สำหรับ วิสาขะ มาส น่ากลัว จะไม่พอ เพราะเรื่องราว ที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนาออกจะหายากอยู่” ประการที่สองข้าพเจ้าได้เรื่อง ที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา เรื่องนี้ มาเห็นเข้าที่ ครั้นจะนั่งเฉยเสีย ก็คิดประหลาดว่าเป็นมนุษย์ ที่เกิดมาสำหรับปลื้มใจเข้าสู่สั แต่ครั้นจะเขียนส่งๆ มากก็เกรงท่านผู้อ่านบางท่านจะหา

ว่าข้าพเจ้าอวดดี แต่ข้าพเจ้ามาคิดเสียว่า การอวดดีนั้นก็ยังดีกว่า อวดชั่ว เพราะอวดดีถ้าต้องการ อวดจริง ๆ แล้วก็ ประพฤติได้ยากต้องมีความจริง ๆ จึงจะอวดได้ ส่วนการอวดชั่วนั้นง่ายนักทีเดียว แม้แต่แต่งกายไม่เรียบร้อยเช่นตก เขมรหรือ หยกก็จริงไม่ ต้อง ถึงกับกล่าววาจา ก็เป็นการอวดชั่วเสียแล้ว แต่มีบางคน เห็น ว่าการ แต่งกาย เป็น นักเลง หรือ การกล่าวมรสุวาจาปรามาสผู้อื่นเป็นการ โกหกก็มี เหตุนี้ข้าพเจ้าให้ คิดเกรงกลัวในนิสัยของบุคคลจำพวกนั้นอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องเขียนคำนำออกตัวเสียมากมาย เพื่อให้ ท่านผู้อ่านทั้งหลายพึงเข้าใจว่า เรื่องที่ข้าพเจ้าจะเขียน

พ.ศ. ๒๔

พระพุทธศาสนาในยุบุน

ต่อไปน เขียนอย่างเล้าสกันฟ้ง จะเป็นเรื่อง
จริงหรือไม่ข้าพเจ้าไม่ขอรับรอง เพราะข้าพ
เจ้าไม่มืหลักฐานที่ จะอ้างและ พิสูจน์ ให้เห็น
จริงได้ ถ้าท่านผู้ใดเห็นเรื่อง ของข้าพเจ้าไว้
ประโยชน์ข้อใด โปรดกรณาอภัยให้ข้าพเจ้า
ด้วยเถิด เพราะลักษณะการเขียนของข้าพเจ้า
ก็เป็นไปโดยเหตุที่มเจตนา ๒ ประการดังกล่า
แล้ว หากใด คงจะ อวดก ิ หรือ อวด ขั้ว
แม้ แต่ อย่างใดอย่างหนึ่งเลย

๐ ๐ ๐

ท่านข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องละ แต่ยังไม่ใช่
เรื่องพระพุทธศาสนา และยัง ไม่ใช่เรื่อง ในประ
เทศยุบุน เป็นเรื่อง ในประเทศสยามเราเอง
นับว่าเดิมตั้งแต่บะ ไรก็อนอะ ไรก็จำไม่ได้ น
แหละ เรื่อง ก่อน ข้าพ จะเหลวเสียวอย่างนั้นแหละ
มีผู้หนึ่งขายปลาหมึกและอ้างคนว่าเป็นหมอ
คุยด้วย เขาเคยไปขายปลาหมึกที่ย่านข้าพเจ้า
เสมอ ๆ วันนั้น คือวันที่ข้าพเจ้ากล่าวว่าจะ
ไม่ได้นั้นแหละ ข้าพเจ้าให้ รุสีกอยากรับประ
ทานปลาหมึกขึ้นมา จึงร้องเชิญ ท่านขึ้นเส
หมอกุขายปลาหมึกให้แวะเข้ามาในย่าน แล้ว
ข้าพเจ้าก็แสดงกิริยาอาการเลือกเฟ้น ปลาหมึก
คัวงาม ๆ ให้ท่านขึ้นเสยัง ท่านได้นั้นข้าพ
เจ้าก็เหลียวไปเห็น สมุค หนึ่งถือ จัน ในตะกร้า

ปลาหมึกเล่มหนึ่ง แต่แรกข้าพเจ้าคิดว่าเป็น
หนังสือพงศาวดารจีน สำหรับ ร้องว ของท่าน
ขึ้นเสยังอีก ครั้น ชักถาม เข้าจริงจึงได้
ความว่า เป็นหนังสือขานว่าด้วยเรื่องพระพทข
ศาสนา เขาเก็บรักษาไว้ กว่า ๕๐ ปีมาแล้ว
“ลือเข้ามาอยู่ในเมืองไทยกัย?” ข้าพ
เจ้าถามด้วยความสงสัย

“สามสิบกว่า” เขาตอบอย่างหน้า
เฉยตาเฉย

ข้าพเจ้าเชื่อที่เคยว่าเจ้ คนนั้น เข้ามาอยู่
ในกรุงสยามกว่า ๓๐ ปี เพราะสำเนียง ทพค
ภาษาไทย ไม่มีแปร่งเป็น สำเนียงจีนเลย แต่
ยังก็คิดสงสัยอยู่บ้างจึงถามว่า

“ลือ อยู่เมืองไทย คัง สามสิบ ปี กัย คัอง
ขายปลาหมึกอยู่อย่างนั้นแหละหรือ?”

“อ้วนวิชา”

“วิชาอะไร?”

“วิชาหมอกณะชี ลือถามไ้” เขา
ตอบสำเนียงออกเจตนา

ข้าพเจ้าต้องหาเรื่องอื่น มาพูดกลยเกลื่อน
เพื่อไม่ให้เขาโกรธ จึงแก้งถามว่า

“วันหนึ่ง ๆ ลือลงทุนเท่าไร? และขาย
ได้เท่าไร?”

“อ้วนลงทุนวันละหนึ่งจี้ ได้กำไร วันละ

เจ็กพวกกันข้าว แล้วบางวันก็ไปค้าหมอกข้าง
วันละเพ็ง สลึง บางวันเคราะห์ดี ก็ได้อะ
๔-๕ บาท ”

“ถ้าอย่างนั้นมันขอเหมา ลอหมอกให้ค่า
ปลาหมอกสลึงสามสลึงก็พอ ต้อง นึ่งคุด กับข้าว
จะให้ค่าจ้างคุดออกสลึงหนึ่ง รวมเป็นบาทหนึ่ง
เย็น ๆ ลอจึงคุดกับขานลือเอาไหม ? ”

“เฮาซี ทำไมไม่เอา ”

“ถ้าเช่นนั้นเอาเป็นคุดกลึง บังปลาหมอก
มาอีก ” แล้วชาวเผ่าก็เรียกเด็ก ๆ และพวก
คนใช้ มารับประทาน ปลาหมอก จน หมก หาย
ระหว่างที่เจ้าจีนแลเห็นมอญบังปลาหมอกไปปลาง
ชาวเผ่าก็คุดไปกับเขาปลาง ตรงไหนที่เขา
สงสัยเขาก็ไปคุดหนึ่งสอเล่นน่ะสิ สรุปความได้
เรื่อง รวาทัง ชาวเผ่า จะ ไป เล่าต่อ ไปน

๐ ๐ ๐

เหตุใดจึงอ่านหนังสืออยู่นอก และ
ยืนแกว่งหนังสืออยู่นอก แต่ภาษาพูด ๆ
ไม่เข้าใจกัน มีตำนานเล่าต่อกันมาว่า ทั้ง
แต่ครั้งแผ่นดินใด เหมงพระจ้าวช่องเจงฮ่งเค้
ได้เสวยราช สมัยที่เป็น พระจ้าวแผ่นดิน แล้วก็
ตั้งอยู่ในยศธรรม แต่มีความระแวงสงสัย
เจ้าเมืองมวนจิวซึ่งเป็นพวกคาค เกรงว่าจะ
ยกกองทัพเข้ามาแย่ง เขตแดนใน ประเทศจีน

จึงตั้งให้ เจ้าข้าก๊วยเป็นทเลียงคัง โตดก โตเจียง
กุน รับสั่งให้คุมทหารยกออกไปตั้งซัดคาคัพ
อยู่ที่ปลายเขตแดนเมืองเลียวคังซึ่งเป็นแดนค้อ

แดนกับแผ่นดินตาค ฝ่ายเจ้าเมือง มวนจิวผู้
ครอบครอง แผ่นดิน ตาคได้ ชาวว่า เจ้าแผ่นดิน
จีนส่งกองทัพมาตั้งซัดคาคัพอยู่เช่นนั้น จึง
ให้ ชุนตังซึ่งเป็นราชบุตร ยก กองทัพออกไปตั้ง

อยู่ปลายเขตแดนของตนข้าง กองทัพทั้งสอง
ฝ่ายตั้งซัดคาคัพอยู่เช่นนั้นเป็นเวลานานถึงเจ็ด
ปี แม้ทัพ ทั้งสอง มีใจเป็นยศธรรม ด้วยกันทั้ง
สองฝ่าย คล้าย คลึง กัน ถ้าชุน พวกไพร่

พลทหาร มี ให้ กระทำ การซ่อมเหิง เขียวเขี้ยวฟ
รายกรู รายกรูปลายเขตแดนทั้งสองฝ่ายก็มี
ความสุขสบาย ไปมาค้าขายถึงกันหาความ
รังเกียจมิได้ จนแม้ทัพทั้งสองฝ่ายเกิดความ

ชอบพอรักใคร่ไปมาหาสู่กันเป็นเนืองนิตย์ สัน
ความกินແรงแกล้งใจ ในการที่จะเป็น ข้าศึก
ก็ตรงต่อกัน แต่หากด้วยความจำเป็นที่ต่าง
ฝ่ายต่างรับใช้จำนวนของตนมา จึงต้องหยุด
ยั้งทัพทั้งสองฝ่ายกันอยู่เช่นนั้น

ชุนตังนั้นอยากใคร่เรียนหนังสือจีน จึง
ขอให้ เจ้าข้าก๊วยให้ ช่วยว่าจ้าง ชินแสที่รู้ หนังสือ
คาคัพให้ สำหรับสอนหนังสือ เจ้าข้าก๊วยก็รับ
จัดหาชินแสส่งไปให้ ชุนตังได้ ชินแสมาแล้ว

พ.ศ. ๒๔

พระพุทธานุสนธิ์

ก็เล่าให้เรียนได้รวดเร็ว อ่านหนังสือคำอรรถ
คำโคลงเพลงกลอนได้ทุกอย่าง แล้วจึงให้ขึ้น
เสด็จสอนบุตรหลานต่อไป

ส่วนในเมืองจันทบุรีเกิดท้าวพิทักษ์โดยฝน
แล้ง ราษฎรทำนาไม่ได้ผลถึงสามปี บ้าน
เมืองก็เกิดโรค ผู้ร้ายชุกชุมขึ้น ราษฎรได้
ความเดือดร้อนทั่วไปทุกหนทุกแห่ง พระเจ้า
วรวงศ์เจ้าน้องยาจก จึงมีสั่ง ให้จึงยังขุนนางผู้
ใหญ่ฝ่ายกรมการเมืองเป็นแม่ทัพคุมทหารออกไป
เที่ยวปราบปรามโจรผู้ร้าย จึงยังจึง ทราบ
ว่า โจรผู้ร้ายเกิดขึ้นคราวนี้มากมายนานกาล
นัก ทหารที่มียศจะทำการปราบปรามเห็นจะ
ไม่เพียงพอ ต้องขอให้เจ้ากรมการเมืองไปช่วยด้วย
พระเจ้าวรวงศ์เจ้าน้องยาจก ได้ทรงฟังดังนั้น ก็เห็น
ชอบ จึงสั่งให้มีความประกาศไปตามหัว
เมืองต่าง ๆ ถ้าผู้ใดสมัครเข้าเป็นทหารปราบ
ปรามโจรผู้ร้ายก็จะให้ค่าจ้างตามสมควร
พวกราษฎรที่พากัน ก็พากันมาสมัครเป็นทหาร
ปราบโจรผู้ร้ายโดยมาก เพราะไม่ต้องหา
อาหารรับประทานด้วยตนเอง ทั้งยังได้ค่า
จ้างอีกด้วย

ยังมีราษฎรคนหนึ่งชื่อหล้าช่วง เมื่อได้
ทราบประกาศจึงเข้ามาสมัครเป็นทหาร จึงยัง
เห็นรูปร่างหล้าช่วงลำสันแข็งแรง สมควรจะ

เป็นนายทหารได้ จึงตั้งให้เป็นนายทหารควม
คุมไพร่พลที่จ้างเข้ามาเป็นทหารใหม่หมด
หนึ่ง

เมื่อราษฎรเข้ามาสมัครเป็นทหารมากพอ
แล้ว ครั้นถึงวันฤกษ์ก็จึงยกกองทัพออก
จากเมืองหลวงอันมีนามว่าขี้เกียจ (คือเมือง
ขี้เกียจในสมัยนั้น) เทียวปราบปรามโจรผู้ร้าย
ตามหัวเมืองต่าง ๆ

ฝ่ายพวกโจรที่ควบคุมกันแย่งชิงราษฎร
อยู่นั้น ครั้นรู้ว่าพระเจ้าวรวงศ์เจ้าน้องยาจก
ยกกองทัพออกมาปราบปรามต่างก็พากันมาอ่อนน้อม
ยอมลงแต่โทษขอสมัครเข้าทำราชการเป็นทหาร
เข้ากระชวนทัพไปด้วย จึงยังนั้นเดิมเป็นขุน
นางพลเรือนไม่เคยชำนาญการศึก
ครั้นพวกโจรเข้ามาอ่อนน้อมยอมสวามิภักดิ์
ด้วยก็ใจ มีได้กระเสี้ยนอาหารให้เพียงพอ
ครั้นยกกองทัพเดินต่อไปผู้คนก็มากจนเสี้ยน
อาหารก็ขาดแคลนลง ครั้นจะหาซื้อตาม
ราษฎรก็ไม่มีเพราะฝนแล้งทำนาไม่ได้ถึงสาม
ปีมาแล้ว ครั้นจะคิดพวกโจรออกเสียก็เกรง
จะไปชื้อสู้กัน ชนอีกในที่สุดก็จำเสี้ยน
เสียให้แต่คนเล็กน้อย ทหารรับประทานก็
ไม่อิ่ม พวกทหารพากันย่นว่าอาหารกินไม่
อิ่มท้องกองทัพก็เดินไม่หยุดหย่อนจะหาวิธี

แรงที่โหดมา ไม่ทันจะถึงรบกับข้าศึกก็จะ
พากันบอยฆ่าตายเสียหมดเท่านั้นเอง พวก
นายทหารได้ยื่นทหารหลวงกล่าวดังนั้น ก็โกรธ
ว่ากล่าวถ้อยคำเป็นการอับมงคลในกองทัพ
จึงจับเอาตัวมาตีเสียตามโทษ ส่วน หล
ช่วงเห็นแม่ทัพนายกอง กระทำการ เป็น อธรรม
เช่นนั้น ก็พาทหารจางที่ตนควบคุมอยู่ หล
เลียงออกจากกองทัพไป ทหาร จาง อนุ เห็น
พวกพ้องหลกเลียงไปเช่นนั้นต่างก็พากัน หล
เลียง ไปเป็นพวก ๆ ข้างพวกก็ไปสมทบกับพวก
ของหลช่วง จนทหารในกองทัพเขาบางลงไม่
สามารถ จะยกไปทำการ ปราย ปราม ไพร่ผู้ ร้าย
ต่อไปได้ ก็ยกกองทัพกลับเมืองหลวง

ฝ่ายหลช่วงพา พวกพ้องเดินตรง เข้าทาง
เมือง ชวังจะไปพบ ไพร่ พวกหนึ่ง ตั้ง อยู่ ที่ ตำบล
เขายักขั้ว พวก ไพร่ นั้น ครั้น เห็น พวก หลช่วง
ผ่านมาก็ยกเข้าสกัดกั้น ทางไว้ จะเรียกเอาเงิน
ค่าปรับ หลช่วง ไม่ยอมให้หรือทำให้ นาย
ไพร่ มาต่อสู้กันก่อน เติมนาย ไพร่ เห็น
หลช่วง พுகพา ท้าทาย ดังนั้น ก็เข้า ต่อสู้ กับ หล
ช่วง และ ให้ นายรองของตนออกรบกับนาย
รองของหลช่วงเป็นคู่ ๆ ต่างก็ยังไม่ถึงแพ้
และชนะ หลช่วงจึงพุกพาท้าทายให้ ลง
มือในเชิงยิงเกาทัณฑ์ เติมนาย ไพร่ เห็น ชวย

ทั้งสอง คน ต่าง เอา ง้าว ไปปัก ไว้ ห่าง ประมาณ
ร้อยก้าวแล้วต่างก็ยิงเกาทัณฑ์ เติมนาย ยิง ฉาก
ข้ามง้าวไป หลช่วง ยิงฉก กลาง คามง้าว
เติมนาย รี้สู้ ครั้น ครั้น ฝีมือ หลช่วง จึงยอม
ยกหลช่วง ขึ้น เป็น นาย ไพร่ใหญ่ ใน ตำบล นั้น
ต่อมา ก็ ตี ศัพท์ หลช่วง ก็ เลื่องลือ ไปในที่ต่าง ๆ
พวก ไพร่ ใน ตำบล นั้น ทุก ๆ พวก ก็ มา สวม ฝัก คอย
เป็นอันมาก ใน ที่ สู้ หลช่วง เห็น พวก พ้อง
ของตนมากพอที่จะทำการชกได้ จึงยกไพร่
ออกจากเขายักขั้ว หักหัวเมือง รวยทาง เข้าไป จน
ถึงเมืองหลวง การที่ หลช่วง หัก หัวเมือง รวย
ทางได้ ง่าย คาย ก็ โดย ทำ ประการ ให้ ทหาร ลอย
ล่องหน้าเข้า ไปปัก ไว้ ว่า จะ ช่วย ระวัง ภัย ของ
ราษฎร ให้ มีความ สบาย ไม่ คึก เขียว ขา เบื่อ ประการ
หนึ่ง อีก ประการ หนึ่ง แต่ง คน สนิท เข้า ไป เสย
สินยลแก่ เขย ยี่ น จิน ให้ ช่วย กรวย ทูล ยก ย่อง
ให้ ไก่ เขารับ ราชการ เป็น ขุนนาง อยู่ ใน เมือง
หลวง และ คาม หัวเมือง ต่าง ๆ แล้ว แต่ง ขุนนาง ที่
รับ สินยล จะ เพ็ด ทูล ให้ ไป อยู่ เมือง ไท ๆ ก็ ไก่
ทั้ง สิ้น

ฝ่ายเจ้าข้ากับครั้นทราบข่าวว่าหลช่วงคิด
ขยดยกกองทัพเข้าไปเมืองหลวง ก็ทำหนังสือ
กราบทูลว่าจะขอยกกองทัพกลับเข้ามาช่วย
ส่วนพวกตาคนนั้นไม่สู้จะ รุนแรงนัก จะจับผู้

พ.ศ. ๒๔๗

พระพุทธรูปในโบสถ์

ไว้ แทนตัวโก๋ พระเจ้าต้องเจงฮองเต จึง
 คริสต์ถูกขังกับขุนนางที่เล่าอยู่จนนั้น พวกขุน
 นาง ที่ ไม่ ชอบตรง กับ พวกพ่อของ หลี่ซ่ง ซึ่ง
 แต่งเข้าไปนั้นก็เพิกทอด ทัดทานมิให้ เจ้าชาภัย
 ยกเข้ามาช่วย โดยอ้างว่ากองทัพ ทางเมือง
 มวนจิวสำคัญนัก ถ้าเจ้าชาภัยยกกลับเข้ามา
 แล้วก็จะยก กองทัพ เข้าตีซ้ำเติม ฝ่ายเรา
 ต้องตกเป็นคักกระหนาบ พระเจ้าต้องเจงฮอง
 เต ก็ทรงเห็นชอบด้วย จึงมีพระราชสาส์นไป
 ห้ามมิให้ เจ้าชาภัยยกเข้ามาช่วย หลี่ซ่งก็
 ยกเข้าที่เมืองหลวงไค โดย สดวก พระเจ้า
 ต้องเจงฮองเต ต้อง เสีย พระนคร แก่พวก ขยด
 แล้วก็เลยปลงพระชนม์ชีพของพระองค์เองเสีย
 ส่วนเจ้าชาภัยเมื่อทราบว่า หลี่ซ่ง ที่เมือง
 ยุกเกียแตกและพระเจ้าต้องเจงฮองเต ปลงพระ
 ชนม์เสียแล้ว ก็มีความ เศร้าโศก และ แค้นใจ
 จึงยกกองทัพ เข้ามา ที่เมือง ยุกเกียไกร์ จะแก้
 แค้นหลี่ซ่ง ให้ จึงไค ครั้นยกเข้ามาถึงฐาน
 กำแพงเมืองก็ใช้ ขุนยา ล่อลวง จนไค พระราช
 ยศ พระเจ้าต้องเจงฮองเต ขึ้นมา ส่วนหลี่
 ซ่งเห็นจะรักษาเมืองยุกเกียไว้ ไม่ไค ก็อพยพ
 เงินทองพาทหารแยกประเทศหลี่ซ่งหนีไปเมือง
 เชียมไชแซ

ฝ่าย เจ้า ชาภัย เมื่อยก กองทัพไป ปราย

ปรามหลี่ซ่ง ณ เมืองเชียมไชแซนั้น ไคส่ง
 พระราชยศ พระ เจ้าต้องเจง ฮองเต ให้ ไปอยู่
 กับชกฮอง ซึ่งเปนพระญาติอยู่ ณ เมือง นำเกีย
 และมีหนังสือไปถึงขุนคิมความว่า หลี่ซ่ง
 ยกกองทัพหนีไปจากเมืองยุกเกียแล้ว จำเป็น
 จะต้องยกกองทัพไปปราย ปรามแก่ แค้นให้ จึง
 ไค แต่เป็นห่วงพระราชยศ พระ เจ้าต้องเจง
 ฮองเต ซึ่ง ส่ง ไป ผาก ชกฮองไว้ ที่เมือง นำเกีย
 เก่งว่าพวกหลี่ซ่ง ที่ยังมีแยกย้าย กันอยู่ข้าง
 หลี่ซ่งจะคิดอ้ายยกกองทัพไปจับพระราชยศมา
 เสียเถรจะสูญสิ้นพระราชวงศ์ ขอให้ ชุนท
 ช่วยเปนธุระดูแลให้ ด้วย เพราะการรบบทาง
 โนนจะช้านานเท่าไรถึงกำหนดไคไค

ฝ่ายชุนทครั้นไค รับหนังสือของเจ้าชาภัย
 แล้วจึงมาไค ให้ มาคอยฟังข่าวทางเมือง ยุก
 เกียเมือง นำเกียมิไค ชาค ครั้นพวกพ่อหลี่
 ซ่งยกกองทัพไปจะตีเมืองนำเกีย ชุนทก็ยก
 กองทัพเข้ามาช่วยป้องกันไว้ ขณะนั้นบ้าน
 เมืองเล็กโจรผู้ร้าย ชกชม ชุนท ก็ช่วยจับ
 การบ้านเมืองให้ เรียบร้อย ผู้รักษาเมืองยก
 เกยเงรว่าชุนทมาช่วยจัดการบ้านเมืองให้ เป้น
 ที่เรียบร้อยก็มีความยินดี ออกไปเชื้อเชิญให้
 ยกกองทัพเข้าไปพักอยู่ในเมือง ยุกเกีย และ
 ขอให้ ช่วยปรายปรามโจรผู้ร้ายให้ ด้วย ชุนท

เพชรเทียม

พฤศก

ก็ช่วยจัดการบ้านเมืองทุกสิ่งทุกอย่าง ไวรผู้
ร้าย ที่จับมาได้ก็ซักถามว่ากล่าว แต่โดยที่
และสั่งสอนให้กลับใจ ประพฤติความดีต่าง ๆ
ที่ยากจนก็บริจาคทรัพย์ แจกจ่ายให้ และสั่ง
สอนให้ ทำมาหากินมิให้ คึกประทุษร้ายและ
ทำการโจรกรรมกันต่อไป ราษฎรก็ได้รับความ
ร่มเย็นเป็นสุข แผ่นดินว่างเปล่าอยู่ ไม่มีพระ
เจ้าแผ่นดิน หัวหนารายกรักช้อช้อยชื่น^๕
ชื่นครอยครองราชสมบัติ ชื่นตัก^๕ ชื่นกิน^๕ ไป
ต่าง ๆ นานา โดยเกรงใจเจ้าข้ากั๊ย แต่พวก
ราษฎรพากัน รบเร้า อยากร^๕ ให้^๕ ชื่นดี เป็นเจ้า
แผ่นดินให้^๕ ได้ ชื่นดีจึงตั้งสัตยาธิษฐานให้
กินฟ้าอากาศ ยืนศาล ให้เห็น เป็น มหิศวรย์
กินฟ้าอากาศก็พลัน ยืนศาลไปตามถ้อยคำ
อธิษฐานนั้น ชื่นดีก็ยอมเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
ครองราชสมบัติ ชานานพระนามว่าพระเจ้า
ไทโทะกาชองเต้ และเปลี่ยนนาม แผ่นดินใหม่
เรียกว่าไคเซง พระเจ้าไทโทะกาชองเต้นั่ง
เป็น ตาค ก็จริง แต่ไค เรือน^๕ รั้ง^๕ สือ และชน
ธรรมเนียบกันมาก ก็จัดการต่าง ๆ จึงทรงโปรด
ให้^๕ ไช อย่าง^๕ แยก^๕ ธรรมเนียบกัน^๕ ทั้งสิ้น เว้นแต่
สมเท่านั้นยังขอเอาไฉมยว (สมชัย) อย่าง
แยกตากอยู่ แต่มิได้ห้ามหลวง^๕ ผู้ใด ใครจะ
ไวก^๕ ไวก^๕ ไวก^๕ ก็ได้ แต่นั้นมาพวกจีนจึงพากัน

ไวก^๕ ยาวตามพระเจ้าแผ่นดิน (วงศ์เซง)
สืบมา
ส่วนเจ้าข้ากั๊ยกองทัพไปปราบปรามหลัก
ช่วง เมืองเซียมไซแซ^๕ ดำ^๕ เร็ว^๕ ร้อย^๕ แล้ว
ทราบ^๕ ว่า^๕ ชื่นดี ยกกองทัพ เข้าไป รั้ง^๕ เมือง^๕ น้ำ
เกีย เมือง^๕ ยัก^๕ เกีย และ ช่วย^๕ ปราบ^๕ ไวรผู้ร้าย
จัดการบ้านเมืองเรียบร้อย ราษฎรก็^๕ ได้รับความ
ร่มเย็นเป็นสุขมีความรักใคร่กันเป็นพระเจ้า
แผ่นดินแล้ว ส่วน พระราชบุตร พระเจ้าชอง
เงงชองเต้ อยู่มาไม่^๕ ชำ^๕ กั๊ย^๕ อด^๕ ใจ^๕ ปร^๕ ไปตาม
กัน^๕ ไป^๕ ๓^๕ องค์^๕ ก็เห็น^๕ ว่า^๕ องค์^๕ ไค^๕ เหมง^๕ คง^๕ จะ
หมด^๕ ทวา^๕ ศา^๕ นา^๕ สู้^๕ สิ้น^๕ เสีย^๕ เพียง^๕ นั้น^๕ จึง^๕ มิ^๕ ได้^๕ คิด
แย่ง^๕ ชิง^๕ ราช^๕ สม^๕ บัติ^๕ ใน^๕ เมือง^๕ กัน^๕ ต่อ^๕ ไป และมี^๕ ได้^๕
ยินยอม^๕ ก่อน^๕ นั้น^๕ ยอม^๕ เป็น^๕ เมือง^๕ ขึ้น^๕ กับ^๕ ประเทศ^๕ จีน^๕ ด้วย
บรรดาชนนางนายทหารของเจ้าข้ากั๊ยต้องการ
จะให้^๕ เจ้า^๕ ข้า^๕ กั๊ย^๕ เป็น^๕ใหญ่ แต่เห็น^๕ เจ้า^๕ ข้า^๕ กั๊ย
ไม่^๕ ยอม^๕ ยก^๕ กอง^๕ ทัพ^๕ ไป^๕ ดั^๕ เมือง^๕ ยัก^๕ เกีย ก็^๕ เลีย^๕ ยก
เจ้า^๕ ข้า^๕ กั๊ย^๕ ขึ้น^๕ เป็น^๕ องค์^๕ ครอง^๕ เมือง^๕ เซียม^๕ ไซ^๕ แซ^๕
นั้นเอง นับ^๕ ว่า^๕ พวก^๕ เจ้า^๕ ข้า^๕ กั๊ย^๕ นั้น^๕ แผล^๕ ที่^๕ แยก^๕ ออก
มาจาก^๕ จีน มา^๕ ตั้ง^๕ ตัว^๕ ขึ้น^๕ ใหม่^๕ เลย^๕ กลาย^๕ เป็น
ยั^๕ ยัน^๕ ส่วน^๕ ฝม^๕ จึง^๕ ยิง^๕ คง^๕ เหมือน^๕ พวก^๕ จีน^๕เก่า^๕ (แผ่น
ดิน^๕ ไค^๕ เหมง) หา^๕ ได้^๕ ไวก^๕ ยาว^๕ อย่าง^๕ พวก^๕ จีน
ใหม่ (แผ่นดินไคเซง) ไม่
อนึ่ง^๕ พวก^๕ เจ้า^๕ ข้า^๕ กั๊ย^๕ เป็น^๕ พวก^๕ ที่มี^๕ วิชา^๕ ความ

พ.ศ. ๒๔

พระพุทธศาสนาในยุคนั้น

รัฐและเคยเจริญมาก่อนจึงเสื่อมสลดทรุดลง
ให้ ทำมาหากินเจริญต่อ ๆ มา แต่หากภูมิ
ประเทศบ้านเมืองมีเขาไฟมากมักเกิดแผ่นดิน
ไหวบ่อย ๆ บ้านเมืองจึงสร้างให้ถาวรมั่นคง
อย่างในประเทศจีนไม่ได้ ส่วนวิชาอักษร
ศาสตร์ นั้นก็คงใช้ หนังสือตามแบบเกิมนั้น
เอง แต่เมื่อบ้านเมืองแตกต่างกัน ออกมาอีก
ชาติหนึ่ง การศึกษาก็ใน ระหว่างประเทศก็
ย่อมเขยียง ห่างเหินไป ครั้นล่วง กาลนาน
มาตัว อักษร ที่ใช้ กันอยู่ก็เลอะเลือน แดกต่าง
กันไปอย่าง แต่ยังมีเค้าพออ่านเข้าใจกันได้
ทั้ง ๒ ฝ่าย

๐ ๐ ๐

เมื่อได้กล่าวถึง พงศาวดาร ของ การ อ่าน
หนังสือระหว่างจีนกับสยามมาเรียบร้อยแล้ว จะ
ขอถกถึงกล่าวถึงหนังสือ ยืนยัน ของ ท่าน ชินแส
ชายปลาหมึกนั้นบ้าง ท่านชินแสอ้างว่าเขาได้
หนังสือเล่มนั้นในประเทศสยามนั่นเอง คือเมื่อ
๒๕ ปีล่วงมาแล้ว พระอาจารย์ โสธานมิชโช
ผู้เป็นพระ อาจารย์ ใหญ่ครอง วัดสุ่งนัย ได้
เรียกรายเงินจากเหล่า พุทธศาสนิกชน ชาวสยาม
ได้ หลายหมื่นเหรียญ แล้วทำเรื่องรวบรวม
ขอต่อรัฐบาลสยามให้ แต่งสมณะทูต เข้ามาขอ
พระบรมสารีริกธาตุและกรุณาสยาม เพื่อนำไป

บรรจุที่เจดีย์สถานพระประเทศสยาม สถานศิโย
ของสมณะทูตได้ นำหนังสือยืนยันเล่มนั้นติดมา
ด้วย และ เพื่อนของเจ้าชินแสชายปลาหมึก
จะได้ มาจากสถานศิโย สมณะทูต ยืนยัน ด้วย วิ
ไลก็ไม่ทราบ เขาได้รับมฤคมาจากเพื่อน
ของเขาอีกต่อหนึ่ง

เขาเล่าว่าตัวชินแสยืนยันนั้นจะมีมา
แต่ครั้งไหนก็หาทราบไม่ แต่เข้าใจเขาเองว่า
คงจะมาจากจีนตั้งแต่ครั้งแผ่นดินถึง พระเจ้า
ถึงไทจงฮ่องเต้ มีรับสั่งให้ พระถึง ชัมพังไปอา
วามหาพระไตรปิฎกและประเทศไชที่ แต่ข้างที่
ฝ่ายยืนยันจะได้ ไล้ทวิศาสนา มาจาก ทิศไหน
ทางไหนอีกก็หาทราบไม่ เพราะนักบวชของ
ยืนยันก็ปลงผมเหมือนกัน แต่ต่างกันที่สวม
เสื้อมา ไม่ใช่เสื้อเหลือง และมีภรรยาได้ ด้วย

ไม่ว่า ศาสนาใดย่อมต้อง อาศัย พระมหา
กษัตริย์ ทรง เป็น พระศาสนูปถัมภ จึงจะเจริญ
ส่วนประเทศสยาม ก็มีพระมหากษัตริย์ ชีวราชวิ
เป็นพระศาสน ูปถัมภก เหมือนกัน พระเจ้า
แผ่นดินยืนยันก็มิชอบเสียงในการทรงรับเป็นพระ
พุทธศาสน ประจิมภัก และ นำความ รุ่งเรือง แก่
พระพุทธศาสนาอีกก็ สมเด็จพระเจ้าวรวงศา
มะเตน โน ได้ ทรงสถาปนาพระอารามเป็น
หลักใหญ่ชนอารามหนึ่งในกรุงเก่าโต พระ

ราชทานนามพระอาราม นั้นว่า “สูงชัน”
และทรงเลือกเฟ้น สมณาจารย์ ผู้ทรงไว้ ในข้อ
ปฏิบัติของ พระสมณะ โคตมบรมครูที่ ยิงยว
กว่าผู้อื่น (เจ้าชินแสปลาท้มก็ออกความเห็น
ว่า สมณาจารย์ องค์ นั้นมี ผู้ นับถือ เสมอ ด้วย
เชียน) ทรงโปรดให้ สมมตมาลีเศกเปนมหา
ราชครู มีอำนาจเป็นเจ้าคณะใหญ่ในพุทธ
ศาสนิกชนบวรียัท เพื่อปกครองสั่งสอนนัก
บวชทั้งหลายทั่วไป แต่ถึงกระนั้นลัทธิ ก็ยัง
แตกต่างกันออกไป ถึง ๖ นิกาย มีนามต่าง
กันเป็นลัทธิ ๆ เรียกว่า เซนชีว๑ ไชยะชีว๑

มนโตชีว๑ ยิโธโคชีว๑ โยยากชีว๑ นิจิเรน
ชีว๑ และนิกายต่าง ๆ เหล่านี้ก็ถือลัทธิต่าง ๆ
กันบางนิกาย ว่าถือแบบ พระสมณะ โคตม ทรง
บำเพ็ญทุกขกิริยา บางนิกายว่าถือแบบพระ
สมณะ โคตมตรัสรู้แต่ดั่งสมันต์มี โพธิญาณ
แล้ว ฯลฯ ทั้งนี้จะเป็นด้วยหัวหน้าใดคำกริ
มาต่าง ๆ กัน จึงต่างก็สั่งสอนแตกต่างกัน
ออกไป ใครได้คำหริยอะไรมา ก็สอนไปอย่าง
นั้นตามความรู้ ความเห็นของหัวหน้า

ครั้นพระมหา สมณาจารย์ เจ้า คณะใหญ่
ผู้สถิต วิชฺขณันตถึง มรณะภาพ แล้ว พระ
เจ้าแผ่นดินก็โปรดให้ สมมตมาลีเศก อาจารย์
ผู้วิเศษขึ้นเป็นประธานครองวัดสูงชันต่อมาอีก

ตามลำดับ

ต่อมาอีก กยและ ก็ช่วยกัน ก็หาปรากฏไม่
มีเชื้อพระวงศ์ของสมเด็จพระเจ้าตากกฐาเคน
โนพระองค์ หนึ่งไม่ปรากฏพระนาม เป็นโ
ธของเจ้าคุณวิธวาทาโนรี พระมารดา มีพระ
นามว่าเจ้าหญิงมินาโมโตโยชิมิซุ เจ้าชาย
องค์ นั้นเยอหน่ายในเพศฆราวาส จึงลาพระ
บิดามารดาไปอุปสมบท ว่าเรียนทาง ศาสนาใน
สำนักอาจารย์ใหญ่วัดสูงชันนี้ ซึ่งขณะนั้น
พระสมณาจารย์ เจ้าคณะมีนามว่า โสเซน
เจียนยีนผู้วิเศษ

เจ้าชาย เชื้อพระวงศ์องค์ นั้น มีพระชน
มายุได้ ๒๘ ปี นับว่า ว่าเป็นเทพกามาแนะนำ
สั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้ และเจ้าชาย
องค์ นั้นก็เข้าใจ แจ่มแจ้งดี มีความรู้เสมอ
ด้วยพระอาจารย์ โสเซนเจียนยีน ครั้นพระชน
มายุย่างขึ้น ๓๐ ปี ความชำนาญในทาง
ปฏิบัติและฉานสมาบัติก็แก่กล้ายิ่งขึ้น ได้
ทำการวิเศษสมรสกับเจ้าหญิงองค์ หนึ่ง มีพระ
นามว่าเจ้า ทามาฮีชึเนะ เป็นธิดาของเจ้า
กุโยค้ายากุ ถึงแม้ เจ้าชายพระองค์ นั้น จะ
ได้มีพระชายาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังหาละเพศนัก
พรตไม่ จนพระชนมายุล่วงเข้า ๓๒ ปี พระ
อาจารย์ โสเซน เจียนยีน ก็ถึง แก่ มรณะภาพ

พ.ศ. ๒๔

พระพุทธศาสนาในยุคนั้น

เจ้าชายผู้วิเศษองค์นี้ ได้ทรงวิสมนตมา
ภิเศกเป็นพระสมณจารย์ เจ้าครองวัดข่งนัย
แทน และได้แก้ไขคำสั่งสอนพระศาสนาตาม
คำแนะนำของเทพกานันว่าเป็นถูกต้อง ให้
เรียกนาม นิกายใหม่ อีกนามหนึ่งว่า ขิงนชัย
ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิมรวมเป็น ๘ นิกายด้วยกัน

ดังนั้นมา สำนึกถึง ก็นับถือ มากจนทุก
ที เพราะสมณจารย์ เจ้าองค์นี้เป็นเชื้อพระ
วงศ์พระเจ้าแผ่นดินประการหนึ่ง อีกประการ
หนึ่งเป็นผู้วิเศษ ทมิ เทพกามา แนะนำสั่งสอน

ในกาลครั้งนั้นเจ้าโศตานิซึ่งเป็นพระราช
โอรสของสมเด็จพระเจ้าโกโตยะเคนโน เกิด
รู้สึกเบื่อหน่ายในเพศฆราวาสเหมือนกัน จึง
มาสู่สำนักเจ้าพระอาจารย์ใหญ่ ถือบศเป็น
นิกพรตและร่ำเรียนทางพระศาสนา เวลานั้น
เจ้าพระอาจารย์ใหญ่ มีพระชนม์ ๖๓ ปี ไม่มี
โอรสจะสืบทอดต่อไป จึงรับเจ้าโศตานิ
มาเป็นสำนักศิษย์ และพยายามสั่งสอน ด้วย
ความรักใคร่ เจ้าโศตานิได้เรียนแตกฉาน
จนเป็นลำดับ จนเจ้าพระอาจารย์ใหญ่มีพระ
ชนม์ ๘๐ ถึงทรงมรณภาพ เจ้าโศตานิก็ทรง
วิสมนตมาภิเศกเป็นสมณจารย์ เจ้าครองวัด
ข่งนัยสืบทอดต่อไป

เจ้าพระอาจารย์โศตานิ องค์นี้เป็นพระ
ราชโอรสพระเจ้าแผ่นดิน จึงนับว่าเป็นพระ
กตสมณะอย่างสูงศักดิ์ ครั้นทรงวิสมนต
มาภิเศกเป็นเจ้าพระอาจารย์ คณะใหญ่แล้ว
พอพระชนมายุสมควรแก่กาลก็ทรงมรณภาพ
ไปตามกาล ไรสของพระองค์ได้สืบทอด
กตครองคณะใหญ่ วัดข่งนัย ต่อกัน มาถึง ๒๒
ชั่ว จึงถึงเจ้าพระอาจารย์โศตานิมิชโช
ซึ่งเป็นผู้ดำรงที่สืบทอดทุกเจ้ามาขอพระบรม
สารวิจักขณในกรุงสยาม

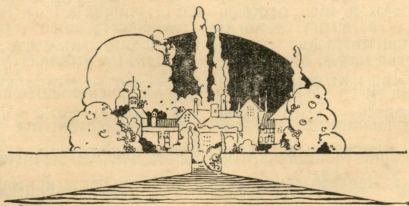
อนึ่งเจ้าพระอาจารย์โศตานิมิชโช องค์
นี้ เมื่อยังมีพระชนม์หนุ่ม ได้ไปตรวจสืบ
สวนทางพระศาสนาในประเทศจีนเคยครั้งหนึ่ง
และในวาทเหมือนได้ไปถึงยุโรปด้วย ได้ทำ
การศึกษาศัมมสถิย์ พระราชาซึ่งเป็นวงศ์เดียว
กับเจ้าโศตานิ เพราะฉะนั้นจึงมีวาสนาอัน
ใหญ่ มีผู้ทรงซามมาก นับว่าเหมือนมี
อำนาจวาสนาอันดลยาลาในกรุงโรมฉะนั้น เป็น
เจ้าคณะใหญ่ปกครองนิกพรตทั้ง ๘ นิกาย

พระพุทธศาสนาในยุคนั้นยิ่งใหญ่มาก
มีโรงเทศนาสั่งสอน ประมาณ ๓๐๐ ตำบล มี
วัดอยู่ทั่วไปประมาณ ๓๐๐๐๐ วัด มีนิกายที่ปลง
ฌมสรวมเสื่อคำแต่มีภรรยาได้รวมทั้งสิ้น ๒๐๐๐๐

เคษ มีลัษฏฤษ สักาท เลอมีโสในพระ พุทษ นั้นมาให้ข้าพเจ้าดู ข้าพเจ้าก็อ่านไม่ออก จะ
 สาสนาประมาณ ๔๐๐๐๐๐ เคษ แท้จริงอย่างไรขอ ข่าไ้ คิเคียน ข้าพเจ้าเลย
 เมื่อ ข้าพเจ้าฟัง แล้ว ก็ล่อง จก หิวช้อไว้ดู เพราะข้าพเจ้าเก็บเอาด้อยคำ ซึ่งเปน ชีปากของ
 เล่น ที่ว่า ๑๐๐๐๐ วิคมี นกยวช ๒๐๐๐๐ เคษ นั้น ชินแส หมอชูขาย ปลาหมึก มาเล่าอีก ต่อหนึ่ง
 นำจะเป็น ๑๐๐๐๐ หลังคาเรือนเสียและมาก ครั้น ถ้าไม่เชื่อกก็ง ไปสืบถาม กับชินแส หมอชูขาย
 สอยตามท่านชินแสปลาหมึก ท่านชินแสก็ ปลาหมึกเกิด ขางทีจะได้ ความแจ่มแจ้งกว่า
 ยืนยันว่า ๑๐๐๐๐ วิคมิใช่ ๑๐๐๐ วิค ข้าพเจ้าก็ ข้าพเจ้าพรรณนามานอกมาก.
 ต้องยอมจำนนถึงแม้ว่าเขาจะย่น หนึ่งสือ เล่ม

เพชรเทียม

ธรรมีกถา-วิชาขบฐา

พ. ศ. ๒๔๖๗

“ธรรมคุณบรรยาย”

สนทนาหน้าธรรมาสน์

สมมุติว่า เมื่อพระธรรมกถึก มาถึงธรรม
สภา แต่ยังไม่ขึ้นบนธรรมาสน์สำหรับแสดง
ธรรม จึงนั่งพักอยู่ที่อาสนะ หน้าธรรมาสน์
พลางสนทนากับอุบาสกอุบาสิกา กล่าวคือ
ท่านผู้อ่าน. เมื่อเสร็จการสนทนา ได้ค่อยทาง
ปฏิสังขารแล้ว, พระธรรมกถึก ก็เริ่ม อารัมภ
กถา เรื่องที่จะแสดงธรรม ต่อไปนี้ ว่า:—
“เจริญพร ! วันวิชาขบฐา^๕ กลาย^๕
อาทมาท^๕ ภัทริยวาร^๕ และจำได้ว่า ได้
แสดงพระพุทฺธคุณ ตามลัทธิกำลัง. แต่^๕
แหละ คำอธิบายและโอวาท^๕ จะพลั้งพลาดขาด
ตกบกพร่องประการใดก็ไม่ปรากฏ. (ทรงนึก

ว่า ถ้าท่านบรรณาธิการนั่งอยู่ด้วย คงกล่าว
ขึ้นกลางคันว่า ‘เพราะจริงซอ^๕รีย ! ท่านผู้
ฟังทั้งมวลออกปากชมทว^๕กัน^๕ว่า ช่างจับออกจับใจ
นัก^๕อะไร, ผมเสียใจที่มิได้^๕แจ้งให้พระคุณ
ทราบ ด้วยไม่มีเวลาว่าง เลย ที่เดียว ซอ^๕รีย’).
แต่^๕เชื่อว่าเป็นวันมหากุศล หวังว่าท่านอุ
บาสกอุบาสิกา คงสง^๕ขย^๕จิตดี ใจพยายามฟังโดยทั่ว
หน้ากัน ถึงแม้ เทศน์^๕ที่^๕ได้^๕แสดงแล้ว เป็น
อย่าง^๕ที่^๕เขา^๕ว่า ‘ฟังเทศน์^๕ท้าว^๕นอน, กุลละ^๕
ศา^๕ส^๕ว่าง’ ก็ไม่กล้าออกปาก^๕ติ^๕เต^๕น เพราะ
ผิดกรรม^๕บาท^๕เป็น^๕การ^๕ข^๕าย. มา^๕ย^๕น^๕อา^๕ท^๕มา^๕ท^๕
ได้^๕รับ^๕เก็บ^๕ติ^๕ย^๕ศ^๕ คือ^๕ท่าน^๕อา^๕รา^๕ชน^๕า^๕ถ^๕ ก็^๕จึง^๕ขอ

อ. น. ก.

พฤศภ

โอกาสสำแดง 'พระธรรมคุณ ขรรษา' สืบ
อนุสนธิต่อไป. แต่หนักใจว่า คำอธิบายจะ
ไม่ถูกต้องตามควร เพราะพระธรรมเป็นของ
ไม่มีตัวตน ส่วนอาคมภาพ ก็ห่างจากการ
ศึกษามานานแล้ว ข้าเป็นอุชุนมิได้ ชิม
กรวยโดยแท้จริงด้วย. จึงขอออกตัวว่า จะ
อธิบายตามรูปศัพท์เพียงเท่าตามคตินานโบราณา
จารย์บ้าง ตามความเห็นส่วนตัวบ้างตามควร.

พระ 'ธรรมคุณ' นั้น คือ คุณของพระ
ธรรม หาใช่ตัวพระธรรมเองไม่. จึงเห็นว่า
ก่อนจะอธิบายถึงคุณพระธรรม จึงควรอธิบาย
ถึงตัวพระธรรม ให้ผู้ฟังเข้าใจพอเป็นเค้าเสีย
ก่อน มิฉะนั้นจะเข้าใจยาก เช่นกับจะอธิบาย
ถึงคุณของการเล่นฟุตบอลว่า ทำให้วังทนไม่
เหนื่อย ฯลฯ แต่ผู้ฟังไม่รู้วิธีการเล่นฟุตบอล
ก็จะเข้าใจว่าเหมือนเล่น หมากรุก สะกา หรือ
อื่น ๆ, เลยไม่เข้าใจว่ามัน จะ ทำให้ วัง
ทน ฯลฯ ได้อย่างไร เป็นอันว่าหมดการสนใจ
ที่จะฟังต่อไป. เพราะฉะนั้นจึงอธิบายพระธรรม
ไว้พอเป็นเค้าดังต่อไปนี้. แต่โปรดเข้าใจเสีย
ด้วยว่าพระธรรมกถึกเหมือนผู้เล่น โขน ถึงแม้
ชุดกติกุมภกรรณจะมีผู้เล่นมาแล้วทั้งหมื่นแสน
ครั้งก็ไม่เอาใจใส่ว่าจะกติกไม่มีความดี พยา
ยามเล่นไปตามสติกำลัง. ส่วนผู้ดูก็ไม่คิดว่าผู้คน

เขาเล่นแล้วมันโง่, การฟังเทศน์ก็ฉะฉาน.

พระธรรมท่านจัดเป็นสาม คือ ๑. ปริยัติ
ธรรม. ๒. ปฏิบัติธรรม. ๓. ปฏิเวธธรรม.

๑. ปริยัติธรรม คือพระไตรปิฎก ที่
พระสงฆ์เล่าเรียน อยู่จน ยักัน มี ๓ หมวด
คือ พระวินัย เรียกว่า วินัยปิฎก ได้แก่ข้อ
บัญญัติที่เขียนแผน คณะสงฆ์อย่างเดียวกับกฎ
หมายของเรา. พระสุตตร เรียกว่า พระ
สุตตันตปิฎก ได้แก่คำสั่งสอนให้ละบาป ทำ
ความดี โดยอ้างตัวคนว่า คนนั้นคนนั้น เมื่อมัน
เหมือน เป็นต้น. พระอภิธรรม เรียกว่า อภิธรรม
ปิฎก ได้แก่ข้อสั่งสอน อย่างเดียวกับพระ
สุตตร แต่กล่าวละเอียด ไม่อ้างตัวคนบุคคล
เช่นกล่าวถึงสมมติมมีฐาน คือการ อบรม
จิตต์ ให้แน่นแน่ว เป็นวิธี ประชุมปัญญาให้ตรัสรู้
มรรคผล เป็นต้น.

๒. ปฏิบัติธรรม คือ การประพฤติตาม
ปริยัติธรรมที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อให้ถึงขั้น
ปฏิเวธธรรมต่อไป.

๓. ปฏิเวธธรรม แปลว่าธรรมคือการแทง
ตลอด ได้แก่การตรัสรู้มรรคผล ตลอดจน
ตรัสรู้พระนิพพาน. ซึ่งเป็นความมุ่งหมาย
ทางพระพุทธศาสนา มี ๔ ขั้น คือ โสทปัตติ,
สกทาคามี, อนาคามี และพระอรหัตต์. ผู้

พ.ศ. ๒๔

ธรรมิกถา-วิชาขุขันธ์

บรรลพ พระ อรรถกถาแล้ว เรียกว่า พระ อรรถกถา
ย่อมทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานด้วย. นัยว่า
สมประสงค์แล้ว ไม่ต้องศึกษาต่อไปอีก.

ตาม คติเดิม ผู้ละ ฆราวาส ออกบวชใน
พระพุทธศาสนา ก็มุ่งหมาย ปฏิเวธธรรม. แต่
ต้อง จำเป็น เรียน ปริยัติธรรม แล้วต้อง
ประพฤติตาม ปริยัติธรรมที่ได้เรียนมา ซึ่ง
เรียกว่า ปฏิบัติธรรม. เมื่อ ปฏิบัติถูกต้อง
ตามปริยัติแล้ว ก็บรรลพ ปฏิเวธธรรม ตามควร
แก่อนุสัสสย. มาบัดนี้คติเปลี่ยนแปลงไป เรา
ไทยมากผู้ นับถือพระพุทธศาสนา ก็ถือคติ
ประพฤติพรหมจรรย์ถวายพระพุทธศาสนาตาม
ศรัทธา ๓ เกณฑ์ข้าง, ๒ ๑ ข้าง, ๒-๓ ข้าง,
ไม่มีกำหนดข้าง. ต่างกว่าเรียน ปริยัติและ
ปฏิบัติตามศรัทธาหาได้ตั้งใจ เพื่อ จะให้บรรลพ
ปฏิเวธธรรมซึ่งเป็นอกุศลผลไม่. เพราะ ฉะนั้น
ในสมัยนี้ ปฏิเวธธรรม จึงเป็นของสุขุม คัมภีร
ภาพเหลือสติปัญญาสามัญชน.

พระธรรมทั้งสามนี้ ถ้าจะเปรียบเทียบให้เข้า
ใจง่ายก็ได้ดังนี้:— ปริยัติธรรม เปรียบ
เหมือนตำราสุขวิทยาที่ว่าด้วยอนามัย, เมื่อ
ใครปฏิบัติตามตำรานั้นแล้วก็ได้ รับความสุข.
ปฏิบัติธรรม ก็คือการทำตามตำรานั้น, และ
ปฏิเวธธรรม ก็คือ ความรู้ สัก ประ สफल คือ

ความสุขที่ได้ รับ จาก การ ประพฤติ ถูกต้อง
ตามตำรานั้น. ผู้รอบรู้ ตำรา สุขวิทยามาก
แต่ไม่ ประพฤติ ตาม ย่อม ผู้รู้ น้อย
แต่ประพฤติตามสุขวิทยาไม่ได้ฉันใด. ผู้กว้าง
ขวางใน ปริยัติ แต่ขาดปฏิบัติ ย่อม ผู้รู้
น้อยแต่ปฏิบัติไม่ได้ฉันนั้น. เพราะปฏิบัติ
เป็นเหตุให้ บรรลพ มรรคผล คือ ปฏิเวธธรรม,
อย่างเกี่ยว เกี่ยวกับการ ประพฤติตามตำราสุขวิทยา
ย่อมบรรลพความสุขฉะนั้น. พระพุทธเจ้าทรง
เปรียบเทียบผู้รอบรู้ปริยัติธรรม มีลูกศิษย์
ลูกหลานมาก ว่าเหมือนกับผู้มีเงินมากโดยอาศัย
ความโลภทรัพย์ ไม่มีเวลาได้มรณมโกลา,
และเปรียบผู้รู้รอบรู้ แต่ปฏิบัติไม่ ได้บรรลพปฏิ-
เวธธรรม ว่าเหมือนกับผู้มีเงินมากโดย
ย้อมรู้สโกลา มีความผาสุกเกิดจากผลแห่ง
มโกลา.

ปฏิเวธธรรม เป็นภูมิพระอธิษฐาน ซึ่ง
เหลือกำลังปัญญาอันจะหยั่งถึง, เพราะฉะนั้น
จึงเป็นการยากที่จะ อธิบายพระ ธรรมคุณซึ่ง
จะแสดงต่อไปนี้ให้แจ่มแจ้งได้. เพราะบท
พระ ธรรมคุณ นั้นสรรเสริญปฏิเวธธรรมแทบทั้ง
หมด. มีสรรเสริญปริยัติธรรม อยู่ บทคั่นบท
เกี่ยวเท่านั้น คือ บทว่า 'สวากขาโต ภควตา
ธัมโม'. แต่ปฏิบัติธรรมนั้น เป็นกิจวิยาที่

อ. น. ก.

พฤศภ

บุคคลประพฤติสำเร็จผลเป็นปฏิเวธธรรม คือ คุณของปฏิบัติธรรม. ท่านจึงสรรเสริญ ปฏิเวธธรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ต้องสรรเสริญ ปฏิบัติธรรม, เช่นกับเราจะสรรเสริญยา เช่นยาอภัย ไอสถว่า ใสที่ไม่มี ตะกอน ก็หมายความว่าเขา ทำดี (คือปฏิบัติดี) เป็นอันตลอดถึงกัน เพราะฉะนั้นจึงมีแต่ยทสรรเสริญ ปฏิบัติธรรม และ ปฏิเวธธรรมเท่านั้น.

ธรรมมีกถา

สมมุติว่า ขุยาสก อยาสิกา มาพร้อมแล้ว ท่านมรรคนายก (เห็นจะได้แก่ขรรณิกการ) จึงอาราธนาให้ ขึ้นบน ขรรมาสน์ และ กล่าว อาราธนาธรรมเสร็จ. พระธรรมกถึกจึงบอก ศักการาช ยอมแล้วจึงเริ่มแสดงธรรมมีกถา ดังต่อไปนี้

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต
สมมาสมพุทฺธสฺส. (สามจบ)

สวากขาโต ภควตา ธมฺโม ฯลฯ
วิญญูหิตี.

ณบัดนี้ เป็นวันวิสาขบูชา ถิลกขิตกกาล, ตามโบราณกตินิยมว่าตรงกับวันประสูติ ตรัสรู้ และนิพพาน แห่งพระศาสดาจารย์เจ้าผู้จอม ปราชญ์ จึงขอโอกาสสำแดงเทศนา ใน ธรรมคุณกถาสืบย้อนสืบจากศกก่อน เพื่อเป็น

อาภรณ์ประดับรุ่งประชันบุญญา และเพิ่มเติม เกล็ดมศรีทาสาส์สัตบุรุษ ให้บริสุทธิ์ผุดผ่องใน พระพุทธศาสนาตามสามารถ แม่นพลังพลาก ในอรรถาธิบายและ ไวยาหาร ขอประทานอภัย ไทโยแก่อาตมาภาพผู้ มีสติปัญญาอันน้อย.

อันว่าพระ ธรรมคุณนั้น ท่านผูกเป็นบทยาลี้ มีต่อเนื่องจากบทพระพุทฺธคุณมา เริ่มต้นว่า ‘สวากขาโต ภควตา ธมฺโม’ จนถึง ‘วิญญูหิตี’ เป็นที่สุด เพื่อให้ พุทธบริษัท ได้ ท่องขบสนจิตต์ คิดถึงเนื้อความเป็นบท ๆ รวม ๖ บทด้วยกัน เพื่อ ยอมมศรีทาสาส์สัตบุรุษ ให้ แก่กล้า ทั้งรักษามาธิบายที่ละเอียดต่อไปนี้:

๑. ‘สวากขาโต ภควตา ธมฺโม’ แปล

ว่า พระ ธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้แล้ว. อธิบายในส่วนปฏิบัติธรรม ก็คือเป็นธรรมอัน พระองค์ ตรัสไว้ได้ วิปริตผิด จากความเป็นจริง มีเนื้อความอิงเหตุผลให้เห็นชัด สำแดงข้อ ปฏิบัติที่เป็นลัทธิไม่ลัดกัน ซึ่งท่านพระรณนา ชมไว้ว่า เพราะในเบื้องต้น ท่านกลาง และ เบื้องปลาย นำมาซึ่ง ผลอัน แห่หลาย แก่ เวไนยสัตว์ ซึ่งได้ รับช่วงปฏิบัติมาถึงกาละ บัดนี้ ย่อมเป็นศรีศุภคุณอันวิเศษ. คุณข้าง ปฏิบัติดีและปฏิเวธธรรมนั้นเล่า ย่อมเป็น ธรรมขัตติยกลาภิเลศ นำให้บรรลุผลคือปฏิเวธ

พ.ศ. ๒๔๗

ธรรมีกถา-วิชาขุขุชา

ธรรมแท้ ไม่เป็นแต่ปฏิบัติแล้วไร้ผล อย่าง
บุคคลเล่นแร่แปรธาตุ จนผ้าขาวก็มีไผ่ดำตาม
ปรารภณา. คือเป็น ธรรมสัมมา ปฏิบัติที่วิ
กลาง, ไม่ห้อยขึ้นข้างเฝอยชานักจนมันเมา
เปล่าผล, และไม่ทิ้งเหลือดันจนเป็นโทษ สม
ควรแก่ ปริมาณประ โยชน์ อันยิ่งใหญ่ ด้วยประ
การณะ

๒. 'สนทสิโก' แปลว่าเป็นธรรม
อันผู้ ได้บรรลุจะพึงเห็นเอง. พระธรรมคุณ
ตั้งแต่ยบทที่ ๒ นั้นถึงยบทที่ ๖ ท่านบอกคุณ
ปฏิเวธธรรมอันเป็นยอดพระศาสนาเป็นข้อใหญ่,
อาคมภาพก็มีได้บรรลุผล ต้องจำ
ปัญญาว่าตามท่านอธิบายไว้ ว่า ผู้ใดได้บรรลุ
ย่อมรู้ ไปรุ่งปรุโดยลำพังตน ไม่ต้องกังวล
เชื่อผู้ใด เพราะแจ่มแจ้งแก่ใจตนเองแล้ว.

๓. 'อกาลิโก' แปลว่าเป็นธรรมไม่
ประกอบด้วยกาล พระอาจารย์ แสดงไว้ ว่า
ให้ผลหาเวลา กำหนด ประมาณ มิได้ เมื่อ
บรรลุเวลาใดก็ประสพผลเวลานั้น สนิทกันกับ
พญกษัตริย์ซึ่งให้ผลตามกาลตามสมัย.

๔. 'เอหิภัสสิโก' แปลว่าเป็นธรรมควร
เรียกให้มาบูชา หมายความว่า มีคุณ ควรเชิดชู
ให้ โลกชมทุก ถ้วนหน้า อย่าง ของที่มีค่า
อันเลิศล้ำ.

๕. 'โปกนิโก' แปลว่า ควรนิมนต์
เข้ามา คือ ควร ศึกษาให้ ชัดเกิด แก่ใจ ตน
เพราะเป็นอุคคมผลในพระพุทธศาสนา.

๖. 'ปัจจุตติ เวทิตัพโพ วิญญูติ' แปล
ว่าเป็นธรรมอันนักปราชญ์ พึงรู้ ได้ละเพราะตน.
อธิบายว่าพระอริยบุคคลผู้บรรลุ ก็แลโล่ง
โปร่งปรุ ละเพาะ ตัวท่าน ไม่อาจ ยืนกาล
ผู้ยังไม่บรรลุ ให้รู้ โล่งโปร่งปรุตามท่าน
ไปได้. ชื่อนี้พระจอมไตรโลกนาถ ก็ ทรง ประ
ภาศเทศนาไว้ ว่า 'อภุชชตาโร ตถาคตา'
พระตถาคตเจ้าทั้งหลาย เป็นแต่อธิบายบอกทาง
เท่านั้น 'ปฏิปันนา ปโมกฺขนฺติ' ท่าน ทั้ง
หลายจงพากันปฏิบัติตามบรรพการ ก็จักพ้น
ช่วงมารกล่าวคือบรรลุผลเอง ฉะนั้น.

อันว่าธรรมคุณกถา ตามบาลีที่กล่าวไว้ ก็
มีความตามนัยดังอธิบายมา. ที่ท่านพระธรรมา

อ. น. ก.

พฤศก

ไว้ นมัสสพะระ คุณ พระธรรม หานอมนำ นุสสติกัมมัญฐาน. ขอท่านจงสมาทาน ธรรม
 ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ที่บุคคลได้ ด้วยบำเพ็ญ ปฏิบัติโดยเคารพ ซึ่ง จะนำไป ประสพสุข
 ธรรม มาพรณนาไว้ ด้วยไม่ เพราะเป็นของ สวัสดิ์สัน กาลนาน สมกับ พุทธ ขรรพาร ว่า
 ประทักษ์ ใจผู้ปฏิบัติอยู่แล้ว ไม่มี สอ กแล้ว ‘ธมฺโมหเว รกฺขติ ธมฺมจารี’ พระธรรมย่อม
 วิกตังกิชา เมื่อปราชนั้พิจารณาแต่ละบท ๆ, รักษาผู้ ประพฤติ ธรรมไทยแท้ ‘ธมฺโม
 กิจค่อยปรากฏแจ่มแจ้งโดยพิสคาร ความล้ำ สุจิตฺโต สุขมาวาติ’ พระธรรม อันบุคคล
 ภัยกาลทีละนัย ๆ ด้วยปรีชาสามารถแห่งตน, ประพฤติก็แล้ว ย่อมอำนวยสุขสมยติ วิบุลผล
 เพื่อเป็นภาวนามัยบุคคลธรรม ปฏิบัติจักเป็นธัมมา แก่บุคคลผู้ประพฤตินั้น ดังนี้.

เอวํ กัมมํ ด้วยประการฉะนี้.

อ.ช.ภ.

ขอขยายกระจ่ายธรรมคำสั่งสอน ของ
พระบรมศาสดาสถาพร โดยสุนทรกลอนประ
พันธ์ ปลูกปัญญา พอเฉลิม เจริญทศให้ ไส
สภ งามสภาพพระพทธศาสนา เพื่อฝึกหัด
จิตใจกายวาจา ละเลิกหยาบระสับเรวญ อัน
พระธรรมใช้คำกำหมก บ่อมปรากฏเหมาะ
นิสสัยไม่ชักเชิน เก่งผู้ใหญ่ใคร่ยกประพฤติ
เพลิน ก็ดำเนินคลุสขสนกสยาย และมีตัง
กองทุนอุดหนุนช่วย อาจารย์วชิโรตตมางกูรเสวี
หลาย เพราะเพียงหมื่นผกมรยาทสอาคยา
เกรงช่วยายปหายกายไม่ไกลเคียง แล้วทำ
คงคน กุศลสร้าง คุณความดี ทกอย่างนิยม
เยี่ยง อาจพาคนกลสรวเสวีญจำเวญเรียง ที่
กล่าวเพียงรวมยอดสอกล้องกรรณ แด่สิ่งไร

สนใจทำย่อมล้ำยาก มักยุ่งยากเกียจคร้าน
พานพูนหิน ต่อตามใจไม่ปราม ห้ามหวงกัน
คลอชวนคนสันถิกัน พายนาวาฟ้าทวนกระ
แสชล เปรี๊ยะยกลุสทำยากคอยยากหิน ต้อง
ออกเรียวออกแรงแข็งเค็มที่ หาไม่มันแต่ถอย
ถอยวิงวน เพียงรพายสาขาน้ำยังนำค เลื่อน
ชยคลงล่างเป็นทางผล จะช่วย กล่าวไปโยเมื่อ
ใจคน ปราศกคลันแต่ขายส่วน หยาบคาย
พายคามน้ำไม่จ้านักช่วย รวยแรงก้วยพลัน
สยพยเหตุหายน ผลคือเสื่อมลามคักคัก มัก
ทำลาย ทวพิศุญจนาทึงหลายสลายไป
เพราะว่าทางอย่างนี้มีย่มาก นิลำยากเกิน
ง่ายสยายใหญ่ ค่างเลือกเกินเพลินนิยมชม
สยาย ความฉิบหายกลาย เป็นผลทุกข์ทนทวี

ตามโอวาทแห่งพระศาสดาคริสต์ สั่งสอนสัตว์
หักขริคคิกหลักหิน สำแดงโทษให้เห็นเป็น
อันที่ ทางเช่นนี้มิใช่แต่ประการมณฺญ เพื่อจำ
ง่ายเรียบกอบยามมุขหมก เพราะโทษทุกทุกข
ทันมีฉนวน จักแสดงแจ้งใจความตามสัสม
ควร แก่สำนวนอรรถาเฉยพาที่

หนึ่ง “ความเป็นนักเลง หลึง” ^๕ สิ่งกัน
สำหรับชายบางคน ถึงวุฒิ ใจใจใจต่อ
สัตว์ มีรู้มีเขื่อนายใคร่ผูกพัน ยอมคน
ลงเป็นทาสความปรารถนา ต่อการามณฺญใจ
เผ่าไผ่ฝัน ชากสคิทธิพิชชอมบอยบวรพ ^๕ ทมิ
คู่ชากสันโทษภรรยา มนคิครุ่นกรุ่นกามมี
ฉาจารย์ แสงนดแต่การกอบยึดหา ความ
จริงมีเพียงไรหวังใจว่า ชื่นข้าพเจ้าขอตรึก
ต่อเอง เมื่อคติใจกลในอำนาจเกลศ โทษ
ทุเรศหลายห้อมล้อมรุกเร้ง ชวนวิวาทยาก
ทะเลาะ เพราะนักเลง เช่นเดียวกับชั่วจะ
อภิมย์ หรืออภิมารกาสาโลหิต เมื่อเห็น
ฉิกเชิงขึงของป้องกัน หากเป็นโสภโทษไว้
ใครนิยม มีคัสมชากเซยเลขนอกใจ เสื่อม
ทรมานการกิจกอบกิดเพ่ง มัวเมินเล็งกาม
สุซสนุกโคณ ชากประโยชน์หักหายสลายไป
หามาได้ช่วยลุ่มลุ่มแตกเกิน พลาดจากเดห์
ใช้กลมนตร์คำดา เผ่าพยายามแก้แค้นชิตเงิน

กรากกรำกายไม่พักผ่อนร้อนรนเพลิน เหมือน
หนึ่งเชื่องโรบ่อนทอนชีพคน ฉะนั้นนัก
เลงหลึงทุกข ยิ่งทุกข ท่านจึงว่าอามมุข
ถูกเหตุผล เป็นทางนำถึงความฉิบหายคน
ผู้รักตนสงวนคนอย่าสนใจ ๖

สอง “ความเป็นนักเลง สุรา” ^๕ สาธกต่อ
นี้เป็นข้อเสียร้ายแรงใหญ่ ตลอดของเมา
อย่างอื่นคินนโยน ประเภทสุราเมรัยได้คืบ
กัน อันการคิมกิมให้ปลุกใจกล้า หรือเชิง
ยาปรุ่งแรงแข็งขยัน คิมย่อยๆ ค่อยทวิไม่ก
วัน เป็นนักคิมสำคัญอันชินชาญ ความเสีย
หายหลายอย่างย่อมย่างเข้า ประทุพเสวตาม
ค้อยคอยเฉยลาญ ท่านนำมาสาธกหกละ
การ สถานหนึ่งเสียทรัพย์สิน จัวย่ำมา ตามลำ
พังบารคุรงเลียงเพอนผู้ สถานสองชักจูงน้ำ
ใจกล้า พาลทะเลาะเถาะก่อวิวาทา มีทวี
คราเสียหายอย่างไรเลย สถานสามนำให้กาย
เกิดโรค เพราะบริโภคน้ำชก ช้ำคิงน้ำเลย
สถานสี่หามีใครชมเชย จะออยกัแต่พรรค
นักคิมเคี้ยว สถานห้าหามีลาอย่าไม่ ปกติทำ
อะไรคลากเลี้ยว สงบเสงี่ยมเจียมสภาพเรียบ
รายเที่ยว คิมสุราประเคี้ยวเป็นคนละคน ผู้
กลียเป็นไพร่ใหญ่เป็นเด็ก กิวิยาโยกเยก
กลือกลอน แม้ว่าจะกาวย้อนจ้อนนอนกินเป็น

พ.ศ. ๒๔๗

อธิบายมุขแปด

ก็สู้ทานมิวายเกียจเสียนัยจริง สถานหกตกด้วย
ถอยขัณณูฯ ซึ่งจักสามารถอยู่ทุกสิ่ง อัน
กลียกลอกหรือหลอกหลวงควรทวงถึง คิมมาก
ยังมันเมาเขาปัวชา เมื่อความคึกพิพิพิพินัน
ผล ก็ไม่กลั่นแต่ร้ายไหลมาหา อันพาล
สรวเสริญเยินสุรา กลียเห็นว่าขำดีทุกขปลุก
ไวยาน เท่ากับทางเคื่อง่ายสหายเบิก เอิกเร็ก
แสนสุขสนุกสนาน ผลได้รัยอประภาคยาก
เย็นนาน ทอกลสพานชวนต่อช้ออนปวง เพราะ
เมื่อเหล่าเข้าปากความยากสัน พยพวกเคียว
ชวนกินไม่ห้ามหวง ส่วนะเลเทศมากระเข้า
กลวงใครตกหัวงหมายอวยขจร ๑

สาม “ความเป็นนักเลงกิน” ลั่นกระหาย
การรัยจ่ายช้อนมประสงค์ ที่เพรื่อพรำคำคิน
ก็กินคง ไม่มีตรงมือคราว หวานควา เลย
อาหารรัยประทานฉีกากัดควร แฉกกระบวน
อนามัยแพทย ไช้เคย กินจุกจิอกิกชวนคร้าน
อาหารเคย พาลเมื่อเอ่ยต้องไปหาภักตาคาร
เป็นรากเง่าเท่ากับไขทริพย์ ให้อั่ว มันเมา
มัวลมคนชนภูมิฐาน มีคึกหยิ่งซึ่งเหตุผลคน
ประมาณ พมเพื่อยผลาญสมมคึกพิคเคียฟ
มีเท่าใดไม่มีขัตติย่าย กลียพมพ่ายใช้สรอย
ร่อยหรือเลิน หาว่า ค่าเงินทองต้องพากเพียร
กว่าจะได้นี้แต่ละเหวญ แพทย์เงินววย อันผู้

ขาดประมาณการกินอยู่ จัยจ่ายดูเหมือนว่า
ทริพย์หาจ่าย เป็นทางนำความพินาศปราษณ
บรรยาย ช้ออธิบายมุขทกษ ทรมาณ ๑
สี่ “นักเลงการพนัน” ประชันสู้ ต่างมุ่ง
อยู่ทีช้านะสนุกสนาน มีได้เสียล่อน้ำใจให้
ทยาน จ้องคิกอ่านสรวพวิฬพนัน ยามเล่น
ได้เหิมใหญ่ไม่ คึกท้อ ยามแพ้ ชอแก่ตัว
ยั่วใจสัน มีแหวน ทองถอกให้ไขว้เขว กัน
คลอคิยานเรือนเลียนเปลี่ยนมือหลาย หมก
ของตคนคินมองปองฉกชิง ฉพนันเข้าสิ่งยัง
เสียหยา ถูกตราหน้าว่าเผ่าเหล่าผู้ร้าย หมก
ไว้เมื่อเชื่อใจใครเอ็นดู ด้วยความแพ้ แล
ช้านะการพนัน อาจเปลี่ยนแพ้ ช้านะกันทุก
วันอยู่ เทียวช้านะ ประเคียว แพ้ แปรปรวน
เป็นยอมมุลากรเครืองรอนรน หกสถานไทย
บรรยายขยายช้อ สถานหนึ่งช้านะ ก็ก่อเว
กลั่น เกล็ดอนเหิมชีกักแต่ได้ ไม่ถึงวล สถาน
สองแพ้ บันทุกขเสียคาย สถานสามทำลาย
ทริพย์ บ้อยยัยสัน สถานสี่ เป็นที่หมิ่น ของ
มีทริสหาย สถานห้า หาค่ายาก ลำยาก ฮาย
สถานหก ตกว่าใครไม่มีเชือกคำ ไทยเท่าที่
บรรยายยังไม่สิ้น ยังมีชนกลั่นมากหากจะว่า
เมื่อชนโคคคะโคสีกใส่ทำ เป็นทางนำสู่
อธิบายอย่างร้ายแรง ๑

ห้า “มีคนชั่วเป็นมิตร” สนิทสนม เกล็ดว
กลมวิธมาศัยไม่ขัดแย้ง อาจชักพานิสสัย
ให้เปลี่ยนแปลง เพราะคนชั่วกลัวแสงลา
มกขรรณ์ ประพฤติโกทวาลย ประโยชน์ผล
หวังแต่ได้ ส่วนคนกลขยัน มีคยค้าใครจริง
สักสิ่งอัน มิตร แต่่นอกใจมัน ผลาญผณ
ชนิกนัลกษณะ จะพึงทราบ หนึ่ง, ปอกลอก
จริงจายมุ่งลาภผล หวังแต่ได้ ฝ่ายเกียวกั
กยคน เสีย แต่่น้อย คอยชน มากมาย มวณ
ยามสมบรณ พูลสวัสดิศัลลิกหลักทาง มีทุกข
ภัยไหว วางเข้า แยมสรวล คัสนิช คิกอาศัย
ไค้ น้มนวล จน พอการ พลันท่วน สละ โกล
สอง, คัแต่อกโอ้ พกไวหาร นำเหตุการณ์
ลวงเลยเอ่ยปราสย เอาจริงจริงพิภพจึงมิไค้
เรื่องยังไม่มาถึงคยอองอด สาม, คักลมสมทย
ประ เยถ้อย ชั่วก็คล้อย เอออวยด้วยทุกหน
ค่อหน้ายอมพินอมพิเทาเผ่าเยียรล ลัยหลังพ่น
ข่นนินทาสารพรรณ สั, ชักชวนลวันแต่ทาง
ข้างฉิบหาย คัมสุราเมรยไฟโยน มีเป็น
สาระประ โยชน ไทยภยรัน รั ไม่ทันคยค้า
สมาคม ย่อมค้อยกลายคลาญนิสสัยให้คว
อย่าง เช่นคอกเหล้าๆข้างท่างเสพสม เกล็ด
แต่ชั่วกลัวแต่ร้ายไฉนียม ประอุบรมมมวร้าย

อขายบิฑ์ อขายมชอนหลายเสียบหายค้อย เป็น
ส่วนน้อยกว่ามิตรชั่วตัวน้อย ด้วยสามารถชัก
ชวนลวันอัยปรีชั พินาศัยย่านำความจัญไร ๆ
หก “ความเป็นผู้เกียจคร้าน ทำการกิจ”
คอยแต่คิย้อยฮ่อนถอนใจใหญ่ มักผัดเพี้ยน
เปลี่ยนกาละ เสมอไป อังอขาย ทนาร้อน
ผ่อนปรนจาง เมื่อนิสสัยเกียจคร้านสันคานชั่ว
มาเกล็ดอกกลัวพัวแน่นเป็นแก่นสาร ย่อมถึงผล
พิบัติ พลันมิติน นาน เพราะ เกียจ คร้าน ไซ้
ลัมฤทธิกิจทั้งปวง ต้องไม่ย้อยค้อย่นยากเย็น
เด็ด กิจจึง ผลักผลได้ แม้ใหญ่หลวง ทำ
กรัตกรวยไก่อ้ แต่ได้ กลวง ย่อม ตกหวัง
หายนะประสพเอง ชันที่สักร่างกายไม่ขัดคัส
ปล่อยชูลัจิกายหายปลั่งเปล่ง ยังได้มมชมิ
ไค้ ให้กลัวเกรง เหมือนไม่เร่งกิจการจางทั้ง
มวณ คุยฉายเฉียดเกียจคร้านผลาญประ โยชน
มิแต่โทษทุกขรคมทัยถมข่วน ควรจะได้มิ
ไค้ หลายกระบวน เกียจคร้าน ชวนเมินเฉย
เลยล่าเคญู ท่านจึงคิยักว่าหายนะ สู่ทาง
อขายมชทำทุกข์เชญู ก่ออุบาทว์อาจให้ว้าย
วนวร นัยเป็นเกณฑ์ ชั่วช้าอย่างสามาน ๆ
เจ็ด “การเที่ยวกลางคืน” จนคินคัก โดย
รู้สักร่างขรุะสนกสนาน เทียวพักผ่อนหย่อน

พ.ศ. ๒๔๖

อบายมุขแปด

อารมณ์ สมสรวณ เท่ากับการผจญสลับใจ
สำเร็จ สถานอื่นแม้ รรมย์เพียงไหน ส
บ้านคนมิได้ ใช้กล่าวเหลือ เพราะมีสิทธิทำ
อะไรก็ได้ สันเชิง ก็กว่าเที่ยวเปลี่ยวเหงเหง
ค้ำคาว นักเลงหญิงแลสุราอาทิน โขมมาก
มีแก่นักเที่ยวเฉียวโดยฉาว เที่ยวกลางคืนมัก
ขึ้นช้อล่อปาวๆ เกิดเรื่องราวเปล่าประโยชน์
โทษพินิจ สถานหนึ่งชื่อว่าชาวอารักข์ ไม่
พิทักษ์ คนจากภัยคึกหน้าหนั เช่นสัตว์ร้าย
หรือศัตรูจู่โจมที่ ตลอดมีโรคภัยในร่างกาย
สถานสองชาวปกครอง บุรพการ เพราะคน
ไม่อยู่บ้านพาลภัยหลาย เช่น บัวยใช้เพลิง
ไหม้ใครทำร้าย คนก็ไม่สามารถอาชึ่งกัน
สถานสามทำทวิทย์ สมยติย่อย เพราะใช้
สรวณเปรอปรุ่งนุ่งห่มหัน ความสมัยธรรมดา
สารพรรณ โนนินกันน้อยค้อยหมกเปลือง
สถานสี่ยอมเป็นทิวแวงใจ เป็นคนก็หรือร้าย
ได้ตามเรื่อง สถานห้ามักถูกหาความเนื่องๆ
สถานหกตกเครื่องล้ำยากล้ำน โขมแดง
แจจขยาบขรยาบนี้ ของนักเที่ยวในราตรีมี
มีผล ล้วนแต่ชีวิตให้ ทุรายทุรน อบายมุข

ทุกๆ ทนทเวศกรรม ๖
แปด “เที่ยวการเล่น” เต้น รำร้อง ยิน
เสียงกลองไม้ได้ ใจเย็นย่อน มหรรพธรรม
นิยมชวน ใฝ่ฝัน หวด กรรมกรำรำพรรณนา
แม้เก็บค่าผ่านประตูมีเสีย แก้วเหี้ยมทั้ง
งารร้านเคหา ปลอ่ย ความคึกคึกพิระวงเล่า
สงกา ล้มพยายามตรึก นึกถึงคน ไหนจะ
เสียกิจการรทำทำ มีหน้าซ้ำเสียทรัพย์ไม่
กลับผล เกิดโทษแก่ร่างกายทุรายทุรน ย่อม
ใจคนเขิงนักเลงเก่งนานา สำแดงเฉพาะ
มีที่เห็นง่าย ปริยายยังเฮนงเสกสรรหา เปน
วิศิทยานะมรคา ล้วนโทษสาหัส นักประ
จักษจริง ๖
อบายมุขแปดประการพรรณนา เป็นเครื่อง
ชี้ช่องไว้ ทั้งชายหญิง ทั้งข้อหนึ่งหมายชาย
ยักประพฤติพิง แต่ความจริงหญิงทำได้นัย
เดียวกัน ว่าโดยผลกลลวงชวนพินาศ ประ
สพทุกๆ ตลอดชาติ มาตรียุคนี้ เพียงข้อ
หนึ่งข้อใดลร้ายทัน ควรผู้พ้นเผือกบุรีลึก
คล้าย คำบายหมายภพอันปราศสุข คำว่า
มุขแปดว่าปากหรือทางหมาย อาจเห็นโทษ

พฤกษ

วาสนา

ขี้ขี้ขี้ขี้ มีทันตาย ต้อง อธิบายต้องจำซึ่งถูก ปอง พุทธศาสนิกมอญมอญญ โผ้วรรยาย
ซึ่งซึ่ง ถูก ตราหน้าห้ามใครใคร่ นัยถือ ขยายมุขปลุกประ โยชน์ แรกแรงไทยตาม
จะ หากินแต่ละมือ ต้องอุ่นวัง หมกราคาค่า กำลังทั้งมันไม้ที่ แต่ด้วยเจตนาที่มีใช้โชว์
มนุษย์ สุกประ วิง ขยายมุข ทุกข์ยิ่ง เจริญ อวดอ้างไวยาหารหันคนรำพรรณ จักสำเร็จประ
จงทอง ๑ โยชน์ได้เพียงไรแน่ ก็แล้วแต่ ตระกองกริก

สยสมัยไพศาขมาคมัง รียบรรจงสาร นัก เลือกสรรพ ฝิว ชาติเงิน เกินเสนาะ ไม่
ธรรมนำสนอง เพื่อเฉลิมเจมไทรวิศน์สวัสดิ์ เพราะกรรม ปรารถนากลับให้ขึ้นข้างท่าน เอย ๑

จบ ขยาย มุข แปล

วาสนา

๒ . ๗ ผดุงเกะเรยฆ

๒

๑ บัณฑิตผู้หนึ่งกลับจากกรุงพาราณสี
สมองอันเต็มไปด้วยศิลปศาสตร์ สามารถ
ร่าย พระเวทย์ไวยากรณ์ แล มนต์ ต่าง ๆ เป็น
อย่างคล่องแคล่วหาตัวเปรียบยาก แต่เป็นผู้
มีเขวายน้อยเต็มที.

ฝ่าย ภรรยา เมื่อเห็นสามีของตนไปศึกษา
วิชาใน สำนัก ทิศาปาโมกข์ เป็น เวลา ช้านาน
กลับมาสู่เคหาแห่งตนแล้วก็มี ความ ยินดี ที่
ความรักแลเคารพในวิทยาการยิ่งขึ้น. เมื่อ
บัณฑิต มาถึงนั้น นาง ยัง กำลัง ค้ม น่านมอยู่,
เห็นสามี มีเมื่อนำระล้างมือแด่เท้าจึงกล่าวขึ้นว่า

“ท่าน ช่วยคนมในหมอนั้น ประเดี๋ยวก่อน
ฉันจะไปตักน้ำในบ่อมาให้ เวลานี้ไม่มีใคร
อยู่เลย ไม่นานฉันก็จะกลับ”

บัณฑิต ผู้สามีรับค่านางนั่งเฝ้าหมอนมอยู่
ไม่ช้านักก็เกิดคันปากหม้อออกมา. บัณฑิต

มีความตกใจถึงพิริวยามนตร์แลสูตรต่าง ๆ ที่
เรียนมาแล้วเขาลงไป นม ก็ ทา คลายเกิดไม่.
ภรรยาหยิบกลั้มมาเห็นจึงตักน้ำเทลงในหม้อ นม
ก็หายเกิดทันที บัณฑิตเห็นเป็นมหัศจรรย์ทั้ง
นั้นก็ตกใจ แสวงหาการเคารพภรรยากล่าว

คาถาสรรเสริญคุณด้วยถ้อยคำคล้ายดังนี้ว่า:

“เจ้าเอ๋ย, เจ้าไม่ใช่ คนธรรมดาเสีย
แล้ว, เจ้าคือพระภควดี ผู้ทรงฤทธาภาพ
ยิ่งด้วยอำนาจมนตร์ใด ๆ ที่ ข้า ได้ เรียน มา.
โอ, แม่เทพยดัสร ข้าขอนอบน้อมยอมจำนน
แก่เจ้าแล้วโดยวรายาย !”

ภรรยาได้ฟังดังนั้นก็ตกใจ กล่าวรับ
ขวัญว่า

“อนิจจา, เมื่อท่านเห็นฉันเป็นพระเทพ
ฝ่ายฉันก็เห็นว่า ตัวท่าน คือ โอ ข้า ผู้คนแก่เรียน
นั่นเอง”

ศรีสุวรรณ

(๑๔๕)

ควี ขว ไทยเขม

พญาไท

บทกวีอาหาร

ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

ไทย

หลานแม่ควีหัวปัก

ดาว

หวาน

- ๑ แกงจืด “ระการกฏ”
- ๒ แกงเผ็ด “เขยวหวานเข้ค่าง”
- ๓ เครื่องเคียง “ลั่นโคแดง”
- ๔ เครื่องเคียง “ฟองเข้ค่างเครื่อง”
- ๕ ยำ “ผิวส้มล้ำ”
- ๖ ผัก “ทักสิกร”
- ๗ เครื่องจิ้ม “น้ำพริกปลารอบ”

- ๑ น้ำ “เมื่อกะลิกหฺร”
- ๒ หัว “เข้ค่างปลาเยน”

ว่าง

- ๑ น้ำ “เข้ค่างเครื่อง”
- ๒ หัว “ประทักกฏ”

หลานแม่ครัวหัวป่าก์

พฤศกร

หัวหอม, กระเทียม, เกลือ, พริกมด
 หนูนั่งลงเสียดใช้ทั้งกาน ทำไปด้วย
 กันจนละเอียด เมื่อเคียวกระทิกแกมมัน
 แล้วจึงตักเครื่อง ที่ทำไว้ ใส่ลง ผัก ไป
 ด้วยกันจนหอม จึงใส่กระเทียมที่คั้นไว้ ที่
 หลังคั้งไปจนเดือด เหยาะน้ำเค็มคัพพ้อม
 รตเค็มชิมกเหมาะก็แล้วปลงลงจากเตา
 เกิดโยโหระพา, ใบมะกรูด, โรยลง คน
 ให้ทั่วจึงตักลงชาม.

ไปจนเยียวจึงตักขึ้น จะรับประทาน
 ที่เคียวไว้ก็ แต่จะให้ก็ควร รอยเสียให้
 เหลืองจะหอมกว่ารับประทานชนิด.

๔. เครื่องเคียง “ฟองเบ็ดทรงเครื่อง”

เครื่องปรุง ฟองเบ็ด, เนื้อหมู, หมูแฮม,
 พริกไทยอ่อน, ผักชี, กระเทียม, ซอส
 มะเขือเทศ, พริกไทยล่อน.

วิธีปรุง คั้นฟองเบ็ดให้สุกแล้วตักลงแช่ใน
 น้ำเย็น เมื่อเย็นแล้วจึงปอกเปลือก ผ่า
 ออกสองซีก จะใช้ตามยาว หรือ ขวาง
 ฟองก็ตามแต่จะเห็นงาม แคะใช้แฉง
 ออกไว้ต่างหาก ส่วนไข่ขาวนั้นล้าง
 ขาวไว้ให้เสียคั้นน้ำ จึงล้างเนื้อหมูหั่น
 แล้วสับให้ละเอียด ตำรากผักชีกระ
 เทียมพริกไทยให้ละเอียดเคล้าเข้ากับ
 เนื้อหมู เหยาะ น้ำเค็มคัพพอให้เข้ากัน
 แล้วปั้นเป็นลูกชิ้นเล็ก ๆ ตั้งนาร้อนให้
 เดือด คั้นลูกชิ้นจนสุกตักขึ้นใส่ชาม
 เติรมิ่วไว้ ลวกหมูแฮมผานบาง ๆ หั่น
 ชิ้นพอคำหนึ่ง พริกไทยอ่อนนั้นก็ให้
 ตักกินสัก ๒ เม็ด ๓ เม็ด หรือจะจัดไป
 ต่างหากเลียบข้างท่านชอบรับประทานมาก
 และน้อย หรือจะไม่ชอบรับประทาน

๓. เครื่องเคียง “ลั่นโศกแดง”

เครื่องปรุง ลั่นวัว, กินประสีว, เกลือ,
 น้ำตาล, พริกไทย.

วิธีปรุง ล้างลั่นวัวแล้วกำกินประสีวสัก ๓
 กำมือเคล้าเข้ากับลั่นวัว เอาเกลือป่น
 โรยลงมาก ๆ ให้เค็มจืด ที่เคียว น้ำตาล
 นั้นให้น้อยกว่าเกลือ พอเหมาะ กับชิ้น
 ลั่นวัว แล้วจึงโรยพริกไทยป่นใส่ชาม
 อัดให้แน่นอย่าให้ลมเข้าได้ เก็บไว้สัก
 ๒๔ ชั่วโมงในตู้หนาว ถ้าอากาศ
 ร้อนจัดเพียง ๓๒ ชั่วโมงก็พอ จึงเอาหม้อ
 ใส่ น้ำ ต้มไฟต้มลั่นวัว จนสุกเอา ขึ้นแช่
 น้ำเย็นลอกหนังคาย ๆ ที่ลื่นออกให้หมด
 จนสีออก ล้างน้ำแล้วเอาลงหม้อต้มต่อ

พ.ศ. ๒๔๗

วิธีของไทยเขมร

เลยก็มี เกิดผลข้างน้ำเตรียมไว้ จน
จะรับประทานจึงตัดไข่แดงซักหนึ่งเป็น
สอง ส่วน วางลงบนไข่ขาวที่เตรียมไว้
หยิบลงชั้นหม้อแขมวางลง ตักซอสมะ
เขือเทศ หยดลง ลักหนอย จึงค่อย วาง
ผักที่เหลือ ส่วนพริกไทยอ่อนนั้นจัก
ทิ้งซอสลงในจานหนึ่ง ต่างหาก แคยกไป
ตั้งคั่วย กันให้รับประทานกับ พองเบ็ก.

๕. ยำ “ผิ้วส้มซ่า”

เครื่องปรุง กุ้ง, เนื้อหมู, มันหมูแข็ง, หัว
หอมเจียว, กระเทียมเจียว, น้ำเคยกี้,
น้ำตาล, พริกแดง, ผักชี, ส้มซ่า,

วิธีปรุง ล้างกุ้งและเนื้อหมูมันหมูให้สะอาด
แล้วใส่หม้อหรือกระทะต้มให้สุก แล้ว
ปอกเปลือก กุ้งหั่น เป็นชิ้น ๆ หรือ จะ ไข่
ฉีกเอาไข่ เนื้อหมูและมันหมูแข็งหั่น
เป็นชิ้นสี่เหลี่ยมยาว ๆ หั่นหอม กระ
เทียม เจียวให้เหลือง ผ่านผิ้วส้มซ่า
บาง ๆ แล้วหั่นให้ละเอียด ขยำน้ำเกลือ
แล้วบีบให้แห้งน้ำ ส่วนเนื้อส้มปั่นปอก
เปลือกปอกเยื่อที่หุ้มออกให้หมด แกะ ๆ
ให้ออกจากกันไม่ต้องให้เป็นกลีบ จัก
ลงจานเดียวกันให้เป็นส่วน ๆ และ

พริกแดงหั่นให้เป็นฝอยเตรียมไว้ ละ
ลายน้ำตาลกับ น้ำเคยกี้ ส้ม มะขาม นิด
หนอย (ถ้าส้มซ่าเปรี้ยว พอแล้วก็ไม่
ต้องใช้ ส้มมะขาม) เมื่อละลายแล้ว
ตั้งไฟเสียพอคั่นตักขึ้นใส่ซอส เวลา
จะรับประทานจึงคลุกชิมกับเนื้อสัตว์แล้ว
จึงโรยผักชีและพริกแดง.

๖. ผัด “ต้มสุกรกับกล้วยปลี”

เครื่องปรุง กล้วย, เนื้อหมูสามชั้น, กล้วย
ปลี, กระเทียม, พริกไทย, น้ำตาล, น้ำ
เคยกี้,

วิธีปรุง ล้างกล้วยแล้วหั่นแฉลบ ๆ ไม่ต้อง
ให้บางนัก แล้วล้างเสียอีกทีหนึ่ง หั่น
กล้วยปลีล้างให้สะอาด หั่นเนื้อหมูล้างน้ำ
แล้วซอนขึ้นให้เสกน้ำใส่ลงในกระทะ
ทบทกระเทียม เตรียมไว้ ผัดหมูไป พอ
น้ำมัน ออก เล็ก น้อย เจียว กระเทียม ให้
หอม แล้วจึงใส่คั่วหมูผัดไปพอสุกจึง
ใส่กล้วยปลีผัดไปให้ทั่วกัน เหยาะน้ำ
เคยกี้ น้ำตาลทราย ชิมกับเนื้อสัตว์แล้ว
จึงตักลงจาน โรยพริกไทย.

๗. เครื่องจิ้ม “น้ำพริกปลากรอบ”

เครื่องปรุง ปลากรอบ, กระเทียม, พริกมูล

หลานแม่ครัวหัวป่าก์

หนู, น้ำเค็ม, น้ำตาล, มะนาว, มะขี้,
ระกำ,

วิธีปรุง ย่างปลากระรอกเสียบอกหนึ่งแฉะลง
ครกปั่นไปให้ละเอียด ปอกกระเทียม
ตำไปด้วยกัน เคี้ยวพริกมูลหนุ่ยๆ พอ
แตก ชูต มะขี้ผ่านเป็นชิ้นๆ ปอก
ระกำผ่านอย่างมะขี้ ของเหล่านี้รวม
ลงครกพริบกัน เหยาะน้ำเค็ม น้ำ
ตาลห้มขี้, ขี้มะนาวคนเข้ากันชิมดู
เมื่อรสเหมาะแล้วตักลงถ้วย รับประทาน
ตามกับผักกาด ผักทอด หรือผักต้มก็ได้.

หวาน

๑. น้ำ “เมล็ดมะลักทรู”

เครื่องปรุง แผลงแผ่นอย่างขาว, มะพร้าว,
น้ำมะพร้าว, เมล็ดมะลัก, (คือลูก
แมงลัก)

วิธีปรุง ละลายแผลงด้วยน้ำร้อนอย่าให้ใส
ชูดมะพร้าวคั้นกระทิ ละลาย น้ำตาล ลง
แล้วกรองเสียบ้วยผ้ากรอง เลือกเมล็ด
มะลักอย่าให้ กรวดทรายติดล้างด้วย น้ำ
ร้อนเสียบ ทهنง แล้วกรองด้วย กระชอน
ลวกอย่างดี ล้างให้หมดผง จึงโขลก
ซามละลายลงใน น้ำร้อน คนไป จนพอ

พุดศก

เติมที่ จึงใส่ลงในน้ำกระทิที่ทำไว้แล้ว
เทแอลกอฮอล์ละลายไว้รวมลงด้วยกัน คน
ให้ทั่วทั้งไว้ให้เย็นเสียก่อน จึงเทลง
พิมพ์ แฉ่น้ำแข็ง ถ้ามี น้ำแข็ง ก็ใส่
ในถ้วยไว้ หนักว่าระแข็ง เวลาจะรับ
ประทานจึงเอาพิมพ์ แฉ่น้ำอุ่นๆ สัก
หน่อย แล้วเอากานที่จะใส่ของนั้นใส่
พิมพ์ กดให้แน่น คั่วพิมพ์ลงก็จะล่อน
ออกได้ โดยง่าย.

๒. แห่ง “เห่อิมปาปะยาน”

เครื่องปรุง น้ำตาลทรายอย่างขาว, มะละ
กอ, ปูนขาว,

วิธีปรุง เชื่อมน้ำตาลอย่าให้ใส, เมื่อ
เกือบแล้วกรองเสียบให้สะอาด ทั้งไว้ให้
เย็นจึงใส่ขวกโหล ปอกมะละกอผ่าน
จักสลักให้เป็นรูปร่างๆ แล้วแต่จะเห็น
งาม แฉ่งลงในน้ำปูนขาว เมื่อพอกก็
ทอดโดยการแล้วจึงแช่น้ำเย็นหลาย ๆ วัน
เพื่อถอนน้ำปูนออกให้หมด แล้วล้าง
ให้สะอาด น้ำ จึงแช่งลงในน้ำตาล หมั่น
คัมน้ำตาลที่แช่ทุก ๆ วัน หนักว่าระ
อิมน้ำตาลจึงจะใช้ได้.

ว่า

๑, น้ำ “เกยมอเครื่อง”

เครื่องปรุง เกยมอ, ไข่, กุ้ง, กระเทียม
เจียว, ใบตอง, ผักชี, พริกไทย,
น้ำเค็ม.

วิธีปรุง ทำไก่ให้สะอาด ต้มแล้วเอาเนื้อ
ออก ฉีกให้เป็นฝอย ตับ, หัวใจ, และ
กระเพาะหั่นจกให้คี่, ส่วนกระดูกนั้น
ทิ้งไฟเคี่ยวต่อไปใช้เป็นน้ำซอส ปอก
กุ้งหั่นหัวไว้ต่างหาก เนื้อมันคำไป
กับรากผักชี พริกไทยกับเกลือเล็กน้อย
เพื่อให้อร่อย เมื่อละเอียดเหนียวก็
แล้วจึงขยี้เป็นลูกชิ้น เกยมอนก่อน
จะใช้ ควร ลวกด้วย น้ำร้อน กำลังเดือด
เสียทีหนึ่งก่อน เวลาจะรับประทาน
จึงกรองน้ำซอสลงในหม้อ อีกหม้อหนึ่ง
ต่างหาก ตั้งไฟให้เดือด จึงหยิบบะเกม
โรยลงแล้วจึงใส่ลูกชิ้นกุ้งลงไป พอ
สุกแล้วจึงโรยไข่ลง ตักมันกุ้งละลาย
ลงพอเป็นสีแสดนํ้ารับประทาน เหยาะ
น้ำเค็มก็ จึงเติบใบตอง, กับผักชีล้าง

น้ำให้สะอาด จักใบตองใส่ลงตามทุก ๆ
ใบตามจำนวน เมื่อเกยมอสุกแล้ว
ชิมดู เมื่อรสเหมาะก็แล้ว จึงตักลง
ตามโรยพริกไทย, กระเทียมเจียว,
ผักชี.

๒ แห่ง “ประตักกัญ”

เครื่องปรุง เนื้อหมู, มันหมูแข็ง, ไข่ทะเล,
พริก, พริกเคี้ยว, กระเทียม,
พริกไทย, ผักชี, พริกขี้หนูเขียว,
น้ำส้ม, น้ำตาล.
วิธีปรุง ล้างเนื้อหมู, มันหมูแข็ง, หั่นเป็น
ชิ้นสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ, ทายไข่ทะเลและ
เอาแต่น้ำ, ต่อยพริกเคี้ยวพริกขี้หนู
ตักน้ำมันหมูใส่กระทะแต่น้อยกรอกไป
ให้ทั่วกระทะตั้งไฟพอร้อน จึงเทไข่
ลงกรอกให้บาง ตั้งพอสุกทั่วกัน มัน
เข้าเป็นอันกลม เอาชิ้นพริกขี้หนูและ
หั่นให้เป็นฝอย จึงเจียวกระเทียมที่
ตำไว้ให้หอม แล้วผัดเนื้อหมูมันหมูที่
หั่นไว้พอสุก จึงค่อยใส่ ไข่ทะเล กับไข่ที่
หั่นไว้ เหยาะน้ำเค็ม น้ำตาล โรย

หลานแม่ครัวหัวป่าก์

พฤศก

ผักชี ชิมบุ๋มเอรศักแล้วจึงคักลงชาม
เอาฟองเต้าหู้แช่น้ำพออ่อนตัว จึงคักเป้น
ชิ้น & เหลี่ยม สำหรับห่อพอกำ คักได้
ทศกไว้หยอกลงบนฟองเต้าหู้ แล้วเข้า
ผูกให้แน่นเหมือนประตักลม วางเรียง
ลงในลังถึงนึ่งให้สุก แล้วหยิบลงวาง
เรียงในตะแกรงลวกผักให้แข็งตัว เท
น้ำมันใส่กระทะให้มาก ๆ คักไฟให้

ร้อน หยิบห่อประตักหย่อนลงพอดควร
ทอดไปจนเหลือง คักขึ้นให้เสกคักน้ำ
มันจึงจักลงจาน แกะพริกชีฟ้าเขียว
ล้างน้ำให้หมดเมล็ด ทำให้ละเอียดท
สุก ปอกกระเทียมตำไปคั่วแล้วกรอง
สัมน้ำสำหรับละลาย เหยาะเกล็ดขี้เณ,
น้ำตาลทราย ชิมบุ๋มคักแล้วคักใส่ถ้วย
เป็นน้ำจิ้ม.

วิธว่านธร

นายประเสริฐ ปัญญาชน

รวบรวม

วิธีกำจัดขุม

ถ้าในห้องของท่านมีขุมมาก จง

เอา การะบูน ก้อน (Camphorum)

แขวนไว้ เหนือศีรษะเตียง หรือ เหยียบให้

ได้ รับความร้อน พอกลิ่นการะบูน

ออกก็จะหายไปหมด.

วิธีกำจัดเลือด

ถ้าตามร่องกระดูกสันหลังมีเลือด

ตามแก้ม หวายเป็น เลือดอาศัย อยู่มา

จงใช้น้ำที่มิ กรรกายอดเล็ก ๆ เติ

ซ้อน ๆ หรือน้ำส้มราก็จะ

รวมตัวไธถ้ามีดนักก็ได้ ถ้าทำ

ดังนี้สักสองครั้ง ตัวเลือดก็จะหายไป

และ ใช้น้ำอุ่นจะดีเหมือนกัน

น้ำร้อนราดหลายเท่า

วิธีรักษาผิว

ถ้าหน้าของท่าน เป็นสิ่ว หรือ ผา

จงใช้น้ำอุ่นล้างหน้าเสมอ ๆ และ

เอา หลอดไฟ ที่ กำลัง ติดไฟ อยู่

(อุ่น ๆ พอทนได้) ถูที่หน้าตรงมีสิ่ว

หรือจะ ใช้น้ำฟองโซ่ที่ออกใหม่ ๆ ก็ได้

ถ้าทำดังนี้เสมอ หน้าของท่านจะ

นวลเป็น โยปราศจากสิ่วและผา

ยาแก้ผมหงอก

จงเอาผลขมิ้นผสมใหญ่ ๆ ที่แก่

ทั้ง ๓ ผล กับจี่ดำ ๒๗ เอาน้ำ

นายประเสริฐ บุญฤกษ์

พศก

ทำให้ละเอียดย เป็น ผง ทั้ง สอง อย่าง
แล้วเอาผสมกับน้ำส้มสายชูประมาณ
๔ ไปนึ่ง ใส่หม้อ ต้มไฟ เคี่ยวให้ข้น
(ระวังอย่าให้เกินหม้อใหม่) เมื่อ
เห็นว่าข้น ก็แล้ว ยกลงจาก เตาตั้งทิ้ง
ไว้ ให้เย็น ใช้ทาแผลเสมอ จะทำ
ให้แผลเป็นมันและอ่อนนุ่มก็.

ยาระงับพิษไฟไหม้

ถ้าถูกไฟไหม้ หรือน้ำร้อน ลวก
จงเอาไข่ (ไข่เป็ดหรือไข่ไก่ก็ได้)
มาลวก ๕-๖ ฟอง ต่อยเอาไข่แดง
และไข่ขาวออกให้หมด แล้วลวก
เอาเยื่อไข่ขาวที่ติดอยู่ ตามเปลือกไข่
ภายในมายีคลงตรงที่ถูกไฟ จะ
ระงับความเจ็บ ปวดได้ โดยรวดเร็ว
ก็กลักรักว่ายาใด ๆ ทั้งหมด

ประโยชน์ของแอมโมเนีย

แอมโมเนีย (Amonea) ใช้จะ
มีประโยชน์แต่ใช้กับหรือรับประทาน
แก่เวียนศีรษะเท่านั้น ยังใช้เช่น
เครื่อง ย้อม กันไม่ให้ ไฟ ติดได้ ด้วย
เช่นถ้าจะไม่ให้กระดากไหม้ไฟ จง

เอากระดาก นั้นไปชุบแอมโมเนียเสีย
ก่อนแล้วจึงเอามาเผาไฟ กระดาก
นั้นจะไม่ไหม้ไฟเลย ถึงแม้จะ
ทิ้งไว้ ตั้งหลาย ๆ ชั่วโมง.

วิธีทำให้อ่อน

จงเอาน้ำแร่ (Spring water)

๕ ส่วน ผสมกับกรดดินประสิว ๑ ส่วน
คนให้เข้ากันก็แล้ว เองาแช่ลงไป
ไว้สัก ๓-๔ วัน งานนี้จะอ่อน
ใช้ขื่นหรือใส่พิมพ์ ทำเป็นรูปอะไร
ได้ตามความต้องการ ถ้าจะให้เงา
นั้นแข็งอย่างเดิม จงเอากระดาก
ขาว ๆ ห่อเข้าสัก ๓ ชั้น แล้วนำ
เอาไป หมกไว้ ใน กระ ปุ๋ย เกล็ด สัก
๑ วัน หรือกว่านั้นก็น้อย งานนี้
จะแข็งอย่างเดิม.

สาเหตุที่ระคายเคือง

การที่ระคายเคือง เนื่องด้วยเหตุ
๖ ประการคือ— เป็นหวัด, เป็นไข้,
อุจจาระผูกเกินไป, ร่างกายทรุด
โทรมอ่อนเพลีย, กลุ้มใจและมีกรรม

พ.ศ. ๒๔

วิธีพิสูจน์น้ำ

วิชาน้ำรู้

วิธีพิสูจน์ทดลองว่าน้ำนั้นจะเป็น
น้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ ใช้วิธีประทาน
ไว้หรือไม่ได้ง่ายนักก็เลย คือ ทัก
น้ำนั้นใส่ถ้วยแก้วหรือชามแก้ว (อย่า
ให้เต็ม) เอาน้ำตาลใส่ลงไปสัก
๑ ก้อน (น้ำตาลก้อน) แล้วเอาฝา
หรือกระดาษให้แน่นอย่าให้อากาศเข้า

ได้ ยกออกไปตั้งไว้กลางแจ้งราว

๒ หรือ ๓ วัน จึงสังเกตดู ถ้า น้ำ

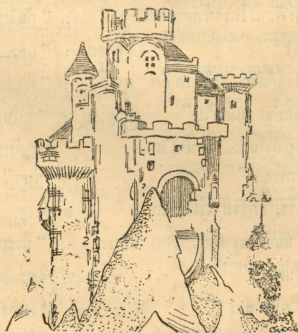
นั้นขึ้นชั้นคล้ายน้ำมัน แสดงว่า

น้ำนั้นไม่บริสุทธิ์ที่มีของโสโครกเจือ

ปนอยู่มาก แต่ถ้า น้ำนั้นใสสะอาด

ไม่ขึ้น แสดงว่า น้ำนั้นบริสุทธิ์ ใช้

วิธีประทานได้.

สารเชษม

ศรพิชญ กับ เพ็ชรเทียม

รวบรวม

ศรพิชญ

คุณก้อย : “ก็, แกลไปวัดทำไม นะ ?

ปุจฉา : ทำไมพุทธภายิต จึงแสดงไว้ว่า

ทุกวันๆ”

“พึงชนะความโกรธด้วยความ

คุณก : “ก็นไปฟังธรรมนะซี.”

ไม่โกรธ?”

คุณก้อย : “แอะ...แอ! ไม่จริงละมัง”

วิสัยนา : “เพราะจะได้สั่งเบรื่องไม่ให้ คติ

คุณก : “ผ่า-เถอะเฮ้า”

ก่อเป็นเวรเป็นกรรมสืบไป”

คุณก้อย : “ก็กันเห็นนั่งจริง แม่สาวน้อยก็

ป. : “ถ้าเขากำท่านละ, ท่านจะไม่

มากับข้า ของ หล่อน จนตาข้าง

โกรธเขาหรือ?”

นั้น”

ว. : “ไม่โกรธ, อกใจนั่งไว้และนึก

๐ ๐ ๐

เสียว่า นั่นวโยชาตุมากกระทบ

สัปรุส : “นิวรรต ๕ คือ ความพอใจรัก

เท่านั้นเป็นพอ”

ใคร ๑ ความพยายาม ๑ ความ

ป. : “ถ้าเขาเตะท่านละ ?”

จ้วงเหงหาทวนอน ๑ ความฟู

ว. : “นั่นกันกว่า ชาติกระทบชาตุ ก็

สรวนรำคาญ ๑ ความลึงเล

แล้วกัน”

ใจ ๑ เหล่านั้นเป็นเครื่องบังคับ

ดวงจิตให้พ้นความกั รุงใจ

๐ ๐ ๐

พ.ศ. ๒๔๗

สารเชชม

ให้ไปสู่วิถีความสุข

จ้อย : “ตามวิถีทำไม่ ถึงมี พระเจ็ย
มาก ๆ”

ลักรา : “ความพอไว้รักใคร่ นั้นหมาย
ถึงไหน?”

จ้อง : “เพราะต้องการให้รู้วาทะบริเวณ
นั้นเป็นวิถีนะซี”

ลัปรุส : “ก็! หมาย ถึง ความ สัมพันธ
ชอยพอกัน ระหว่างชายกับหญิง
เหมือนฉันกับหล่อนงแหละ”

ศรีพินธุ

ลักรา : “ตายจริง ทำไมพอยังงั้นละยะ”

เพ็ชรไทม

ลัปรุส : “เปล่าอะ, ฉันหมายว่า. ความ
คุ้นเคย ชอยพอกัน และ กัน ตาม
ธรรมชาติต่างหาก”

มีเรื่องเล่าสู่กันฟังต่อ ๆ กันมาว่า ยังมี
บุรุษ ๒ คน เกยวคองเป็นญาติกัน แต่มีเรื่อง
ที่เคยขัดข้องหมองใจกันอยู่ ต่อหน้านั้นก็
เป็นที่ชอยพอรักใคร่กันฉันญาติ ส่วนน้ำใจ
คิดจะมุงร้ายต่อกันเสมอ ต่อมาบุรุษผู้หนึ่ง

ลักรา : “ก็ทำไมไม่ว่ายังงั้นละยะ ช้อ
อน ๆ ฉันพอเข้าใจ แต่ข้อที่ว่า
ถึงเลใจอีกข้อหนึ่งนะ หมาย
ความอย่างไรยะ?”

อุปสมบทในคณะธรรมยุตติกนิกาย บุรุษ
อีกคนหนึ่งจึงนิมนตรให้ ไปรับนิชชาขาด ฝ่าย
ภิกษุผู้พาสื่อ คิดว่าเป็นชานาสงฆ์ที่ไหน
ญาติผู้พาสื่อจะคิดประทุษร้าย ครั้น
ถึงเวลาตามนัดก็ไปยื่นคอรียนิชชาขาด ฝ่าย
บุรุษผู้เป็นญาติก็นำข้าวต้มหมูร้อน ๆ มาทอด

ลัปรุส : “หมายถึงความไม่แน่นอนของ
ใจคนนะซียะ เกยวชอยคนนั้น
เกยวชอยคนน ไรเล่า”

ลักรา : “วู! ไม่อยากฟังละยะ ฟล่ำ
ใหญ่เสียแล้ว”

ในบาตร จะเป็นด้วยความร้อนหรือยังเกิด
โทสะจริตขึ้นมา อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ห้ามใคร
ทราบไม่ ภิกษุของคณน ถึงกระทำให้คิดว่า
บาตร กันชนค่อนหน้า

หญิง : “ท่านสมาธิอยู่ไหมยะ?”

เท็กวัก : “อยู่ครัย แต่ไปทำวัตร (วัตร)”

หญิง : “เฮ้! ท่านไปซ่อมแซม ตรง
ไหนนะ ฉันไม่เห็นสักหน่อย”

อีกเรื่องหนึ่ง ท่านเจ้าอาวาสเป็นนัก

เพชรไต้ยม

พศ. ๒๔๗๖

ประพันธ์ มักระแต่งหนังสืออยู่ก็ก ๆ บางวัน
ก็ดั่งรุ่งสว่างแจ้งจำวัด และดิ้อเอากันแต่
เพนเห็นเคียวเท่านั้น ลูกศิษย์คนก็ต้องการ
จะให้อาจารย์ จำวัดไถ่กัน ๆ ไม่อยากจะให้
ใครไปรับกวณ จึงห้ามสานุศิษย์ อนุ ๆ มิให้
มธุนาทักกลองเพน นอกจากตัวเขาคนเดียว
พอเห็นอาจารย์ คนเมื่อไร เขาจึงทักกลองเพน
บางวันเพนเอาบายทั้ง ๒ โมง ก็มี

๐ ๐ ๐

วันหนึ่ง สัปปะสัถยานิกัน ทำของไปเลี้ยง
สงฆ์ ทัง วิท ฌอวาม แห่ง ห่ง ช่ง อยู่ภายใน
กำแพงพระนคร เมื่อเช้าของสงฆ์เรียงไว้
บนศาลาเรียงเรียบร้อยแล้วก็มีมนตร์พระทังวัดไป
รวมฉันที่ศาลา ขณะที่กำลังฉันของหวาน
อยู่นั้นชนนเทียบก็บังถึงสนั่น พระลัทธิ
ต่างก็หยุดและมองกันหาซึ่งกันและกัน ส่วน
ท่านสมภารเจ้าวัด กำลัง ยกช้อน ชั่ง ตักวันนั้น
เข้รมนั้นชกอยู่ เมื่อใด ชนนเทียบชนนเทียบ
ถึงนั้น จึงพุกกับพระลัทธิว่า “เวลาของ
เราจะมีอีก ๑๘ นาที

๐ ๐ ๐

คหบดีผู้หนึ่งต้องการจะทำบุญเรือน จึง
ตั้ง คนใช้ ให้ ไปนิมนต์ พระ มา สวดมนตร์
ส่วนคนใช้ แก่ถึงไปนิมนต์พระ ที่วัดพระยา

เคียวมาทาง สัน ครั้นเจ้าของบ้านอาราธนา
ศีลและพระปริตต์แล้ว พระองค์ ที่เป็นหัวหน้า
ก็พุกให้องค์ ที่ ๓ ซักค่านานตามเกณฑ์ แต่
องค์ ที่ ๓ สวดไม่ได้ จึงสีกขององค์ ที่ ๔
องค์ ที่ ๔ ก็สีกขององค์ ที่ ๕ ต่อ ๆ กันไป ส่วน
องค์ ที่ ๖ เห็นองค์อื่น ๆ สกิกกันต่อ ๆ มาเกรง
จะมากทักหน้าทักน เพราะเป็นองค์ ที่ สกิกไม่
มีองค์ อนุสีกได้ต่อไป จึงกล่าวคำปรารภ
ขึ้นเขา ๆ ล่วงหน้าไว้ก่อนว่า “ถ้าใครสกิก
สม ๆ จะเทศน์ โยมให้ด้วย”

๐ ๐ ๐

เจ้าภาพผู้หนึ่งจะทำบุญศพให้ญาติ แต่
มีความ ประสงค์ จะทำบุญ กับ พระ บวชใหม่
จึงใช้ ให้ คนไป นิมนต์ ล่วง หน้า ไว้ วัน หนึ่ง
เพื่อพระ บวชใหม่จะได้ มีเวลา เล่าท่องมาติกา
ได้ทัน ส่วนพระบวชใหม่เห็นว่าการสวด
มาติกาบทเดียวเท่านั้นพอที่จะเล่าท่องให้จำได้
ทันก็รับนิมนต์ ไว้ แล้วต่างก็เล่าท่องใน
เวลากลางคืนจนจำได้แม่นยาคี้ รุ่งขึ้นก็
ประชุมซ่อมสวดอีกครั้งหนึ่ง ครั้นถึงเวลา
ไปสวดเข้าจริง ขึ้น กุสลา ชัมมา, อกุสลา
ชัมมา ฯลฯ ก็สวดกันไปได้คืองคี้ แต่
พอถึง สนิทส์สนธิ์บัญญัติ ชัมมา, อนิทส์สน
ธิ์บัญญัติ ชัมมา, ลมกอนท่ายลงไม่ได้ เลย

สวดมนต์เวียน อยู่ เช่นนี้ ถึง ๓๐ เทียบ จนมี
 ๑๐๐ รวบรวมผู้คนนักคิดหนึ่ง เดินทางมาทางนั้นได้
 ยืนเข้ารู้สึกรำคาญจึงร้องขึ้นว่า “มัวแต่สวด
 อยู่นั่นแหละ ไม่รู้จักนัย สักทีทำอะไรจะลง
 ไปได้เล่า?” พระที่สวดเหล่านั้นจึงระลึกขึ้นได้
 และสวดต่อไปว่า อนิที่สสนาญปัญจมา ชัมมา.
 รัชคำไปนิมนตรพระอื่น ๆ ทวทั้งวัด เว้น
 แต่ท่านสมภารเจ้าวัดองค์เดียว โดยเกรงว่า
 จะเกิดความสงสัยขึ้น
 ส่วนผู้มีเมตตาทั้ง ๒ ต่างก็ช่วยกันจัดหาอาหาร
 มาเลี้ยงพระในเวลาเช้า เมื่อเลี้ยงพระเสร็จ
 แล้ว จึงไปร้องเรียน กับ ท่านสมภารเจ้าวัดว่า

ส่วนผัวเมียทั้ง ๒ ต่างก็ช่วยกันจัดหาอาหาร
มาเลี้ยงพระ ในเวลาเช้า เมื่อเลี้ยงพระเสร็จ
แล้ว จึงไป ร้องเรียน กับ ท่านสมภารเจ้าวัดว่า
เรื่อของตนาคิดคักแหย้อย พระลูกวัดแนะนำ
ให้สวคมนตรีเลี้ยงพระทำบุญเรื่อ แต่การ
ทำบุญ เรื่อ นั้น ไต๋ นมนตร พระ ลูกวัดฉันเสร็จ
แล้ว ส่วนการสวคมนตรีจะของกิ่ว ขอ
ให้พระลูกวัดช่วยกันเชิญเรื่อให้พ้นแห่งจะเป็น
ประโยชน์กว่า เพราะถึงหากการสวคมนตรี
เรื่อก็คง ไม่พ้นแห่งไปได้ ท่านสมภารเจ้าวัด
เห็นว่าพระลูกวัด ของตนไป แนะนำเช่นนั้นเป็น
การไม่สมควร คิดจะลงโทษให้หลายจำเลย
บ้าง จึงเดินไปที่พระ ลูกวัดชุมนุมกันแล้วพูด
ว่า “แนะคณ ฉินของเขาเข้า ๆ ไปแล้วก็
รีบไปเชิญเรื่อ ใ้ ฉี่ คอย แทน เขาเสียช ”
พระลูกวัดตกอยู่ใน ความจำเป็น ก็ เลยช่วยกัน
เชิญเรื่อขึ้นพ้นแห่ง

๘๘๙
เพชรเทยม

อิมทาอาที

๒๖๖

“ภิกษุทองปลอม”

ศุภมีสถุ ไทยเขมรชนมาบุญกาล จำเดิม
แต่วัน อุบัติ มาใน ภาพนี้ บรรจบ ครบ ถ้วน
๒ พรรษา (ยังเยาว์เต็มที) ยักยวบสนมัย
วิสาขมาส สุรทินที่ ๑๕ ไสรวาร (อาตมา
ภาพยังไม่เรียบร้อยจะตรงตามนี้ เพราะตาม
ธรรมเนียมเคยล่าช้าเสมอ ๆ) ไทยเขมร
ชนมาบุญกาล มั่นยืนฟังกำหนดกนัยด้วยประการ
ฉะนี้ ขอเจริญพร.

ขอเจริญพรสิริสวัสดิพัฒนามงคล ชนม
สุขทุก ประการ จง มีแก่ สมาชิก สมาชิกา
ทั้งหลาย ผู้ทรง คุณธรรม อัน ประเสริฐ ยักย
อาตมาภาพจักได้ รับ ประทาน วิสัชนา ในอัน
วาทถกถา ผลของศรัทธาของ ศรัทธาบุญญาบารมี
ถ้าอาตมาภาพ รับ ประทาน วิสัชนา ไป มีได้
ต้องตาม ไหวหรรธนาธิบายใน อรรถถกถาณบท
ไทยทหนึ่งก็ ขอมเมตตาศิคุณ ภรรณาศิคุณ
ขันติคุณ จง ภรรณาไปรต อภัยแก่ อาตมาผู้ มี

ศรัทธาบุญญาบารมี ขอเจริญพร.

นโมตัสส ภควโต อรหโต

สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ ๑ ๓ ฯ

โมกโข กลุภาณิยา สาธุ ติ ฯ

ยักยอาตมาภาพจักได้แสดงเทศนา ตาม
อรรถถกถาในที่นี้ จนจบสิ้น ให้ท่านสมาชิก
สมาชิกา ทั้งหลาย ได้ สุนา การ ยัง หิตะ ประ
โยชน์ ให้ สำเร็จ เพื่อ ความ เจริญมัย เป็นการ
สมนาคุณที่ท่านได้ ช่วยอุทิศตนบริจาการศรัทธา
มั่นยืนจัก เปรียบเทียบ เช่น ธนบัตร, เงิน
เหรียญ, สัตวาค์ขาว, สัตวาค์แดง เป็นการ
บำรุง (ไม่ใช่สาสนา) คณะสงฆ์ปลอมเช่น
อาตมา และ อารามเถื่อน คือ สำนักงาน
ไทยเขมร ให้ วัฒนาการ สืบไป
ในที่นี้จักได้ แสดงความมุ่งหมาย ในการ
ใช้ ศัพท์ ก่อน แล้วจึงจะแสดงอรรถถกถาไป
ตามลำดับ อันว่า “อันตะ” ในที่นี้หมาย

พ.ศ. ๒๔

อินทวาท

ความว่า “ที่สุท” หรือ “ภายใน” มุ่ง
ความหมายเป็นสองประการ เมื่อควมกับวาทะ
หรือวาทะที่เข้าแล้วก็หมายความว่า “ในที่สุท
จักกล่าว ถ้อยคำ พรรณนา ถึง เหตุการณ์ ภายใน” เท่านั้น (ไม่ใช่ กระทั่ง วรรณ ถึง เหตุ
การณ์ภายนอกด้วย) เมื่อความหมายมื่ออยู่เช่น
นี้ จึงขอ ขุด วรรณคดีใน ที่ ต้น ที่ว่า โมกโช
กฤษณียา สาธุ ไว้อีกอน จักได้แสดง
อินทวาทกถา ในสิ่งที่เป็นคุณและสาระ
ประโยชน์ ซึ่งวิสามานยนามชาติได้มีแก่ใจ
ส่งมาขุดหนุนในเล่มนี้ ตามมติของอาตมาภาพ
ต่อไปก็

วาทะ—พระสุวรรณสามกับปัญจกบิลยักษ์
และภาพจิตรประภอยเรื่อง ซึ่งท่านบรรณา
ธิการได้ ขอประทาน อนุญาตต่อสมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต
มาลงในหนังสือเล่มนี้ ย่อมเป็นศรีแก่คณะ
หนังสือพิมพ์ไทยเขมมอย่างยิ่ง ชาวคณะ
รู้ สักปรักในพระกรุณาธิคุณมีรับว่า ส่วน
ภาพที่ได้อัปยาม ทำให้คล้ายกับภาพต้นฉบับ
มากที่สุดที่จะทำได้

โคลง อ่านวพพร ซึ่ง น. ม. ส. ทรง
โปรดประทานมาใน เดือนนี้ ก็ เป็น พระกรุณา
อย่าง ดันพัน ชาวคณะ จะ ล้มเสียมิได้

เป็นอินทวาท ท่านผู้อ่านบางคนเคยอ่านว่า
‘ถ้าถึง กระหาย ขยักอ่าน เรื่องของ น. ม. ส.
อยู่แล้ว’ มา ครั้นนี้ ได้ ชมแต่ เพียง โคลง คำ
อ่านวพพร เท่านั้น ขอท่านผู้อ่านทั้งหลาย
อย่าเพื่อ เสียใจ เลย ทั้งนี้ ก็ โดย น. ม. ส.
ถ้าถึงมีพระขรรค์อยู่เป็นเอกประการ ที่ได้
ทรงประทาน มาให้ชมแต่ โคลง บทเดียวเท่านั้น
ก็นับว่าเป็นอิริเวรลลาภเหลือเกินแล้ว.

ตรีภักดานุสร ของ พวงทอง เจ้า
ของ ไค้ พายาม ประพันธ์ เป็น ฉันท์ เจริญ
พระพุทธรูป ส่งมา ขุดหนุน ใน กลาน เป็น
ประโยชน์ยิ่ง การประพันธ์ฉันท์ ใคร ๆ

ก็ย่อมทราบดีอยู่แล้วว่าเป็นการแต่งยาก ลำบาก
ปานใด ข้ายังต้อง ประพันธ์ ไปตามธรรมดา
ปาฐะ อีกด้วย ข้อสำคัญที่สุด ก็คือ ความ
ไพเราะจับใจนั้น แลและเป็น ทักข์ ถ้าท่านมี
เวลาควร ลองอ่าน ทวนดู อีกครั้งหนึ่ง แล้ว
พิจารณา ถึง การ ประพันธ์ว่าจะ เป็น การ ยาก
ลำบากปานใดในการที่จะประพันธ์ให้ ไพเราะ
เสนาะ โสด

วิสาขบูชาไทยเขมมนั้น เมื่ออ่านแต่
ข้อก็จะเข้าใจยากสักหน่อย แต่ถ้าว่านให้
ตลอดแล้วจะเห็นได้ว่า วันวิสาขนั้นเป็น
วันของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเราโดยแท้

ภิกษุทองปถม

พศก

ควรที่พุทธมามกบริษัทจะทำการบูชา เพราะพระองค์เป็นผู้ทรงนำความเป็นไทย มาสู่โลกก่อนศาสนาอื่น และทรงสั่งสอนให้มีจิตต์ผ่องแผ้วปราศจากทุกข์ ได้รับความเกษมสำราญทั่วกัน โดยเหตุนี้ ท่าน ป. กิตติโสภณ จึงนำมากล่าวไว้ อันสมด้วยนามหนังสือพิมพ์ไทยเชรม

ลุมพินี ของเลขยานนท์ โคกกล่าวประวัติกาลของสถานที่อย่างน่าฟัง ทั้งโดยหลักฐานโบราณวัตถุด้วย

เรื่องพระนางภิกขา เป็นเรื่องแสดงพุทธปาติหารอย่างมหัศจรรย์ ในเหล่าพุทธศาสนิกชนด้วยกันก็มีผู้ที่ไม่เชื่อโดยมาก บางคนเคยกล่าวว่า “ท่านอรรถกถาจารย์อย่าเสียเงินไปกระทำให้หมกความเลื่อมใส” ชื่อนี้จะเท็จจริงอย่างไร ก็เหลือที่ จักกล่าวให้พุทธศาสนิกชนทุกชนเชื่อได้ เพราะบางคน ก็มีความเลื่อมใสศรัทธา แก่กล้า ถึงกับใคร จะกล่าวว่ากระไรเป็นเชื่อนั้นนั้น แต่บางคนก็เกือบจะไม่ไปปลง ศรัทธา ขึ้นใน นิสสัย เสียเลย โดยเหตุนี้ความศิกความเห็น จึงยังแตกต่าง กันอยู่มาก สำหรับเรื่องพระนางภิกขานี้ ใคร ๆ ก็ย่อมทราบว่าเป็นเรื่องที่ท่าน อรรถกถาจารย์เป็นผู้กล่าว แต่ความที่ท่านกล่าวนั้น จะได้ขึ้น

ขึ้นโดยไร้ความจริง เพื่อเป็นคำล่อลวงให้ท่านได้ ในพระพุทธศาสนาของเรา ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีพระชนม์อยู่ มีเรื่องเล่ากันต่อมาว่า พวกเดียรถีย์และ ศาสดาอื่น ๆ ได้เคยพ่ายแพ้ พระองค์ มา มากต่อมาก พระพุทธศาสนาของเราจึงรุ่งเรืองตลอดมาจนถึง ปัจจุบันนี้ ก็ด้วยสงฆ์สาวก รั้งช่วงต่อกันมา ส่วนเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือนิยายที่เกิดขึ้น ภายหลัง ถ้าจะมีผู้ เสริมเติมต่อกันขึ้นบ้าง แต่เรื่องพุทธปาติหารนั้น ทางพระพุทธศาสนา ของเรามี อูบาย กระทำจิตต์ ชนิกหนึ่ง ที่เรียกว่ากลืน คล้ายวิชาสะกดดวงจิตต์ของ ชาวต่างประเทศ (Hypnotic) ทุกสิ่งทุกอย่างในทางพระพุทธศาสนาต้องเริ่มด้วย ศรัทธาเสียก่อน ถ้าไม่ศรัทธาแล้วสิ่งที่จะทำนั้นก็ ไม่บังผลให้สำเร็จ (ไม่ชัด) ในวิชาอูบายกระทำจิตต์ นี้ได้เคยมีผู้ทดลองแล้ว เป็นผลสำเร็จ โดยอย่างก็ เช่นการกระทำจิตต์ โดยคิดว่าคนไม่ใช้ตนของตนท่านนั้น ความเจ็บปวดทรมานกระวนกระวายที่เกิดขึ้นจากโรคพยาธิ ก็เหือดหายไปสิ้น นี่เป็นนิทัศน์ส่วนหนึ่ง พึงนำมาแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง ยังมีผู้ปฏิบัติ บำเพ็ญญาณ แก่กล้าได้เคย กล่าวว่า จะทำสิ่งใด ๆ ก็ได้ ทั้งสิ้น โดยพระเป็นเจ้าบันดาล

พ.ศ. ๒๔๖

อินทวาทิ

ให้เป็น ขอนอาตมาก็ยังฆ่าเพี้ยนไม่ถึง แต่
ถ้าจะคิดไปตามหนทางแล้ว ในคันตันกระทำ
ได้ สิ่งทีประเสริฐยิ่งกว่านั้นในชั้นปลายซึ่ง
เป็นสิ่งเหลือเชื่ออีกคงกระทำได้เช่นกัน

ส่วนเรื่องพระนางภทราน ถ้าสันนิษฐาน
ตามหลักของทวงจิตต์ แล้วก็น่าจะเป็นได้ โดย
อำนาจของทวงจิตต์ เพราะพระนางมีศรัทธา
แก่กล้าอยู่ จนที่สุดชีวิตก็ไม่เสียตาย อำนาจ
แห่งทวงจิตต์ ของพระนาง คงจะ แก่กล้าจนถึง
ขั้นกาลให้ สิ่งต่าง ๆ เป็นไปตาม ประสงค์ของ
พระนางได้ ถ้าก็เทียบกัวิชชาตทวงจิตต์
ของชาวต่างประเทศ แล้วก็ไม่มีผู้ ประหลาดนัก
และมีเหตุผลที่พอควรเชื่อได้ ด้วย แต่เรื่อง
พระเป็นเจ้ายันกาลนั้น ต้องเป็นผู้ ที่ฆ่าเพี้ยน
ญาณแก่กล้าแล้ว และได้เคยทดลองแล้วจึงจะ
เชื่อ สำหรับสามัญชนด้วยกันแล้วน้อยคน
นักที่จะเชื่อ มติของอาตมาภาพ คงได้ แสวง
มาจน

เคยมีมะ ของพาดิวิลาส นามปากกา
พาดิวิลาสนี้เป็นนามปากกาใหม่ สำหรับไทย
เขมม แต่นามปากกาเดิมที เคยชื่อ ไซม มา
แล้วก็คือนาคะประทีป แต่เจ้าของเรื่องไม่
ยอมใช้นามปากกาว่า นาคะประทีปในเรือน
โดยอ้างว่าเป็นเรื่องราว ติดต่อกัน กับเรื่องของ

พาดิวิลาส ซึ่งเคยนำลงใน หนังสือพิมพ์สวน
กุหลาบวิทยา ฉะนั้นนามปากกาพาดิวิลาส
ก็น่าจะประทีปนั้น ขอท่านผู้ อ่านพึงเข้าใจ
ว่าเป็น คนเดียวกัน ส่วน เนื้อเรื่อง ที่เคยฟัง
ขยขัน และ ความเห็น อัน เป็น ที่ ประชวร โยชน
อย่างแปลก ถ้า ท่านผู้ โดยยังไม่ได้อ่าน ก็
ควรย้อนกลับไปอ่านเสียใหม่

หนังสือสารานุกรมย์ พ. เรณูวิทย์เป็น
ผู้แปลจากเรื่อง การ ชุติงค์ ของ ศรีมุกกุลจันทร์
เทวะ โดยกล่าวถึงสถานที่อาชุนหาอันเป็นปฐ-
นิยะสถาน มีประ โยชนแก่ผู้ อ่านเพราะ ไม่เคย
พบเห็นเป็นเอนกประการ น่าเสียภัยที่เหลือ
ความสามารถของคณะ จะ นำภาพ้องดงามมา
ลงไว้ ให้ชมมากกว่านี้อีกไม่ได้ จึงนำมา
ไว้เพื่อประกอบ พอเป็นสังเขป แต่ เพียง ๒ ภาพ
เท่านั้น

ทวารุณากิวัตรนั้น เป็นนิทานปรัมปรา
เทียบให้เห็นว่าสัมมาทิฏฐิ กับ มิจฉาทิฏฐิต่าง
กันอย่างไร ฝ่ายไหน จะดีกว่ากัน ทั้งยัง
ได้ฟังสมเด็จพระบรม ศาสตราจารย์ศาสตราจารย์
เทศนาสั่งสอนอีกด้วย

เรื่องตำนานพระบางนั้น เป็นตำนานลาว
และใช้ภาษาลาว อยู่มาก เช่น 'สร้าง'
ใช้ว่า 'แปง' เป็นต้น ซึ่งค่อนข้างจะไกล

กัญทองปลอม

พฤศภ

กว่าภาษาไทย กระทำให้ท่านผู้ อ่าน ๆ ยาก
อยู่สักหน่อย แต่ค้นคว้าเป็นมาอย่าง นั้น
คณะถือว่าไม่ควรแก้ไขให้ผิดไปจากของเดิม
เรื่องท้าวแผ่นดิน ของศุภรที่ศิน เจ้า
ของเรื่องปรารภว่าเขียนลงไปหน่อย ขอ
ให้ช่วย ออกตัวให้ด้วย ส่วน ข้อความใน
เนื้อเรื่อง พระเป็น คติ สอนใจไว้ว่า ท้าว
แผ่นดินนั้นมีย่อมไป ถ้าอาศัยความเพียร
แล้วผลก็ย่อมบังเกิด

เรื่องมณฑลกลัคนั้น ถึงหากจะเป็นนิยาย
ที่แพร่หลายแล้วก็ตาม แต่ถ้าสนใจอ่านก็ย่อมเป็น
ประโยชน์ การที่ได้ฟังสำนวนแปลก ๆ ย่อม
เพิ่มพูนปัญญาความรู้ ยิ่งขึ้น เปรียบเหมือน
ฟังเทศน์ แม้พระธรรมกถึก จะ เทศนาใน
บาทพระศาสดาอันเดียวกัน แต่ย่อมจะแตก
ต่างกันด้วยสำนวนโวหาร ฉะนั้นผู้ ฟังจึงไม่
รู้สึกเบื่อ ส่วนเนื้อเรื่องของเรื่องนี้มีคติอยู่ว่า
พระโพธิสัตว์ ใช้ความพิจารณา แล้วสนับสนุน
ฐานต่อ ย่อมกระทำให้เกิดปัญญา กระทำ
ให้ระลึกถึงพระราชาธิปไตยสังฆสันติเสถียร
และลูกเสื่อของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ซึ่งว่าด้วยการพิจารณาและความ
สนับสนุนฐาน

มหายาน ของเสฐียรโกเศศ เป็นเรื่อง

ราวที่กล่าวด้วยพงศาวดาร ของการ ถิ่นสถิตใน
พระพุทธรูปศาสนา ถ้าท่านผู้ อ่าน สังเกตให้ ก็
จะเห็นภาพ แผนที่ ราชอาณาจักรใน ครั้ง กระ
โน้น ถ้ายัง นำภาพแผนที่ จริง ๆ มาทาง
ตรวจด้วยแล้ว ก็จะทราบชื่อเมืองแต่ก่อน
ว่าชื่อเมืองอะไรอยู่ที่ไหน ในปัจจุบันนี้เรียก
ว่าอะไร อีกประการหนึ่งท่านผู้ อ่านยังจะได้
ทราบในการถิ่นสถิตอย่างแยกมหายานอีกด้วย
มีเหตุผลที่น่าฟังมาก

เจตนาหมายเกลือกถึง ของจันทร์เต็ม เป็น
เรื่องเทพนิยายเขียนเจตนาหมายมาเล่าให้ ฟัง อีกข้อ
หนึ่ง มีคำชวนหัวอยู่ในตัวพร้อม อธิบาย
ถึงการถิ่นพระพุทธรูปศาสนาอย่างคร่าว ๆ กลาง ๆ
ย่อมให้ โทษ ถ้าหากจะเปรียบเทียบกับคน
ครั้งชาติหรือแปลงชาติประการเดียวกัน.

วันวิสาขะ ของเจ้าจำปี มีประโยชน์แก่
ท่านผู้ อ่าน ในการที่ท่าน จะได้ ทราบว่า วัน
ประสูติ, วันตรัสรู้, วันปรินิพพาน, ตรงกับ
วันอะไร, เดือนอะไร ศกเท่าไร อีกประการ
หนึ่งที่น่าชมก็คือ การประพันธ์ และความ
ไพเราะ

กวีชาวกก ของพระหมื่นสุนทร เขียนตาม
ความในนิยายที่แท้ เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน
น่าอ่านน่าฟัง ขอท่านผู้ อ่านโปรดอ่านดูเอง

ภิกษุทองปดอม

พศศก

ต้องกล่าวในทันอก เพราะถ้าขึ้นกล่าวมาก
ความไป ก็ระคล้ายปลัสต์ตัวชนิดหนึ่งที่กำลัง
แสดงกิริยาอาการเบ่ง และยกอวัยวะ เบื้องปลาย
ของมันให้ ชื่นเอง ขอเชิญท่านผู้ อาน
วิจารณ์ดูกัน

วิชา นารู้ กับ ครว ไทยเขมม ใน เดือน
เหลือความสามารถของ คณะที่จะ ให้ เกี้ยวข้อง
กับพระพทธศาสนาได้ ฉะนั้นจึงขอประทาน
อภัยที่ ได้ กระทำ พลาดไปจาก ความ มุ่งหมาย
เดิม

อนึ่งท่านสมภาร (บรรณาธิการ) ผู้เป็น
ประมุขในอารามไทยเขมม ได้สั่งไว้ว่า ให้
แสดง ความ ขอบใจ และ ขอบ คุณแก่ ท่านนาย
พันตรี พระอนุชิตพิทักษ์ ที่ ได้ ส่ง หนังสือ
สมณโพร ใน บ้าน ของ เรา ซึ่ง นายพลตรี
พระยาวิบูลธยาบุรุษ เป็นผู้เรียบเรียง ขอ
จงไว้ ไรคาพาชไทย กุศลกรรม ที่ ทำ บุญ ด้วย
อามิยพล คือตัวราสมณโพร และมีความสุข
เกษมเปรมใจ ในการบริจาคทุนทรัพย์
พิมพ์ หนังสือ แจกในงาน ทำบุญ ศพ นาง
ทิม ศุกรแพทย์ ผู้มารดา ของงมิกายอัน
เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ทุก
เมื่อ เทอญ

เมื่อได้กล่าวอันควาทอันเป็นกรณีกึ่งเรียบ

ร้อยแล้ว จักได้กล่าวสัมมาวาจาในชาติคาตา
ข้างคั่นต่อไป

อันว่า คำกล่าวใน อันควาท หรือ ณ ที่ใด
ที่หนึ่งก็ การกล่าวก็เท่ากับวาจาที่พูดออก
มาเหมือนกัน มีที่แตกต่างก็คือนัยมีเวลา
ประพันธ์ ให้ ไพเราะ ชื่น เพราะฉะนั้นควรระ
สรวคกล่าวแต่เฉพาะ ถ้อยคำอันไพเราะ เท่านั้น
ไม่ควรจะกล่าววาจาอันไม่สมควร เพราะ
ถ้ากล่าว เป็น สัมมาวาจาก็ย่อมมี คนชม และ
สรรเสริญ ถ้าหากคำกล่าวเป็นทรวาทก็
ย่อมมีผู้ในแง่คำและคติเย็น ก็จะ ได้ยกเหตุ
ผลที่แตกต่างกันบรรยายไว้ต่อไปนี้

อัน วาจา ที่เป็นฝ่ายชั่ว นั้น ท่าน จัดแบ่งไว้
เป็น ๔ คือ มุสาวาทได้ แก่กล่าว คำเท็จ ๑
ยัสถวาทได้ แก่กล่าว ส่อเสียดยุบยง ท่าน ๑
สัมผัปลายได้ แก่ วาจาที่ ให้ร้าย ใน ประ โยชน
คน และ ประ โยชน ท่าน ๑ มุรสาทได้ แก่
วาจาที่หยาบช้าปามาส ผู้อื่น ๑

มุสาวาท นั้นท่านก็ได้ จัดเอาไว้ ในข้อ ๔
ของศีล ๕ นั้นแล้ว อันความเสื่อมเสียในผู้
กล่าวย่อมยังเกิดขึ้นได้หลายประการ ซึ่งถ้า
ผู้กล่าว ๆ เท็จเป็นเนืองนิตย์ หากจะมีเวลา
กล่าวความจริงบ้าง ก็จะทำให้ผู้ ฟังคิด
ระแวงสงสัย ไม่เป็นที่ไว้วางใจในผู้อื่นได้

พ.ศ. ๒๔๗

อินทวาทิต

เด็ก ครั้นจะนำมาบรรยายให้ฟังในทันทีเกรง
จะยืดยาวเกินไป

เบ็ดเตล็ดพงศาวดารจีน ของกินสือ เป็น
เรื่องราวทักล่าวตามเค้าเรื่อง ของพงศาวดารจีน
ตอนหนึ่ง แต่เป็นเรื่องราวเบ็ดเตล็ดมีเหตุผลที่
จีนถือว่าคันหอมเป็นแผนกของสกคาว เพราะ
ลักษณะของการรับประทานแกไม่ใช้เนือสัตว์และ

ของ สกคาว ส่วนหอมไม่น่า จะจัดเข้าใน
ประเพณีเนือสัตว์หรือของสกคาวด้วย ถ้าท่าน
ผู้อ่าน ๆ ให้ทดลองก็จะได้ทราบเหตุผลที่

เรื่องราวของ กินสือ เคย มี ผู้ ต้องการ อ่าน
ว่าฟังอยู่ว่าหมื่น เหตุใดจึง หายไป ทั้งนี้
บางทีจะเป็นด้วยท่านมีธุระมาก จึงยังไม่กระไร
ไม่ออก ต่อไปหวังว่าท่านกินสือคงจะเจอเพื่อ
ส่งมาลงเสมอ ๆ เพราะไปได้ค้นตำหรับของ
ท่านอาจารย์ชกมาแล้ว

หมายเหตุ เบ็ดเตล็ด ของ คิวคิวยานนท์
ต้องนับว่าเก็บคัพพอใช้ สมกับชื่อเรื่องของการ
เขียนหมายเหตุเบ็ดเตล็ด ถึงแม้จะเป็นเรื่อง
เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จริง แต่ก็เป็นชิ้นเป็นอัน หา
ใช้เกี่ยอย่างไทยมูลฝอยใส่ตะกร้าไม้ และ
ทั้งยังมีคติอยู่ว่า การทำบุญนั้นทำแต่ในสิ่ง
ที่ควร ทำแต่พองามพอใจ ไม่ทำจนดังแก่
ตนได้ รับความเกือกร้อน

นางวิชาคำคันทน์ ต้องนับว่าเป็นชิ้น

เอกในการประพันธ์ ส่วนเค้าเรื่องของนาง
วิชาฯ ก็ค่อนข้างงามพร้อมด้วยเบญจกัลยาณิ
ซึ่งไม่มีที่ติ นับเป็นเอตทัคคะในมรรยาและ
ความประพฤติของสตรีเพศผู้หนึ่งได้สมควร
ที่ท่าน สมาชิกฯ จะ มีความเลื่อมใส และ สน
ใจอ่าน.

พุทธชาดการนั้น เป็นพุทธประวัติสังเขป
ซึ่งแปลจากภาษาสันสกฤต มีค่าความและ
สำนวนโวหารต่างกับ พุทธประวัติ ที่ได้เคยได้
อ่าน ได้ ฟังมาแล้ว สมควรที่ท่านสมาชิก

สมาชิกฯทั้งหลายจะสนใจอ่านให้คลลเคย

ธรรมเนียมการ—ธรรมเนียมคุณบรรยาย ของ อ.น.ก.
ยกเหตุผลเทียบเคียง สามารถให้ผู้ฟังเข้าใจ
ได้ง่ายกว่าพระเทศน์ หากท่านผู้อ่าน ๆ
แล้วปฏิบัติตาม ก็ยังประ โยชน์เป็นอันมาก

อธิบายมุขแปดประการ ของวาสนา แต่ง
เป็นคำกลอนสำหรับสอนชาววาสน มีบางตอน
ที่กล่าวคำเปรียบเทียบน่าฟัง

ผู้คงแก่เรียน ของ ศิวสุวรรณ เป็นเรื่อง
ขบขันที่นักใคร่อยู่สักหน่อย ตรงกับภาษิตว่า
“รู้มากยากนาน รู้ น้อยพลอยร่ำคาญ”

เรื่อง แก้วัญญาบาท กับ เรื่อง พระ พุทธ
ศาสนาในอินเดีย นั้น อาตมาภาพไม่จำเป็น

พ.ศ. ๒๔

อินทวาท

อันนี้คำที่เห็นต้องอาศัยความจริงประกอบ
ด้วยเสมอไป ทั้งนี้ก็ด้วยความเกรงกลัวว่าผู้
ฟังจะจับได้ เมื่อกล่าวคำที่ออกไปแล้ว
คงจิตที่จะเป็นปกติสุขอยู่ก็หายไป ต้องคิด
ขบถกันระวิงระไวไวรอบข้าง โดยเหตุนี้จึง
มีควรกล่าวคำมา ควรกล่าววาจาอันจริงใจ
ดีกว่า ทั้ง สมเด็จพระสุคตเจ้าไ้ทรงตรัส
สั่งสอนไว้ว่า หทยสส สกาสี วาจา ความว่า
วาจาเช่นกับน้ำใจ ทั้งนี้เป็นต้น

ยี่สุ่นวาจาอัน เป็นคำกล่าวอันส่อเสียด
ในระหว่างบุคคล ๒ ฝ่ายให้แก่แก่ร้ายและ โกรธ
เคืองกัน โดยธรรมชาติมนุษย์ ที่เกิดมาย่อม
แสวงหาพวกพ้องของตนให้มากขึ้น เพราะ
รู้ว่าจะอยู่คนเดียวไม่ได้ในโลก ก็เมื่อ
มีผู้มากล่าวส่อเสียดยุยง ให้ ความแตกร้างเกิด
ขึ้นแล้ว ก็ย่อมระคายประ โยชนสุขให้เสื่อม
ไป ทั้งตัวผู้กล่าวก็ย่อมจะถูกผู้อื่นเกลียดชัง
โดยที่ตนเป็นผู้ประพฤติดนไม่ดีกว่า มีพระ
พุทธศาสนิกกล่าวว่า มุตวาจา ตปติ ปาปก็
แปลว่า คนย่อมเกิดชอกช้ำเพราะเปล่งวาจาชั่ว
โดยเหตุนี้สาธุชนอย่าฟังกล่าวยี่สุ่นวาจาด้วย
ประการฉะนี้

สัมผัปลาปนนั้น เป็นคำกล่าวที่ให้ร้าย
ในประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน เช่น
อยู่ ๆ ก็กล่าวถึงกันดลย ๆ ว่า “ไฟ

ไหม้” เป็นต้น บุคคลผู้กล่าวไว้ก็มีเจตนา
มาสู่กันหาได้ กล่าวขึ้นด้วยความคณองของ
คนเท่านั้น ผู้ที่ไม่รู้ก็พากันตกใจ หรือ
บางทีก็ตน ๆ หนึ่งอย่าง อาจถึงชนของกันเป็นได้
หรือชอบยุยงส่งเสริมผู้ประพฤติชั่ว เช่น
สมมติว่า กล่าวสรรเสริญโจรเป็นคน โจรจะ
ยอมละเว้นแก่ผู้ส่งเสริมก็หาได้ ฉะนั้นคำที่
กล่าว จึง เป็นการให้ร้ายใน ประโยชน์ของ ตน
และ ประโยชน์ ผู้อื่นด้วย สมเด็จพระผู้มี
พระภาคเจ้าไ้ทรงตรัสสอนไว้ว่า ตเมว วาจิ
ภาเสยฺย ขยาคฺคณํ นตาเปย แปลว่า พึง
พูดแต่วาจาที่ไม่ยังตนให้เกิดครั้น ครังใด
พรวรรณามาฉนั้น

สุรวาทนั้น ได้แต่คำกล่าวที่หยาบช้า
การกำเริบนั้น เมื่อกล่าวคำเสียดแทงผู้อื่นให้
ได้รับความเจ็บช้ำน้ำใจแล้ว ฉะนั้นเขาอาจตอบ
แทนเช่นเดียวกับที่ตนกล่าวก็ได้ หรือมีฉนั้น
ก็อาจกล่าวถ้อยคำเปรียบเปรยต่าง ๆ นานา เป็น
ต้นว่า “ปากไว้นักต้องเอาไปล้างโซ่ไว้” หรือ
“ปากเปราะนักให้เขาไปผ่าสวนเสียเถิด” ทั้งนี้
เป็นต้น ย่อมจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียได้
เหมือนกัน หรือ มีฉนั้นเขาก็ย่อมจะถูกดูและ
ติฉินนินทาได้ โดยเหตุนี้ สมเด็จพระสุคต
จึงทรงตรัสสอนว่า วาจิ มุลญฺเจยฺย กลฺยาณิ
ความว่า ควรพูดวาจาที่ดี ด้วยประการฉะนี้

ภิกษุทองปถม

พฤศก

ผู้^๑ที่^๒ประ^๓พฤ^๔ติ^๕ตน^๖ก็^๗ย่อม^๘กล่าว^๙ถ้อย^{๑๐}คำ^{๑๑}อื่น^{๑๒}
เป็น^{๑๓}สัม^{๑๔}มา^{๑๕}วา^{๑๖}จา^{๑๗} เว^{๑๘}น^{๑๙}จาก^{๒๐}ถ้อย^{๒๑}คำ^{๒๒}อื่น^{๒๓}คำ^{๒๔}ซ้ำ^{๒๕}กั^{๒๖}
ได้^{๒๗}บรรยาย^{๒๘}แล้ว^{๒๙}ข้าง^{๓๐}ต้น^{๓๑} ย่อม^{๓๒}จะ^{๓๓}ยัง^{๓๔}ผล^{๓๕}คือ^{๓๖}คุณ^{๓๗}
ความ^{๓๘}ดี^{๓๙} มี^{๔๐}อ^{๔๑}ฐ^{๔๒}ฐ^{๔๓}าร^{๔๔}ม^{๔๕}ณ^{๔๖}์^{๔๗}เป็น^{๔๘}อา^{๔๙}ที^{๕๐} อัน^{๕๑}สัม^{๕๒}มา^{๕๓}วา^{๕๔}จา^{๕๕}
นั้น^{๕๖}แม้^{๕๗}จะ^{๕๘}กล่าว^{๕๙}แก่^{๖๐}ผู้^{๖๑}ใหญ่^{๖๒} ๆ^{๖๓} ก็^{๖๔}ย่อม^{๖๕}มี^{๖๖}น^{๖๗}ิ^{๖๘}ร^{๖๙}ิ^{๗๐}ก^{๗๑}ไ^{๗๒}ว^{๗๓}
และ^{๗๔}สัง^{๗๕}ส^{๗๖}าร^{๗๗} ผล^{๗๘}ที่^{๗๙}ได้^{๘๐}รับ^{๘๑}ก็^{๘๒}คือ^{๘๓}เม^{๘๔}ตตา^{๘๕}และ^{๘๖}
กรุ^{๘๗}ณา^{๘๘}น^{๘๙}เป็น^{๙๐}น^{๙๑}ิ^{๙๒}ท^{๙๓}ค^{๙๔}ิน^{๙๕}ท^{๙๖}า^{๙๗}ห^{๙๘}ร^{๙๙}ณ^{๑๐๐}์^{๑๐๑} หาก^{๑๐๒}จะ^{๑๐๓}กล่าว^{๑๐๔}
แก่^{๑๐๕}ผู้^{๑๐๖}น้อย^{๑๐๗}เพื่อ^{๑๐๘}ให้^{๑๐๙}ทำ^{๑๑๐}ก^{๑๑๑}ิ^{๑๑๒}การ^{๑๑๓}งาน^{๑๑๔}ของ^{๑๑๕}ตน^{๑๑๖} ก^{๑๑๗}ิ^{๑๑๘}
การ^{๑๑๙}นั้น^{๑๒๐} ๆ^{๑๒๑} ก็^{๑๒๒}ย่อม^{๑๒๓}จะ^{๑๒๔}ยัง^{๑๒๕}ผล^{๑๒๖}ให้^{๑๒๗}สำ^{๑๒๘}ร^{๑๒๙}ง^{๑๓๐}ได้^{๑๓๑} โดย^{๑๓๒}
ความ^{๑๓๓}เต็ม^{๑๓๔}ใจ^{๑๓๕}ของ^{๑๓๖}ผู้^{๑๓๗}รับ^{๑๓๘}ใช้^{๑๓๙} หาก^{๑๔๐}จะ^{๑๔๑}กล่าว^{๑๔๒}แก่^{๑๔๓}
ญา^{๑๔๔}ติ^{๑๔๕}ม^{๑๔๖}ิ^{๑๔๗}ท^{๑๔๘}ร^{๑๔๙}ท^{๑๕๐}ง^{๑๕๑}หลาย^{๑๕๒}ก็^{๑๕๓}ย่อม^{๑๕๔}จะ^{๑๕๕}ได้^{๑๕๖}รับ^{๑๕๗}ความ^{๑๕๘}ยก^{๑๕๙}ย^{๑๖๐}ง^{๑๖๑}
เป็น^{๑๖๒}ที่^{๑๖๓}เคาร^{๑๖๔}พ^{๑๖๕}ย^{๑๖๖}า^{๑๖๗}กร^{๑๖๘}ง^{๑๖๙} แม้^{๑๗๐}ผู้^{๑๗๑}อื่น^{๑๗๒}มิ^{๑๗๓}ใช่^{๑๗๔}ญา^{๑๗๕}ติ^{๑๗๖}
มิ^{๑๗๗}ท^{๑๗๘}ร^{๑๗๙}ก^{๑๘๐}ก^{๑๘๑}ิ^{๑๘๒}ก็^{๑๘๓} เมื่อ^{๑๘๔}สา^{๑๘๕}ข^{๑๘๖}า^{๑๘๗}ช^{๑๘๘}น^{๑๘๙}ผู้^{๑๙๐}กล่าว^{๑๙๑}ว่า^{๑๙๒}อื่น^{๑๙๓}งาม^{๑๙๔}แล้ว^{๑๙๕}
ก็^{๑๙๖}ย่อม^{๑๙๗}จะ^{๑๙๘}นำ^{๑๙๙}มา^{๒๐๐}ซึ่ง^{๒๐๑}ความ^{๒๐๒}สรร^{๒๐๓}เส^{๒๐๔}ริ^{๒๐๕}ญ^{๒๐๖}โดย^{๒๐๗}เ^{๒๐๘}น^{๒๐๙}ก^{๒๑๐}
ป^{๒๑๑}ริ^{๒๑๒}ยา^{๒๑๓}ย^{๒๑๔} จะ^{๒๑๕}คิด^{๒๑๖}ทำ^{๒๑๗}ด^{๒๑๘}ัง^{๒๑๙}ไร^{๒๒๐}ก็^{๒๒๑}ย่อม^{๒๒๒}สม^{๒๒๓}มา^{๒๒๔}ความ^{๒๒๕}ม^{๒๒๖}ง^{๒๒๗}
ท^{๒๒๘}มา^{๒๒๙}ย^{๒๓๐}ตาม^{๒๓๑}ปร^{๒๓๒}า^{๒๓๓}ร^{๒๓๔}า^{๒๓๕}นา^{๒๓๖} สม^{๒๓๗}ค^{๒๓๘}ึง^{๒๓๙}พระ^{๒๔๐}พ^{๒๔๑}ท^{๒๔๒}ข^{๒๔๓}า^{๒๔๔}ล^{๒๔๕}ิ^{๒๔๖}ค^{๒๔๗}
ซึ่ง^{๒๔๘}ยก^{๒๔๙}ไว้^{๒๕๐}ใน^{๒๕๑}ข^{๒๕๒}ท^{๒๕๓}ที่^{๒๕๔}ต้น^{๒๕๕}ว่า^{๒๕๖} โม^{๒๕๗}ก^{๒๕๘}โข^{๒๕๙} ก^{๒๖๐}ล^{๒๖๑}ยา^{๒๖๒}ด^{๒๖๓}ิ^{๒๖๔}ยา^{๒๖๕}
สา^{๒๖๖}ธ^{๒๖๗} แ^{๒๖๘}ย^{๒๖๙}ด^{๒๗๐}ว่า^{๒๗๑} แ^{๒๗๒}ย^{๒๗๓}่ง^{๒๗๔}ว^{๒๗๕}า^{๒๗๖}จ^{๒๗๗}า^{๒๗๘}ง^{๒๗๙}า^{๒๘๐}ม^{๒๘๑}ยัง^{๒๘๒}ประ^{๒๘๓}โย^{๒๘๔}ชน^{๒๘๕}ให้^{๒๘๖}
สำ^{๒๘๗}ร^{๒๘๘}ง^{๒๘๙} ก^{๒๙๐}ั^{๒๙๑}ย^{๒๙๒}ว^{๒๙๓}ประ^{๒๙๔}การ^{๒๙๕}ณ^{๒๙๖}ิ^{๒๙๗}

อร^๑ห^๒ิ^๓ สม^๔มา^๕ส^๖มา^๗พ^๘ุ^๙ท^{๑๐}ุ^{๑๑}ธ^{๑๒} อ^{๑๓}ุ^{๑๔}ต^{๑๕}ถ^{๑๖}ม^{๑๗}ิ^{๑๘} ฐ^{๑๙}ม^{๒๐}ม^{๒๑}ช^{๒๒}ณ^{๒๓}ค^{๒๔}า^{๒๕}
ม^{๒๖}หา^{๒๗}ส^{๒๘}ง^{๒๙}ม^{๓๐} ป^{๓๑}ิ^{๓๒}พ^{๓๓}เ^{๓๔}ธ^{๓๕}ิ^{๓๖} อ^{๓๗}ิ^{๓๘}จ^{๓๙}เจ^{๔๐}ต^{๔๑}ิ^{๔๒} ร^{๔๓}ต^{๔๔}น^{๔๕}ต^{๔๖}ก^{๔๗}ย^{๔๘}
พระ^{๔๙}อร^{๕๐}ห^{๕๑}ิน^{๕๒}ด^{๕๓}ส^{๕๔}ม^{๕๕}มา^{๕๖}ส^{๕๗}ม^{๕๘}พ^{๕๙}ุ^{๖๐}ท^{๖๑}ุ^{๖๒}ธ^{๖๓}เ^{๖๔}า^{๖๕} ได้^{๖๖}ท^{๖๗}ริ^{๖๘}ส^{๖๙}
ช^{๗๐}ร^{๗๑}ม^{๗๒}ะ^{๗๓}อัน^{๗๔}อ^{๗๕}ุ^{๗๖}ท^{๗๗}ม^{๗๘}แล้ว^{๗๙} ยัง^{๘๐}สัง^{๘๑}ข^{๘๒}ม^{๘๓}ห^{๘๔}ม^{๘๕}ิ^{๘๖}ใหญ่^{๘๗}ให้^{๘๘}ท^{๘๙}ริ^{๙๐}ส^{๙๑}
รู้^{๙๒}ตาม^{๙๓} ต^{๙๔}น^{๙๕}จาก^{๙๖}ก^{๙๗}ิ^{๙๘}เ^{๙๙}ส^{๑๐๐}น^{๑๐๑}ิ^{๑๐๒}ท^{๑๐๓}ว^{๑๐๔}าร^{๑๐๕}ม^{๑๐๖}ณ^{๑๐๗}์^{๑๐๘} พระ^{๑๐๙}พ^{๑๑๐}ท^{๑๑๑}ข^{๑๑๒}

พระ^๑ช^๒ร^๓ม^๔ พระ^๕สัง^๖ข^๗ม^๘ ทั้ง^๙ ๓^{๑๐} ร^{๑๑}ต^{๑๒}น^{๑๓}ะ^{๑๔} น^{๑๕}เ^{๑๖}น^{๑๗}หลัก^{๑๘}
ส^{๑๙}ำ^{๒๐}ค^{๒๑}ณ^{๒๒}ิ^{๒๓}ใน^{๒๔}พระ^{๒๕}พ^{๒๖}ท^{๒๗}ข^{๒๘}า^{๒๙}ส^{๓๐}า^{๓๑}น^{๓๒}า^{๓๓} เก^{๓๔}ย^{๓๕}ว^{๓๖}เ^{๓๗}น^{๓๘}อง^{๓๙}เป็น^{๔๐}
อัน^{๔๑}หนึ่ง^{๔๒}อัน^{๔๓}เ^{๔๔}ก^{๔๕}ย^{๔๖}ว^{๔๗}ก^{๔๘}ัน^{๔๙} ไม่^{๕๐}พ^{๕๑}ร^{๕๒}าก^{๕๓}จาก^{๕๔}ก^{๕๕}ัน^{๕๖}ไป^{๕๗}ได้^{๕๘}
ท^{๕๙}ว^{๖๐}ย^{๖๑}เ^{๖๒}ช^{๖๓}า^{๖๔}น^{๖๕}า^{๖๖}ภ^{๖๗}า^{๖๘}พ^{๖๙}แห่ง^{๗๐}พระ^{๗๑}ร^{๗๒}ัต^{๗๓}น^{๗๔}ไ^{๗๕}คร^{๗๖}น^{๗๗} ข^{๗๘}อ^{๗๙}ป^{๘๐}ว^{๘๑}
ส^{๘๒}มา^{๘๓}ช^{๘๔}ิ^{๘๕}ก^{๘๖} ส^{๘๗}มา^{๘๘}ช^{๘๙}ิ^{๙๐}ก^{๙๑}า^{๙๒}ท^{๙๓}ง^{๙๔}ห^{๙๕}ล^{๙๖}าย^{๙๗} จ^{๙๘}เ^{๙๙}ก^{๑๐๐}ย^{๑๐๑}ม^{๑๐๒}ส^{๑๐๓}ำ^{๑๐๔}ร^{๑๐๕}า^{๑๐๖}ญ^{๑๐๗}
น^{๑๐๘}ิ^{๑๐๙}ร^{๑๑๐}าศ^{๑๑๑} จาก^{๑๑๒} ไร^{๑๑๓}ค^{๑๑๔}า^{๑๑๕}พ^{๑๑๖}า^{๑๑๗}ช^{๑๑๘} ภัย^{๑๑๙}พิ^{๑๒๐}ย^{๑๒๑}ติ^{๑๒๒} อ^{๑๒๓}ุ^{๑๒๔}บ^{๑๒๕}ที่^{๑๒๖} ว^{๑๒๗}ัน^{๑๒๘}ท^{๑๒๙}ว^{๑๓๐}ร^{๑๓๑}ย^{๑๓๒}
ท^{๑๓๓}ิ^{๑๓๔}ฆ^{๑๓๕}า^{๑๓๖}ย^{๑๓๗} ย^{๑๓๘}ก^{๑๓๙}ิ^{๑๔๐}ย^{๑๔๑}าว^{๑๔๒}ห^{๑๔๓}ล^{๑๔๔}าย^{๑๔๕} มี^{๑๔๖}ค^{๑๔๗}ว^{๑๔๘}าม^{๑๔๙}สุ^{๑๕๐}ก^{๑๕๑}า^{๑๕๒}ย^{๑๕๓} ส^{๑๕๔}ย^{๑๕๕}า^{๑๕๖}ย^{๑๕๗}จิต^{๑๕๘}ต์^{๑๕๙}
พ^{๑๖๐}ริ^{๑๖๑}ม^{๑๖๒}ก^{๑๖๓}ั^{๑๖๔}ว^{๑๖๕}ย^{๑๖๖}ว^{๑๖๗}ร^{๑๖๘}ร^{๑๖๙}ณ^{๑๗๐}ณ^{๑๗๑}ณ^{๑๗๒}ณ^{๑๗๓}ณ^{๑๗๔}ณ^{๑๗๕}ณ^{๑๗๖}ณ^{๑๗๗}ณ^{๑๗๘}ณ^{๑๗๙}ณ^{๑๘๐}ณ^{๑๘๑}ณ^{๑๘๒}ณ^{๑๘๓}ณ^{๑๘๔}ณ^{๑๘๕}ณ^{๑๘๖}ณ^{๑๘๗}ณ^{๑๘๘}ณ^{๑๘๙}ณ^{๑๙๐}ณ^{๑๙๑}ณ^{๑๙๒}ณ^{๑๙๓}ณ^{๑๙๔}ณ^{๑๙๕}ณ^{๑๙๖}ณ^{๑๙๗}ณ^{๑๙๘}ณ^{๑๙๙}ณ^{๒๐๐}
มี^{๒๐๑}พ^{๒๐๒}ล^{๒๐๓}ก^{๒๐๔}า^{๒๐๕}ย^{๒๐๖}อัน^{๒๐๗} เป็น^{๒๐๘}ก^{๒๐๙}ำ^{๒๑๐}ด^{๒๑๑}ึง^{๒๑๒} ช^{๒๑๓}่วย^{๒๑๔}เช^{๒๑๕}ิ^{๒๑๖}ศ^{๒๑๗}ุ^{๒๑๘}ก^{๒๑๙}เ^{๒๒๐}ย^{๒๒๑}ร^{๒๒๒}ติ^{๒๒๓}ให้^{๒๒๔}ย^{๒๒๕}
ย^{๒๒๖}ง^{๒๒๗} ส^{๒๒๘}ิ^{๒๒๙}ว^{๒๓๐} ประ^{๒๓๑}ส^{๒๓๒}ง^{๒๓๓}ค^{๒๓๔}สัง^{๒๓๕}โค^{๒๓๖}ก^{๒๓๗}ิ^{๒๓๘}ขอ^{๒๓๙}ให้^{๒๔๐}ส^{๒๔๑}ม^{๒๔๒}จ^{๒๔๓}ำ^{๒๔๔}น^{๒๔๕}ง^{๒๔๖}ห^{๒๔๗}า^{๒๔๘}ม^{๒๔๙}
ท^{๒๕๐}ก^{๒๕๑}ป^{๒๕๒}ระ^{๒๕๓}การ^{๒๕๔}

ส^๑ัท^๒ม^๓ม^๔ต^๕ล^๖ ส^๗ัท^๘ม^๙ม^{๑๐}ต^{๑๑}ล^{๑๒} ส^{๑๓}ัท^{๑๔}ม^{๑๕}ม^{๑๖}ต^{๑๗}ล^{๑๘} อ^{๑๙}ก^{๒๐}ิ^{๒๑} พ^{๒๒}ล^{๒๓}
เ^{๒๔}ต^{๒๕}ส^{๒๖}ม^{๒๗}ิ^{๒๘} ร^{๒๙}ต^{๓๐}น^{๓๑}ต^{๓๒}ก^{๓๓}ย^{๓๔}ส^{๓๕}ม^{๓๖}ิ^{๓๗} สม^{๓๘}ป^{๓๙}สา^{๔๐}ท^{๔๑}น^{๔๒}เจ^{๔๓}ต^{๔๔}โ^{๔๕}ส^{๔๖}
ข^{๔๗}ะ^{๔๘}ผล^{๔๙}ที่^{๕๐}บรรยาย^{๕๑}มา^{๕๒}น^{๕๓} จ^{๕๔}ง^{๕๕}เ^{๕๖}น^{๕๗}ผล^{๕๘}สำ^{๕๙}ร^{๖๐}ง^{๖๑}
จ^{๖๒}ง^{๖๓}เ^{๖๔}น^{๖๕}ผล^{๖๖}สำ^{๖๗}ร^{๖๘}ง^{๖๙} จ^{๗๐}ง^{๗๑}เ^{๗๒}น^{๗๓}ผล^{๗๔}สำ^{๗๕}ร^{๗๖}ง^{๗๗} แต่^{๗๘}ท^{๗๙}ำ^{๘๐}น^{๘๑}
ส^{๘๒}มา^{๘๓}ช^{๘๔}ิ^{๘๕}ก^{๘๖} S^{๘๗}มา^{๘๘}ช^{๘๙}ิ^{๙๐}ก^{๙๑}า^{๙๒}ท^{๙๓}ง^{๙๔}ห^{๙๕}ล^{๙๖}าย^{๙๗} ผู้^{๙๘}มี^{๙๙}ใจ^{๑๐๐}เล^{๑๐๑}เ^{๑๐๒}ย^{๑๐๓}มิ^{๑๐๔}ไ^{๑๐๕}
ใน^{๑๐๖}พระ^{๑๐๗}ร^{๑๐๘}ัต^{๑๐๙}น^{๑๑๐}ไ^{๑๑๑}คร^{๑๑๒} ข^{๑๑๓}อ^{๑๑๔}ง^{๑๑๕}ได้^{๑๑๖}ส^{๑๑๗}ม^{๑๑๘}ม^{๑๑๙}โน^{๑๒๐}ร^{๑๒๑}อด^{๑๒๒}ตาม^{๑๒๓}
ม^{๑๒๔}ง^{๑๒๕}มา^{๑๒๖}ค^{๑๒๗}ปร^{๑๒๘}า^{๑๒๙}ร^{๑๓๐}า^{๑๓๑}น^{๑๓๒}า^{๑๓๓}ท^{๑๓๔}ก^{๑๓๕}ป^{๑๓๖}ระ^{๑๓๗}การ^{๑๓๘} อ^{๑๓๙}า^{๑๔๐}ด^{๑๔๑}มา^{๑๔๒}ภ^{๑๔๓}า^{๑๔๔}พ^{๑๔๕}
แ^{๑๔๖}ส^{๑๔๗}ก^{๑๔๘}เ^{๑๔๙}ก^{๑๕๐}เ^{๑๕๑}ศ^{๑๕๒}า^{๑๕๓}น^{๑๕๔}า^{๑๕๕}มา^{๑๕๖}น^{๑๕๗}า^{๑๕๘}น^{๑๕๙}า^{๑๖๐}น^{๑๖๑}า^{๑๖๒}น^{๑๖๓}า^{๑๖๔}น^{๑๖๕}า^{๑๖๖}น^{๑๖๗}า^{๑๖๘}น^{๑๖๙}า^{๑๗๐}น^{๑๗๑}า^{๑๗๒}น^{๑๗๓}า^{๑๗๔}น^{๑๗๕}า^{๑๗๖}น^{๑๗๗}า^{๑๗๘}น^{๑๗๙}า^{๑๘๐}น^{๑๘๑}า^{๑๘๒}น^{๑๘๓}า^{๑๘๔}น^{๑๘๕}า^{๑๘๖}น^{๑๘๗}า^{๑๘๘}น^{๑๘๙}า^{๑๙๐}น^{๑๙๑}า^{๑๙๒}น^{๑๙๓}า^{๑๙๔}น^{๑๙๕}า^{๑๙๖}น^{๑๙๗}า^{๑๙๘}น^{๑๙๙}า^{๒๐๐}
ส^{๒๐๑}เ^{๒๐๒}ย^{๒๐๓}ที่^{๒๐๔} ก^{๒๐๕}ั^{๒๐๖}ย^{๒๐๗}ว^{๒๐๘}ะ^{๒๐๙}การ^{๒๑๐}ณ^{๒๑๑}ิ^{๒๑๒} ข^{๒๑๓}อ^{๒๑๔}เร^{๒๑๕}ริ^{๒๑๖}ญ^{๒๑๗}พ^{๒๑๘}ร^{๒๑๙}

ย^๑ถ^๒าว^๓า^๔ริ^๕ว^๖า^๗ ๑^๘๑^๙๑^{๑๐} ส^{๑๑}พ^{๑๒}พิ^{๑๓}ด^{๑๔}ิ^{๑๕}โย^{๑๖} ๑^{๑๗}๑^{๑๘}๑^{๑๙}
ถ้า^{๒๐}จะ^{๒๑}ป^{๒๒}ระ^{๒๓}เ^{๒๔}น^{๒๕}เ^{๒๖}ศ^{๒๗}ร^{๒๘}อง^{๒๙}ก^{๓๐}ั^{๓๑}ก^{๓๒}ิ^{๓๓}ท^{๓๔} ปร^{๓๕}อ^{๓๖}ก^{๓๗}ก^{๓๘}
ส^{๓๙}่ง^{๔๐}ไป^{๔๑}ที่^{๔๒}อ^{๔๓}า^{๔๔}ร^{๔๕}า^{๔๖}ม^{๔๗}ส^{๔๘}ำ^{๔๙}น^{๕๐}า^{๕๑}ง^{๕๒}า^{๕๓}น^{๕๔}า^{๕๕}น^{๕๖}า^{๕๗}น^{๕๘}า^{๕๙}น^{๖๐}า^{๖๑}น^{๖๒}า^{๖๓}น^{๖๔}า^{๖๕}น^{๖๖}า^{๖๗}น^{๖๘}า^{๖๙}น^{๗๐}า^{๗๑}น^{๗๒}า^{๗๓}น^{๗๔}า^{๗๕}น^{๗๖}า^{๗๗}น^{๗๘}า^{๗๙}น^{๘๐}า^{๘๑}น^{๘๒}า^{๘๓}น^{๘๔}า^{๘๕}น^{๘๖}า^{๘๗}น^{๘๘}า^{๘๙}น^{๙๐}า^{๙๑}น^{๙๒}า^{๙๓}น^{๙๔}า^{๙๕}น^{๙๖}า^{๙๗}น^{๙๘}า^{๙๙}น^{๑๐๐}า^{๑๐๑}น^{๑๐๒}า^{๑๐๓}น^{๑๐๔}า^{๑๐๕}น^{๑๐๖}า^{๑๐๗}น^{๑๐๘}า^{๑๐๙}น^{๑๑๐}า^{๑๑๑}น^{๑๑๒}า^{๑๑๓}น^{๑๑๔}า^{๑๑๕}น^{๑๑๖}า^{๑๑๗}น^{๑๑๘}า^{๑๑๙}น^{๑๒๐}า^{๑๒๑}น^{๑๒๒}า^๑